כ"ב ניסן תש"ם, 9.4.1980 מיספר 2223 שנה 44 המחיר: 4.5 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

בשיחה עם אורי אבנרי:

סאדאת שוקל הופעה שניה בפני הכנסת

פרקר-השקעה בפלדה

זהו מראה הפלדה
בתהליך ערגול בחום
ב 600 מעלות צלסיוס,
שלב אחד של יצירת
פלדת-אל-חלד
ממנה עשוי גוף הפרקר.

זהו מראה
הפלדה המעובדת של
גוף פרקר 25.
קיים גם בשחור.

PARKER

המפיצים הבלעדיים בישראל, מחלקת השירות וחריתה פרסומית: א. את י. אליהו בע"מ, רח' אלנבי 140 תל אביב, טל. 6115278/9

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4 • תא־דואר 136 • מען מברקים: „עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גרופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קו פיקה

„מדוע אתה מרשה לדן עומר להתקיף אותי בצורה כזו?" שאל אותי לאחרונה מכבר סופר מכובד, שהוא גם ידידי האישי.

עניתי לו שדן עומר הוא בעל טור אישי תמים, והאחריות לדיעותיו חלה עליו לבדו.

„זה לא ייתכן!" התרעם ידידי הסופר. „אתה העורך הראשי, ועליך האחריות לכל מילה המופיעה בעיתון!"

יד חופשית למבקר

אודי זוהר הזדמנות טובה לנתח פעם את מידת אחריותו של עורך ראשי למה שכתוב בעיתון שלו. לא רק מבחינה מישפטית, אלא גם מבחינה מוסרית ומעשית.

הדבר שונה, כמובן, מעיתון לעיתון, והייתי רוצה לספר כאן על הכללים הנהוגים בהעולם הזה.

שבועון זה אינו ביטאון מיפלגתי, ובמי לא אין הוא דומה לאותם עיתונים (שמיספרם בארץ הולך ופותח, ברוך השם) אשר

דן עומר
בלי צנזורה

כל מילה המופיעה בהם חייבת לתאום את „קו המיפלגה."

באיזו מידה צריכה כל מילה לתאום את „קו העיתון" — כלומר, את דיעותיו של העורך הראשי?

גישתי העקרונית היא שיש הבדל מהותי בין החומר הכללי בעיתון ובין טורים אישיים. החומר הכללי — כתבות מידע, מדורים בלתי חתומים, דו"חות מייוחדים — הוא מטעם העיתון, והאחריות המוסרית והמעשית של העיתון כולו חלה עליו. הטורים האישיים הם על אחריותם של בעליהם.

הדבר נכון באופן מייוחד לגבי טורים של ביקורת תרבות, אמנות, ספרות.

על טעם ורית אין להתווכח. לא הייתי מעז לבוא, למשל, אל דן ועדנה פיינרו, עורכי מדור־הקולנוע שלנו, ולהורות להם לכתוב טובות על סרט פלוני, מפני שמצא חן בעיני. אם העניקו לסרט אפוקליפסה עכשיו ציון של „טוב", בעוד שלדעתי הפרטית מגיע לו הציון „מצוייין", הרי זה ענייניהם.

התפקיד מוטל עליהם, אין שמץ של ספק לגבי מהימנותם המיקצועית (לדעתי אין להם מתחרים בארץ), והם הפוסקים האחרונים. זאת, למרות שמדור־הקולנוע הוא אחד המדורים הדיווחיים, המוסרים בעיקר מידע, ושאינם חתומים.

קל וחומר / לגבי דן עומר. (החרוז בא לסמן כי אנו עוברים כאן מקולגוע לשירה.) זהו מדור אישי מובהק, חתום כראוי. התחימה באה לאמר: דן עומר אחראי. אלה הן דיעותיו האישיות.

עומר הוא בעל דיעות תוקפניות. יש לו אהבות ושינאות חזקות בשטח הספרות והשירה. יכול כל אדם לערער על דיעות אלה, לחשוב שהן פסולות מעיקרן. (נסיוני לימד אותי כי אין שני מבקרים ספרותיים שאינם סבורים איש על רעהו שהם בורים, משוחדים, מטומטמים וסוסרים מתוסכלים. זה שייך למיקצוע, וכבר נאמר כי קינאת סופרים תרבה חוכמה.)

היכן נכנסת כאן אחריותו של העורך הראשי? היא מצטמצמת בבחירתו של המבקר. העורך אחראי לכך שהמבקר הוא מהימן, כן, בלתי־משוחד. כל עוד הוא משוכנע בכך, עליו לתת למבקר „יד חופשית".

יש עורכים המתערבים גם בעבודת המבקרים, האוסרים עליהם לכתוב רעות על ידידים אישיים או אישיים בעלי־השפעה. איני דוגל בשיטה זו. אני מרשה לעצמי, מדי פעם, להתווכח עם דן עומר על רשימה זו או אחרת, להביע את דעתי הפרטית באוזניו — אך זוהי רק דיעה של קורא אחד מני רבים, ולא הייתי רוצה שהמבקר יתייחס אליה אחרת.

בקיצור: איני אחראי למה שכותב דן עומר ושאר בעלי־הביקורת בשבועון. אבל אני אחראי לכך שהם קיימים בעיתון.

„כתבנו מעיר ש..."

האם יש הבדל בין מדור אישי חתום בשטח התרבות ובין מדור כזה בשטח הכלכלה, למשל?

במידה מסויימת כן.

גם במדור הכלכלי של יגאל לביב אין העורך צריך להתערב בענייניים השייכים לתחום הדיעות. הוא צריך לסמוך על המיומנות והמהימנות של בעל־הטור, אשר בידו הוא הפקיד תפקיד אחראי זה.

אולם מכיוון שכאן מדובר בענייני חומר, ולאו דווקא בענייני־רוח, יש לדעת היכן הגבול בין הבעת־דיעה ובין מסירת־מידע. כעורך ראשי אני עובר, לרוב, על החומר. אני מרשה לעצמי, מדי פעם, להעיר כי בכתבה זו או אחרת היה רצוי לקבל תגובה נוספת של מי שמותקף בה, או לברר עד תום סוגיה שהכותב סבר כי אינה כה חשובה לעניין. כקורא אני גם מתווכח לא פעם עם יגאל לביב על גישתו לסוגיה זו או אחרת.

אין העולם הזה מפעיל שום צנזורה שהיא על המיכתבים המגיעים למערכת, בייחוד אם הם כתובים בידי אנשים שהוזכרו בעיתון בהקשר שלילי כלשהו. לדעתי, מגיעה לכל אדם כזה הזכות הבלתי־מעורערת להגיב על מה שנאמר עליו, וההגינות האלמנטרית מחייבת את פירסום הדברים בלי צנזורה והשמטות (במיסגרת של מקום סביר, כמובן).

יש עיתונים החרדים כל־כך לשלום כתביהם, עד כי הם מוסיפים לכל מיכתב כזה הערה בנוסח „כתבנו מעיר ש..." ובה מוכיח הכתב כי כותב־המיכתב הוא שקרן ו/או נבל.

לדעתי, מגיעה לאדם המותקף זכות־המילה־האחרונה, כמו לנאשם במישפט, ויש לסמוך על האינטליגנציה של הקורא, שיבחן את טיב התגובה כראוי. חוץ מאשר במיקרים מייוחדים, כאשר העניין הוא חשוב ביותר, ואין לקורא המידע הדרוש לשפיטת הדברים.

מובן שיש חופש מוחלט למי שכותב במדור פורום, שנועד כולו למטרה זו, כאשר בא אלי מישהו וזועם על כי נתתי לפלוני להביע במדור פורום דיעות הנראות לו מחרידות, אני יכול רק להשיב, ברוח דבריו של וולטייר: „איני מסכים אף למילה אחת שהוא כתב, אך אני מוכן למסור את נפשי על זכותו לכתוב אותן."

גם כאן יש, כמובן, גבולות הגיוניים. לא הייתי רוצה לקרוא במדור פורום קריאה לרצח־עמים, למשל, אך לדעתי יש לפרש גם את המיגבלות האלה בצורה ליברלית ביותר.

מי אחראי?

שונה דגמרי המצב המישפטי. וגם עליו כדאי להרהר מפעם לפעם.

החוק הוא יבש, והוא מבוסס על מושגים מלפני מאות בשנים. החוק מסרב עקרונית להבין איך פועל עיתון.

בעיני החוק, העורך הראשי אחראי לכל דבר, לכל מילה המתפרסמת בעיתונו, החל בהגדרה במדור התשבץ וכלה בהורוסקופ. נכחתי לא פעם במישפטי־דיבה (לרוב כמשקיף, לפעמים כנאשם) ותמהתי על הפער העצום שבין עבודת עיתון בפועל ובין התמונה המשתקפת באולם ממוזג־האוויר של בית־המישפט.

נדמה כי השופט דורש מן העורך לקרוא כל מילה המופיעה בעיתונו, לפני פירסומה. הוא צריך גם לברר, לפני הפירסום, את מידת הנכונות של כל מילה, את הראיות לכך, וכו'.

כשמדובר בעיתון יומי, שבו מופיעות מדי יום רבבות מילים, או בשבועון כשלנו, המכיל מדי שבוע כ־75 אלף מילים, הרי זו תביעה מגוחכת. אילו נתקיימה, לא היה שום יומון או שבועון בעולם מופיע כלל, וכולנו היינו מוציאים־לאור ירחונים.

יכול וצריך החוק לדרוש כי העורך הראשי יבחר את חברי־המערכת שלו כראוי, שיפקח עליהם ושינחה אותם. מבחינה זו, יש בהחלט להטיל אחריות ממשית על העורך, ולראותו כאחראי לכישלונות.

המערכת חייבת להיות אחראית לכך שלא יפורסמו בעיתונה השמצות שיקריות, וכי יהיו נהוגות בה שיטות סבירות למניעתן. מאחר שאי־אפשר למנוע לגמרי כישלונות כאלה, כאשר מיספר מצומצם של בני־אדם עוסקים בזרם אדיר של מידע מדי יום ושבוע, הרי יש לדרוש מעיתון שיהיו נחוגים בו גם נוהלים סבירים לתיקון שגיאות, כך שאדם שנזוק על לא עוול בכפו (ומבלי שהעיתון התכוון לכך במזיד), יבוא על סיפוקו, והעוול יתוקן.

אך מכאן מרחק רב למציאות של היום, כאשר אין החוק מכיר במיבנה המורכב של עיתון, בחלוקת האחריות בין עורך ראשי, ראש־מערכת, עורכי מדורים, עורך עימוד ועורך תבנית, כתבים וצלמים — מיספר רב של אנשים שלכל אחד מהם יש מידה מסויימת של אחריות בתחום תפקידו לצורתה הסופית של כתבה המופיעה בגיליון זה.

מזמן הייתי מציע בכנסת לזרוק לפח־האשפה את חוק־העיתונות ולחוקק חוק־עיתונות חדש ומודרני — לולא ידעתי מי הם האחראים כיום על החקיקה במדינה. חוששני שאילו התקבל כיום רעיון כזה, הוא היה עלול להוליד חוק גרוע עוד יותר מן המיסמך הקולוניאלי, ששרד אצלנו מימי הנציב העליון הבריטי.

יגאל לביב
עם תגובות

עדנה ודן פיינרו
כמה שווה האפוקליפסה?

השבוע במאה ה־20

מה אירע במאה ה־20׳ בשבוע שבין ה־9 באפריל עד ה־15 באפריל? בכדור זה יסקור „העולם הזה" כמה מן המאורעות שאירעו ב־80 השנים הקודמות, בשבוע שבו מופיע הגיליון.

1904

11.4 — בכנס חברי הוועד־הפועל הציוני בווינה, מצליח תיאודור הרצל לשכנע את מתנגדיו, כי הוא נאמן לארץ־ישראל.

1909

12.4 — חלוצים של העלייה השניה, ביניהם פעילי ההגנה־העצמית ברוסיה, מייסדים אירגון בשם השומר, להגנה על המושבות היהודיות בארץ. בין המייסדים של האירגון החשאי: ישראל שוחט, אלכסנדר זייד ויצחק בן־צבי, לימים נשיאה השני של מדינת ישראל.

1911

מגילויי־השנה: היהודי הפורלני קזימיר פונק גילה את הוויטאמין האנטי־ברברי. כך נולד המושג ויטאמין.

1912

11.4 — הונחה אבן־הפינה לבניין הטכניון בחיפה — מוסד ראשון מסוגו בארץ. הבניין הושלם ונפתח להוראה רק אחרי מילחמת־העולם הראשונה, ב־1925.

1917

14.4 — ממציא שפת האספרנטו, רופא־העיניים היהודי־פולני לודוויג אליעזר זמנהוף, נפטר בגיל 58.

1924

מספרי־השנה: כל כתבי זיגמונד פרויד החלו לצאת לאור. עד מותו של פרויד, ב־1939, יצאו לאור תריסר כרכים.

1928

אבא אחימאיר, אביו של איש הטלוויזיה יעקוב אחימאיר, מכונן אירגון קיצוני הקרוי ברית הביריונים, במיסגרת התנועה הרוויזיוניסטית.

1930

14.4 — המשורר הרוסי ולדימיר מאיאקובסקי התאבד, בהיותו בן 37.

15.4 — נפתחה בירושלים הספריה הלאומית, הגדולה בספריות ישראל.

1931

14.4 — הנרי פורד נוהג במכונית ה־20 מיליון שיצר במיפעליו. הוא מחנה אותה ליד המכונית הראשונה, משנת 1893, במוסיאון שעל שמו.

יהושפט הרכבי ומאיר זורע

14.4.1959

עצרה עשרות ממשתתפיה ו־הטילה עוצר.

1938

12.4 — זמר הבס הרוסי הנודע, פיודר שליאפין מת בגיל 65.

1940

11.4 — בארץ פורסם חוק האוסר אימון בנשק ותרגילי־סדר. העונש הצפוי: בין שלוש לשבע שנות מאסר.

1941

13.4 — בכינוס ארצי נקמדינת מיצ׳גן בארצות־הברית.

1936

15.4 — הזיק הראשון של ה„מאורעות" (המרד הערבי 1936—1939): יהודי בשם יש־ראל חזן נורה למוות ליד תול־כרם. למחרת מיבצע ה־אצ״ל פעולת־תגמול, יורה ל־מוות בשני ערבים ליד פתח־תיקווה. הלווייתו של חזן בתל־אביב הפכה הפגנה. המישטרה מלטה, בגין עמידתו נגד הנאצים.

במועצת הקיבוץ־המאוחד דנים בשאלת עתידה של הארץ לאור סכנת הפלישה הנאצית.

1943

14.4 — הקבוצה הראשונה מקרב יהודי אתונה מובלת למחנה ההשמדה אושוויץ.

1945

12.4 — פרנקלין דלנו רוזוולט, נשיאה של ארצות־הברית מ־1933, אבי הניו־דיל ומנהיג ארצו במילחמת־העולם השניה, נפטר משטף־דם במוח בהיותו בן 63.

13.4 — הצבא הסובייטי משחרר את וינה מעול הנאצים. במערכה על בירת אוסטריה מוגרו 11 דיוויזיות גרמניות; כמה מהן הושמדו כליל. בידי הרוסים נפל שלל רב.

15.4 — רדיו לוכסמבורג הודיע, כי טורי שריון אמריקאים קרובים כדי 20 קילומטרים מברלין.

1947

מסרטי־השנה: הסכם ג׳נטלמני של אליה קאזן זוכה בתואר „הסרט הטוב ביותר של השנה".

1948

13.4 — שיירה בת 170 מכוניות מגיעה לירושלים, נושאת מיצרכים לחג הפסח. שימחה רבה בעיר.

15.4 — נשברה ההתקפה הערבית על מישמר העמק, שנוהלה בפיקודו של פאוזי אל־קאוקג׳י.

המחנה הצבאי הגדול בתל־

אדוק אייכמן בתא חזכוכית

11.4.1961

ראו כל בוגרי הגימנסיה העברית בירושלים להתגייס לצבא הבריטי הלוחם בנאצים.

14.4 — במועצת הקיבוץ־המאוחד נמסר, כי קיבוצי התנועה זקוקים ל־1,500 חברים, בגלל הפסקת העלייה לארץ.

1942

15.4 — אות הגבורה הבריטי צלב ג׳ורג׳ הוענק לאי ליטווינסקי פונה על־ידי הבריטים ונכבש על־ידי אנשי ההגנה.

1952

12.4 — הגנרל דווייט אייזנהואר מתפטר מתפקידו כמפקד העליון של כוחות הברית האטלנטית באירופה. יציג את מועמדותו לנשיאות בארצות־הברית מטעם המיפלגה הרפובליקאית.

1959

14.4 — ראש־הממשלה ושר־הביטחון, דויד בן־גוריון, החליט להעביר את האלופים מאיר („זרע") זורע ויהושפט („פטי") הרכבי מתפקידיהם בצה״ל, בעיקבות קריאת־שווא לגיוס פתע ששודרה בקול ישראל בצורה דראמטית, מעוררת מתיחות. השידור מלפני שבועיים זכה בכינוי „ליל הברווזים", עורר סערה בכנסת והוליד הצעות אי־אימון בממשלה מטעם סיעות האופוזיציה, בניצוחו של ח״כ מנחם בגין.

1961

11.4 — בבית־העם בירושלים נפתח מישפטו של הנאצי אדולף אייכמן, שנחשף לפני 11 חודשים בבואנוס־איירס, ארגנטינה, על־ידי סוכנים ישראליים. אלה חטפוהו והעבירוהו בחשאי במטוס אל־על לישראל. המישפט נפתח בנוכחות מאות עיתונאים מחוץ־לארץ. בדין ישבו שופטי בית־המישפט העליון משה לנדוי, בנימין הלוי ויצחק רווה. בראש התביעה ניצב היועץ־המישפטי לממשלה, גידעון האוזנר; כסניגור הופיע עורך־דין ממערב־גרמניה, הד״ר רוברט סרוויציוס.

1968

12.4 — קבוצה של קנאים דתיים, שבאה לערוך את סדר הפסח בחברון, השתכנה במלון פארק, נאחזה במקום והניחה את היסוד להתנחלות הגדולה מכולן, היא קריית־ארבע.

1971

11.4 — המדען הישראלי יובל נאמן: „הפער הטכנולוגי ביניגנו לבין מצריים גדל עד 1:7."

1972

13.4 — מועצת הקיבוץ־המאוחד, שהתכנסה במעגן־מיכאל, החליטה להרחיב את מעגל ההתיישבות בכל מקום העלול להוות נקודת־תורפה ל־ביטחונה ולעתידה של ישראל, לרבות רצועת־עזה ופיתוח־רפיח, ו„בכל חלקי הארץ המצפים לכוח החלוצי, המיישב והבונה".

1973

104 — המדען אפריים קצ׳לסקי נבחר לנשיא הרביעי של ישראל. מודיע על המרת שם המישפחה: קציר תחת קצ׳לסקי.

1976

15.4 — רב־אלוף (מיל.) דויד („דדו") אלעזר, שהיה הרמטכ״ל התשיעי של צה״ל ופקד על הצבא במילחמת יום־הכיפורים, נפטר מהתקף־לב.

1977

10.4 — שלושה ימים אחרי שהודיע ראש־הממשלה, יצחק רבין, על הסתלקותו מראשות מיפלגתו, בעיקבות התפוצצותה של פרשת הדולרים, הושג הסכם בין שימעון פרס ליגאל אלון, שנועד למנוע מאבק על מנהיגות מיפלגת העבודה: פרס יהיה ראש הרשימה לכנסת ואלון יהיה ראשי לבחור בכל תיק שירצה, לרבות תיק הביטחון. ההסכם לא מומש — המהפך הפוליטי קבר אותו תחתיו.

מכחבים

אנטי־אונס

יוזמת התנועה הפנימינסטית בישראל, בסיוע ל־קורבנות אונס בתל־אביב.

ב־1 באפריל נפתח מחדש מרכז הסיוע לקורבנות אונס בתל־אביב. המרכז פתוח 24 שעות ביממה, משרת את תל־אביב והאיזור, ונותן סיוע מיידי לקורבנות אונס.

המרכז, שנוסד על־ידי התנועה הפמיניסטית, זכה בתמיכת עיריית תל־אביב ומישרד הרווחה ופועל בשיתוף עם המישטרה, מגן־דוד־אדום, ער״ן ומוסדות אחרים.

אסתר עיים, מרכזת, התנועה הפמיניסטית בישראל

● מיספר הטלפון של המרכז: 03—441341.

● ● ●

ההבדל הקטן

מהו ההבדל בין המאפיה לממשלתו של מנחם בגין?

כשחברי המאפיה מצביעים נגד שוד, הם מקבלים „נשיקת מוות" מידי מנהיגם.

כשחברי ממשלתו של בגין מצביעים נגד חברון, בגין מסתובב ומנשק את ידי נשותיהם.

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

לבני, תודה

תודתי לבני, בעל הקטנוע מס׳ 676577, שעצר ביוזמתו לידי כאשר נתקעתי ביום הרביעי ה־אחרון בכביש ירושלים—תל־אביב מחוסר דלק, הסיע אותי לתחנה לקחת בנזין, החזיר אותי למכוניתי — וסירב אף לקחת את תמורת הדלק שביזבז עלי.

נעים להיווכח שעוד יש כאלה.

אורי אבנרי, תל־אביב

● ● ●

1:0 לטובת מי

ראש־ממשלת־ישראל, מנחם בגין, ונשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת, מתחרים. לטובת מי יפסוק השופט, ג׳ימי קארטר?

אחרי תבוסת מכבי תל־אביב, בברלין, צפויה תבוסה נוספת — בוושינגטון.
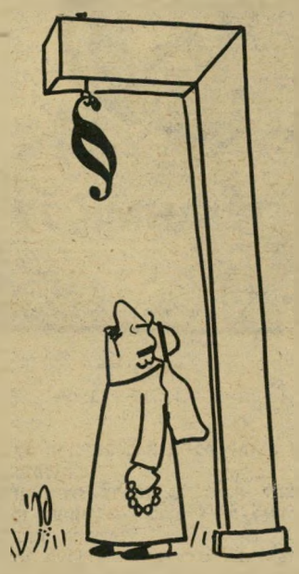
לג׳ימי קארטר לא יהיה מנוס מלשרוך נגד ישראל, הממשיכה להתעקש ולדחות כל תוכנית שיש

(המשך בעמוד 6)

הכל בו... הכל בפנים... הכל SONY®...!

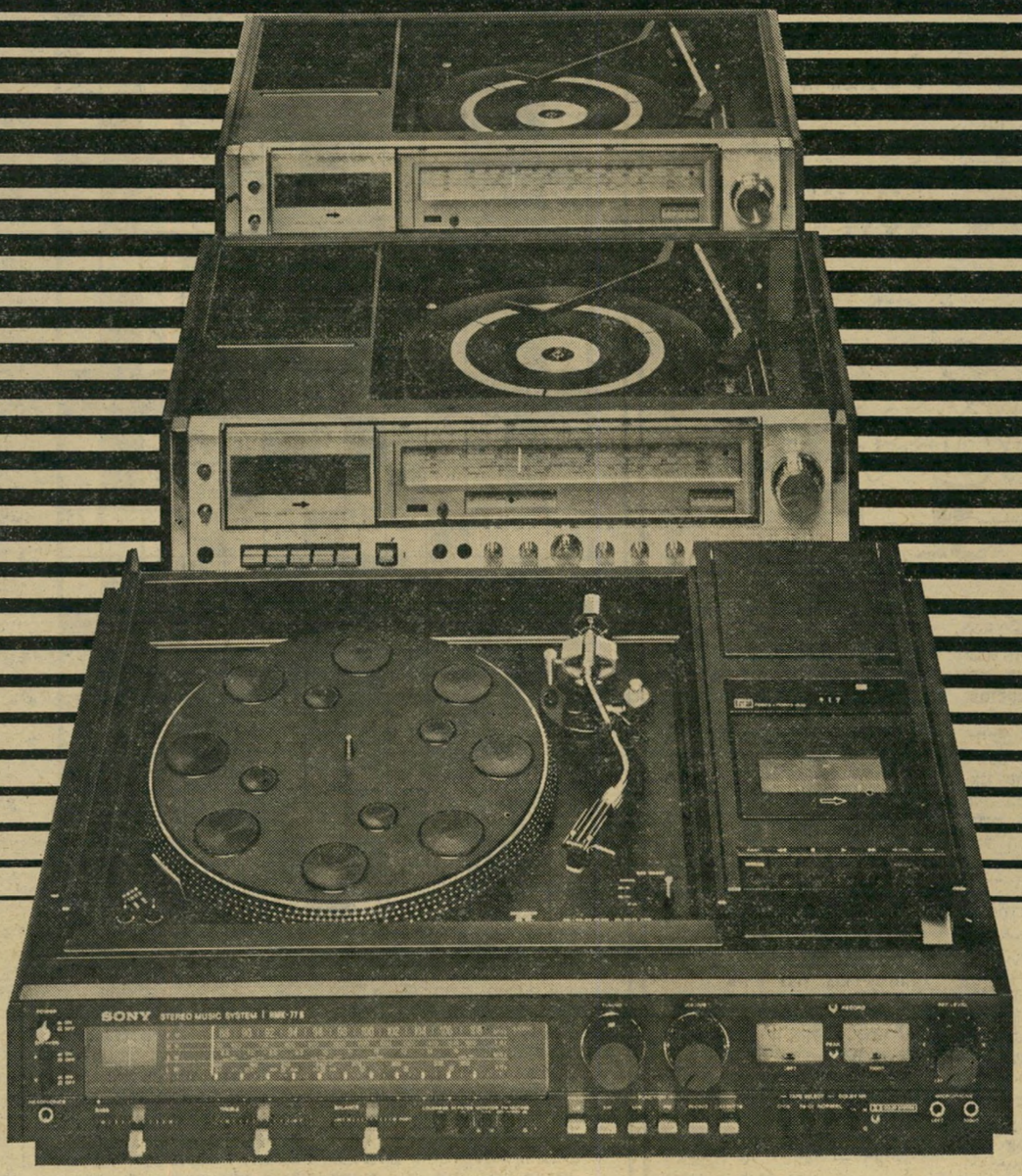

מערכות הסטריאו הקומפקטיות של סוני, מסידרת HMK עוצבו ותוכננו על מנת לאפשר לך הנאה מקסימלית.
בכל מערכת תמצא מגבר, המסוגל למלא חדר גדול בצליל אדיר, כאשר הרמקולים, בנוסף להיותם רהיט יפה, הופכים את הצליל האדיר לעשיר יותר.
המקלט מצוייד ב-4 גלים והפרדת סטריאו יוצאת מן הכלל מובטחת ע"י מעגלים PLL MPX.

הפטיפון האוטומטי שבמערכת - "פנינה", לא רק בגלל יכולתו "להתעסק" עם יותר מחמישה תקליטים בבת אחת, אלא גם לכבות את כל המערכת בסיום התקליט האחרון.
ישנו גם טייפ־הקסטות עם העצירה האוטומטית, כאשר מיקומו במערכת, מאפשר הפעלה נוחה במיוחד.
וכעת, בחר לך את המערכת שתעשה בשבילך את הכל... חוץ מלרקוד!

HMK-77
200 וואט Music Power
35 וואט × 2 R.M.S.
פטיפון אוטומטי עם ראש מגנטי ומחט יהלום
טייפ־קסטות DOLBY עם ראש F + F
זוג רמקולים

HMK-339
100 וואט Music Power
18 וואט × 2 R.M.S.
פטיפון אוטומטי עם ראש מגנטי
טייפ קסטות
זוג רמקולים SS-37

HMK-229
60 וואט Music Power
10 וואט × 2 R.M.S.
פטיפון אוטומטי
טייפ קסטות
זוג רמקולים SS-27

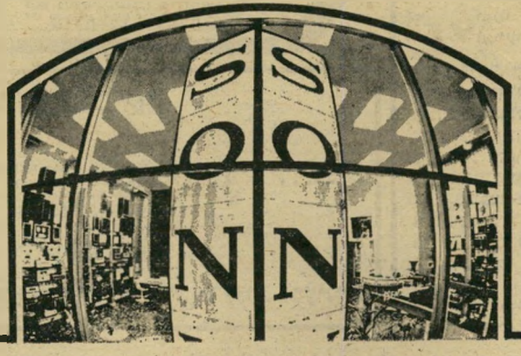

בוא לראות ולשמוע הדגמה באולמי התצוגה של סוני, במגדל שלום, בתל אביב או אצל סוכנינו המורשים ברחבי הארץ.

SONY.
למבקשים את הטוב ביותר

כרסום מרניק | רפאל טיראן

תשבץ העולם הזה 2223

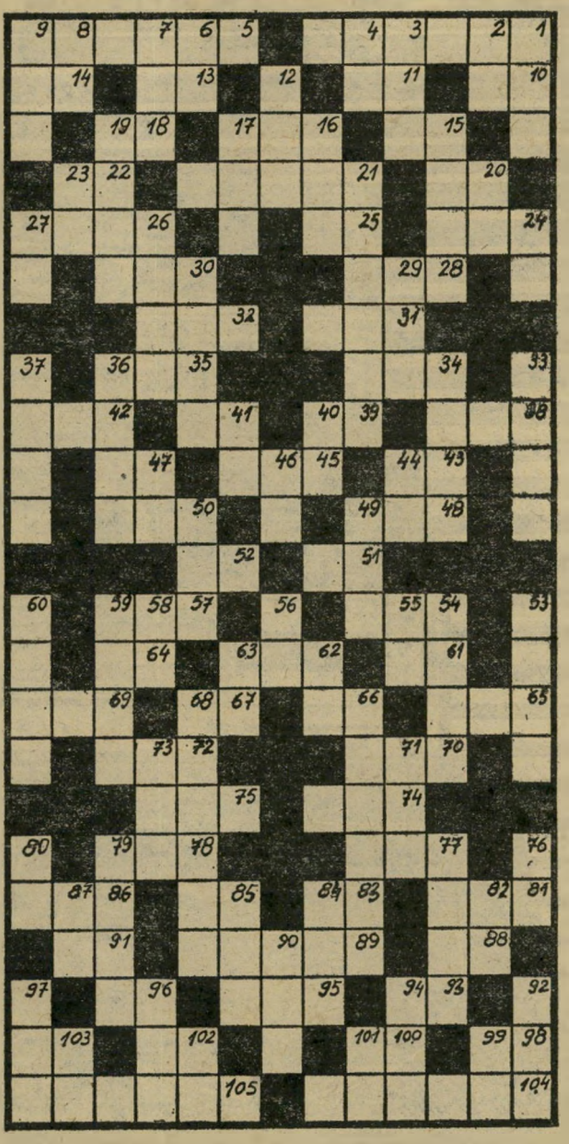

מאוזן:

1) תמונה מפורסמת שחזרה לארץ מחצבתה; 5) מופע חגיגי; 10) פלוני בן־פלוני (רומית ר"ת); 11) קליעה בכדורסל; 13) התנפל; 14) תוך; 15) כינוי לג'ון קנדי; 16) פרוייקט צעירים בעיירות פיתוח; 18) שפע־רב (בהשאלה); 20) דרך התנהגות; 21) עם על גבול צרפת—ספרד; 22) קליפת ענב; 24) חמור־בר; 25) פר טיבטי; 26) פעולה צבאית; 28) לפרט גדול (ר"ת); 30) חולי; 31) עד כאן הגיעה מכבי־ת"א; 32) בר אחרי מלקוש; 34) האיבר הנקבי בפרח; 35) חזרנו אליו לאחר הפסח; 38) סופר עברי „בחלל הריק"; 39) תן!; 41) כבר; 42) מהפעולות בשולחן ה„סדר"; 43) היה מזכיר ב־או"ם (ש"פ); 45) הצלה; 47) הרם; 48) מספר אגדות ידוע (שם ראשון); 50) אמנם כן; 51) גפ; 52) כסא של כבוד; 54) מהפכן צרפתי; 57) הלך רכיל; 61) תספורת לצאן; 62) עיר בתקופת המקרא; 64) הגיע; 65) שפשף, חכך; 66) רכוש שנשדד; 67) בשעת, בזמן; 69) ברר, אמת; 70) הניעו ראשם בצער; 72) מחול בזוגות; 74) הרחיק, הסיר; 75) מוסד חינוכי בריטי לבני אצולה; 77) התנפחו; 78) רגש המידה; 81) דגן המשמש ל־מספוא; 83) ילדים; 85) נצח; 86) הפיץ; 88) רעיון, דעה; 89) מפלצת מים; 91) נהר בדרום אפריקה; 93) מדינאי אמריקאי (ש"מ); 95) זכה, קיבל לרשותו; 96) היה קל וחסר־ערך; 98) במקום סיר־הבשר; 100) אדן; 102) שיח בארצות־ערב; 103) אל תעשה; 104) אחת מארצות הממלכה המאוחדת; 105) מחזה של אפריים קישון.

מאונך:

1) עיר נמל בבלגיה; 2) פיו מלא שירה; 3) מלטה... 4) בהנדסה — ששח שיש לו רק מימד אורך; 6) הגע גלגליך; 7) יוצר קולנוע צרפתי; 8) מנת־אוכל; 9) לא כהן ולא ישראל; 12) התיז ראשו; 15) עם כל ה„כנות" — זמר מעולה; 16) בלועזית הוא „אסקלה"; 17) הדרן; 19) קיבוץ בסביבות עפולה; 20) צונן; 21) דו־נשואים; 23) אל המזל; 24) כלי קטן; 26) רצפט; 27) רועה; 29) הבאיש; 30) סחרחרה; 33) ריתמוס; 34) מעשה הקרבה; 36) רעל חריף; 37) מנהל חדש לטלוויזיה (ש"פ); 40) זוך, טוהר; 41) נקי, לבן; 44) כרומוסום תורשה; 46) אות מחברת או מהפכה; 47) קוץ; 49) מידת אורך קדומה; 50) מטבע קטן רומי; 53) אנו עומדים בספירתו; 54) ימאי ומגלה פורטוגזי; 55) תעלומה; 56) מש ממקומו; 58) מאורת־חיות; 59) ממלכה בין וייאטנם לסיאם; 60) הקבוצה הטובה ניצחה; 62) חומר ללא צורה ונפח; 63) עמית; 66) בירה דרום אמריקאית; 68) השגריר האחרון שאומן בארצנו; 71) די־זהב; 73) פילוסוף בריטי; 76) רפובליקה באפריקה המשוננית; 77) בירת תימן; 79) מצנפת ראש בימי קדם; 80) גמל קל־רגליים; 82) אציל, נכבד; 84) שן במפתח; 85) לא נמול; 87) בזבז; 90) כשלון, תקלה; 92) צמח שהסתיר את משה הקטן; 94) סופר, מנהיג פועלים יהודי גרמני; 96) מידת אורך קדומה, האצבע הקטנה; 97) מזור; 99) מצביא צרפתי (ש"מ); 101) איחוד כללי של התאחדות; 102) עלוב, שפל־רוח; 103) עם הגדי יצא לשדה.

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת
טלפון 227117, 227118

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש"מס 21 עסק 481/75
ירושלים-664015, אילת-059-3012

לא צריך לדעת מתמטיקה כדי להבין ש:
נימוס + התחשבות + סובלנות + ... = איכות חיים
נשמח לשמוע ממך
אזרחים למען איכות חיים ת. ד. 1097 גבעתיים

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

בה משום מתן עצמאות כלשהי לפלסטינים. המשך ההתנחלויות, והכוונה לשנות את החוק, כדי ליצור סיפוח ממשי של הגדה המערבית לישראל, יגחילו תבוסה מדינית נחרצת לישראל ויעניקו ית־רון עצום לערבים בזירה העולמית.

הדיכאון בעיקבות תבוסת מכבי יחוויר לעומת הדיכאון הצפוי לנו כתוצאה מן המפולת המדינית, שעל הכנתה שוקד מנחם בגין יום יום, שעה שעה.

גד לוין, תל־אביב

עצה לי באוזני ראש־הממשלה: כאשר תדבר עם הנשיא קארטר, אל תשכח להזכיר לו שיש אלטרנטיבה לקיום מדינת־ישראל — שהיהודים יתפזרו שוב בין הגויים. יתכן שזה יעזור להשפיע על ראשי מדינות הגויים, ואולי זה יבטיח טוב יותר את המשך קיומנו כעם. הרבה יותר קל להשמיד עם היושב בגבולות מוגדרים מאשר עם המפוזר על פני תבל ומלואה.

ה. ריף היינגר, תל־אביב

בשיבחי

הגברת הראשונה

בעיקבות ביקורה של או־פירה נבון בבריטניה.

כקוראה ותיקה ברצוני לספק לכם מידע, שמקורו בעובדת ב־שגרירות בריטניה בישראל. היא סיפרה, כי שגרירויות בריטניה ו־ישראל, בתל־אביב ובלונדון, הוצפו לאחרונה בהרבה מיכתבים חמים, גדושי מחמאות לגברת ה־ראשונה של ישראל — רעייתה ה־נשיא, אופירה נבון.

המדובר בחום שהקרינה על כל רואיה בעת שביקרה אצל המל־כה אליזבת השנייה בלונדון.

זוהי אשה יפה ואינטליגנטית, שופעת חביבות ולבביות, המקרי־נה חום על סביבתה. בכל מקום שבו הופיעה, בעת ביקורה הקצר בבריטניה, קצרה הצלחה רבה והו־סיפה כבוד לישראל.

רמה אהרוני, רמת־גן

ערפלי ז'בוטינסקי

קורא מגן על הפרופסור בנימין הרושובוסקי מפני זעמו של נמר של נייר („העולם הזה" 2220).

דן עומר שפך אש וגופרית על בנימין הרושובסקי וציין, בין היתר, כי הוסיף מילה לשורה ב־שיר של אנה אחמטובה, כדי לש־מור על החרוז. עד כמה שידוע לי, מתרגמים רבים וטובים נהגו כך. לדוגמה: תירגומו של זאב ז'בוטינסקי לשירו של אדגר אלן פו — אנבל־לי.

ז'בוטינסקי תירגם את השורה In a kingdom by the sea כך: „במלכות על ים ערפלי". המילה „ערפלי" איננה מופיעה ב־מיזרח־אירופה לא הוציאו עיתונים. עיתונים הוציאו בערים הגדולות. העיתונות היהדית הופיעה באידיש ובפולנית (בפולין). מסופקני אם אורי אבנרי מסוגל לשפוט על רמתם, פשוט מחוסר ידיעה בשפות אלה.

עם כל הכבוד להעולם הזה, ואני קורא קבוע שלו משנת 1953, היו במיזרח־אירופה עיתונים יהודיים, שגם היום עולים על רמתו של העולם הזה מבחינות מסויימות שלא כאן המקום לפרט (במיוחד הפריודיקה).

בוודאי שהיו עיתונים משעממים. דוגמה לשיעמום — לטעמי — הוא המאמר הראשי של אורי אבנרי בגליון פסח, החוזר על עצמו מדי שנה, כמאמר ראשי ב־פראבדה על יום־השנה לתחרות סטאכאנובית. את פראבדה קראתי כמה שנים, שלא כאורי אבנרי שלא קרא את העיתונות היהודית באידיש ובפולנית.

ח"כ אורי אבנרי, אני מאד מסמפט אותך, אבל אנא, קצת פחות יהירות! אני מקווה שתדפיסו שורות אלה, בלי מורא ובלי משוא פנים.

יוסף קנובלר, לוד

משוררחצר?

בוויכוח עם נמר הנייר — על משוררי־חצר, פרסים וכל השאר („העולם הזה" 2218).

הגני מקוראיו הקבועים של נמר של נייר ודעתי היא, כי דרך זו של צילומי־מצב בזירת הספרות, התרבות והאמנות נכונה, חיונית ומוצדקת, בצד ובנוסף לדרכים מקבילות ואחרות, כביטוי לפלוראליזם הרצוי בחיינו הרוחניים.

אמנם לא יכולתי להסכים כליל עם הערכתו את ש(פירא) שלום, כמשורר החצר, או בתור שכזה בלבד (העולם הזה 2218). אגב, לא יקשה להצביע על משוררי־חצר חשובים ובעלי מישקל בספרויות העמים. מוטב להתייחס ליצירתם לגופה. אין לראות בפופולאריות קנה־מידה אמין, ואם בקבלת טובות הנאה עסקינן, יתכן שיש בהן כדי לפגום בדמותו ותדמיתו המוסרית

(המשך בעמוד 8)

מקור. ז'בוטינסקי שיבץ אותה לצרכי חריזה עם המילים „אבנבל לי", המופיעות אחרי שתי שורות.

שלמה שחר, קיבוץ מורן

העיתונות האידית ז"ל

על איגרות העורך, לרגל מלאות שלושים שנה למערכת („העולם הזה" 2221).

תוך כדי רימום העיתון (בצדק), קוטל אורי אבנרי את העיתונות היהודית במיזרח־אירופה (שלא בצדק).

מגיין לו לאורי אבנרי הבקיאות הזו? ראשית, בעיירות ב־

בינתיים קח TIME

הסיגריה שכולם אוהבים

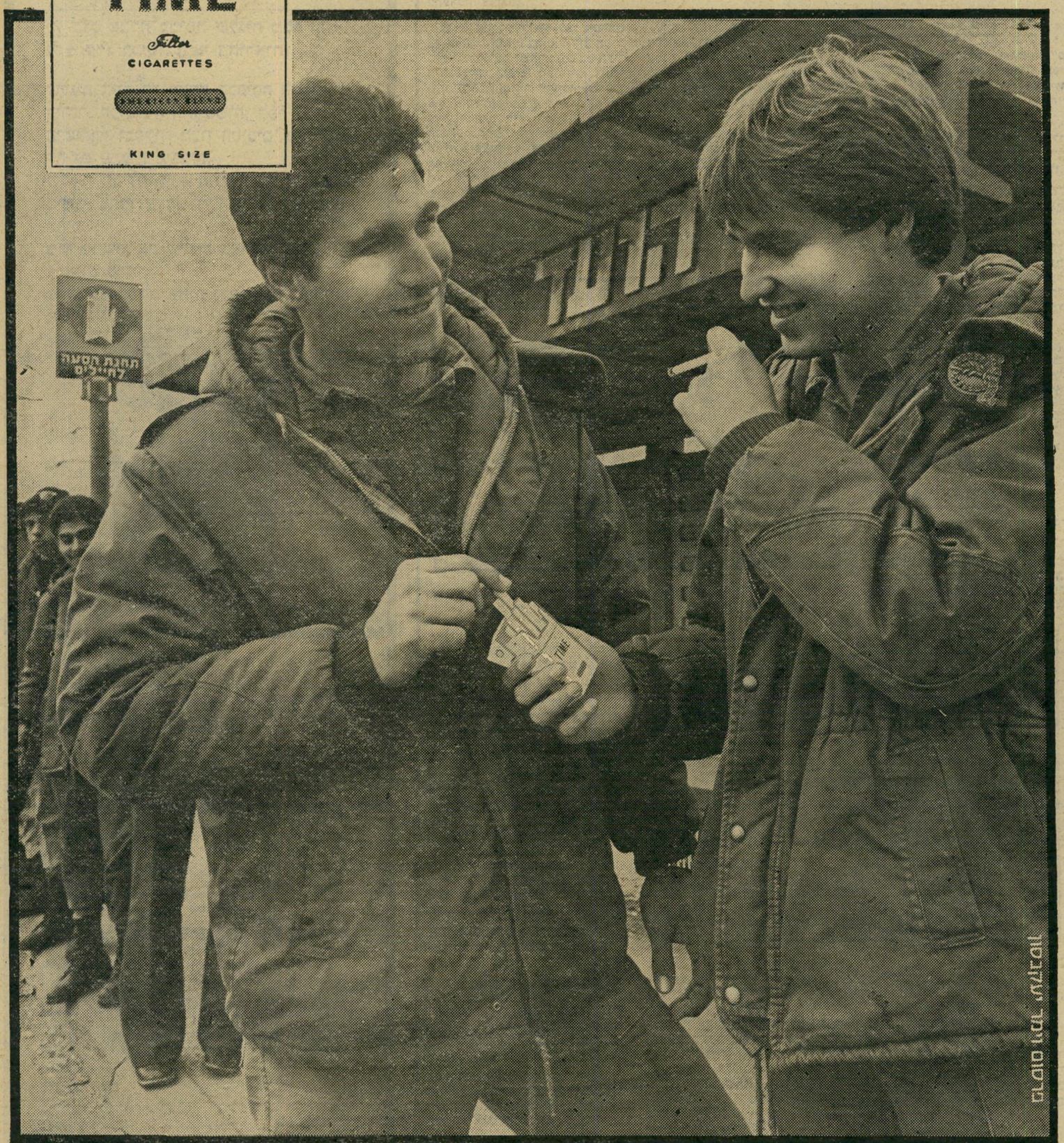

נהג - תן טרמפ לחייל...

T.38

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

של אמן, אך אין להסיק מכך ביחס לערכו.

העובדה כשלעצמה, שמישהו זוכה בכיבודים, או אפילו בדירה ממוסדות־ציבור, שליטים, מימסדים או מחליטנים, אמנם אין בה כדי להוסיף לערכו, מישקלו ומקומו, אך לא מן ההכרח הוא שיגרע. כלולות הכל גם סופרים זכאים לאמצעי־מחייה ותנאי־קיום נאותים, אך אם תמורתם מתקבל אתנן ספרותי, הרי זה מצער וראוי להוקעה, אך לא לפסילה טוטאלית מראש. המימרה הידועה, כי בטיפה אחת משתקף הים כולו, אינה תופשת בהערכה רצינית.

עניין אחר, שעדיין לא טיפלתם בו כראוי, הוא דבר הענקת הפרסים, המילגות ושאר אמצעי העידוד על־ידי גופים ציבוריים. דומני שהמינהג להסתיר מעיני הציבור את זהות השופטים הינו אחד משורשי השחיתות הנפוצה בתחום הנדון. מתקבל הרושם שלידי עסקנים מיקצועיים (לעתים חסרי כל התמחות מוגדרת) נמסרה חלוקה של אמצעים לא מבוטלים המשמשים מטרות כתתיות, אינטרסנטיות, מיפלגתיות, פרוטקציוניסטיות, רוויות וגדושות עיוותים וחשיחות הגובלת בסחטנות. נוצר מעמד חדש של מחלקי פרסים ונוטלי־פרסים, המתחלפים לסירוגין ומתמנים לכל ימיהם.

הגיעה העת לעש לחשיפת הכיעור המעוות, המסכן אושיות חיי הרוח והתפתחותה. אנו זכאים לדעת מי הם המושלים בכיפה, על סמך מה נמסרו לידיהם הסמכויות ומה מעשיהם בשטח. אין ספק, שחשיפת האמת אמנם תזעזע, אך ההלם שבעיקבות הזעזוע יתרום לסילוק הצחנה.

יוסף זוינגר, קרית־ביאליק

● ● ●

לא ערכאות
אלא פירסום מאוזן

על הכתבה „חוקן בכלא" („העולם הזה" 2215).

מרשי, מר רפאלי רויני, עובד בשירות בתי־הסוהר, בבית־המעצר רמלה, כאח מוסמך וכאחראי על מרפאה מזה 14 שנה. מעולם לא הוגשה נגד מרשי תלונה כלשהי, לא מעציר, לא מקרובי עצירים, ולא מאדם אחר. וזו הסיבה, שמרשי הוכה בתדהמה למקרא הכתבה.

מרשי איננו מעוניין להתכתש עם אותו עציר בתביעות משפטיות, וגם לפי הייעוץ שלי, אין זה מרמתו לנהל מישפטים על הוצאת־לשון־הרע נגד אותו עציר, ולפי־כך עניין זה לא יגיע לערכאות. אבל, מאידך, אני מעוניינת שתגובת מרשי תקבל את הפירסום המתאים בעיתונכם, כך שיהיה לפחות מאזן של פירסום בעיתונות.

מתברר מבדיקתי כי אותו אדם היה עצור ביום המיקרה בגין האשמות של סחר בסמים (בינתיים נשפט למאסר). ביום המיקרה התקבל מידע מודיעיני, שהעציר מחזיק בגופו סמים (דרך רגילה של החבאת סמים בתוך כלא). בהתאם להוראות הקיימות בכלא שבי משרת מרשי יש לבצע חוקן במיקרה זה.

אותו עציר חתם עם כניסתו לבית־המעצר על הסכמתו לחוקן ואמנם עם כניסתו נעשה בו חוקן. לפיכך, טענתו שבשל אמונתו הדתית לא רצה שיעשו בו חוקן היא מגוחכת. אמנם ביום המיקרה סירב מרשי לחתום על הסכמה, אולם התנגדות פיסית לחוקן לא נעשתה מצידו. אולם אחרי החוקן התגלו כדורי אדולן (שהינם סם מסוכן, כהגדרתו בחוק). אותו עציר נבדק על־ידי רופא לאחר מכן ולא נמצאו כל סימני דימום. הוא הגיש תלונה על עריכת חוקן בניגוד לרצונו, ותלונתו נבדקה ונמצאה בלתי־מוצדקת.

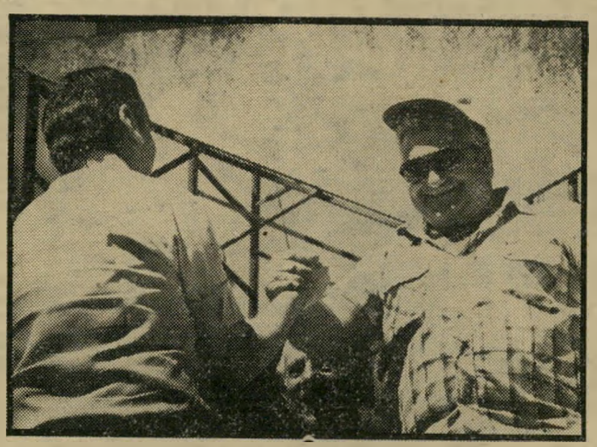

ח"כ ז'אק אמיר במיבחן כוח
עם הקדשה

אידה נודד בסיביר
אש קטנה במידבר השלג

דברים אלה, כמובן, לא נזכרו במיכתבו. עלי לציין שמרשי הינו אדם סימפטי, טוב־לב, ותמיד נסוך חיוך על פניו. אני מכירה אותו לפחות שמונה שנים, הן מתקופת עבודתו בבית־המעצר באבו־כביר והן ממקום עבודתו כיום. לא אחת פניתי אליו ישירות בגין תלונות של קליינטים שנחבלו בחקירות מישטרתיות, וללא כל קשר להיותו עובד בשירות בתי־הסוהר הוא תמיד הושיט לי עזרה... קשה לייחס למרשי סדיזם, כפי שעולה ממיכתבו של העציר.

מרשי הסביר לי, שעריכת חוקן הינה החלק האפל של תפקידו, כל העניין איננו נעים, לא לנבדק ולא לבודק, אין זה תפקיד של אח־מוסמך לעשות חוקנים, לא לשם כך למד. אבל במילחמה הנטושה נגד השתלטות הסמים בתוך בתי־הסוהר אין ברירה, ולטענתו עליו לעשות זאת עם כל אי־הנעימות הכרוכה בכך.

כרמזה חנוך,
עורך־דין, תל־אביב

● ● ●

סודות ההגרלה

על התגרלה שעורך ח"כ שמואל פלאטו־שרון, כפי שתוארה בכתבה „ביזיון בכנסת" („העולם הזה" 2220).

(א) אין שחר לסיפור, כאילו שלחתי לח"כ פלאטו־שרון תלוש השתתפות בהגרלת המכונית שלו.

(ב) אין אמת בגירסה, שביקשתי, כי ישלח לבני בן ה־12 את ספרו.

(ג) אכן, פלאטו שלח אלי, אל רעייתי ואל בני את ספרו, עם הקדשה, אך הוא עשה זאת על דעת עצמו וביוזמתו, מבלי שנתבקש לכך על־ידי או על־ידי מישהו מבני מישפחתי.

(ד) צר לי שח"כ פלאטו־שרון משרבב את שמי בהזדמנויות שונות עם פעולותיו. אני מסתייג משיטה פסולה זו ואין לי קשרים כלשהם עם הנ"ל.

ח"כ **ז'אק אמיר,** דימונה

● ● ●

למען אידה נודל

סרט שצולם בסיביר וחובר למערב, עובד מחדש.

הקריינות בעברית מפי חיים יבין ואורנה פורת. הצגת־הבכורה התקיימה בתיאטרון ירושלים, למשך שבועיים, בחסות הגב' עליזה בגין ובהשתתפותו של שר־החוץ, יצחק שמיר.

אנו שולחים לכם תצלום מתוך הסרט, כדברי נעמי שמר ב„מיכתב אל אידה": אש קטנה בלב מידבר השלג, נושאת בידי קפואה דלי מים אל צריפה.

נשות ישראל למען אידה נודל,
תל־אביב

● אידה נודל בסיביר — ראה תמונה.

כמה את משלמת עבור אבקת הכביסה שלך?

בדקי והשווי:

	משקל	מחיר לאריזה	מחיר לכביסה אחת
אבקה א'	1.5	91.40	6.09
שלגית יצהר	1.5	79.—	5.26
אבקה ב'	1.5	84.—	5.60

½ כוס אבקת כביסה שלגית מספיקה ל־5 ק"ג כביסה (ראי ההוראות).

שלגית אינה רק אבקת הכביסה החסכונית ביותר. תכונותיה החדשניות, לפי התקן הישראלי ובפקוח מכון הסיבים, מעניקות לה גם יעילות מירבית.
שלגית מכילה 40% חומר פעיל המסיר בקלות כתמי שומן חיעה ויעיל גם במים קרים.
ניתן להשיג את שלגית באריזות של 1.5, 4 או 6 ק"ג.
כדאי לך לשלם פחות ולקבל יותר כביסה נקייה.

נשמח לשלוח לך דוגמית של שלגית במתנה

לכ' יצהר ת.ד. 823, תל־אביב ע.נ.
עבור "שלגית"

בבקשה לשלוח לי דוגמית שי של "שלגית" אבקת הכביסה החסכונית ביותר.

שם _____

כתובת _____

היכונו

למבצע פרסים ענק.
התחילו לאסוף את לשוניות הפתיחה של שלגית
באריזת 1.5 ק"ג ועקבו אחר מודעות שלגית שיתפרסמו בקרוב.

שלגית יצהר
אבקת הכביסה המובחרת לכל מכונות הכביסה.

לחופש נולדתי!

הזמנים השתנו.
איזו נערה היתה מעלה בדעתה לעשות פעם מה שאני עושה בימי המחזור החודשי שלי?
אני רוכבת, שוחה ורוקדת בחופשיות וללא דאגה. הכל בזכות טמפון או־בֶּה, המומלץ לכל נערה צעירה החל ממחזורה הראשון. לאו־בֶּה שלושה דרגות ספיגה: **מיני** - לבתולה ולנערה המתבגרת, **נורמל** - ואקסטרה לנשים עם דימום רב. או־בֶּה בעל כושר בעולם, מתרחב ואוטם בפני דימום וריח. או־בֶּה להחדירו. או־בֶּה אינו זקוק למוליכים: והוא בפנים. בלתי מורגש ונעלם מעיני כל. או־בֶּה בקטנותו. אני נושאת אותו בכיס הג'ינס או בארנק הכסף שלי.

נסי את או־בֶּה אין טוב ממנו.

גדלים, בשלש למרבית הנשים הספיגה הטוב קטן וקל דחיפה קלה גדולתו של הקטן של

לכ' ענת עצמון
או־בה מח' ההסברה
ת.ד. 2115, חיפה

אבקש לשלוח אלי את חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

_____

גיל _____

☐ משתמשת בטמפונים
☐ לא משתמשת בטמפונים

o.b.
הטמפון הקטן שכבש את העולם

זה שבוע של תחפושות במצב־הרוח. תהיו מבוקשים בחברת. כושר ההמצאה ואהילות יגליט אתכם, ובמייוחד בגדיכם שיעוררו סקרנות בסביבה בגלל מקוריותם. בשבת תפקוד אתכם עייפות ורצון להתבודד. עודף המרץ שיצטבר, יגרום לכם רצון לשנות דברים. חלומות כמוסים עשויים להתגשם בקרוב.

* * *

אי שוורים! כמה הרגיזו אתכם לאחרונה, וכמה אכזבות ספגתם. הגיע הזמן להסיק מסקנות. אל תצהירו בריבים על התוכניות שתבצעו בשלב מאוחר יותר, הפירסום יזיק מאד. הימנעו מלהתקשר לאנשים חסרי אחריות הנוטים להטיל עצמם על כתפיכם הרחבות. הזהירו אותם שכאשר אתם מתנערים, אינכם נעצרים להביט מי נפל והיכן. השבוע תהיה הזדמנות טובה ליצירת קשרים רומנטיים לטווח ארוך שישפיעו לטובה גם על מצבכם הכספי.

* * *

כוכב נוגה איתכם. השפעתו מבטיחה לכם הרפתקות אהבה. אתם שופעים קסם, הומור ושימחת־חיים. הדלתות נפתחות בפניכם. ולכל מקום שאליו אתם מגיעים שמחים לקראתכם, וששים לעזור לכם. אתם מתחזקים בתפרת. לאמנים הרבים שמשתייכים למזל תאומים נכונה הצלחה בכל הופעה בפני קהל. לאותם שעדיין אינם עוסקים באמנות, נסו להתחיל דווקא עכשיו. כתיבה, נגינה, ריקוד, ציור, או כל מה שעולה בדעתכם, זה ילך.

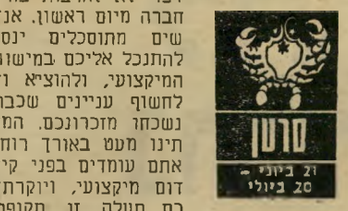

רצוי לא להרבות בחיי חברה מיום ראשון. אנשים מתוסכלים ינסו להתנכל אליכם במישור המיקצועי, ולהוציא לחשוף עניינים שכבר נשכחו מזכרונכם. המתינו מעט בארך רוח. אתם עומדים בפני קריסה מיקצועי, ויוקרתכם תעלה. זו תקופה טובה להתחיל בלימוד של דבר חדש שלגביו אתם מתלבטים כבר זמן רב.

* * *

התקדמות מצויינת בשטח הרומנטי. אהבה ממבט ראשון עם התלטות נמהרות ופיתאומיות. למרות החתחלה המפתיעה, יש סיכוי טוב להמשך יציב. גם ידידות אפלטונית עמוקה, מלאת הבנה ורגש, תתפתח. אך אליה וקוץ בה. נטייתכם להסתכן עלולה להביא עליכם צרות בשטחים שונים ואף תאונות־דרכים.

* * *

על בני מזל בתולה לנוח לפני שהם נכנסים שוב למחזור של עבודה קשה. בחשיבת בזק הנובעת מעצבנות וחיפזון ימצאו לפתע רעיונות מצויינים. הם עשויים לשפר ולשנות את שיטות העבודה. העלו אותם בזהירות ללא ביקורת על השיטה הקודמת. לפחות אדם אחד חושב עליכם במיסתרים, יתכן שהוא עובד איתכם, נסו לברר מיהו. התעלמו מהביקורת שיש לכם נגדו, מכיוון שעלול להתפתח בזמן הקרוב רומן מרתק ומעניין איתו.

להבותם הסוחפת תסנוור את שותפם לאהבה, ותגרום לו להתאהב בהם בעוצמה רבה, ובשיא אושרו והתלהבותו, הטלה השובב כבר עלול למצוא בינתיים נושא חדש לאהבתו המתחדשת.

* * *

שוורים

באהבה שוורים לא ממהרים להחליט, ולא מתלהטים סתם. גבר שור יתן לאשה הרגשה שהיא נערצת ורצויה. הגבריות שלו מעל לכל ספק. הוא ניגש ישר לעניין ואינו מרבה במחמאות או בדיבורים על אהבה. אם מתחברת אליו אשה באותו מזל (שור) השתיקה הדדית מובטחת, וגם הקשר ביניהם. מכיוון שסבלנותם והתמדתם כמעט אין־סופיים.

* * *

תאומים

המתקשר לתאומים צריך לדעת שזהו סיכון. בן תאומים הוא העוגבני מכולם. דמיונו מפליג למרחקים, והוא עצמו למרחבים, למצוא מועמדות נוספות לאהבתו. אחת לא תספק אותו. הוא יפשוט וילבש צורות. בבוקר יהיה בן מצב־רוח מסויים, כולו נופת־צופים ודבש, ובערב במצב־רוח ציני, פוגע ודוחה. דבר אחד בטוח, בחברת בן תאומים לעולם לא יהיה משעמם.

* * *

סרטנים

הסרטנים נולדו לאהוב ולהאהב. הם מבטאים באהבתם את אישיותם. הם

מופנמים וקשה לחדור לתוכם ולהכיר את טיב רגשותיהם. אך כאשר הם נפתחים, הם עלולים להתפרץ ברגשות חמים, ולוהטים וחונקים. ועל כן זקוקים לשליטה עצמית רבה. הם מסורים, נאמנים, ומשרים סביבם חום והרגשה ביתית ונעימה. בן זוגם מרגיש בטוח ושמור חזק על ידם.

* * *

אריות

מסיבות, מועדוני־לילה ואירוח, משפיעים על האריה באופן רומנטי. קשה למצוא רווקים ורווקות במזל זה. אך גאוותם וחוסר הפשרנות שלהם גורמים למשברים רבים. הם עשויים להיפרד מבן־הזוג מפני שהכבוד העצמי שלהם נפגע. דחף חזק לפאר ולרומם את האהוב, ובעת ובעונה אחת לשלוט בו, בדרך מקסימה ומושכת את הלב. הם חמים מאוד, אוהבי־מין ונאמנים. מבזבזים את כל כספם על אהובם, עד שמגיעים להתרופפות כלכלית. ומתאוששים מחדש.

* * *

בתולות

היסודות הביקורתיים והאנליטים של מזל בתולה מופנים כלפי בן הזוג. זה עלול לפגום חמורות ביחסים הריגשיים, או למנוע פריחתה של האהבה. הם שקועים במחשבות של טוהר, תום וצניעות. ומנסים להסתגל לזה שבו התאהבו. הם הגיוניים, אחראיים, משרתים את בן זוגם, ומוכנים לכל קפריזה שתעלה בדעתו. המין לא נמצא בראש דאגתם, אך הנאמנות, המסירות והחברה מאפיינים אותם.

* * *

מאזנים

קשה לבן מאזניים לספק את חלומותיו של בן זוגו. המצב של התאהבות
(המשך בעמוד 66)

חיי האהבה של כל מזל

אנחנו שרויים בעיצומם של ימי מזל טלה, הראשון בגלגל המזלות. ההתחלות מושכות אותנו לברר לעצמנו: האם האהבה חשובה לכולם באותה מידה? או שלמזל שבו אדם נולד יש השפעה על צורת אהבתו לבן המין השני, והאם יחסו למין ואהבה קשור להשפעת הכוכבים.

טלאים

טלאים מתאהבים במהירות, בלהט, ומתוך צורך אירוטי חזק. הם ישדלו, יפתו, ישכנעו וישפיעו על השני להתאהב בהם מייד ובמהירות. הם לא יוכלו להסתיר לרגע את אהבתם. יכולתם הטבעית למצוא חן תהיה לעזרתם. התמימנו מלהבטיח הבטחות שלא תוכלו לעמוד בהן. אדם מבוגר, מוזר ומיסתורי שהכרתם לא מזמן, יסייע לכם וישפיע לטובה על בריאותכם. יתכן שבעיקבות עצותיו תתחילו לאכול אך ורק מאכלים צמחוניים, כשאר אחיכם הגדיים בטבע. מצב רוחכם ישתפר וגם התסכוכים יזכזבו כסף בצורה נמהרת. התחצאות העיקריות יהיו לרכישת כגון: בגדים יפים, קישוטים לבית, ומתנות לידידים. בלו בחיק הטבע.

* * *

השבוע יקודמו ענייניכם המיקצועיים ואתם עשויים לקבל תוספת למשכורתכם. כדאי לנהוג בהתאפקות ובחוש המידה. להיזהר הפעם ממעשים נמהרים שיכולים להיגמר בצורה שתסכן את בריאותכם. ידידים שהכרתם בחוץ־לארץ עומדים לבקר אצלכם. אל דאגה! הם ישתלבו בחייכם, והדבר לא יפריע לכם, להיפך, אתם תוכלו לתכנן כבר את נסיעתכם הבאה, הנחוצה לכם כמו אוויר לנשימה.

* * *

אתם נתונים בלחץ. נטייתכם השבוע להגיע לקיצוניות לא תעזור לכם להשתחרר מהמתח. היזהרו מהימורים, השקעות, או אפילו הלוואות. הקטינו את הסיכונים הכספיים עד למינימום. התחילו בהשקעות וחסכונות שיעמדו במיבחן הזמן. ברצונכם לשנות מקום מגורים, וללמוד שפה חדשה. הזמן מתאים לדברים אלו. הכרויות חדשות שירשימו אתכם, יביאו עימן מצב־רוח עליז.

במיכתב מחוץ־לארץ יוודע לכם שתוכנית שתכננתם לא תצא לפועל. כיתבו מיכתב נוסף לאותו מקום שבו אתם מעוניינים לשהות. הפעם יש סיכוי רב לתשובה חיובית. יחסים שאותם חשבתם לסיים שוב מתחדשים. הפעם יפנקו וידאגו לכם. הסוד שסיקרן אתכם בקשר לבן־הזוג, יוודע לכם באמצעותו, והשלום ישוב למעונכם.

* * *

הדגש השבוע יהיה שוב על עבודה ובריאות. יתכן שעבודה של אחר תיפול עליכם למעמסה. יש לחשוב בכובד־ראש על שינויים בעבודה, ולסמוך רק על מי שעצתו מיקצועית וראוי לאמון מלא. לעקרות־בית עקרביות, סיכוי לאורחים בלתי־צפויים שיוסיפו עבודה. אתם רגישים לאלרגיות והצטננויות, ונוסף לכל הצרות אתם נוטים לריב בסופהשבוע. מה עושים? מתאפקים. מיום ראשון החיים ישובו למסלולם הישן והאהוב.

* * *

הרומנטיקה חוגגת. פיתאום נגמר לכם מאהבה אחת, וכבר מעסיקה אתכם אהבה חדשה. זה זמן לבידור והנאה מהחיים. השימחה פוקדת גם את הקשתים המבוגרים. אין ספק שבני מזל טלה מועדפים השבוע, והם שותפים המתאימים לחלק עמכם את החוויות שתעברו בשבוע זה. ההורים במזל קשת יבלו חלק ניכר מזמנם במישחקים עם ילדיהם שיוסיפו להרמוניה.

מקררי ווסטינגהאוז ופריג'ידר מעתה גם בביתך!

מקררי היוקרה האמריקניים מתוצרת פריג'ידר ו־WHITE-WESTINGHOUSE — עתה בהישג ידכם, במכירת אביב מיוחדת שעורכת אלקטרה:

לבחירתכם 2 מסלולים.

1. **אתם יכולים לשלם ⅓ במזומן ואת השאר ב־9 תשלומים שווים.**
2. **או, לחילופין, לזכות בהנחה ניכרת אם תרכשו מקרר במזומן, בתנאי יבוא אישי.**

בכל מקרה, תתפלאו לראות שאפשר כיום לרכוש מקרר יוקרה אמריקני של פריג'ידר, מבית ג'נרל מוטורס, או מקרר מתוצרת WHITE-WESTINGHOUSE, גם הוא מארה"ב, במחירים נוחים ביותר. **(החל מ־62,872 ל"י כולל מע"מ).** זאת, בגלל מדיניות ה"ספיגה" של אלקטרה, המחירים התחרותיים של מקררים אלה בחו"ל, ורמת האינפלציה הנמוכה יחסית, בארה"ב.

פריג'ידר, WHITE-WESTINGHOUSE במבחר גדלים ודגמים ובצבעים שונים.
קיימת אפשרות לאספקה מיידית.
במחירים ובתנאים ללא תקדים המבצע יתקיים בסניפי אלקטרה ואצל המפיצים המורשים, ויסתיים ב־15.4.80.

ענקי המקררים מארה"ב — עתה בהישג ידך!

מבצע

לבחירתך ⅓ במזומן וב־9 תשלומים, או בתנאי יבוא אישי

made in u.s.a

אלקטרה
מקבוצת כלל תעשיות

אלקטרה — שרות נאמן שעמד במבחן.

GM Frigidaire Westinghouse

להשיג בסניפי אלקטרה:

סניף ת"א:
דיזנגוף סנטר, טל: 03-298987
רח' הרכבת 36, טל: 339722, 03-338961

סניף חיפה:
רח' הרצל 18/20, טל: 04-640000, 04-640009

סניף ב"ש:
החלוץ 96, טל: 057-72211

סניף נתניה:
סמילנסקי 9, טל: 053-33306

סניף ירושלים:
מרכז כלל, טל: 02-228481, 02-227852

סניף אילת:
מרכז מסחרי ע"ש רכטר, טל: 059-2933

וכן אצל המפיצים הנבחרים.

מי הוא הראשון?

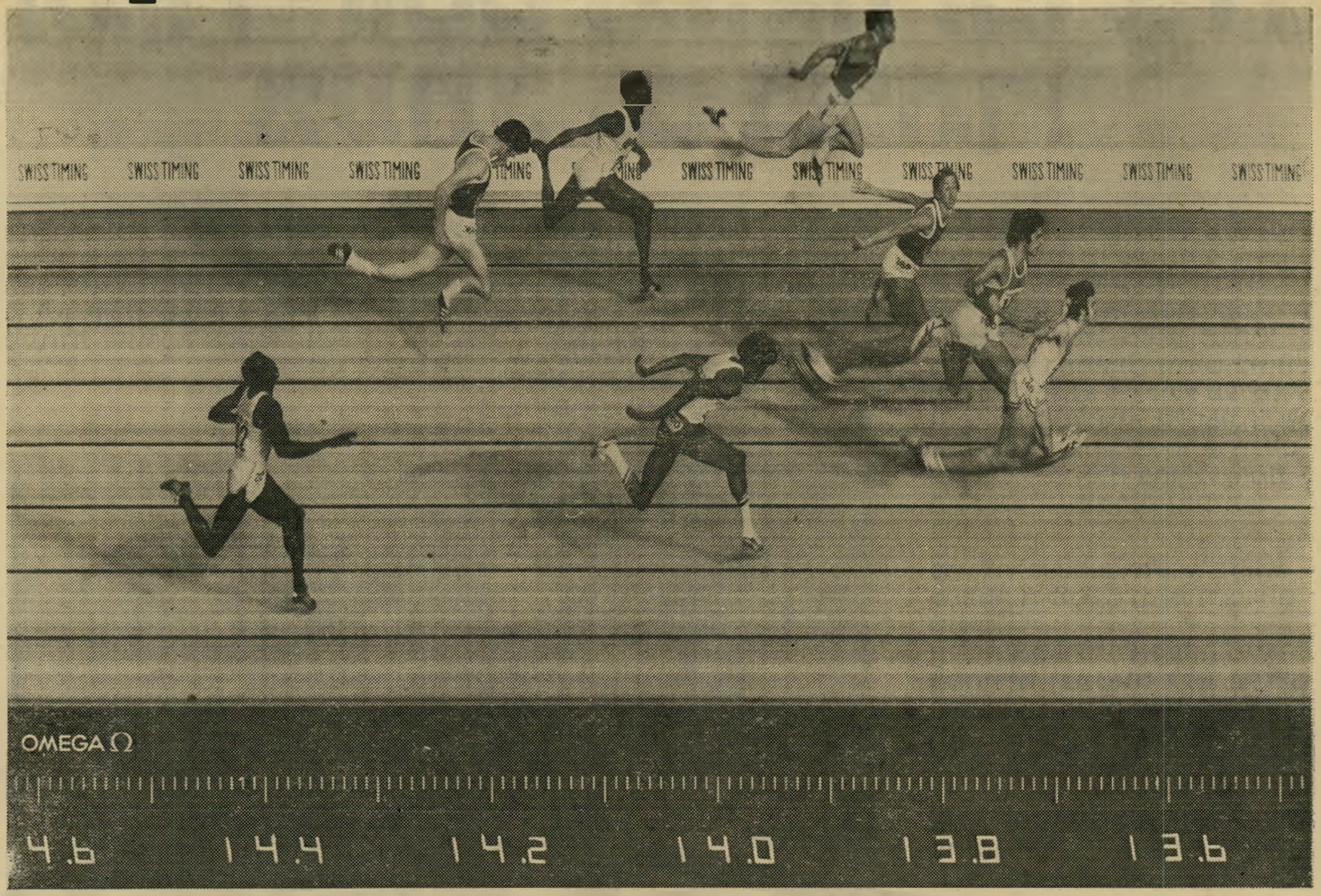

מי היה הראשון שיזם, חידש והביא לראשונה לישראל שרותים בנקאיים רבים, שהיום נראים כמובנים מאליהם וכחלק מהשרות היומיומי שהבנקים נותנים ללקוחותיהם?

בנק דיסקונט!

הראשון שפתח סניפיו לשרות הלקוחות בשעות אחר־הצהריים (כבר ב־1935) — בנק דיסקונט
הראשון שיסד נציגות של בנק ישראלי בארה״ב (1949) — בנק דיסקונט
הראשון שהציע לציבור תכנית חסכון בנקאית (1955) — בנק דיסקונט
הראשון שיזם תכניות החסכון הצמודות (1958) — בנק דיסקונט
הראשון שהקים סניף של בנק ישראלי בניו־יורק (1962) — בנק דיסקונט
הראשון שסיפק ללקוחותיו דיווח יומי על מצב חשבונם (1965) — בנק דיסקונט
הראשון שייצר תכנית חסכון לדירה עם משכנתא כפולה (1972) — בנק דיסקונט
הראשון שהציע ללקוחותיו כרטיס אשראי (1974) — בנק דיסקונט
הראשון שאיפשר ללקוחותיו לרכוש תלושי־קנייה ש.ק.ל עם הנחות (1975) — בנק דיסקונט
הראשון שהכליל את ביטוח החיים ״אופק״ בין תכניותיו (1976) — בנק דיסקונט
הראשון שהנהיג תכניות חסכון ״חן״ ו״חן 6״ ל־6 עד 12 חודשים (1976) — בנק דיסקונט
הבנק הראשון שפעל לשקום השכונות ואימץ את שכונת קרית שלום (1980) — בנק דיסקונט

... ויש שרותים שתוכל למצוא **רק** בבנק דיסקונט:

היחיד שלו מרכזים לייעוץ פיננסי מקיף (מ־1975) — בנק דיסקונט
היחיד המציע ללקוחותיו העסקיים את ״מנוף״ — תכנית מחשב להיזוי ותכנון פיננסי מתקדם (מ־1975) — בנק דיסקונט
היחיד המוציא עתון מידע ללקוחותיו (״מאה אחוז״) (מ־1976) — בנק דיסקונט
היחיד המציע שרות בנק דרייב־אין (דיסקונית) (מ־1977) — בנק דיסקונט
היחיד המציע ללקוחותיו עתון ילדים מעולה (״פילון״) בחצי המחיר (מ־1979) — בנק דיסקונט

טוב וחשוב לדעת מי היה הראשון. אנחנו יודעים כי לקוחות מרוצים מביאים לקוחות נוספים. כדי שלקוחותינו יהיו מרוצים — חשוב לנו להיות הראשונים, החדשנים, היוזמים — ולתת ללקוחותינו את השרות שלו היו מצפים ושלו הם ראויים. זו הסיבה שלקוחותינו; ב־250 סניפי קבוצת דיסקונט, מעדיפים לעבוד אתנו.

טוב לדעת מי היה הראשון, וכדאי לזכור זאת.

טוב לעבוד עם

בנק דיסקונט

הצד האנושי של המטבע

דרוזי על דרוזים

כותב שורות אלה הוא בן העדה הדרוזית (הציון הוא לשם קביעת עובדה, ללא שמץ של גאווה). אין לו שפם מטופח, מעולם לא אהב מדים צבאיים, שומע קצת מוסיקה קלאסית, מצפצף קצת על ההילה הקדושה של מסורת העדה, ובכל זאת — בן לעדה הדרוזית.

קבוצת הדוברים שהופיעה בתוכניתו של אלי ניסן בטלוויזיה — „כניסה חופשית" — היוה המחשה טובה לדמות הדרוזי שלא הייתי רוצה לגלם אותה. השאלה מי ייעץ לניסן לבחור באנשים אלה כדובריה ומשקפי־דרכה של העדה אינה מענייני כרגע. נעסוק איפוא במה שנאמר בתוכנית ו„בעובדות" שתוארו בה על־ידי „הדוברים המקצועיים".

■ ■ ■

לפני כן, כדאי לספר על מערכת הלחצים שהופעלה על ניסן ועורכי התוכנית, במטרה למנוע ולטרפד השתתפותם של שמאלנים, במרכאות ובלי מרכאות. סתימת הפיות ברשות־השידור הפכה כבר מזמן לנורמה מקובלת, בניצוחו של יוסף לפיד, שאורו המשתולל הביא חשיכה על פני הארץ.

למען ההגינות צריך להדגיש, שחלק לא מבוטל מלחצים אלה מקורם דווקא בעסקנים עלובים של בני העדה עצמה. חבר־כנסת מסויים, שבהתערבותו הגסה ובנסיונותיו למצוא חן בעיני השילטונות, הירשה לעצמו ברוב חוצפתו להכתיב תנאים לעורכי התוכנית. הנה לפנינו מלך הדרוזים נוסח אריק־שרון־מלך־ישראל.

■ ■ ■

הדרוזי הציוני הינו מוצר חדש יחסית שקם לפני כחמש שנים. דומני שאין צורך להסביר מיהו החומר האנושי המבקש להתאים עצמו לנוסחת פלאים זו. לא פעם נתקלתי במבטי תמיהה והשתוממות מצד חברים יהודים: „דרוזי אפשר איכשהו להבין" נהגו לומר לי, „אבל ציוני"! אין פלא איפוא שהאיפיון העיקרי לחוג זה הינו רדידות רעיונית ואידיאולוגית, בתוספת התרפסות והתחסדות מן הסוג הזול ביותר.

הפיתרון המוצע על־ידי חוג זה הוא: דרוזים! קומו בהמוניכם, הכריזו על עצמכם כעל ציונים, וכל בעיותיכם תבואנה על פיתרונן. מעניין! לרשום בבקשה את הרצפט.

מול עמדה זו שמענו את עמדתו של סלמאן נאטור, איש רק"ח, שהשמיע עמדה „קיצונית". אפילו ניסן, שניסה לנווט את הדיון בצורה אובייקטיבית, לא יכול היה שלא להגיב למשמע דבריו של נאטור במילים אלה: „טוב, ברור שזאת דעה חריגה ומבטאה השקפה פוליטית." למרות שזה לא תפקידו של ניסן לחלק ציונים ולקבוע מה חריג ומה לא, אני רוצה להניח שדבריו נאמרו על רקע הלחצים שהופעלו עליו ונסיונו לרצות את אלה שתבעו את סילוקו של נאטור וחבריו־לדעה.

אין פירוש הדבר שאני מסכים עם כל מה שנאמר לגבי הדרוזי הערבי הפלסטיני, שצריך לחיות במדינה חילונית דמוקרטית. ניתן, כמובן, להתווכח על אמיתותה של טענה זו ועל האפקטיביות המעשית שבה. יחד עם זאת אין לעניות דעתי מקום להטלת ספק בכך, שמי שמעלה רעיון זה מתבסס על אמונה אידיאולוגית ערכית ולא על בסיס של חישובים ריווחיים אינטרסנטים.

דבריו של כמאל, על הפקעת קרקעות בגליל, נשמעו

אין לו שפם מטופח, אינו אוהב מדים ומאזין מעט למוסיקה קלאסית

כנים ואמיתיים והם נובעים מכאב עמוק. חלק גדול מהמשתתפים יכלו להישאר בבית ולפצח גרעינים מול מקלט הטלוויזיה. אך על דבר אחד לא הייתי מוותר: „הפסלים" ממישמר־הגבול היו די נחמדים. צריך להודות לתיפאורן על טעמו הטוב.

מר מזייד (יגאל) עבאס נחנה, כפי הנראה, עד מאד לשחק את התפקיד של כוכב מרכזי. בהופעה מלאת הערצה־עצמית וטיפחה־על־הכתף סיפר כיצד עזר ליישוב יהודי עוד בהיותו בגיל 10, תוך כדי נטילת סיכונים. פיו המפיק מרגליות לא ידע שובע, ובתגובה על דברי אחד המשתתפים אמר: „התסכים להשיא את בתך לערבי"? זוהי דמגוגיה זולה המעידה על אופיו של אומרה. ולפני שאני עונה למר עבאס, ברצוני לבקשו לחשוב על מיספר היהודים האשכנזים המסרבים לחתן את בנותיהם עם יהודים ספרדים. לגופו של עניין חייתי שואל את מר עבאס אם הוא מוכן להשיא את בתו ליהודי. אם יענה לי בחיוב (ובטוחני שיענה בשלילה) אני מבטיח לו שלא אנדה אותו.

■ ■ ■

קשה לאמוד את מיספר בני העדה הדרוזית בעולם. סביר להניח שהמיספר מתקרב למיליון. מתוכם חיים בארץ כ־40 אלף „חכמים". כולם יודעים מאיפה באו, יודעים לספר „אמיתות היסטוריות" ויודעים לקבוע „בצורה מדעית", ובהתאם למחקרים מוזמנים, מי הם ומהם.

מעניין אולי לספר עובדה פשוטה: עד שקמה המדינה, שאלת ערביותם של הדרוזים לא נאלצה לעמוד במיבחן המציאות ולא היתה מוטלת בספק. היום, כל דרוזי המעיד על עצמו כלא־שמאלני וכנאמן למדינה (אולי סוף־סוף יקום מישהו ויאמר לי מהם הקריטריונים של נאמנות למדינה), מתכחש באופן אוטומטי לערביותו, הן במודע והן מתוך בריחה מעיסוק בסוגייה זו.

המסקנה המתבקשת מהיגיון עקום זה היא ששמאלני לא יכול להיות נאמן למדינה, שכלל ערביי ישראל אינם נאמנים למדינה, מכוח ה„אכסיומה" האומרת: ערבי ונאמנות למדינה כמוהם כשני קווים מקבילים, שלעולם לא ייפגשו.

אגב, לא מזמן דן בית־המישפט המחוזי בחיפה בעתירה של בחור דרוזי מעוספיה, שביקש פסק־דין הצהרתי המעיד עליו שהוא בן הלאום הערבי.

לפי מיטב הבנתי וזכרוני בית־המישפט לא מצא את עצמו מוסמך לדון בסוגיה זו. דבר זה אינו מונע, כמובן, מכמה „אינטלקטואלים" דרוזים לתת הכשר לעצמם כברי־סמכא, ובשם „המדע" לעסוק בשיכתוב ההיסטוריה.

■ ■ ■

ולבסוף, כמה מילים על ברית־הדמים בין היהודים לדרוזים:

מן הסתם, כל פעם שאני שומע מושג זה, רואה בעיני רוחי שני שבטים אינדיאנים או אפריקאים מפגרים, הכורתים ביניהם הסכם באמצעות חיתוך הווריד ועירבוב הדם. ללא ספק מחזה מרגין, למי שנפשו נגועה באסדו־מזוכיזם מן הסוג האפל ביותר.

לאותם הדבקים במטרה זו ניתן למצוא מושג אחר, ללא קונוטציה שלילית ומבחילה. מי שמעוניין, יכול גם להסתייע באקדמיה ללשון העברית, שיש לה בוודאי מה להציע כאלטרנטיבה.

פרחאת פרחאת, דלית אל־כרמל

ויא דולורוזה של הסטודנט הישראלי

לא אחת מתעורר הרושם, כי ציבור הסטודנטים בישראל משול לפרה חולבת, שרבים הם השולחים אצבעות חומדות אל עטיניה הצמוקים.

במדינות הקרויות לעתים „נאורות", מכירים בסטודנטים כבנציגיו של דור העתיד של המדינה, עתודת המוחות ומאגר הטכנוקראטים, אנשי המדע והרוח. בהתאם לתפישה זו, משתדלים לאפשר לאותם צעירים החפצים בכך, להשלים את לימודיהם במיסגרת מאורגנת היטב, מתוכננת ויעילה. בדרום־אפריקה, למשל, משלם סטודנט שכר־לימוד שנתי בסכום הנע בין רבע לשליש משכורת חודשית ממוצעת. במשך כל תקופת לימודיו לא יעלה איש על דעתו לנתקו לתקופה

הסטודנטים משולים לפרה חולבת שאצבעות חומדות עטיניה הצמוקים

ארוכה מספסל הלימודים לצרכי שירות מילואים, ולמותר אולי לציין, שאין צרכי הביטחון של דרום־אפריקה נופלים בהרבה מאלה של ישראל.

באנגליה, לשם דוגמה, פטור סטודנט עד גיל 18 לגמרי מתשלום שכר לימוד. עד גיל 21 הוא נדרש לשלם סכום נמוך בהרבה מזה שנדרש לשלם סטודנט מבוגר. לעומת זאת משלם סטודנט זר, החפץ ללמוד דווקא באנגליה, סכום כפול מזה שמשלם סטודנט מקומי! נאמנים לסיסמה הישנה „עניי עירך קודמים", מנסים היושבים שם בראשות המדינה לתת לאזרחיה את ההרגשה שממשלתם אינה קבצן פושט־יד, ולא רק לקחת היא יודעת אלא גם לתת...

בישראל, לעומת זאת, משלמת הסוכנות מכספיה את הוצאות לימודיו וקיומו של סטודנט זר. הוא גם זוכה להעדפה בקבלה למעונות, למשל. בתום שלוש או ארבע שנות פרזיטיות לשמה, אומר אותו סטודנט שלום יפה ומתקפל חזרה לארץ מולדתו. מי שחשב שיצליח להפוך אותו לעולה־חדש, ממשיך ללכת בדרך הטעויות העקלקלה שבה הלכו רבים לפנינו.

ומנגד עומד הסטודנט הישראלי. זה שעבר את מסלול־היסורים המיועד לכל צעיר בגילו, בשעה שעמיתו בחו"ל חבש את ספסל הלימודים, בילה הוא באוהל צבאי מאובק, ועתה הוא נשוי, ואולי כבר אב לתינוק פעוט, ושקוע בחובות אין־קץ, הודות למדיניות ממשלתו. במיקרה הטוב יזכה סטודנט כזה במילגה בת כמה אלפי ל"י; חסרות משמעות מעשית. בחסד זה אמורים, לכאורה, לגמול לו על כל שנות אזרחותו הטובה.

אך כמו לא די בשאר התלאות הצפויות לו, נאלץ הסטודנט הישראלי להתמודד תדיר עם אימת שירות המילואים הפתאומי. כמו צו הגורל, מגיעות מעטפות הנייר החום ברגע בלתי צפוי, תולשות אותו ממיסגרת לימודיו לתקופות ארוכות שאין להן תחליף.

■ ■ ■

לכאורה, כדי לסייע לפיתרון בעיה זו, הוקמה הוועדה לתיאום מילואים לסטודנטים, המשותפת לצה"ל ולמוסדות האקדמיים. מטרתה המוצהרת היתה הטיפול בבקשות הדחייה שאותן מפנה אליה הסטודנט, וסיוע על־ידי הצעת פיתרונות אפקטיביים שיקלו עליו.

אולם כפי שנראים הדברים לא פעם על פני השטח, נראה שכאילו אין לאיש רצון ונכונות לעזור בצורה מעשית ויעילה; והרושם המתקבל על־ידי הסטודנט הינו שאותה ועדה אינה רוצה או אינה יכולה להתמודד באמת עם בעיית השירות בזמן הלימודים. אחרת, כיצד ניתן להסביר מדוע סטודנט, הנקרא לשירות מילואים ארוך, שאינו דווקא פעילות מיבצעית או תרגיל שאינם סובלים דיחוי, ופונה ראשית אל יחידת המילואים שלו בבקשה לדחיית מועד השירות לקיץ, זוכה לקבל תשובה סטנדרטית בנוסח „פנה עם בעיותיך לולת"ם..." כל שתעשה אז הולת"ם* יהיה אישורן של שתיים או שלוש חופשות בנות 48 שעות במשך כל תקופת המילואים. ייתכן ותופעה זו נדירה, אך ידועים מיקרים של מפקדים שסירבו לכבד את המלצת הולת"ם כלשונה, קיצצו וסירסו את החופשות שאושרו לסטודנט, וכך הוא „בילה" 30 יום באיזו עמדת־שמירה, בעוד שבקמפוס המשיכו החיים להתנהל על מי מנוחות. בתום החודש שבוזבז הוא שב אל הקמפוס — סטודנט תועה. ביחידתו ודאי מעדכנים אז את המחשב. מיכסת המילואים השנתית נוצלה. אין חשש שתקוצץ מצבת כוח־האדם.

■ ■ ■

למרות שלכאורה אמורה היתה להיות טובת הסטודנט עומדת תדיר בראש מעייניהם, לא קם מעולם אף דיקן, רקטור או נשיא אוניברסיטה חסוד, והרים קול צעקה. נראה, שמעולם לא חשבו אותם העומדים בראש המוסדות להשכלה גבוהה לחתום ביחד על פנייה משותפת, שתקרא ליתר גמישות והתחשבות במערכת שירות המילואים של הסטודנטים. מעולם לא העלה מי מהם בפני הממשלה את הבעיה במלוא חומרתה, כפי שנתקל בה הסטודנט. ייתכן ואין זה מעניינם. מגביות, טכסים ויחסי־ציבור חשובים אולי יותר מכמה אלפי סטודנטים האוכלים קש כל סמסטר.

מאה־ועשרים חברי־כנסת יושבים בבית־הנבחרים שלנו. אלפי בעיות מעסיקות אותם. אלפי שאילתות הם מגישים בכל מושב של הכנסת. לחלק מהם יש ילדים שהם סטודנטים, אך איש מהם עוד לא העלה את הדרישה לגמש את המצב הקיים, להשתדל להימנע ככל האפשר מזימון סטודנטים לשירות מילואים בתקופת הלימודים, ולרכז שירות זה בתקופות החופשות. לא היה קיימעט נושא שבו לא נגעו, התעסקו ודשו חברי־הכנסת במשך השנים, אך בנושא כאוב זה לא מצא אף לא אחד מהם צורך להתעסק.

גם הסטודנטים עצמם, דומה, מוכנים לשאת את העול עד קץ הימים. תחת שתיתנה אגודות הסטודנטים את הדעת לבעיה זו, תתארגנה למבאק משותף, תקיף ועקשני לשינוי המצב, הן מעניקות צילומי הרצאות במחיר מוזל לסטודנטים השבים ממילואים. הסטודנט הישראלי הינו אולי היחיד בעולם המשלם עשרות אלפי ל"י כדי ללמוד מצילומים... כ־50 אלף סטודנטים יש במדינה, וחלק גדול מהם משרת במילואים, אך אף אחד לא קם.

גם התאחדות הסטודנטים הארצית קופאת על שמריה ומעבירה זמנה בעיסוקי פוליטיקה לשמה. עוד לא קם אף יו"ר אחד שהכריז כי מחשבונו של כל סטודנט המשרת במילואים בתקופת הלימודים ינוכה החלק היחסי של שכר הלימוד לאותה תקופה! כשישה חודשים בשנה מבלה הסטודנט בקמפוס. עבור תקופה זו הוא משלם שכר לימוד גבוה. אין כל סיבה הגיונית, המתקבלת עד הדעת, שתוכל להצדיק מצב שבו משלם סטודנט הנעדר מן הקמפוס לתקופות ארוכות, בכוח צו־המדינה, את מלוא שכר הלימוד כפי שחייב לשלם סטודנט שלא נקרא לשירות מילואים באותה התקופה.

אך מעולם לא קם מישהו וקרא קריאה זו, וכך ממשיך הסטודנט היושב אי־שם במדים לשלם להנהלת האוניברסיטה עבור מה שאין היא נותנת לו...

ארוך מסלול היסורים, ארוכה רשימת האני־מאשים, וכל שנותר הן מסכות המכסות את הפנים...

אבי הולצמן, קריית חיים

* ועדה לתיאום משקי.

"החלק הקשה בנסיעת עסקים זה העסקים ולא הנסיעה.... אם אתה טס בלופטהנזה."

מדברי נוסע לופטהנזה

Lufthansa

הזמנות דרך סוכן הנסיעות שלך או טלפון אלינו: תל-אביב 03-651414, חיפה 04-512862

בריטניה: מה באמת קוראים האנגלים

רוב הישראלים מעריצים את אנגליה. התיאטרון האנגלי הוא שם דבר בארץ. לונדון חביבה על כולם. לרוב חובבי הספורט יש גם קבוצה אנגלית אהודה. לעיתים קרובות נמדדים דפוסי התנהגות, תיפקוד מוסדות או מיפלגות פוליטיות לפני קני־מידה בריטיים. „באנגליה זה לא היה קורה," היא קלישאה מקובלת מאוד בחוגים פוליטיים ואינטלקטואליים בישראל.

אין ספק שעיתוני האיכות הבריטיים הם הטובים ביותר בעולם. סאנדי טיימס, ניו־סטייטסמן או הגארדיין מספקים מידע מדוייק בשפה עשירה וקולחת. הניתוחים

גאורים ועתירי דמיון, מאפשרים גיבוש השקפת עולם ותחזית לעתיד. הם מהווים ניגוד גמור לעיתונים הפוליטיים האמריקאיים, עתירי המידע אך רדודי הפרשנות. רק לעיתים רחוקות מגיעים ישראלים למגע כלשהו עם המוני העם הבריטי, פועלים, פקידים קטנים מחוסרי עבודה, או כורי־פחם. לעיתים קרובות תוהה האינטלקטואל הישראלי המגלה עניין בהוויות העולם כיצד בוחרים מיליוני פועלים במיפלגה השמרנית. מהיכן תמיכתם במרגארט תאצ'ר, או בשר־האוצר ג'פרי האו, שהתקציב החדש שלו היה חמור מכל מעלליו של יגאל הורביץ. הוא קיצץ בתקציבי הרווחה ללא רחם, פגע בשירותי הבריאות המולאמים, דן עשרות בני־נוער לגדול ברחובות ולהצטרף לכנופיות הפשע בערי התעשיה הקיט, קיצץ את מטה לחמם של מיליוני פנסיונרים בכל רחבי בריטניה. סקרים מהימנים מצאו שלפחות שליש מחברי האיגודים המיקצועיים הצביעו עבור השמרנים, ורוב עקרות־הבית מכל המעמדות עשו בדיוק אותו הדבר. החלטתם להצביע עבור השמרנים עלתה להם השנה ביוקר רב, והיא לא נבעה מעיון מדוקדק בניו־סטייטסמן הסוציאליסטי...

שעורויות מין. קשה להאמין, אך העיתון הנפוץ ביותר בבריטניה איננו אלא ניוז אוף דה וורלד (חדשות העולם). מדובר בשבועון — השבוע יצא גיליון מיספר 7110 — הנמכר ב־6 מיליוני עותקים. לפי הערכות של מומחי תיקשורת קוראים את הניוז אוף דה וורלד כ־20 מיליון בני־אדם, רובם ממעמד הפועלים או המעמד הבינוני הנמוך. העיתונאי הבריטי אנטוני סאמפסון, מחברו של רב־המכר הרציני והיסודי אנטומיה של בריטניה, נוהג לומר שהניוז אוף דה וורלד משתמש ב־5000 מילים בלבד לעומת 250 אלף בגארדיין. ייתכן שיש בכך משום הגזמה. הבדלים כאלה לא קיימים כלל בישראל, ולכן יתקשה הקורא הישראלי להבין שהאנגלי בעל השכלה קצת למטה מהממוצע אינו מסוגל כלל לקרוא את עיתוני האיכות הבריטיים. ה„ניוז", לעומת זאת

ג'ן מילס
שובר לבבות מליגה גימל

הוא עיתון קל מאוד לקריאה, סגנונו סנסציוני, כותרותיו צעקניות. כמעט כל הכתבות עוסקות בשערוריות־מין, בטון מתחסד ומוסרני, אבל תוך מסירת כל פרטי־הפרטים. מתוך 22 עמודים, מוקדש רק עמוד אחד לפוליטיקה (לכן מגוחך להשוות את „חדשות העולם" לצהרונים הישראליים). נושאי חוץ הם נדירים ביותר. העמוד הפוליטי הוא אולטרא־שמרני, מוקדש בדרך כלל למילחמה במיפלגת הלייבור ובאיגודים המיקצועיים. שישה עמודים מוקצים למדור הספורט שהוא באמת מצויין. עמדי הבידור, הקולנוע והטלוויזיה מוקדשים בלעדית לרכילות. במדור מיכתבים למערכת, אין כמעט בכלל תגובות פוליטיות. המיכתבים מרתקים, מבטאים מצוקות קטנות של אנשים קטנים ושמרניים. מר ס. דורסט מחלונן השבוע במיכתב למערכת על החרפה שהמיטה עליו בתו. „כשבתי היתה קטנה," כותב דורסט, „הבטחתי לה חופה לבנה ומסיבה גדולה לכבוד יומה הגדול. לצערי, היתה לי סיבה טובה להצטער על כך. לא שאיכפת לי שנאלצתי

דבי פריים
„כן" לאביה המנוח

לשלם 1200 ליס"ט עבור החתונה. אך מכיוון שבתי והחבר שלה חיו ביחד כבר יותר משנה הייתי מעדיף לקנות להם רהיטים. אשתי ואני קצת שמרנים, ובקושי הסתרנו את פנינו הסמוקות בטכס. אני לא מקונן על כך שהם חיו בחטא(!), אך היה עליהם לחשוב גם על ההורים."

מערכת ה„ניוז" מגלה סימפטיה ואף פונה לקוראים לחוות דעה בנושא...

דיון מרשרש. הכותרת הראשית וסיפור השער אינם אלא וידוי של רון באודן, שתרם את ליבה של כלתו המתה לבית־חולים לונדוני. „מדוע נתתי להם את לב כלתי", זועקת הכותרת. כותרת־המישנה היא ממש קלאסית, „זה גורם לי אושר שהיא עדיין עושה טוב לאחרים". שאר הסיפורים בעיתון הם בדרך־כלל יותר פיקנטיים. שני העמודים המרכזיים מוקדשים לסיפורה של הרקדנית אנג'לה סטיילס, וקיללת השטן! בחמישה מיקרים שונים קיללה אנג'לה את שונאיה, ותמיד קרה אותם אסון נורא. הסיפור משובץ ברוחות, שדים, בתים מקוללים ווילונות מרשרשים בלילות. הכל ברצינות תהומית. במרכז העמוד מתנוססת תמונתם של אנג'לה ומאהבה נייג'ל סאבאג', ששד שחור חדר לחדרם בדיוק כששכבו במיטה. כותרת־המישנה היא אופיינית: לא רק מין וסיפור מרתק, אלא גם נופך דתי: „דמות שחורה וענקית ריחפה מעל ראשיהם. נייג'ל התחיל ללחוש מילות תפילה לאלוהים"...

שאר הסיפורים פחות מיסטיים. שני האחים בני 13 ו־15 שערכו אורגיה משותפת עם קטינה, והגדישו את הסאה כששיתפו גם את שכנם המבוגר יותר. בעל צעיר, קווין ווסטווד, חנק את אשתו בגלל סצנות הקינאה שלה. היא אפילו אסרה עליו לשחק כדורגל, בטענה שנערות נועצות מבטים ברגליו! כנראה שהשופטים התחשבו במצוקתו. קווין קיבל 12 חודשים על תנאי.

בשאר העמודים ארבעה תיאורים מפורטים של מקרי אונס, והוקעה מתחסדת של נגר מובטל המתגלגל בכלא מכיוון שבעיניו „עבודה" היא מילה גסה.

כרגיל מגיש העיתון לקוראיו גם סיפור עסיסי על ביגמיה, החביבה מאוד על הקורא האנגלי. הפעם מדובר על מובטל בן 28, יפהפה קטן מאור בשם ג'ון מילס, שנתפס אחרי שהתחתן עם שלוש נשים שונות בעת ובעונה אחת. אשתו האחרונה, דבי פרייס, שגילתה את השערוריה חושפת מוטיבציה בלתי־שיגרתית לניאופים. „שכבתי איתו רק פעם אחת לפני החתונה," מגלה דבי ל־20 מיליון קוראי הניוז אוף דה וורלד, „וזה היה נורא. הוא כל־כך שמן ומגושם הוא פשוט לא מסוגל לעשות שום דבר במיטה". ג'ון הצליח לשכנע את דבי להיגשא לו בנימוק מיוחד במינו. הוא סיפר לה שהוא התקשר בחלומו עם אביה המת, והאב ציווה עליה להינשא לו, לג'ון.

זה מזונם הרוחני, לעיתים היחידי, של מיליוני אנגלים. גם העיתונים היומיים שלהם, סאן או דיילי מירור, אינם שונים מהותית מהניוז אוף דה וורלד. משקיפים הטוענים שהחלק הפוליטי הוא דווקא הגרוע ביותר, יכולים להצביע על הכותרת העוסקת במשבר הנוכחי בין הבריטים לצרפתים בפרשת חובות בריטניה לשוק המשותף: „עלבון זדוני צרפתי לגברת תאצ'ר."

מרצים במישטר השוואתי נוהגים לומר לתלמידיהם שהעיתונות משקפת את הריבוד החברתי במישטרים דמוקרטיים. מנקודת־מבט זו מהווה סיפור ההצלחה של „חדשות העולם" סימפטום מאלף של המצב בשכבות רחבות של החברה האנגלית.

העולם השלישי: עוני כמקור לעושר

באחת הסצנות הבלתי־נשכחות בסירטו של ג'ון שלזינגר, יום ראשון הארור, יושבת כל המישפחה הליבראלית בהרכב מלא, כולל מאהבה השחור של בעלת־הבית, מול מקרר ענקי. מעל המקרר תלויה כרזה קודרת של חברת הצדקה הבריטית אוקספאם, הקוראת לתרום למען ילדי ביאפרה הנמקים מרעב. במרכז הכרזה מצולם ילד שחור, גפיו דקים כגפרורים, ובימנו נפוחה מרעב. ואז פותחת בעלת הבית את דלת המקרר, ומיטב מוצריה של חברת השפע נחשפים לעיני הצופה הסקרן: גבינות צרפתיות, קאבייאר, נקניקים הונגריים, בשר אדום לסטייקים, יין.

אי־אפשר היה שלא להיזכר בסרט זה השבוע, כשהופיעה רשימת סיפרי האביב בעיתוני־האיכות הבריטיים. הרשימה באמת מעוררת קינאה. שורות־שורות של שמות ספרים חדשים, ממויינים לפי נושאים, מתאימים לטעמו של כל קורא, מכסים כל שטח התעניינות אפשרי.

במדור המיוחד לפוליטיקה עולמית בולט ספר חדש הנושא את השם המבטיח: בתוככי העולם השלישי — אנטומיה של עוני.

המחיר המושת על הקוראים המגלים עניין בדלותם של אחרים הוא 14½ ליס"ט, או כ־1,300 לירות ישראליות!

מי עומד מאחורי הביפר שלך?

הביפר הוא הפרט הפחות חשוב במערכת התקשורת. למעשה אין דבר יותר קל מלחלק מכשירים ולצפצף. אבל שרותי ביפר זה הרבה יותר מכך. שרותי ביפר מחייבים השקעה עצומה בציוד יקר ומתוחכם, נהלי תפעול הבנויים לנהל ולפקח על מערכת תקשורת מורכבת, בצורה יעילה וללא תקלות. יש רק חברה אחת בארץ הערוכה למתן שרותי ביפר ברמה בינלאומית גבוהה. חברת "ביפר" בע"מ. רק ב"ביפר" בע"מ תהיה מסוגל להפיק את מלוא התועלת מהביפר שבכיסך. שים לב היטב ליתרונות הבלעדיים ל"ביפר". יתרונות שהעמידו את "ביפר" בעמדת "חברה למתן שרותי תקשורת" להבדיל מ"חברה להפצת מכשירי איתור".

*מוקדי הקשר ממוקמים במקום - -ות הטובים בארץ. * מרכזייה מהמתקדמות בעולם, המכילה כמות טלפונים אשר אינה מאפשרת מצב "תפוס".

* מערך תקשורת חליפי, לשעת חירום (הפסקות חשמל ופגעי טבע). * זמן התגובה המהיר ביותר. מעת מסירת ההודעה ועד לקליטתה בביפר, עובר זמן הנמדד בשניות ולא בדקות. *נהלי קשר בלעדיים המבטיחים דיסקרטיות מלאה. * נהלי קשר מיוחדים המונעים שיבושים בהעברת מספרי טלפון ושמות. * נהלי קשר המבטיחים העברת הודעות כלשונן וכרוחן. * שרות מהימן 24 שעות ביממה, כל ימות השנה. * כל מערך השווק והשרות מתבצע ישירות ע"י הנהלת החברה (ללא סוכנים ומתווכים) יתרון המבטיח טיפול מסור ומיידי בכל פנייה. יתר על כן, בטענות... ובמחמאות יש לך אל מי לפנות. אלה הסיבות מדוע מפעלים, חברות ומוסדות מהשורה הראשונה מעדיפים את "ביפר". אלו הסיבות מדוע גם לך כדאי להצטרף למנויי "ביפר". ולהנות משרותי תקשורת ברמה שאין דומה לה בארץ.

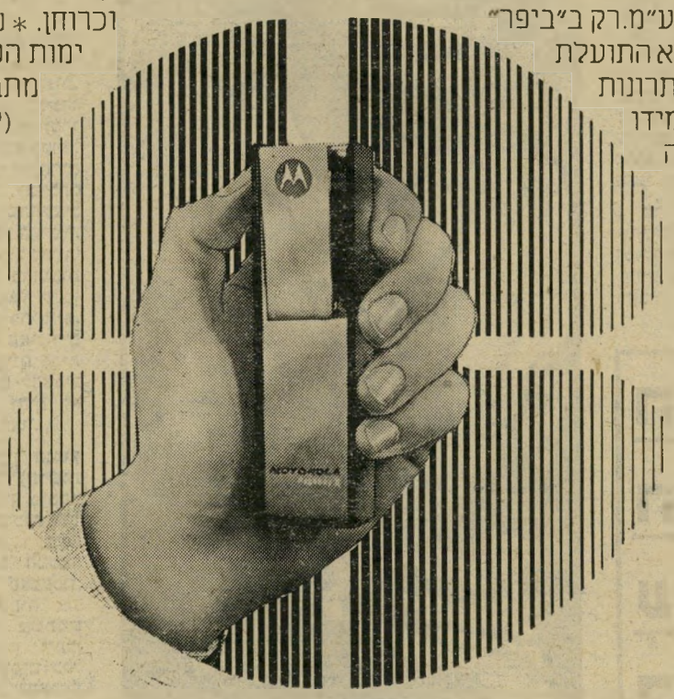

ביפר BEEPER

משרד ראשי:
מלון "שרתון", רח' הירקון 115 ת"א,
טל. 288247

להלן רשימה חלקית של לקוחותינו:
טלרד, חברת החשמל, קוקה-קולה, בנק הפועלים, בנק המזרחי, הסנה, הפניקס, דפי זהב, אלקטרה, ישראליפט, מפעלים מקבוצת כלל, פיוניר קונקריט, קופ"ח כללית, החברה הדרומית לשווק, מילכוד, גיבור טקסטיל, סברינה, אנגלו סכסון, נעלי גלי, חברות לעיבוד נתונים, שמאים, רופאים ועוד.

ADMARK

אנשים בעולם

המלך־הגולה, קונסטאנטין, עם רעייתו, אן־מארי, וילדיהם אלכסייה (הבכורה, קיצונית מימין), פול (יושב לידה) וניקולאס (יושב למרגלותיהם).

מלכת דנמארק מארגרט (משמאל) ובעלה הנריק (מימין) מקבלים פני המלך חואן קארלוס ורעייתו סופי (באמצע).

המלכה לעתיד בהולנד, ביאטריקס, נושקת לחואן קארלוס, כשהמלכה סופי נושקת לבעלה של ביאטריקס, הנסיך קלאוס.

המלכות יוליאנה, סופי מארגרט (מעל סופי) וביאטריקס והבעלים.

הכתרים נפגשו ביום־ההולדת

מי אמר שהמלוכה עברה מן העולם? המלכה־האם אינגריד, מדנמארק, חגגה את יום הולדתה ה־70 כשכל נושאי הכתר, הקשורים זה בזה בקשרים מישפחתיים סבוכים התקבצו ובאו לארמונה שבקופנהאגן. לאחר חילופי המישמרות המסורתיים, יצאה למירפסת, לקול תרועות ההמונים, כשלצידה שלוש בנותיה: המלכה מארגארט, המלכה־הגולה אן־מארי, והנסיכה בנדייקט.

אן־מארי, שנישאה למלך המודח של יוון, קונסטאנטין, הביעה את רצונה העז לחזור ולחיות בדנמרק אחרי שלא הסתגלה לרומא וגם לא ללונדון, שם מתגורר עתה הזוג עם שלושת ילדיו אלכסייה, ניקולאס ופול. לעומת עצבונה הבולט של אן־מארי בלטה עליצותה של גיסתה, המלכה סופי, אחותו של קונסטאנטין ואשתו של מלך ספרד חואן קרלוס, שהתארחה בארמונם של המלכה מארגארט ובעלה הנריק.

משנפגשו סופי וחואן־קרלוס, הזוג המלכותי הספרדי עם ביאטריקס וקלאוס, הזוג המלכותי ההולנדי, מצאו המלכות הצעירות שפה משותפת: שתיהן בנות אותו הגיל, סיפורי נישואיהן כרוך בסיפורי־אהבה גדולים, ולשתיהן שלושה ילדים, בני גיל זהה כמעט.

הפגישה המלכותית של הילנד־ספרד היוותה כמעין חותמת כשרות סופית לשלטונם העתיד של הצעירים.

המלכה־האם אינגריד, מדנמארק (אמה של אן־מארי) ונכדיה.

המלכה־האם פרדריקה, מיוון (אמו של קונסטאנטין) ונכדיה.

אנשים בעולם

ג'סטין הנרי:
האב האמיתי
והאמהות החורגת

ג'סטין הנרי בן התשע הוא כוכב־הקולנוע המבוקש ביותר ב־עולם שאינו רוצה להמשיך ב־קאריירה זו כלל וכלל.

בתפקיד ילד־המריבה בילי (בת־מונה הימנית, למעלה) הוא רוכב על כתפי אביו הקולנועי, טד קרמר, בסרט קרמר נגד קרמר. לעומת זאת, גם לשחקן דאסטין הופמן, אביו של ג'סטין בסרט, יש במציאות בת (בתמונה הימנית, למטה) בשם ג'נה והיא בת 8. בתמונה הקטנה באמצע נראה ג'סטין הנרי עם אביו האמיתי, הנשוי באושר לאמו של ג'סטין. בניגוד לסיפור הקולנועי, לג'סטין יש אחות, המבוגרת ממנו בשנתיים. ושוב, בניגוד למריל סטריפ, האשה העוזבת את בעלה בסרט (בתמונה השמאלית, למעלה) מאושר דאסטין הופמן עם אשתו במציאות, אן (בתמונה השמאלית, למטה).

מישל בוקה: מאקבת במדים נאציים

מישל בוקה, אחד משחקני הקולנוע המוכרים בישראל בזכות תפקידיו בסירטי קלוד שאברול, מעלה בתיאטרון הצרפתי בוף דה נורד גירסה סופר־מודרנית של מאקבת, כשהוא מופיע בתפקיד הראשי במדים נאציים. „התיאטרון הוא התשובה לייאוש המודרני," אומר בוקה, „אני מביא למיבחן המצפוני את שיקספיר, הנעורים, והאהבה."

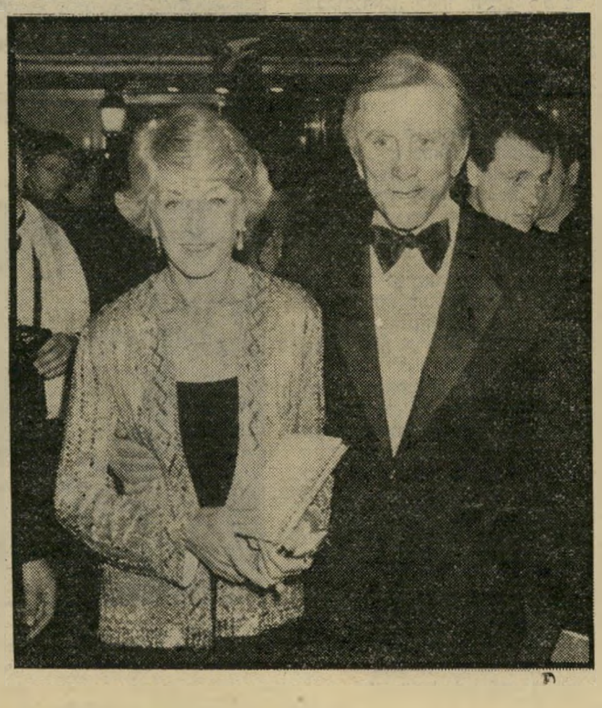

קירק דאגלאס:
ירח דבש מחודש
בפאריס

למרות ששופרות הפירסומת ניסו את כוחם ביצירת אווירה מתאימה של רומן בין פארה פוסט לקירק דאגלאס, כוכבי הסרט סאטורן 3, באה המציאות ורצתה אחרת: פארה הכריזה בקול שהיא רוצה ללדת ילד לראיין או'ניל, וקירק דאגלס לא הכריז מאומה, אלא פשוט נטל את אשתו ויצא לירח־דבש חדש בפאריס.

קתרין אזארו: דוגמנית של אבא

אין צורך להתבונן ארוכות בתמונה זו כדי להיווכח שהיא ניחנה בכל הנתונים להיות „פאם פאטאל". בגיל אחת־עשרה ושלוש חודשים היא־היא תגליתו החדשה של אביה, האופנאי לוריס אזארו שהוא גם צלם, פסנתרן וחובב אמנות. אזארו הידוע בעיצוב שמלות־הערב הסכסיות ביותר בפאריס, ביקש מבתו קתרין למדוד אחת מהן כשהוא עצמו משמש כצלם־אופנה.

פאלומה פיקאסו: העיקר להיות יוצאת דופן

פאלומה פיקאסו, היורשת היוצרת ביותר בעולם, הגיעה לפאריס לגיחה בת כמה ימים מניו־יורק, שם היא גחה בקביעות. לעיתונאים הקדישה כמה דקות כשהיא מציגה את בן־לוויתה: **כלב בולדוג** בעל שם נשי, מרתה פיליפלטון. „כשאני מתלבטת האם לבחור בטעם טוב או בהופעה יוצאת־דופן, אני מחליטה להעדיף את האפשרות השנייה." רק הבושם נשאר שמרני, בצורה יוצאת דופן — שאנל חמש.

אלן דלון: האהבה פורחת מחדש

הזוג המאוהב והמסתודד שבתמונה אינו חדש: אלן דלון ומירי מאתייה. החדש הוא בכך שהשניים יצאו בהכרזות אהבה לנצח כשהם מצטלמים זה עם זה בתנוחות רגשניות, ומספרים על נאמנות והקרבה עצמית.

שעוני אומגה וטיסו
שווים יותר מזהב

חדש תמורת ישן TRADE-IN

זוכר את שעון ״אומגה״ הישן שלך שקנית בזמנו ב־50 ל״י? יש לנו חדשות עבורך היום הוא שוה 2,250 ל״י! ומה עם שעון ״טיסו״ שקיבלת לפני 21 שנים? ובכן היום תקבל תמורתו 1,250 ל״י.
מפתיע! נכון. כמו שאמרנו, שעוני ״אומגה״ ו־״טיסו״ שוים יותר מזהב. להגל מכירת השעון החצי מיליון מבית ״אומגה״ ו־״טיסו״ בישראל, מכריזה חברת ״אומטיסו״ על מבצע ״חדש תמורת ישן״. אם ברשותך שעון ״אומגה״ או ״טיסו״ ישן, בכל מצב, הכנס לחנות שעונים המשתתפת במבצע, מסור את שעונך הישן ותזוכה ב־2,250 ל״י (עבור ״אומגה״ הישן) או ב־1,250 ל״י (עבור ״טיסו״ הישן), בעת קנית שעון חדש מהמבחר המרהיב של ״אומגה״ ו־״טיסו״.

המבצע לזמן מוגבל

Ω OMEGA

TISSOT

לרשותך תחנות השירות הבינלאומי:
ת״א, רח׳ הרב קוק 5; חיפה, רח׳ פרץ 32 (מעל השקם); ירושלים, רח׳ יפו 60.

רשימה חלקית של החנויות המשתתפות במבצע „חדש תמורת ישן״

תל־אביב: דיאדם, בן־יהודה 11; זוהר, בן־יהודה 40; אומגה, אלנבי 48; הרשקוביץ, בן־יהודה 5; ליכטנשטיין, אלנבי 90; שירז, אלנבי 79; סבו, אחד העם 19; סנג את פנג, דיזנגוף 127; וולף, אלנבי 77; סוקולובר, נחלת בנימין 42; עיטור, אלנבי 62; שעונגו, יהודה הלוי 137; סקאלה, ככר מסריק 17; מחוג, יונה הנביא 24; קאשי שלמה, בן־יהודה 26; קאשי משה, אלנבי 90; גביש, דיזנגוף 97. **חיפה:** אדית, הרצל 2; בוסבול יהודה, שמריהו לוין 10; ביג־בן, הרצל 7; מילר, הרצל 50; קאופמן, הנביאים 13; קרומהולץ, הרצל 30; קוזין, הרצל 5; רכטמן, העצמאות 37; שושני, העצמאות 41; היהלום הכחול, שפירא 13. **ירושלים:** ביידא, המלך ג׳ורג׳ 10; פז־חי, שטראוס 13; תכשיטי נוי, יפו 55. **באר־שבע:** וינברג, קק״ל 89; רזמוביץ, קק״ל 124; סטארי, קק״ל 114. **נבעתיים:** ארליך, כצנלסון 52; מפתח הזהב, רח׳ ויצמן. **רחובות:** סולומון, הרצל 194; אהרונסון, הרצל 178; טייץ, הרצל 169. **כתיים:** בלנק, בלפור 49; תרשיש, רוטשילד 27; פדרוספסקי, בלפור 60. **חולון:** פטמן, סוקולוב 64; כץ, שנקר 47. **פתח־תקוה:** ברקוביץ, מוהליבר 3; אידלשטיין, חיים עוזר 14; שבד, ז׳בוטינסקי 102, **קרית אריה. רמת־גן:** ליכט, ביאליק 54; מוטי, רח׳ הרואה 108; ארנביוב, שד׳ ירושלים 17, רמת יצחק. **נהריה:** אילוביץ אליהו, גבעת כצנלסון; מפיץ אילן, תחנת אגד; שמושקו, ויצמן 53. **עכו:** אואר, ויצמן 15. **חדרה:** הכט את ברודנר, רוטשילד 38; גולדהאור שלמה, מרכז פלטרין. **הרצליה:** ישראל־ון (לביא), סוקולוב 47. **רמלה:** פרידמן אברהם, הרצל 100. **רעננה:** תכשיטי רעננה, אחוזה 102. **ערד:** פלג, מרכז מסחרי. **נתניה:** שטטלר, שער העמק 8. **כפר־סבא:** כץ ריטה, רח׳ ויצמן. חנויות השקם בערים הגדולות. חנויות המשביר לצרכן בערים הגדולות.

אנשים

המדביר החדש של שר־הבריאות וכמה זמן ימתין משה רבנו לפגישה עם ראש־הממשלה

■ בערב הפסח קיים שר־האוצר **יגאל הורביץ** מסיבת כתבים כלכליים. כהרגלו הוא חילק להם גלידות וקרמבו, וכאשר התקרבה שעת הדלקת נרות הוא קם ואמר: „טוב חבר׳ה, עכשיו גמרנו עם העבודה, הגיעה השעה להתפזר.״ הראשון שקם ויצא היה מנכ״ל מישרד־האוצר הד״ר **יעקוב נאמן**, ומיד עם צאתו התרווח הורביץ שוב על הכיסא, הורה לכתבים להתיישב ואמר: „בואו בואו, עכשיו נתחיל לדבר תכל׳ס.״

■ למסיבת חתונה שנערכה במלון הילטון בירושלים הוזמן גם מנכ״ל מישרד־האוצר הד״ר יעקוב נאמן. באמצע החגיגה נראה נאמן העגל, כשהוא מעמיס עוגות־קרם על צלחת רחבה, ונעלם יחד איתה לכיוון המדרגות. ידידים, שהיו מעוניינים לדעת להיכן לקח המנכ״ל את העוגות, עקבו אחריו וראו אותו פונה לכיוון חניית המכוניות שמחוץ למלון. דקות ספורות אחרי כן נראה המנכ״ל כשהוא זולל, לבדו, את כל העוגות שהיו על הצלחת.

■ אחת המחמאות האחרונות שחילק שר־המישפטים **שמואל תמיר** לשר־האוצר יגאל הורביץ היתה: „הוא הצליח להפוך את הלירה לחליך חוקי.״

■ במהלך שיחה בכנסת ציין ח״כ **אמנון רובינשטיין** כי **שימחה ארליך** הוא לדעתו סגן ראש־הממשלה מיספר אחד. כשהתפלאו שומעיו להיכן העביר את מורו ורבו לשעבר **יגאל ידין** אמר רובינשטיין: „במה שנוגע לידין, מתחילים אצלנו לספור מאפס.״

■ בעת קבלת הפנים ליו״ר שב״ראש־הכנסת החדש **יצחק ברמן** נאם ראש־הממשלה **מנחם בגין** כל כך בלחש עד שחבר־הכנסת **מרדכי וירשובסקי** התפרץ ואמר: „בגין מדבר בקול ברייל.״

■ אורח הכבוד בסהרנה, המימונה של עדת הכורדים שנערכה בעמק־המצלבה בירושלים, היה ח״כ **שימעון פרס**, שנתבקש, מבעוד יום, להקריא שיר אהבה ירושלמי, בשפה הכורדית. כל הדרך לירושלים שינן פרס את המילים המשונות לו, וכשהגיע תורו בזמירות לא בייש את הפירמה וקרא בקול צלול: „יה ירושלים רבה־כזלח קארקאשה / כולו פשי טאלב נורקארה וקארוואשה / בן רבה כף ותאמאשה״ שפירושו „אוי ירושלים, רוב צער בעיניך, הכל בשבילך כל טוב ושמחה אשה, שמחה רבה ועליצות למענך.״

סעד מורחדה

שגריר מצריים בישראל התפרסם בשבוע שעבר אחרי שהתגרש מאשתו, שאותה נשא לאשה שבועות אחדים קודם לכן, ערב צאתו לשליחות בתל־אביב. אולם מורחדה לא נראה עצוב במייוחד לאחר גירושיו, עת ביקר השבוע בגלריה תל־אביבית ובמשך שעה ארוכה נישק את ידה של בעלת הגלריה, עמליה ארבל.

טובה ציפורי

אשת סגן־שר הביטחון מרדכי ציפורי, היתה אורחת הכבוד בסדר פסח שני שערך אירגון אסירי־ציון בישראל. לגברת ציפורי נגרמה חוויה כאשר יושב־ראש האירגון, יחזקאל פלורבץ, שקיבל אותה באולם הכניסה של „בית אסיה״ בתל־אביב, שם נערך הסדר, גילה בקיאות בחדר הז׳בוטינסקאי, חיקה את בגין ונישק באבירות רבה את ידה.

■ לשר־הבריאות **אליעזר שוסטק** יש מנהל־מישרד חדש. זהו **אשר קדוש**, מי שהיה מזכיר סניף חרות בירושלים. עדיין לא ברור לאן מתכוון שוסטק לכוון את המיומנות המיוחדת של קדוש, אך ברור כי קדוש, מי שהיה בעל מישרד הדברת מקקים יחד עם חבר מועצת עיריית ירושלים **שמואל פרסבורגר**, הוא מומחה לחיסול ג׳וקים.

■ את היום הראשון של פגרת הכנסת העבירה סגנית יושב־ראש הכנסת, **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** באירועי אבל. בבוקר נסעה לגינוסר לאזכרה של **יגאל אלון**, משם לנתניה להלוויית בנו של סגן ראש־העיר **דוד אנזיקביץ׳** שנרצח בארה״ב. הערב הוא סגן ראש עיריית נתניה והאם עובדת במועצת הפועלים בעיר. בשעה שש בערב הגיעה להיכל־התרבות בתל־אביב לאזכרה נוספת של יגאל אלון.

■ מפכ״ל המישטרה לשעבר **חיים תבורי** נראה בערב החג בקפה אכסודוס כשהוא משוחח שעה ארוכה עם ראש אגף החקירות במישטרה ניצב **אהרון שדוש**. שלוש העומד לפרוש מתפקידו הסביר לתבורי כי הוא אינו יכול להמשיך ולעבוד עם „החייל״, הכינוי של **הרצל שפיר** בפי מתנגדיו במישטרה.

■ דוברו של שפיר, העיתונאי **אריה ארד**, נכשל שוב בטיפשותו כשהעריך בשבוע שעבר את ההפגנה של שלום עכשיו שנערכה מחיפה לירושלים בהערכה זהירה של „320 מפגינים.״ באותה אמת מידה מספרים כי הערירך את מיספר הנוכחים בישיבת הממשלה האחרונה ב„כשני משתתפים בדיוק!״

■ בשיחה שנערכה בין **שמעון דז׳יגאן** ו**שלום עליכם** לרגל מלאת 120 שנה להולדתו של הסופר ז׳ל שיתף דז׳יגאן את שלום עליכם בחוויות ההווה וסיפר לו על רב **מנחם בגין**. „אתא יודע,״ סיפר דז׳יגאן לשלום עליכם, „שהיום אתה בן ארבעים, אתה איש עשיר מאוד, עולה לארץ להתיישב בה ומבקש פגישה עם בגין. הוא, כמובן, מודיע לך שהוא עסוק. אבל זאת רק חצי צרה, תאר לך ש־**משה רבנו** עליו השלום מבקש פגישה עם בגין, גם אז הוא מודיע שהוא עסוק. מה אתה חושב שולום עליכם, מוישה רבינו הוא **פארה פוסט**?״

■ מסיבת הפתעה בסגנון חיים שכאלה ערך הרקדן־פנטומימאי **ג׳וקי ארקין** לאימו. הוא הזעיק לארץ את כל בני המישפחה, אבל לא הצליח להסדיר שפרקליטו, עורך־הדין **צבי לידסקי**, יגיע ארצה מטיול שערך עם בני מישפחתו באירופה. אחרי כמה ימים, כשהגיע הפרקליט ללוד, הופתע לראות את ארקין מחכה לו בשטח שדה־התעופה, ומזמין אותו לארוחת־ערב מפוארת כפיצוי.

סול לינוביץ

היה נוקשה במיוחד כשהגיע בשבוע שעבר לארץ, אולם את הנוקשות שלו, שהופגנה בעיקר כלפי העיתונאים הפיגו שתי נשים, אשתו של לינוביץ שבאה איתו ואשת שגריר ארצות־הברית בישראל, סאלי לואיס, שבאה לקבל את פניו. לינוביץ שמח להצטלם עם השתיים וטען באוזני העיתונאים הרבים אשר המתינו לו בשדה־התעופה: „יש גם מספר צדדים מחנים לעבודה שלי, להצטלם עם שתי הנשים הכי יפות בעולם.״

אח"מ

ח"כ וירשובסקי אוהב לישון לא מחמיץ ישיבות ומקשיב לבטהובן

בבית וירשובסקי נוהגים כבר שנים להתווכח על אותו נושא: מדוע יש להם רק שני בנים, במקום ארבעה, שהם היו רוצים? הוא אומר: „זה קורה, יש בעיות...“ היא אומרת: „זה הכל תלוי בבעל, אם הוא אבא במישרה מלאה או בחצי מישרה אז אפשר שיהיו ארבעה ילדים, אבל עם הוא אבא שרק קופץ הביתה כדי להמשיך לעבוד, אז יש רק שני בנים.“

„אולי את בעצם צודקת,“ הוא נכנע לבסוף, ושניהם, חברי־הכנסת מרדכי וירשובסקי ואשתו ויולה, מחייכים זה אל זה בשלווה. ויולה, בוהה, רזה, בלונדית ויפה מוכרחה להוסיף: „זהו זה, תמיד ידענו שמצלנו יש בעיות, אבל אולי זה מה שעשה את 25 השנים האחרונות טובות כל־כך.“ הוא מחייך ומתלונן: „היא תמיד צריכה להגיד את המילה האחרונה, אבל בדרך־כלל היא באמת הצודקת.“

ויולה ממהרת לשיעור הציור. הוא מאיץ בה להזמין „טכסי“ — המילה הזרה היחידה בלכסיקון של וירשובסקי, המדבר עברית צחה ואינו מתבייש להעיר לאחרים. מדוע „טכסי“? מפני שאצל ה־וירשובסקים „אין, לא היתה ולא תהיה מכונית, כי זה סתם מיטרד.“

שניים שלושה

„היא נהדרת,“ הוא לוחש בסיפוק פן תשמע אשתו, „ציירת נהדרת, אבל לי אסור לתגיד לה, היא לא מסכימה שאני אומר לה מה אני חושב, בכלל היא כל פעם מסלקת אותי מהמיטבח כשהיא מציירת, אבל אני בסוף לוקח את כל הציורים שלה ותולה אותם על הקירות בבית.“

כחבר־כנסת מתנהג וירשובסקי כאילו נבחר בבחירות אישיות ו־הוא חייב לכל אותם שבחרו בו, שאומרים שבחרו בו, ושלא בחרו בו, לייצג אותם בכל מליאה, בכל ישיבת ועדה ובכל הזדמנות שנדמה לו כי חבר־כנסת חייב להיות נוכח. הוא בין המעטים שלא החסירו אף ישיבת מליאה או ישיבת ועדה אחת במושב הכנסת האחרון. „כמוני יש אולי,“ אומר וירשובסקי בלי ענווה, „עוד שניים שלושה, לא שאני יודע מי הם. אבל אני משער שאולי הם קיימים.“ בין חברי־הכנסת לא ידוע על עוד יצור פלאי שנכח בכל הישיבות ובכל הוועדות.

המזיגה הטובה

וירשובסקי נולד בגרמניה בשנת 1930. „אני המזיגה הכי טובה של היהדות. השתלבו בי רוסיה־פולניה וגרמניה, הכל מההורים. יותר טוב מזה לא יכול להיות!“

הוא נולד נכה במחצית הימנית של גופו. „אבל אני לא זוכר שזה הפריע לי אי־פעם.“ אביו היה סוחר עשיר שהותיר את הונו בלייפציג וברח לארץ־ישראל ב־1939, והתיישב במכורת הייקים — תל־אביב. „הייתי תלמיד גרוע,“ הוא מואיל לספר על אי־אילו מיגרעות שהוא, כמובן, אינו רואה בהן אלא מעלות. „את בית־הספר שנאתי, הם הרסו לי את הספרות, את ה־תנ"ך ואת המתמטיקה. אני חושב שיש לי מוח טוב לקלוט מתמטיקה, אבל המורה בבית־הספר הרס לי את זה. סגרו לי את המוח, הרסו לי את העניין; לקח לי 15 שנה לגלות את ההיסטוריה, שה־

„הייקה תפוח!“

אומרת ויולה כשהיא מציבה את כן־הציור על מדף השייש במיטבח. „אם הוא רע, ואני עסוקה, אז שיסתפק עד שאתפנה.“ חברי־כנסת וירשובסקי נכנע: „כן, אני באמת עצלן גדול.“

„אבא לא בבית!“

ויולה קודחת חורים בקיר החרסינה במיטבח כדי לייצב את המדף. „מקדחה זה כלי גברי!“ שואלת „הייקית הגזעית“ כפי שמכנה אותה בעלה, „מה פתאום? מי זה אמר את זה? ונניח שכן, אז מי יעשה את זה? הוא הרי לא בבית כל השבוע.“

המילה האחרונה

מרדכי וירשובסקי, בן יחיד, יליד גרמניה, וויולה אשתו, בת יחידה ילידת גרמניה. „היא מוכרחה להגיד תמיד את המילה האחרונה," אומר הח"כ הידוע בחדות לשונו, „אבל היא כמעט תמיד צודקת, וזה שמנעים את חיינו."

מורה הצליח להשניא עלי בכוח רב. הם כל הזמן טימטמו אותנו, כל היום אברהם מאפו. אז יופי שיש אברהם מאפו, אבל למה לדבר עליו כל כך הרבה?

„אני זוכר שיום אחד קמתי ו־אמרתי למורה שלי שאברהם מאפו כותב רע, בעברית עילגת והוא מזוייף. בהתחלה קמו נגדי, אחרי כן, כמובן, הבינו שאני צודק. אני זוכר שהדבר שהכי אהבתי היה החופש־הגדול וחופש פסח, זה היה נהדר! לילדים שלי? אני מנסה לחנך אותם שאין ברירה, החברה שלנו דורשת תעודת־בגרות ובית־ספר תיכון זו הדרך הנוחה היחידה להשיג אותה. עובדה, הם השתכ־נעו."

פעילות ציבורית

את בית־הספר סיים ב־1948, ו־התגנד לשירות סדיר. „ידעתי שיש לי כושר הבעה טוב מאוד, אז החלטתי להיות עיתונאי, חיפשתי משהו שיקרב אותי לזה, אז גר־שמתי לפקולטה למישפטים." כש־סיים את הלימודים ידע שעורך־דין פרטי הוא לא יהיה. „תמיד בורית מול צומת בדרך לים. „יום אחד הודעתי לוויולה שאנחנו חיי־בים לקנות דירה. מספיק להסתובב מדירה לדירה. לקחנו כסף מכל מי שיכולנו, לקחנו הלוואות וקנינו בית ממש בהזדמנות. מייד אחרי כן קפצו המחירים, אם היינו מח־כים אז עד היום היינו גרים בצ־ריף."

הם קנו דירה ברחוב אדוארד ברנשטיין, בתל־אביב, וכמובן: „הדבר הראשון שעשיתי זה לברר מי זה אותו אדוארד ברנשטיין. זה לא לאונרד ברנשטיין ולא אד־וארד השלישי, זה סוציאליסט גר־מני, אחד המנהיגים הגדולים ב־אירופה שמת ב־1931."

לפוליטיקה נכנס וירשובסקי בז־מן מילחמת יום־הכיפורים. „אז הקמנו את שינוי. היה לנו ברור שאנחנו לא תנועת־מחאה, ידענו שבעוד ארבע שנים אנחנו רצים לבחירות."

על שולחן הכתיבה שלו, בדירה הצנועה, מודבקת תמונתו של יג־אל ידין. „את זה הדביק הבן שלי, גבי, ואמר לי: ‚תמיד תסתכל עליו ותדע מה אתה לא רוצה להיות.' בכלל ד"ש זאת פרשה כאובה.

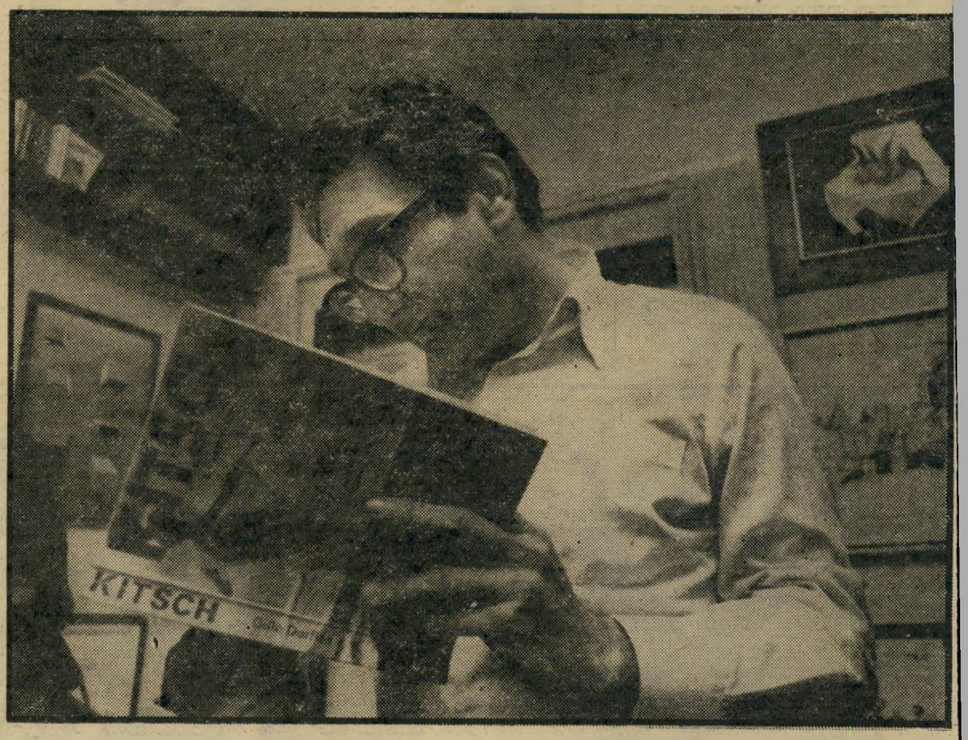

קיטש

„בבית־הספר טימטמו אותי, סגרו לי את המוח, הרסו לי את תענוגות החיים שבספרות," אומר הח"כ שקירות חדר־העבודה שלו מכוסים בציורי אשתו. „לקח לי שנים עד שיצאתי מחטראומה שקוראים לה בית־ספר. עכשיו אני קורא הכל, בלי זה הייתי משול כמת."

זרע החורבן של התנועה היה ב־הצטרפותו של שמואל תמיר, בכ־לל בשלב מסויים היו 37 אלף מוע־מדים לבחירות פנימיות. ידין היה דמות מושכת, כנראה חיפשנו דרך למשוך אנשים באמצעות אישים כאלו: ‚שימלה לך, קצין תהיה לנו,' והגה מתברר שמתחת לשימ־לה אין אבר, אבל אז זה כבר סי־פור אחר."

„האמת היא שלהיות חבר־כנסת זה דבר שאני מאוד אוהב, בכלל פרלמנטר צריך אופי מלידה, ש־תהיה לו יכולת הבעה בעל־פה, סבלנות, יכולת להציג פתרונות בצורה נכונה, ובכלל עוד כמה תכונות שאני בצניעותי הרבה מח־זיק בהן. אני באמת אוהב את מה שאני עושה, ובכלל גם אם אין דבר בטוח בחיים, אני בהחלט היי־תי רוצה שיבחרו בי פעם נוספת, אף על פי שלפעמים אני חושב שזה לא תלוי בזה אם אני טוב לבוחר או רע לבוחר. אם לא, אני אמצא עוד הרבה דברים טובים לעשות."

מוסיקה קלאסית

בשעות הפנאי, המועטות מאוד שיש לו, הוא עסוק ב„תיגבור ה־כוחות" כדבריו. „כשהייתי בן 16 היה לי חבר שהוריו שמעו מוסי־קה. יום אחד באתי אליו הביתה. הוא השמיע לי את הרפסודיה ה־הונגרית השנייה של ברהמס, וזו תפס אותי. עד אז לא ידעתי דבו וחצי דבר על זה. מאז, זאת תמצי חיי, בלי שעה אחת מוסיקה ביום אני לא מרדכי וירשובסקי."

בשנים שחלפו ניסה ללמוד תי אוריות מוסיקליות. „ואז, לשמח תי ולדאבוני, התברר לי שאין כ קשר בין האוזניים שלי לבין שמי עה מוסיקלית. זה אולי היה ה אושר של חיי, שבמקום ללמוד ל להיות מוסיקאי מתוסכל, אני אוכ כל חיי ליהנות מהצד השני." ב בית וירשובסקי יש מכשיר־הקי טה סטראופוני מתוצרת יפנית, ש בעיני מיקצועניים איננה נחשב מעולה. „מה פיתאום משהו מיי צועי? מה, אני בעל כזאת יכול שמיעה?"

„האחד והיחידי, הסמל לרוח אנושות, הוא לודוויג ואן בטהו זהו הביטוי האנושי הנעלה ביות המספק ביותר, ושאני תמיד מגי בו דברים חדשים." בפינת חד האורחים ניצב ארון, שבדרך־כ משתמשים בו כמקום לאיכסון כו יות משקאות. אצל וירשובסקי ה עמוס במאות קסטות של יציר בביצועים שונים ובספרים המנ חים, מסבירים ומספרים על י רות מוסיקליות, תקופות במוסי ומוסיקאים שונים.

„תתחד מרדכי

בספריה שבחדר־העבודה הי שלו, יש סיפרי מדע בדיוני, כ רות יפה וביוגרפיות. „כל ספר שפת המקור, אם אפשר." אפ למצוא שם גם תעודות־כבוד מ ניברסיטות זרות שבהן השת והרבה מאוד אנציקלופדיות. „ עמים אני משגע את אשתי ו משגעת אותי. אנחנו מתווכחים איזה תאריך לידה של מישהו לל לא חשוב, מתווכחים ומתו חים, עד שאני מזמין טכסי ונ מייד לספריה. אין אצלי דבר שאני לא בטוח במשהו."

בעוד חודשיים וחצי ימלאו חבר־הכנסת מרדכי וירשוב חמישים שנה. „הייתי רוצה תוב יותר, אבל אני עצלן ועד אני יושב אז אני כבר אל זאכן. מה שאני הכי אוהב, לישון. ואני יכול לעשות את בכל מקום, בכל עת ובכל ת אבל מה שהחלטתי לעשות לקו הגיל הנכבד הוא להתחיל לכ מחדש את כל הספרות הקלאס טולסטוי, דוסטוייבסקי, שייקס כל אלה שלא נגעתי בהם 25 אבל ניזונתי מהם כל החיים. החלטתי. בגיל חמישים אני חיל הכה מחדש, תתחדש מרד

למה רק שני בנים?

שואלים ויולה ומרדכי וירשובסקי זה את זה. הוא טוען: „יש בעיות." היא אומרת: „בטח שיש, כי כשאבא עסוק תמיד בעניינים ברומו של עולם, אז יש שני בנים ולא ארבעה!" בתמונה עם רפי, הכדורסלן, בן ה־13: „אצלנו אין שיווין," אומר וירשובסקי האבא, „לאבא לא עונים כמו לחבר. לא הרבצתי, אבל איימתי."

רציתי להיאבק על דברים," הוא מסביר. „חשבתי שפעילות מיקצו־עית־ציבורית היא הדרך הטובה. עכשיו ברור לי שזו היתה טעות." אחת־עשרה שנים הוא עבד כיועץ מישפטי של נציבות־המים. „למע־שה יצרתי את חוקי המים," הוא אומר. בין השאר הוזמן לפרו, וגם שם יצר את התשתית לנציבות־המים. אחר־כך זכה במיכרז לתפ־קיד יועץ מישפטי בעיריית תל־אביב. „העבודה היתה הרבה יותר קשה מאשר היום," הוא מספר. ביניהיים נישא לוויולה. „היא ממש ייקית, אני לא כל־כך, רק רגיש לדייקנות, אליה נדבקו כל התכו־נות הטובות של הייקים." ויולה, גם היא בת יחידה להורים יוצאי גרמניה, הכירה את מרדכי עוד בבית־הספר. נולדו להם שני בנים: גבריאל („גבי"), חייל טירון, ורפ־אל („רפי") שהוא „מיקי ברקוביץ של השכונה" כפי שמעיד האב הגאה על בנו בן ה־13.

זרע החורבן

עד 1967 גרו בני הזוג בדירה שכורה. למטה היתה משתנה־צי־

יש כרמליטה יש חגיגה!

כרמליטה סנגריה - אין מה להוסיף, הכל כבר בפנים.
כרמליטה סנגריה - מתחרה בהצלחה מזה 10 שנים בסנגריות הספרדיות ברחבי העולם, עשוייה ממיטב הענבים של כרמל.

כרמליטה סנגריה - זה מה שהיה חסר אצלכם בחגיגה.

כרמליטה
סנגריה
הלהיט החדש
של
כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

מוקד

ציד חזיר־בר נוסח רומי העתיקה.

איך מתאים עצמו יעקב אגמון לבוסים החדשים שלו

■ במסיבה שנערכה לסרפר **זיגמונט** („זיגי"), **פרנקל** לרגל צאת ספר הסיפורים שלו זקנתה של מכשפה, הוזמן גם הסופר הד"ר **יוסף הדר**. הדר סיפר על הסתאבות הצבא כפי שראה אותה בעת היותו רופא צבאי ברמת־הגולן ערב מילחמת יום הכיפורים. לדבריו היו מפקדי המחנה מקבלים אורחים חשובים במישתה נוסח רומי העתיקה. הם היו מזמינים את האורח לציד חזירי־בר, אחר כך מכינים לו מסיבה במרחצאות אלחמה, שהיו אז מותרים לבקורי קהל. האורחים והמארחים היו מתרחצים עירומים במרחצאות החמים, מתעטפים במגבות גדולות נוסח הטוגות הרומיות ועורכים קומזיץ מחזירון שניצוד.

■ פרנקל סיפר על הסיבה לעלייתו ארצה: „כשהגעתי למעמד מכובד של מתכנן מכונות בלונדון, הייתי חייב להקפיע יום יום לעבודה כשאני ענוב עניבה. שנאתי את הלחץ של העניבה וסבלתי מהחום. החלטתי שזה גם ציוני וגם יעיל לעלות לישראל ולחיות כאן ללא עניבה."

■ אשתו של פרנקל המאירת וכותבת סיפורי־הילדים **אלונה פרנקל** סיפרה כי במשך שנים רבות היה בעלה שולח סיפורים קצרים למו"לים שונים ומקבל בקביעות טופסי סירוב נוסח: „עולה לכיתה ב', אך לא בבית־ספרנו." אלו־נה טוענת כי „אנחנו יכולים בשקט לעשות טפט לסלון מכל הטפסים שהגיעו."

■ כאשר התייחסה המבקרת הספרותית **יאירה גינזר** ללשון העברית של שני הסופרים, הזכירה כי תלמידי תיכון, כשהם נדרשים להיבחן על **אליעזר בן־יהודה**, הם כותבים בדרך־כלל: „יש לו משקל רב לגבי השפה העברית." ואחד אפילו ענה „תרומתו של בן־יהודה היא רבה, הוא תירגם את התנ"ך לעברית."

■ מי שוויתר על הכסף תמורת ציונות הוא מנהלה המייעוד של להקת המחול בת שבע, **רוברט כהן**, המשמש היום מנהל אמנותי של לונדון קונטמפורארי דאנס תיאטר. לפני כחמש־עשרה שנה כשהציעה לו לראשונה הברונית **בת־שבע דח־רוטשילד** את תפקיד המנהל האמנותי, הוא התמקח על המחיר ובסופו של דבר לא הגיעו השניים לעמק השווה וכהן ויתר על המישרה. עכשיו כשהוא בשיא הצלחתו באנגליה הוא החליט להזכר ביהדותו, ותמורת סכום קטן הרבה יותר מזה שהוצע לו אז, הוא קיבל על עצמו את התפקיד.

השיב אגמון: „אחרי שהתחלתי לעבוד בהפקות בבית לסין עבור ההסתדרות, הייתי חייב להתאים את עצמי למעסיקים והתחלתי להצטנע."

■ המומחה מיספר אחד בהתרמה רדיופונית, **יצחק בן־נר**, מגיע ארצה במייוחד כדי להשתתף במיבצע שיר ותרום של גלי צה"ל שייערך ביום־העצמאות הקרוב. בן־נר השווה לקציני המחוז שלו. איבצן, שמאז פציעתו נמנע מלשתות אלכוהול, ישב כל הערב מול בקבוק המשקה, מזג לאחרים, אך הוא עצמו לא שתה. כדי להראות שהוא החלים לגמרי מהפציעה, ישב איבצן במשך כל המסיבה בתנוחה „קרבית" כשהוא עושה שרירים.

אריה איבצן

מפקד המחוז הדרומי של המישטרה ערך מסיבת הרמת כוסית ערב החג

■ המודיע המישטרתי המפורסם, **סלומון** („סולי") **משראווי**, חזר מסיור ממרשך ביוון, לשם נסע אחרי שנתן את עדותו הסנסציונית במישפט הרצח של **האג' כחיל** שבעיקבותיה שוחררו הנאשמים. כשחזר משראווי ארצה סיפר למעוניינים כי בין השאר הוא גם קפץ לצרפת, ושם גוייס מיד לעזרת המישטרה כדי שיתמוך בה בתפיסת העבריין הישראלי המכונה **ג'קסון**. משראווי, שלדבריו אכן עזר למישטרה הצרפתית מתכוון לפוש מעט מענייני העזרה המעשית למישטרות ולכתוב ספר שבו ילמד את מישטרת־ישראל את הלקחים שלמד בתקופת עבודתו עם המישטרה הצרפתית הקשוחה.

■ בערב חג הפסח ישב איש־העסקים **טוביה אזשרי** במפעלו שבכרם־התימנים וקיבל את עשרות תושבי הכרם שבאו לברכו לרגל החג. לשאלת רבים מדוע אינו פונה לרופא־עיניים כדי שזה יטפל בשטף־הדם הפנימי הבולט בעיניו השמאלית, השיב אושרי: „אחרי כל הפירסומים האחרונים אין לי כסף לשלם לרופא."

■ המפיק **יעקב אגמון** נוסע לאחרונה במכונית המיני־מינוך הקטנה ששימשה קודם את אשתו השחקנית **גילה אלמגור**. ידידיו שאלו אותו האם נפגעה המכונית האמריקאית המפוארת שבה נהג לנסוע עד לשבועות האחרונים.

ראדה שאטה

הרקדן המצרי המועסק כרקדן מן המניין בלהקת המחוז בת־דור (במרכז התמונה) יחד עם סולנית הלהקה ז'נט אורדמן וכל רקדני הלהקה בקטע ריקוד הקרוי „חזיונות" שבו יופיעו בקרוב בסיורים באירופה. שאטה הוא בנו של פוליטיקאי שעבד בשירותו של הנשיא גמל עבד־אל־נאצר, ונאלץ לעזוב את מצריים עוד בצעירותו אחרי שסירב לשרת בצבא כפציפיסט. השלום בין ישראל למצריים איפשר לו לראות את אמו החיה באלכסנדריה כשזו הורשתה להגיע ארצה לפני מיספר חודשים. הרקדן, המשמש סולן בבלט האופרה של ברלין ובבלט אופרה בציריך, מגיע לארץ מדי פעם לימי חזרות אחדים ולמרות הקשיים, הוא טוען כי למעשה התאהב בלהקה, כי לזו יש מנטליות ישראלית הקרובה מאד למנטליות של מולדתו.

אנשים

הה בארצות־הברית לצורך כתיבת סיפרו החדש הצליח בשנה שעברה להתרים 800 אלף לירות במחירי אשתקד. השנה הוא מקווה להגיע לכמה וכמה מיליונים לצורך הקמת בית־חינוך לחיילים המשרתים בגליל.

■ למצחיקנית **ציפי שביט** התברר כי „בחיים הכל חוזר כמו יו־יו.“ לדבריה: „מה ש־אני בישלתי כל החיים חוזר אלי בשטוזה רציונית.“ בימים של לפני הפסח היתה שביט לבלט בכפר־סבא. בבית־הספר לומדות 300 נערות ואפילו לא נער אחד לרפואה. כשהוא פו־נה לאמהות שתשלחנה את בניהן ללמוד אצלו, הן מס־תכלות עליו במבט מאיים ו־מודיעות לו „הבן שלי לא יהיה רקדן, כי רקדנים הם...“ הן מסיימות מבלי לומר למה התי־כוונו. רחמים המיואש מנסה עכשיו לשכנע את מועצת ה־עיר כפר־סבא לתת לו 15 מיל־גות חינם שיהיו מיועדות לב־נים בלבד. אחרת ייאלץ לס־גור את בית־הספר כי אינו יכול להתקדם ללא השתתפות נערים בלהקה.

■ צרות נשיות של הרגע האחרון אירעו לעובדי הופעת היחיד החדשה של **סנדרה ג'נסון** הגברת עם הפטרוזי־ליות. מבעוד מועד הוכנו עבו־רה תלבושות שעלו 25 אלף לירות. ברגע האחרון שינתה ג'ונסון את סגנונה והודיעה כי היא תופיע בחולצה ובמכנסיים שאותם תחליף בהפסקה בחול־צה ובמיכנסיים אחרים. „עם הבגדים שסידרו לי אני לא יכולה להתנועע בחופשיות,“ הודיעה הזמרת והחזירה את בגדי ההופעה לבמאי.

■ למישחק הגמר של מכ־בי תל־אביב שנערך בברלין, נסעו גיזבר מכבי ת“א **אריה ברנוביץ** ויושב־ראש הוועדה לקשרי־חוץ של מכבי, האופ־טומטריסט **צבי רוז**, עם יל־דיהם. הרביעיה הלכה לטייל בגן־החיות של ברלין, שבו מסתובבות החיות חופשי. כש־הגיעו לשטח הקופים גילו, ש־סביב ארבע גבעות מסתובבית מאות קופות־נקבות וממת־נית. בפיסגת כל גיבעה עומדים ארבעה קופים וממתינים. הקי־פות רבות ומתכתשות ביניהן, עד שאחת גוברת על חברותיה. הזוכה המאושרת עולה לראש הגיבעה ועושה מה שעושה עם הזכר. אחרי כמה פעמים יורד הזכר מראש הגיבעה, שוהה מים וחוזר לפיסגתו. אחרי ש־ברנוביץ הסתכל המום במשך שעתיים תמימות החליט: „מ־עכשיו אני לוקח כל לילה בק־בוק מים למיטה.“

■ הבדיחה האחרונה בקפה אכסודוס: „מדוע נראה מיש־חק הגמר של מכבי תל־אביב נגד ריאל מדריד כאילו התנהל בדרום־אפריקה? כי השחורים עבדו והלבנים הסתכלו.“

שמואליק טל

הכתב לענייני מישטרה של הרדיו בירושלים השתתף במסיבת עיתונאים שנערכה במחוז הדרומי של המישטרה, שם סיכם מפקד המחוז, ניצב אריה איבצן את שנת הפעילות של המחוז שלו. טל ישב במשך כל הישיבה כשמישקפיים מונחים על פניו בצורה מעוותת, מה שהרגיז את איבצן ששלח את דוברו, יוסף תמיר, לטל כדי לבקש ממנו לסדר את מישקפיו. טל סרב להישמע להוראות מפקד המישטרה, ואיבצן שלח לעברו במשך כל זמן מסיבת העיתונאים מבטים זועמים וסרב להתייחס לשאלות אשר העלה טל.

יעקוב אגם

הפסל מתגורר במשך שנים רבות באר־צות־הברית כמו הפסלת אילנה גור, שהציגה את פסליה בתערוכה שנערכה בלוס־אנג'לס. אגם, שבא לביקור, התלהב מפסליה של גור, אך בעיקר מתכשיטיה ורכש את „טבעת הגירושין“ שלה, שעליה מעוצב אבר־מין גברי משובץ יהלום.

עסוקה מאוד בהופעות וחזרות, כשפנה אליה בנה **אסף** ובכה „שאמאשלו לא בבית כמו ה־אמאשלכולם,“ הסבירה לו ציי־פי שבליל־הסדר הם יהיו כל הזמן ביחד, וילכו לסדר אצל סבתא. הילד הסכים בתנאי ש־אמא שלו תכין לו מיד תח־פושת של אינדיאני. „אני ה־אשה המסכנה“ אומרת ציפי על עצמה, „שכל החיים שלי עשיתי צחוק מהחגים ומהעניי־נים המצחיקים האלה אכלתי אותה עם הילד המצחיק הזה שלי שלא הסכים לצאת מה־בית לליל־הסדר בלי תחפושת פורים.“

■ מכריה של דיילת אל על והדוגמנית **ספירית** („ספי“) **דבני** שטילפנו אליה לאחל חג־שמח הופתעו לשמוע קול מלחש ונמוך ביותר בוקע מ־שפופרת הטלפון. התברר כי בטיסתה האחרונה נאלצה ספי־רית לעמוד שעה ארוכה על כבש המטוס באירופה הקרה, לקחה בדלקת קשה בגרון וב־פגיעה במיתרי הקול. ספי ש־תיכננה טיול לתקופת הפסח נאלצה להישאר רתוקה למיטה.

■ רקדן להקת בת־שבע, **רחמים רון**, מנהל בית־ספר

שאול דישי

במאי הסרטים, שנסע להציג את סירטו הקצר איש שחור איש לבן בפסטיבל הסרטים בלוס־אנג'לס, פגש בשלוש נשים שגם הן באו להציג סרטים קצרים. האמריקאית ג'רי לי מק'הנרי, התורכיה אנדה סולטן, ובנטה המילטון מסיירה ליאונה. אחרי שעה קלה התברר לדישי שכל אחת מהשלוש שהתה לפחות שנה בקיבוץ בישראל, ושכולן דוברות עברית כמעט שוטפת. אגב, את סירטו של שאול דישי קנתה רשת טלוויזיה פרטית, אשר מתכוונת להקרין אותו, וחברת בתי־קולנוע אשר תקרין אותו לפני סרטים אורכים.

את נערה ואת יפה?

אם הינך
נערה יפה (ואינך נשואה),
או אם את(ה) מכיר(ה) נערה כזו —
שלחו למערכת
„להיטון — עולם הקולנוע",
ת.ד. 30103, ת"א,
תצלום גוף שלם ותצלום פנים
(רצוי צבעוני) של המועמדת,
וכן את הפרטים הבאים:
תאריך לידה מדוייק, כתובת
ומספר טלפון.
נא לציין על-גבי המעטפה:
עבור „נערת היופי".

כדאי לך להכין דרכון!

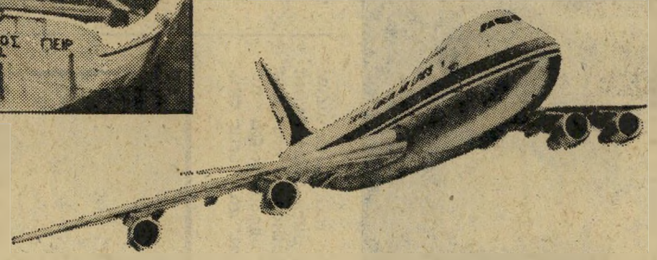

פרס נסיעה לחו"ל לכל המועמדות הסופיות!

כולל בילוי חופשה חלומית במשך שבוע ימים

זאת בנוסף למתנות רבות ויקרות ערך — מערכות לבוש, בגדי־ים, נעליים, תכשיטים ועוד.

פרסים לממליצים

מקרנת קולנוע 8 מ"מ סופר,
עם קול, בשווי 25.000 ל"י
תוענק לממליץ שהמועמדת שלו תזכה
בתואר „נערת היופי של ישראל — 1980".

בנוסף — בין כל הממליצים על
המועמדות לתחרות יוגרלו
3 מצלמות, בשווי 7.500 ל"י כ"א
3 מסרטות קולנוע, בשווי 4.500 ל"י כ"א.

להיטון
עולם הקולנוע

„נערת היופי" - כיף של חוויה!

שומן הדינוזאורים

ה קדוש־ברוך־הוא מצטייר בתנ"ך כאל קודר למדי. הוא מתואר כאל קנא ונוקם, כמי שפוקד עוון האבות על בנים, שלישים ורביעים.

לא נאמר עליו שהוא אל בעל חוש־הומור.

ובכל זאת, כשמהרהרים בדרכיו המיסתוריות של האל, נראה שהוא כזה.

אחרת קשה להסביר את המצב הנוכחי של הסיכסוך הישראלי־ערבי.

■ ■ ■

ה קדוש־ברוך־הוא, המכוון את דרכי העולם, הכין עימות היסטורי זה בקפידה רבה.

וראייה: מאות מיליוני שנים לפני שבחר בכותר עיראקי בשם אברהם בן־תרח ואמר לו „לך לך", הוא כבר תיכנן את גורל שני בניו, יצחק וישמעאל.

באותם הימים לא הספיק הקדוש־ברוך־הוא עדיין לברוא את אדם וחוה. אך הוא ברא דינוזאורים ובעלי־חיים אחרים. אלה חיו, מתו ונרקבו. שמני־הגוף שלהם חילחלו באדמה, ונתפסו במיכנים גיאולוגיים מסויימים. כך נוצרו, במרוצת מאות מיליוני השנים, אוצרות הנפט בעולם.

אלוהים כחר היטב במקומות שבהם הצטבר הנפט מתחת לפני האדמה. לאחר מכן הוביל למקומות האלה, והעזים המערבי זקוק לנפט כאוויר לנשימה, פשוטו כמשמעו.

הגר וישמעאל, המביטים בנעשה ממרומי הרקיע, אינם יכולים להתלונן. הקדוש־ברוך־הוא דאג היטב לצאצאיהם.

■ ■ ■

א ולם זהו רק הצד האחד של המטבע. הקדוש־ברוך־הוא אינו אוהב לחזור על עצמו. הוא היה יכול לתת גם לצאצאי שרה ויצחק בארות של שומן־דינוזאורים, אך זה היה משעמם.

הוא רצה במשהו חדש, שונה.

הרומאים התמחו, בשעתו, בליהוק מתוחכם של זוגות לוחמים בזירה. כך הם הציבו לודר, שהיה עטוף בשיריון כבד ומצוייד בחרב כבדה, מול לוחם זריז, חסר־שיריון וחרב, שהיה מצוייד רק ברשת ובנשק דמוי־קילשון, בעל שלוש שיניים. הלודר היה מוגן אך כבד־תנועה, בעל־הקילשון היה נייד אך בלתי־מוגן.

לדעת הרומאים, זה היה עימות הוגן, כאשר היתרונות של כל אחד מן השניים מאזנים את חסרונותיו. (זה היה יותר הוגן מאשר הדו־קרב בין אריה ונוצרי.)

נדמה כי גם הקדוש־ברוך־הוא הכין את העימות הישראלי־ערבי תוך גיוון כלי־הנשק.

לא קל היה למצוא משהו שיהיה שונה לגמרי מן הנפט, אך שיהיה חזק כמותו כנשק בעימות מדיני גלובלי.

לאלוהים היתה התשובה הנכונה: יהודים.

לא סתם יהודים, כמובן. את היהודים, כמו הנפט, היה צורך להביא במועד הנכון אל המקומות הנכונים.

הנפט בוונצואלה ובניגריה ממלא רק תפקיד שולי במישחק הישראלי—ערבי. חשוב היה למקם את הנפט בסעודיה, בלוב ובאיראן.

הוא הדין לגבי היהודים. הם לא היו צריכים רק להיות קיימים. הם היו צריכים להימצא במקומות מסויימים מאד, בזמן מסויים מאד.

וכאן מתגלה כל עוצמת חוכמתו של הקדוש־ברוך־הוא.

בסוף המאה שעברה התרכזו מיליוני יהודים ברוסיה הצארית. אלוהים, הרואה את העתיד, ידע כי הם יהיו שם מבוזזים.

לכן, בסבלנות ובהתמדה, התחיל הקדוש־ברוך־הוא להזיז את היהודים. הוא הרעיב אותם, היכה אותם בכל מכות המצוקה, ובשעת הצורך גם ערך פוגרום אחד או שניים. היהודים החלו זזים.

לאן?

בני־תמותה, שאינם רואים את הנולד, היו בוודאי עונים: לארץ־ישראל. האם לא החלו כל מיני יהודים טובים מדברים על חיבת־ציון, על שיחרור־עצמי, ציונות?

אך אלוהים היטיב לדעת. הוא שלח אותם לאמריקה.

וכך, החל במחצית המאה ה־18, החלו המוני יהודים נוטשים את האימפריה של הצארים, את רוסיה ופולין והארצות הבאלטיות, ומפליגים בספינות רעועות, בתנאים נוראים, אל מעבר לאוקיינוס, שם קיבל אותם פסל־החרות במליצות יפות ובתנאי־רעב. וגם עתה „נושרים" מרבית היהודים היוצאים מברית־המועצות, ושמים פעמיהם אל ארץ האינדיאנים.

אך אלוהים לא הסתפק בכך. הוא יכול היה לפזר את היהודים בכל חמישים המדינות שהיו עתידות לקום, מפלורידה עד אלאסקה, מניו־יורק עד האוואי.

אך האל הכל־יכול הוא מומחה לכל דבר, וגם לחוקה האמריקאית. על כן הבין כי הרבה יהודים בהרבה מקומות אינם מביאים תועלת רבה. החוכמה היתה לרכז הרבה יהודים במעט מקומות — אותם המקומות שהם נקודות־המפתח.

וכך, באותה חוכמה שבה רוכז הנפט בסעודיה ובכמה ארצות־מפתח אחרות, רוכזו היהודים בי־מדינת ניו־יורק ובכמה מדינות־מפתח דומות.

בתום ההתליך היו ששה מיליון יהודים אמריקאיים ממוקמים במקומות הנכונים, מוכנים לעימות הגדול.

שרה ויצחק, השוכנים אי־שם ברקיע, יכלו לברך את הקדוש־ברוך־הוא על מלאכתו כי טובה.

■ ■ ■

ה נה כי כן, זהו המצב הקיים.

יש סיכסוך בין ישראל והעולם הערבי. כל צד משתמש בכל כלי־הנשק שבאמתחתו.

זה מוזר זה מוצבים שני כלי־הנשק המתוחכמים ביותר עלי אדמות: הנפט היהודים והיהודים האמריקאיים.

דינוזאורים: ההומור של הקדוש־ברוך־הוא

זהב שחור מול הון יהודי, כאורות־נפט מול גושי־בוחרים, מכונות־קידוח מול מכונות־הצבעה, האיית־אלוה חומיני מול הרבי מלובאביץ', ליובי־הנפט מול הדור־בי היהודי.

כמו שאומרים האנגלו־סאכסים, בעיקבות הרומאים: A FAIR FIGHT.

■ ■ ■

א חת הסימטות השגורות בפי התעמולה הישראלית, בעימות זה, היא: „מוכרים אותנו תמורת נפט!"

האשמה נוראה זו מוטחת כעת בפניהם של הנשיא ואלרי ז'יסקאר־ד'אסטן, הקאנצלר הלמוט שמידט וראש־הממשלה מרגרט תאצ'ר, שלא לדבר על ג'ימי קארטר.

כנגד זה, שגור בפי התעמולה הערבית האישום ההפוך: „מוכרים אותנו תמורת הקולות היהודיים!"

כך נאמר על הסנאטור אדוארד קנדי, המושל־לשעבר רונלד רגן, שלא לדבר על ג'ימי קארטר.

שתי ההאשמות הן מגוחכות. באותו ההגיון אפשר להאשים את הפרחים בכך שהם מנצלים את חום השמש. זהו טיבעם של פרחים, ועל כן הם קיימים.

■ ■ ■

א רצות־הברית, ועוד יותר אירופה, תלויות בנפט. אין תחליף לשמן־האדמה. ובמשך זמן רב לא יהיה כזה. בלי נפט, ייעצרו כל הגלגלים. המונים יושלכו אל מחוץ לבתי־החרושת, טרף לאבטלה ולמצוקה. הכלכלות הלאומיות יקרסו ויתמוטטו. בחורף האירופי והאמריקאי האכזרי יישארו הבתים בלא־חימום, והילדים ירעדו מקור. המכוניות יחלידו במוסכים. רק המיליונרים יוכלו להרשות לעצמם לטוס במטוסים. ההמונים, הרגילים לנוע לחופים רחוקים בירח אוגוסט, יישארו בבית.

תפקידו המרכזי של מדינאי איזרחי — וגם אמריקאי — הוא לדאוג לכך שזה לא יקרה. הוא צריך להבטיח לבוחריו נפט — בכל מחיר.

אם המחיר הוא הצהרה מדינית, הנוקטת עמדה מסויימת בסיכסוך בין שני עמים רחוקים, אין זה מחיר גבוה מדי.

(כמה ישראלים היו מוכנים לוותר — נגיד על עשירית משכרם — כדי להבטיח עמדה ישראלית צודקת בסיכסוך בין סין וויאט־נאם? כמה ישראלים מחו נגד אספקת נשק ישראלי, תמורת כסף טוב, לכל מיני רודנים, רבי־טבחים ומומחים־לעינויים בי־רחבי תבל?).

להאשים מדינאי בכיר בכך שהוא פועל על פי האינטרסים של ארצו — הרי זה מגוחך. אין זו האשמה, אלא מחמאה.

דיפלומט נבון לא יתבע לעולם ממדינאי זר לפעול נגד האינטרסים של ארצו, כפי שהוא מבין אותם. הוא ילך בדרך ההפוכה. הוא ישתדל לגבש מדיניות המבוססת על אינטרסים משותפים. הוא ינסה לשכנע את המדינאי הזר שאם יאמץ לעצמו מדיניות זו, הוא ישרת את האינטרסים הטובים ביותר של ארצו.

אם רוצה ישראל לנטרל את כוחו של הנפט הערבי, עליה לגבש מדיניות שלא תכריח את רא־שי־המדינות לבחור בין ישראל ובין הנפט הערבי.

■ ■ ■

ה טענות הערביות נגד המדינאים האמריקאיים אינן פחות מוזרות.

איך אפשר להאשים פוליטיקאי בכך שהוא רוצה להיבחר? הרי זוהי הפונקציה העיקרית (ולא פעם גם היחידה) של הפוליטיקאי.

כפי שרמזו יהודי ניו־יורק לפני שבועיים, קשה מאד להיבחר בניו־יורק, כאשר מרגיזים את היהודים. ולא קל להיבחר כנשיא ארצות־הברית, אם מפסידים את הבחירות בניו־יורק ובכמה ריכוזים אחרים.

מה צריך פוליטיקאי אמריקאי לעשות כדי להימנע מסכנה זו?

הוא צריך להחניף ליהודים, לחבוש כיפה, לתחוב פתק בין אבני הכותל המערבי, ובעיקר: עליו להלל ולשבח את מדיניותה של ממשלת ישראל, כל ממשלה ישראלית, גם אם זו תחליט לאסור שחיית קוקה־קולה.

עד כאן הכל ברור. הכל יוד־עים את עובדות־החיים, וכל אדם פועל לפי הנסיבות.

■ ■ ■

ה שאלה היא: מה קורה כאשר שתי עובדות־חיים יסודיות אלה — הנפט הערבי והקול היהודי — מתנגשות?

מה צריך מועמד אמריקאי לעשות בשנת־בחירות, אם ישראל תחליט — למשל — להפציץ ולהשמיד את כל בארות־הנפט בעולם המוסלמי?

או, להפך, מה יעשה אם מלך סעודיה ידרוש, כתנאי להמשך אספקת הנפט, שנשיא ארצות־הברית יצטלם בכיכר מרכזית בברוקלין כשהוא מדקלם בהנאה את הפרוטוקולים של זקני ציון?

מה שקורה עתה בארצות־הברית אינו רחוק מכך.

שני כלי־הנשק מופעלים היטב, בידי אמנים. הסיכסוך העתיק בין הגר ושרה, בין ישמעאל ויצחק, נמשך בדמותם של אחמד זקי אל־יאמאני והרב מרדכי שינדלר.

הוא שאמרתי: יש לקדוש־ברוך־הוא חוש־הומור.

שר־המישפטים אינו מקבל את חוות־דעת השופטים העליונים לגבי החנינות,

קובע בעצמו את מי לחון ואת מי לא והופך את נשיא־המדינה לחותמת־גומי

החנינה

שיפטי בית־המישפט־העליון התכנסו לאחת מהישיבות הנדירות שלהם. השופטים ישבו משך שעות ארוכות באחד מחדרי בית־המישפט, כששמש בית־הדין שומר ליד הדלת, כדי שאיש לא יכנס לחדר.

הישיבה היתה סוערת. לא היו בה הרמות קול, אך הדברים, שאותם אמרו השופטים בקול שקט, היו חמורים מאין כמוהם. משך שעה ארוכה הם דנו כיצד להביא את מחאתם כנגד ראש־הממשלה, כשהם משתמשים במילים חריפות במייוחד נגד מנחם בגין.

בתום הישיבה לא הוציאו השופטים כל הודעה. אין זה נאה לשופטי בית־המישפט־העליון להוציא הודעה־לעיתונות. אולם היה מי שדאג, בהסכמת השופטים, להדליף את עצם קיום הפגישה לעיתונות. עצם הדלפה זו היתה נזיפה חמורה בראש־הממשלה.

התאריך היה נובמבר 1977. העיתוי: ימים אחדים אחרי שנשיא־המדינה דאז, הפרופסור אפריים קציר, חנן את הפושע הכלכלי מיספר אחד של ישראל, קרוש בן־ציון. זעם השופטים העליונים לא הופנה לכיוון הנשיא, למרות שהוא חתם על החנינה. כעסם היה מופנה לעברו של מי שהיה אז, בנוסף לתפקידו כראש־הממשלה, גם ממלא־מקום שר־המישפטים בממשלת־ישראל, מנחם בגין. כי השופטים העליונים ידעו שמי שבאמת מעניק חנינות במדינת־ישראל הוא לא מי שהחוק נותן לו סמכות זו, נשיא המדינה, אלא שר־המישפטים.

קנוניה

★ קציר—בגין

החנינה ליהושע בן־ציון היתה אחד המעשים הציניים ביותר שעשה בגין מאז עלה לשילטון. עוד לפני המהפך, הפעילו בגין ועסקנים אחרים של חרות ושל התנועה למען ארץ־ישראל־השלמה, לחצים כבדים ביותר על נשיא־המדינה אפריים קציר, כדי שיעניק חנינה לבן־ציון. בן־ציון קנה את החנינה שלו בכסף רב, עוד לפני שנתפס והורשע. הוא היה אחד התורמים הגדולים לקרן תל־חי של תנועת ההרות, קרן שלולא חוסלו מרבית חובותיה לא היה הליכוד עולה לשילטון, זסקף ראשי של כספים, שאחר כך התברר שהיו אלה כספים שנגנבו מהמדינה, לכל האירגונים הקיצוניים התומכים בארץ־ישראל־השלמה.

קציר נכנע אז ללחצים שהופעלו עליו. הוא קרא אליו לשיחה את שר־המישפטים דאז, חיים צדוק, וביקש ממנו להמליץ על חנינה לבן־ציון. צדוק, מי שפנה לאחרונה לנשיא־המדינה יצחק נבון, לחון את מיכאל צור, סירב בכל תוקף. גישתו התקיפה של צדוק, שרמז לקציר כי יערוך שערוריה רבתי אם יעניק קצין את החנינה ללא הסכמתו, גרמה לקציר לסגת ולהודיע לבגין, שהיה אז ראש האופוזיציה, על כשלונו.

שלושה חודשים לאחר שעלה בגין לשילטון, שוחרר בן־ציון ממאסרו, מבלי שטרח אפילו לשלם את הקנס שהוטל עליו. היתה זו קנוניה בין מנחם בגין, שהחזיק אז בתיק שר־המישפטים, יחד עם עוד חמישה תיקים אחרים, ושל נשיא־המדינה אפריים קציר, שידע כי ימין על כס הנשיאות ספורים. בגין כשר־המישפטים המליץ, הנשיא קציר חתם על ההנינה, ובגין נתן לה את חתימת הקיום.

הסערה הציבורית, שקמה אחרי שיחרורו של בן־ציון ואחרי שהתברר שהטענות בדבר מחלתו, שהן היו כבייכול הסיבה הרשמית לחנינה, היו מזוייפות, היתה גדולה. סערה זו, יחד עם אופיו המייוחד של שר־המישפטים שהחליף את בגין, שמואל תמיר, קבעו במידה רבה את אופיה של מדיניות החנינות מאז. מאות אסירים חיו משך שנים בין תקווה ליאוש, כשכל רמז וכל פליטת פה של איש־ציבור בנושא זה, עוררו תסיסה גוברת והולכת בבתי־הכלא בישראל.

אחרי מילחמת יום־הכיפורים היו כאלה שחשבו שתהיה חנינה כללית, כפי ש־היתה אחרי מלחמת־ששת־הימים. אולם מצב־הרוח הלאומי לא התאים לחנינה. שכרון הניצחון של 1967, שגרף איתו גם את המחליטים על חנינה, התחלף בדיכאון של המחדל, ובמצב־רוח של דיכאון אין חושבים על אסירים.

עוד לפני שמלאו למדינה 30 שנה, ואחרי ששוחרר בן־ציון מהכלא, נפוצו שמועות בבתי־הכלא ובקרב משפחות ה־אסירים על החנינה הצפויה במסגרת חגי־גת ה־30. ההכחשות המגומגמות של שרי הממשלה, שבעצמם לא יכלו להחליט על כך, רק ליבו את התיקווה. עד שבא שר־המישפטים שמואל תמיר, שלף מתיקיו מימצאים סטטיסטיים, שאיש לא יכול היה לבדוק את אמיתותם, וקבע שמרבית אלה שקיבלו חנינה בשנת 1967 חזרו לסורם ולכלא, ולכן אין להעניק חנינה כללית.

נשות האסירים וילדיהם יצאו לרחובות בהפגנה חסרת אלימות מול ביתו של ראש־הממשלה, בגין, שרצה להמשיך ב־מדיניות של מציאת־חן, ורצה לכפר על השחיתות האישית שלו בחנינה ליהושע בן־ציון, תמך בחנינה כללית, אולם תמיר, שגייס לעזרתו את הפרופסור ייגאל ידין, שיכנע אותו להימנע מכך.

מבלי לנמק

בועדות החנינה שהקים תמיר ישבו צוותים מכובדים. בכל אחת משלוש הוועדות ישבו: שופט עליון לשעבר, אישי ציבור ומישפטנים בכירים. הוועדות בדקו את תיקיהם של יותר מ־2500 אסירים והמליצו על חנינה או המתקת־דין רק לגבי 450 מהם. תמיר עצמו בדק את כל התיקים. לגבי 2300 מההמלצות או אי־ההמלצות הוא קיבל את חוות־דעת הוועדות. לגבי 200 מיקרים הוא החליט בניגוד לדעת השופטים העליונים לשעבר ובניגוד לדעת המישפטנים שישבו בוועדות. נשיא המדינה קיבל בכל המיקרים את דעתו של תמיר. למרות שלנשיא הגיעו ערעורים מצד בני משפחות אסירים, ש־הוועדות המליצו לשחרר אותם או להמ־תיק את דינם, התחשב הנשיא רק בעמדתו של שר־המישפטים.

האמת היא כי החוק קובע שחתימת הנשיא על חנינה או המתקת־דין דורשת גם את חתימת הקיום של שר בממשלה, במיקרה זה שר־המישפטים. מעולם לא עמדה השאלה: מה קורה אם הנשיא חותם ואילו שר־המישפטים מסרב לחתום. יש להניח כי אילו היה הנשיא חותם על חנינה, בעיקבות המלצת ועדה שבראשה עומד שופט עליון, היה האדם משתחרר מהכלא, אפילו אם שר־המישפטים לא היה חותם את חתימת הקיום שלו. אולם נשיא־המדינה חשש להתמודד עם הבעיה ולא רצה למתוח את החבל ביחסיו עם הממשלה. אסירי ישראל היו נתונים ל־שרירות הלב של שר־המישפטים, כש־אפילו הנשיא אינו יכול לעזור להם.

ועדה בראשותו של שופט עליון המלי־צה להמתיק את דינו של אשר ידלין. אילו היה שר־המישפטים מקבל את המלצות הוועדה, ומעביר אותן כלשונן ללשכת נשיא־המדינה, היה ידלין משתחרר מהכלא תשעה חודשים לפני היום שבו שוחרר. אולם תמיר החליט שלא לקבל את המל־צות הוועדה, וידלין ישב עוד תשעה חו־דשים ארוכים בכלא.

אותה ועדה החליטה להקטין את עונש המאסר של אסיר בשם משה מירון, ה־יושב בכלא על פרשת שוחד הקשורה בענייני מישרד־הביטחון. כאשר היה תמיר פרקליט פרטי הוא הופיע נגד מירון, כפרקליטם של נאשמים אחרים בפרשה זו. התיק של מירון לא זכה בפירסום רב כמו התיק של ידלין, מפני שמירון אינו ידוע כידלין, אך גם במיקרה שלו החליט שמואל תמיר שלא לקבל את המ־לצות הוועדה ולא להקטין מעונשו של מירון. מובן שאין קשר בין העובדה שעורך־הדין שמואל תמיר היה קשור במישפטו של מירון והופיע נגדו, לבין העובדה ששר־המישפטים שמואל תמיר סרב לאשר את המלצות ועדת החנינה ו־להמתיק את עונשו.

גם במיקרה של מיכאל צור המליצה ועדה בראשות השופט העליון לשעבר ד"ר יצחק קיסטר להמתיק את עונשו של מיכאל צור. צור נידון ל־12 שנות מאסר, ומתוכם המליצה הוועדה להוריד ארבע וחצי שנים. שמואל תמיר סרב לקבל את המלצתו של השופט קיסטר ושאר חברי ועדת החנינה שלו. תמיר לא נימק, ולא היה צריך לנמק, לצור או לבני משפחתו, מדוע אינו נוטה ל־מידת הרחמים.

הנימוק — רעיה חולה

עתה השתנתה התמונה הפוליטית. תמיר הודה כי בזמנו הוא היה נתון תחת לחצים של אישי ציבור רבים ש־ביקשו להמתיק את דינו של צור, ולקבל את מסקנות הוועדה, אך הוא עמד בהם בגבורה. עתה הפכו לפתע אישים מרכזיים אלה לאישים מרכזיים־בפוטנציה, ויש סיכוי יותר מסביר שהם יחזרו לשילטון, ותמיר מעוניין להשתתף בכל שילטון מובן שאין קשר בין שני הנושאים, אולם תמיר מודה עכשיו שהוא שוקל מחדש את עניינו של מיכאל צור וכי הוא נוטה, שנה לאחר שוועדת קיסטר המליצה להק־טין את תקופת המאסר, לקבל את המלצות הוועדה. אף אחד, כולל צור עצמו, אינו יכול להצביע על משהו מיוחד, שקרה ב־

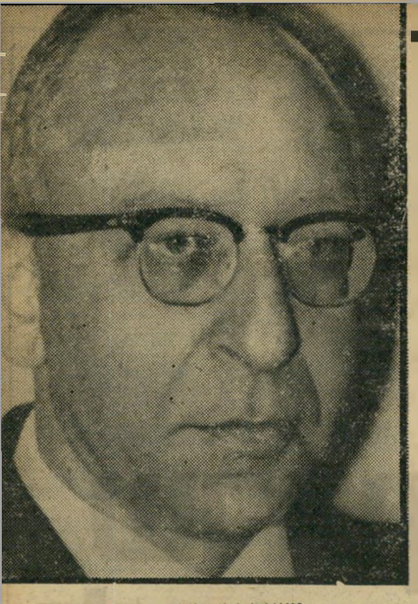

משוחרר פלד
בניגוד להמלצה

אסיר צור
חנינה באיחור

נשות אסירים בהפגנה מול ביתו של בגין
לקוות ולהתאכזב

משוחרר ידלין
עד היום האחרון

בן של אסיר בהפגנה
חנינה סלקטיבית

משוחרר בן־ציון (עם נורמן פייט)
חנינה תמורת כסף

אותה שנה, לגבי חומרת העבירות של צור, שיכול היה לשנות את שיקול־הדעת של שר־המישפטים. רק עתה גילה לפתע תמיר כי „קיימת סכנה שהאיש יישבר נפשית," בהתייחסו לצור בראיון עיתונאי.

לגבי דויד פלד המליצה הוועדה הצי־בורית שלא להפחית מעונש חמש השנים אשר הוטל על מנהל המכס לשעבר, ש־הואשם בעבירות שוחד. תמיר קיבל את המלצות הוועדה, כפי שקיבל את כל ה־המלצות של הוועדות שלא לשחרר אסי־רים. אולם בשבוע שעבר המליץ לפתע תמיר בפני נשיא המדינה, וזה קיבל את ההמלצה שלו, לחון בכל זאת את פלד. הגימוק הרישמי היה שרעייתו של פלד חולה במחלה אנושה. גימוק זה עמד גם בפני ועדת־השיחרורים שהחליטה להת־עלם ממידת הרחמים במיקרה של פלד, אולם שוב, כבמיקרה של מיכאל צור, הש־תנו הזמנים, ולפלד יש חברים רבים מקרב המועמדים לשילטון אחרי הבחי־רות הבאות. מובן שאין קשר בין עובדה זו לבין החנינה המפתיעה שפלד קיבל, אך פלד יצא לחופשי.

כאשר נקבע החוק, שלפיו יוכל נשיא המדינה לחון אסירים אזרחיים רק עם חתימת קיום של שר־המישפטים על ה־חנינה, לא תיאר איש לעצמו שבתפקיד שר־המישפטים ישב אדם כמו שמואל תמיר, שלכאורה אפשר היה לחשוד בו בשרירות לב. כאשר מונו ועדות החנינה בראשות שופטים עליונים, לא תיאר איש לעצמו ששר־המישפטים יעז לתת סטירת לחי לשופטים העליונים, לאישי־הציבור ולמישפטים הנכבדים שישבו בוועדות אלה ולא לקבל את המלצותיהם. במיקרים של אסירים שישבו בגין עבירות הקשור־רות בצה"ל, צריך היה שר־הביטחון עזר וייצמן לתת את חתימת הקיום. לא היה מיקרה אחד שווייצמן לא קיבל את המ־לצות הוועדות ולא חנן את האסירים, שעל חירותם היה הוא מופקד. עתה יש מישפטנים השוקלים אם לא כדאי להציע לכנסת לבטל את חתימת הקיום של שר־המישפטים על חנינת נשיא המדינה, או לפחות לבטלה, במיקרים שההמלצה הראשונה באה מוועדה ציבורית שבראשה יושב שופט עליון לשעבר.

שרתון לגברים כמוך

"מאז ששמתי
את "שרתון" על הכוונת
איני מחליף אותה
באף סיגריה אחרת.
אני אוהב את הטעם
המיוחד של "שרתון".
יש בה תערובת מעולה
של טבק וירג'יניה
והיא נותנת לי
הנאה אמיתית.
עם "שרתון"
קלעתי בול!"

מוקד 55

בשיחה אישית עם אורי אבנרי ערב צאתו לוושינגטון גילה הנשיא סאדאת:

„אני רוצה להופיע בכנסת!"

הפצצה היתה כלולה כבר במישפטים הראשונים.

הנשיא ישב בחליפת-סאפארי כחולה, מתחת למפת-תבליט ענקית של כל עמק הנילוס — מן המקורות ועד אלכסנדריה. כאשר קם כדי לקבל את פני, נראה תמיר וספורטיבי מאוד, כיאה לאדם המקפיד על כושרו הגופני, והצועד מדי יום במשך שעה.

בעת הנסיעה בת חצי-השעה מקאהיר לביתו של הנשיא, ב„מרצדס" המפואר של אניס מנצור, עורך „אוקטובר" ואיש-אמונו של הנשיא, הכנתי לי כמה פתיחות לשיחה. אך כשנכנסתי לחדרו, בווילה היפהפיה, המוקפת מידשאות ופרחים, שאלתי באופן ספונטאני מדוע אינו בא שוב לנאום בכנסת.

הנשיא שילח בי מבט מוזר, כאילו קראתי זה עתה את מחשבותיו באופן טלפאתי, ו־גילה לי את הסוד הכמוס ביותר שלו.

להלן הנוסח המלא של השיחה:

אבנרי: מדוע אינך בא שוב, לשאת נאום נוסף בכנסת?

סאדאת: אם יהיה צורך, אם יהיה צורך, אעשה זאת. אין לי כל התנגדות לכך.

אבנרי: אתה האדם היחידי היכול להסביר לציבור הישראלי את הבעיה הפלסטינית. אנחנו ניסינו במשך זמן רב לעשות זאת ולא הצלחנו. רק אדם כמוך, שכבר השפיע על הקהל הישראלי ושלימד אותו את משמעות השלום, מסוגל להביא לכך שיבין את ההבטים הביטחוניים האמיתיים של הבעיה הפלסטינית.

סאדאת: טוב, זה באמת רעיון חשוב מאוד. תן לי להגיד לך זאת — האמן לי, אני חשבתי על כך שאלך לכנסת בפעם השנייה, מפני שבמשך השנתיים האחרונות אנחנו השגנו הישגים גדולים.

אילו היה בא אלי מישהו לפני שנתיים, והיה אומר שכל זה יקרה תוך שנתיים — לא הייתי מאמין. ברור שהנאום שלי בכנסת, והפנייה הישירה שלי לציבור הישראלי, בנוכחות העולם כולו, שינו את מהלך ה־היסטוריה, במידה שלא הייתי מאמין מראש.

עכשיו, כאשר אתה מציע את זה, אגלה לך שחשבתי על זה במשך השבועיים האחרונים.

אבנרי: באמת?

סאדאת: כן, ואסביר לך מדוע. השגנו הישגים

> **אילו הייתי בנעליו של בגין הייתי נותן לפלסטינים אוטונומיה מלאה בלי שום משא־ומתן**

גדולים. למשל: שאין מילחמה אחרי מילחמת אוקטובר. יש יחסים נורמליים. אפשר לבוא במכונית מישראל לקאהיר...

אבנרי: עשיתי זאת.

סאדאת: טוב מאוד! יש גבולות פתוחים, זרועות פתוחות, לבבות פתוחים. השגנו את זה, ולעולם לא היינו משיגים זאת אחרת. עשינו זאת.

אך עדיין נותר השלב הסופי. ומהו השלב הסופי? פיתרון הבעיה שהיא לב הסיכסוך — הבעיה הפלסטינית.

■ ■ ■

חשבתי על זה במשך שבועיים. לא סיפרתי על כך לאיש. ורק מפני שאתה עוררת את זה, באמת, אני מספר לך זאת. כאשר אתה תפרסם את זה, זאת תהיה הפתעה גם לכל העוזרים שלי.

במשך השבועיים האחרונים חשבתי על כך שאלך שוב לכנסת, ואגיד לכם, הישראלים: אחרי הביקור הראשון שלי השגנו זאת וזאת. למה אתם מהססים להשלים את כל התהליך? - אל לכם לעצור באמצע הדרך!

ועוד דבר אחד שאני צריך להגיד לך: אנחנו מכירים את הפסיכולוגיה שלכם, אבל אתם אינכם מבינים את הפסיכולוגיה של המצרים או הערבים. אתם עושים שגיאות חמורות.

למשל, כאשר דיין, אחרי מילחמת 67', אמר שהוא רק יושב ומחכה לטלפון — זאת לא הפסיכולוגיה של המצרי או הערבי. במצב כזה הוא ימות ולא יצלצל!

כאשר החלטתי את ההחלטה שלי, ערב מילחמת אוקטובר, הסובייטים, שהם מעצמת־על, אמרו שחצייית התעלה וקו בר־לב אפשרית רק בעזרת פצצה אטומית, ושסאדאת וכל הכוחות שלו יטבעו — שלפחות 40 אלף איש יטבעו בתעלה לפני שיגיעו לחוף המזרחי שלה. הם לא הפחידו אותי כלל. אני מוכן למות, אך למות על רגלי, לא במצב של „לא שלום ולא מילחמה", לא במצב של השפלה.

כך, כאשר אני עוסק בכם, אני לוקח בחשבון כל פרט, ויהיה הקטן ביותר, בפסיכולוגיה הישראלית, במנטליות הישראלית, בכל כיוון.

הנשיא סאדאת, ראש־הממשלה בגין ואורי אבנרי בקאהיר *

אתם עושים שגיאה חמורה. כי אתם עדיין חיים עם מצריים של אתמול. למשל, אחד השרים שלכם היה בארצות־הברית ונאם שם ואמר: „מה יקרה אחרי סאדאת? בכל רגע יכולה להתחולל במצריים הפיכה, ואז מה יהיה? אתם האמריקאים לא צריכים לתת נשק מודרני למצריים, מפני שהוא יפול לידיהם של מי שיבואו אחרי ההפיכה, ואלה יהיו אוייבי ישראל." זה היה אחד השרים שלכם.

אבנרי: אריק שרון?

סאדאת: לא שרון, תמיר, שר המישפטים. אתם אינכם מכירים את הפסיכולוגיה של המצרים והערבים. אבל אנחנו — אני מכיר את הפסיכולוגיה שלכם.

אסור לכם לחשוב כך, מפני שזה ייצור אשליות. כאן, במצריים, אחרי מילחמת אוקטובר — ואתם רואים זאת כי אתם חיים עכשיו איתנו, אתם יכולים לבוא בכל רגע, אתם יכולים ללכת לכל מקום, לדבר עם כל אדם — אנחנו, זאת אומרת אני והעם שלי, איננו מקדישים שום תשומת־לב ל־5,000 שהצביעו (במישאל הרע עם המצרי) נגד השלום.

מי הם? המיפלגה הקומוניסטית, האופורטוניסטים, היסודות הריאקציוניים, האירגונים המוסלמיים הקנאיים.

כולם ביחד מהווים 5,000 קולות, מתוך 41 מיליון. 99.9 אחוזים הצביעו בעד השלום, מפני שאחרי מילחמת אוקטובר איבדנו כל תסביך של השפלה, של מרירות ושל שינאה, כל תסביך הנחיתות, מפני שאתם הרי־בה יותר מתקדמים מאיתנו, ההרגשה שזהו קרב בין שתי ציוויליזציות.

איבדנו את כל התסביכים האלה במילחמת־אוקטובר. מפני שיש מורשה ארוכה ועשירה מאחורי כל מצרי, אפילו אם הוא אנאלפאבית, יש לו מורשה של 7,000 שנים. התרבות הראשונה בעולם, הממשלה הראשונה, הדימוקראטיה הראשונה בעולם, המדינה הראשונה, הממשלה הראשונה. אמריקה היא בת 200. אנחנו בני 7,000 שנים. אותם הסבורים שמצריים היא כמו העולם הערבי, שתהיה אצלנו הפיכה מפני שמישהו צועק בבגדאד או בפאריס או בוושינגטון — זו טעות גמורה. אחרת לא הייתי יושב איתך כאן כמו שאני יושב, ולא הייתי מקבל את כתב־ההאמנה של השגריר הישראלי.

אני ממלא את ההבטחה שהבטחתי לכם, לצעוד שני צעדים קדימה, כאשר אתם צועדים צעד אחד.

למשל, בעניין הנורמליזציה, אין לי שום תסביכים. דברים שהיה עלינו לדון בהם תוך שישה חודשים — דנו בהם וסיימנו אותם תוך חודשיים.

* בעת ביקורו הראשון של מנחם בגין במצריים.

כאשר דיין אמר ב־1967 שהוא יושב ומחכה לטלפון - זאת היתה שגיאה חמורה

אתם צריכים ללמוד להבין את הפסיכולוגיה של המצרים שאתם עוסקים איתם, מפני שאנחנו מכירים את הפסיכולוגיה שלכם. האם זה עונה על השאלה שלך?

■ ■ ■

אבנרי: כן, תודה. עד כמה שזה נוגע לפסיכולוגיה הישראלית, הבעיה היא עכשיו בעיית פלסטין.

סאדאת: אהה.

אבנרי: לישראלים רבים יש כאן מחסום נפשי.

סאדאת: אהה.

אבנרי: יש לזה היסטוריה. המילחמה בין מצריים וישראל היתה מילחמה קצרה, יחסית, 30 שנים. אך הסיכסוך בין היהודים והפלסטינים בארץ־ישראל התחיל הרבה לפני כן.

סאדאת: אני לא מסכים עם זה. לפני שלושת אלפים שנה כבר היתה לנו מילחמה. קודם כל משה היה מצרי. שנית, היה יוסף.

העם הישראלי התחיל להיות עם כאן, במצריים. רק אחר־כך עזבו את מצריים ועברו לסיני. כך שהיחסים ביניינו הם הרבה יותר עתיקים.

אבנרי: אבל המילחמה הנוכחית התחילה רק לפני 32 שנים. אני זוכר, מפני שהייתי במילחמה ההיא, ב־פלוג'ה.

סאדאת: מה, עם נאצר?

אבנרי: כן, הייתי עם נאצר באותם המקומות ממש. בפלוג'ה, ובמקום שנקרא גיבעה 105, היינו באותם המקומות. אני נפצעתי בפלוג'ה, והוא נפצע בגיבעת 105.

סאדאת: בדיוק.

אבנרי: הייתי שם, באותו לילה. היינו קרובים מאוד זה לזה.

סאדאת: אני הייתי בכלא, באותו זמן.

אבנרי: האם אתה חושב שההתערבות המצרית במילחמה ב־1948 היתה שגיאה?

סאדאת: לגמרי לא! אתה צריך להבין את הפסיכולוגיה של עמנו.

למשל, אני אדם ללא שינאה. השינאה משבשת את רגשותי. כך שאני מעולם לא הייתי איש של שינאה. אני מרגיש אז חלש מאוד, ולכן אני מנסה להיפטר מכל רגש של שינאה.

תן לי לספר לך — אני מספר זאת בפעם הראשונה,

מאז שהפצצתם ב־1948 את קאהיר בחג הראמאדאן, היתה לי סינה עמוקה כלפיכם

זה יופיע בספר השני שלי — במילחמה הראשונה, המילחמה של 1948, כאשר מטוסי חיל־האוויר שלכם הפציצו את קאהיר באמצע חג הראמאדאן. אתם חשבתם שאתם פוגעים במוראל של העם המצרי, בדיוק כמו שאמר דיין אחרי מילחמת 1967, שהוא יושב ומחכה לטלפון. זאת לא הפסיכולוגיה המצרית או הערבית: לגמרי לא!

מאז שהפצצתם את מצריים בראמאדאן — ואני הייתי אז בת 54 — היתה לי טינה עמוקה כלפיכם. ואילו הייתי אז בשילטון, הייתי לוחם בכם.

לכן ההתערבות שלנו ב־1948 היתה טבעית לגמרי, לגבי כל מישטר ערבי.

אבל עכשיו, אחרי שמצאנו את עצמנו, בתהליך־השלום שפתחנו בו, לא הייתם צריכים להסס, כמו שאתם מהססים.

■ ■ ■

אבנרי: אני חושב שעליך להופיע שוב בכנסת, ולספר לישראלים על הפלסטינים.

סאדאת: אתה יכול לגלות את זה בפעם הראשונה, אפילו היועצים שלי אינם יודעים זאת. אני מספר לך זאת מפני שאתה הזכרת את זה, וזה חכם מאוד. כן, במשך השבועיים האחרונים אני חושב על ביקור חדש בכנסת. אני רוצה לדבר שם על סעיף אחד בלבד: הבעיה הפלסטינית. על הפסיכולוגיה של הבעיה הפלסטינית.

מדוע צריכה ישראל להביא על עצמה את איבתם של 800 מיליון מוסלמים, ולגרור את ארצות־הברית לאותו מצב? אתם יכולים לזכות בתמיכה שלהם, אם נסכים על ירושלים! ובעניין ירושלים אין מחלוקת — אמרתי שאנחנו מוכנים להסכים לכך שהעיר לא תחולק שוב.

אך כשם שזהו עניין רגשי מאוד ל־16 מיליון יהודים — 17 מיליון — זהו גם עניין רגשי מאוד ל־800 מיליון מוסלמים.

באמת, קשה לי להבין זאת, מפני שאילו הייתי בנעליו של בגין הייתי בוחר בדרך שלי.

האם הוא רוצה באמת שישראל תחייה ותהנה מיחסים טובים עם 800 מיליון מוסלמים ותזכה בתמיכה שלהם או לא? האם הוא מחכה לזה?

אבל אתם חיים עדיין בעבר. כאן, במצריים, התגברנו על זה במאה אחוז. לכן אני באמת התחלתי לחשוב על הביקור הזה בכנסת. אני מספר לך על כך בפעם הראשונה. כן, רק למען עניין מסויים אחד, הבעיה הפלסטינית.

■ ■ ■

אבנרי: יש לכך חשיבות עצומה. לגבי העניין הפלסטיני יש אצלנו בעיה פסיכולוגית בעלת שורשים עמוקים. אין זה רק עניין של מר בגין. מר רבין, שאני

הנש"א סאדאת ושר־הביטחון וייצמן בקאהיר

מחבב אותו מאוד... יש לו אותה בעיה ממש. אתה יודע, אני מקיים מזה הרבה שנים מגעים עם אנשי אש"ף...

סאדאת: שמעתי שהם סרבו לדבר אתך, אורי.

אכנרי: מי, אש"ף?

סאדאת: לא, חאלד, חאלד מוחיי־אל־דין. אניס (מנצור) סיפר לי שביום שקיבלתי את כתב ההאמנה של השגריר שלכם, חאלד סירב להיפגש אתך ולהכניס אותך

> **אני לא מוכן להתחלק עם בגין מפני שיש לו רק שלושה מליון**

למסיבת העיתונאים שלו. זהו חלק מהתמונה הערבית יש שיטה של דלתות סגורות ויש שיטה שלי.

אכנרי: זה היה מוזר. נפגשתי עם חאלד מוחיי־אל־דין בוועידת בולוניה ב־1973...

סאדאת: אני יודע!

אכנרי: ואז הוא דיבר על שלום.

סאדאת: אבל עכשיו היחס שלהם שונה, מפני ש־ברית־המועצות היא עכשיו נגד.

אכנרי: ...אבל נחזור לעניין הפלסטיני, יש לנו מחסום נפשי.

סאדאת: כן, אורי, אבל זה לא רק בעניין הבעייה הפלסטינית. אתה זוכר, סיפרתי שלפני היוזמה שלי בי־קרתי אצל צ'אושסקו. מדוע? זה לא רק בעניין הבעיה הפלסטינית. זוהי גישה כללית. בגלל העבר, ובגלל ה־מישקע של 32 השנים האחרונות.

הלכתי לצ'אושסקו לשאול אותו: ראשית, האם בגין מוכן לשלום? ושנית, האם בגין הוא די חזק כדי לעמוד מול דעת הקהל הישראלית.

מדוע? הייתי בטוח שבן־גוריון היה די חזק כדי לטפל בזה. הייתי בטוח שהגברת מאיר היתה די חזקה. אבל למרבה הצער, בגלל מילחמת אוקטובר היא פרשה מתפ־קידה. הייתי שמח לנהל עמה משא־ומתן. באמת.

אכנרי: זה היה יותר קשה.

סאדאת: אני יודע. אני עסקתי אתה בהסכם־ההפ־רדה הראשון. אני חושב שאילו עמדה עכשיו בראש יש־ראל היינו כבר משיגים עד עכשיו שלום והסכם כולל.

היא נוקשה מאוד, קשה מאוד, אך כאשר היא מש־תכנעת, היא אישיות חזקה ויכולה להתמודד עם הכנסת ועם דעת־הקהל הישראלית.

לכן הלכתי לצ'אושסקו ושאלתי אותו על כך. מדוע? למשל? — ואת זה אני מספר בפעם הראשונה — לעו־לם לא הייתי יכול להגיע אתכם לשום דבר, אילו נש־ארתם באינץ' אחד של אדמתי בסיני. מאידך, מכיוון שאני יודע את הפסיכולוגיה שלכם, אני יודע שאף אחד בישראל לא יכול לעמוד מול הכנסת ודעת־הקהל ול־הגיד: הבה נפנה את ההתנחלויות בסיני. אני יודע. למרות שזאת לא האדמה שלכם. אני יודע, אני מכיר את הבעיות שלכם.

לכן זאת לא רק הבעיה הפלסטינית. בכל צעד ש־עשיתי, לקחתי בחשבון את המימד הזה.

■ ■ ■

אכנרי: למרבה המזל, למר בגין אין מחוייבות נפ־שית עמוקה לגבי סיני, כמו שיש לו לגבי הגדה־המער־בית. ברוחו יש גבול בין השתיים. כי בעיני מר בגין, סיני אינה ארץ־ישראל, ואילו הגדה־המערבית ורצועת עזה הן ארץ־ישראל.

איני חושב שמר בגין פוחד מפני אופוזיציה. האופו־זיציה היחידה שלו היא בתוכו פנימה. גוש־אמונים הוא גורם קטן מאוד, מיעוט מבוטל ובלתי־פופולרי.

סאדאת: כמו האופוזיציה אצלנו, מיעוט מבוטל.

אכנרי: כן. גאולה כהן והאחרים. אבל הם משתמ־שים נגד בגין בסיסמות שבגין עצמו המציא אותן, שיש לנו הזכות להתנחל בכל מקום. כאשר שלטה ממשלת מפלגת־העבודה, הוא הלך לכל ההתנחלויות שהוקמו ב־אופן בלתי־חוקי, ועודד אותן. הם חוזרים כיום רק על דברים שהוא עצמו אמר להם.

לכן זה כל־כך קשה לו לזוז. זה לא בגלל דעת־הקהל. אילו קם בגין ואמר: אנחנו נפסיק את הקמתן של הת־נחלויות חדשות, הרוב הגדול של דעת־הקהל הישראלית היה מקבל זאת בברכה. העניין הזה של חברון הוא בלתי־פופולרי מאוד בישראל.

סאדאת: כך אני מרגיש.

אכנרי: הרוב הגדול של דעת־הקהל מתנגד לשי־כון יהודים בתוך העיר חברון. אבל הוא (בגין) קיצוני יותר. הוא מושפע עכשיו על־ידי אריק שרון. הוא דחק הצידה את עזר וייצמן, שהוא יותר נבון משאר אנשי־הצמרת. בגין בודד אותו. זה טראגי.

סאדאת: זה טראגי מאוד.

אכנרי: כדאי שתגיד לווייצמן שלא להתפטר. אתה האיש היחידי שיש לו השפעה עליו. תגיד לו שלא להת־פטר.

סאדאת: אני מסכים אתך לגמרי. האיש הזה הוא כן מאוד, כן מאוד, בעד שלום, בעד הבנה אנושית, באמת.

אכנרי: הוא היה פעם נץ קיצוני, בעיקר בעניין הגדה־המערבית, והוא השתנה מאז היוזמה שלך. זה מו־

הנש"א סאדאת ושר־הביטחון וייצמן בקאהיר

כיח שאתה יכול להשפיע על ניצים, ולכן עליך לבוא שוב לכנסת.

■ ■ ■

אשר לאש"ף, מה אתה חושב לעשות כדי להשפיע עליהם?

סאדאת: אגיד לך, אורי, הצהרתי פעמים רבות, ואני מצהיר שוב — מי שיש לו אלטרנטיבה, אני מוכן ללכת אחריו. אבל מי שאין להם כל אלטרנטיבה — למדתי מן החיים, שבמוקדם או במאוחר הם יבואו. כי אין אלטרנטיבה. ההיסטוריה אינה הולכת אחורה. במוק־דם או במאוחר הם יבואו.

עכשיו הם מאשימים אותי בבגידה. פעם הם אמרו

> **הייתי שמח לנהל את ענייני השלום עם גולדה מאיר**

לקרייסקי שהבעיות ביניהם וביני הן פחות חמורות מאשר הבעיות ביניהם ובין המלך חוסיין, ועכשיו הם מהללים את המלך חוסיין. הזיג־זאגים האלה במדיניות, בלי בסיס יציב, יביאו לכך שבסופו של דבר ילכו אחרי מי שיש לו הדרך הנכונה.

אכנרי: אני התרשמתי תמיד שכל הצמרת של פת"ח היא, ביסודו של דבר, פרו־מצרית. הם שונאים את סוריה ואת המלך חוסיין, ויש להם אהדה טבעית למצריים. חבל שמר בגין אינו מקל עליהם, כשהוא אומר: לעולם לא נכיר באש"ף, לעולם לא נסכים ל־מדינה פלסטינית.

סאדאת: אגיד לך, דיין באמת צדק כאשר אמר: למה לנו לכפות את עצמנו על אחרים, שאינם רוצים בנו?

אילו הייתי בנעליו של בגין, הייתי נותן לפלסטינים את האוטונומיה המלאה בלי שום משא־ומתן. הייתי נותן אותה למחרת היום (אחרי החתימה בקמפ־דייוויד).

הייתי אומר: כדי שתקבלו הגדרה עצמית, אנחנו צריכים לשבת יחד ולדון על הפרטים. אם אתם רוצים בהגדרה עצמית — הבה נשב ונדון. אם אינכם רוצים, תמשיכו באוטונומיה, עד שתהיו מוכנים. אילו הייתי בגין, הייתי נוהג כך. מזמן.

אכנרי: הלוואי והיית בגין! מדוע לא תתחלפו? אתה תהיה ראש־ממשלת ישראל, ובגין יהיה נשיא מצ־ריים.

סאדאת: (צוחק) או, לא! אתם שלושה מיליון ולי יש 41 מיליון! (צוחק ממושכות). והיה משה, כמה הוא סבל!

אכנרי: אם כן, כבר היה לנו ראש־ממשלה מצרי אחד. (סאדאת צוחק). שיהיה לנו עוד אחד.

■ ■ ■

יש בעיה לגבי מר בגין. אתה בוודאי יודע שעד בי־קורך בירושלים, מר בגין לא דיבר מעולם באופן רציני עם אדם ערבי. אף פעם לא.

סאדאת: אף לא פעם אחת?

אכנרי: אף לא פעם אחת. אפילו בן־גוריון, שהיה ראש־ממשלה במשך 15 שנים, לא ביקר אף פעם אחת בכפר ערבי בישראל.

סאדאת: בן־גוריון?

אכנרי: כן. כשביקר בנצרת עילית, היהודית, לא ירד לבקר בנצרת הערבית. ומר בגין, שבא לארץ רק ב־1942, אינו יודע דבר על הערבים.

סאדאת: זוהי שגיאה גדולה. אתם חיים במרחב הזה, אתם צריכים להכיר את העובדות במרחב הזה, ואתם צריכים להכיר את האנשים שעמם אתם תחיו.

אכנרי: אתה משמש כיום כקשר היחידי בין ישראל והעולם הערבי. על־כן יש לך תפקיד חינוכי כלפי שני הצדדים. זה נכון גם לגבי תפקידך כלפי הפלסטינים. רק אתה יכול לעשות זאת. הישראלים מאמינים בך מאוד.

סאדאת: אני גא מאוד בזה.

אכנרי: זה דבר מייוחד במינו. אילו היה נערך כיום סקר דעת־קהל בישראל, סקר של פופולריות, והיו מופיעים בו השמות של בגין, וייצמן ואתה, אתה היית מופיע במקום הראשון, וייצמן במקום השני ובגין במקום השלישי.

וייצמן עומד כיום במקום הראשון בסיקרי־דעת־קהל בישראל.

סאדאת: הוא אדם טוב מאוד, באמת. והוא כן. באמת. והוא כן. הוא בעד שלום ובעד הביטחון של ישראל. האמן לי, לא הייתי מכבד אותו אילו היה הפכפך לגבי עניין כלשהו.

הוא כן מאוד. ויש לו הבן שלו בבית. בכל רגע הוא רואה לנגד עיניו את תוצאות המילחמה. (הכוונה היא לפציעתו של שאול וייצמן במילחמת ההתשה). למה להמשיך בזה?

בחלק השני של השיחה, שיפורסם בגליון הבא, מדבר הנשיא סאדאת על מיסמך גלילי, תוכניות־השלום של גמאל עבד־אל־נאצר, מגלה לראשונה איך בדיוק נולד בראשו הרעיון בדבר יוזמתו ההיסטורית, ומוסר מסר לתנועת־השלום הישראלית.

משקיף

יבדקו יעדי הימ"מ

בעיקבות הפיגוע במישגב־עם, יבדוק מפכ"ז המישטרה, הרצל שפיר, את יעדי היחידה המיוחדת (ימ"מ) של המישטרה. יחידה זו מתאמנת שנים רבות במגמה לבצע פעיזות חיזוק של בני־עירובה, אולם עד כה, בכל פעם שאירע פיגוע, החליטו השיטטונות להטיל את המשימה על אחת היחידות המוכחרות של צה"ל ולא על הימ"מ, למרות שהימ"מ עד כי ציודה היתה תמיד בשטח.

למפכ"ל הובטח על־ידי גורמים רמי דרג, ערב כניסתו לתפקיד, כי המישטרה היא שתפעל נגד המחבלים בעת פיגועים מסוג זה שהיה במישגב־עם, במיסגרת אחריותה על ביטחון הפנים.

המפכ"ל גם נעלב מיחסם של קציניס בכירים בשטח, כאשר הגיע במסוק של צה"ל למישגב־עם. הוא לא שותף בהחלטות ועסק במשך כל הזמן בהאזנה לרשת הקשר של המישטרה, שדיווחה בעיקר על מחסומי הדרכים.

בגין יערוך מחווה

למרות ההצהרות הקיצוניות, ערב יציאתו לוושינגטון, עומד ראש־הממשלה, מנחם בגין, בפני סירדה של ויתורים, שאותם יוציא אל הפועל לאחר לחץ מצידו של נשיא ארצות־הברית ג'ימי קארטר.

תמורת ויתורים אלה יידחה תאריך היעד, ה־26 במאי, בשלושה עד חמישה חודשים וישראל תזכה להצהרת תמיכה של הנשיא קארטר, שאותה היה נותן בין כה וכה במיסגרת מסע הבחירות שלו.

פרס נגד עצרות אבל

מקורביו של יושב־ראש מיפלגת העבודה, ח"כ שימעון פרס, הביעו את דעתם נגד ריבוי עצרות־אבל לזיכרו של יגאל אלון. הם ניסו לשכנע את ידידי אלון להמעיט במיספר העצרות והכינוסים.

מקורבי פרס סבורים כי עצרות האבל הפכו להפגנות פוליטיות, המחזקות עוד יותר את מעמדו של ח"כ יצחק רבין, בקראת התמודדות צפויה בין השניים.

לאה רוצה התמודדות

לאה רבין, אשתו של ח"כ יצחק רבין, סבורה כי בעלה חייב להתמודד על ראשות רשימת מיפלגת העבודה לכנסת, כדי להפוך מועמד מיפלגה זו לראשות־הממשלה. לדעתה אין לה כל ספק שבעלה יזכה בהתמודדות נגד פרס.

בינתיים הגבירו מקורבי פרס את המערכה נגד רבין. העיתונאי חגי אשד, הידוע כשופרו של פרס, נתן את האות לכך במאמר שפירסם בשבוע שעבר בדבר, שבו כלל התקפות אישיות על רבין וקבע כי פרס ורבין לא יצליחו ללכת יחדיו. לדעתו חייבת המיפלגה לבחור באחד מן השניים.

עזר ימחין חודשיים

שר־הביטחון עזר וייצמן חודיע למקורביו, כי ימתין בין חודש וחצי לחודשיים עד שיחזיט על מהלכיו הפוליטיים.

וייצמן שאב עידוד רב מתמיכת צעירי חרות בו אך אוכזב מהליברלים, ששלחו לכיוונו איתותים שליליים. ראשי הליברלים הסבירו לוויצמן, כי הקרקע אינה בשלה עדיין לפרישתו מחרות ולהקמת מיפלגת מרכז חדשה בראשותו, שבמרכזה תעמוד המיפלגה הליברלית.

המתנחלים „עבדו" על צה"ל

עדיפי ההסכם בין צה"ל לבין ההתנחלויות של גוש־אמונים, יהיו תושבי המקום אחראים על השמירה ובכך ישוב תיצב כיתת כוננות של חיילי סדיר ומילואים, למיקרה שתידרש פעולה צבאית.

בבדיקה שנעשתה ביישובים התברר, כי כיתות הכוננות של צה"ל הן המבצעות את השמירה השוטפת על היישובים, בעוד שהמתיישבים עצמם כלל אינם שומרים.

ידלין עושה עסקים

האסיר לשעבר אשר ידלין ערך כמה פגישות, במיסגרת יחד־הדבש שלו בחוץ־לארץ, בהן התעניין בהשקעות כספיות ניכרות בעסקים עם ישראלים היושבים בחוץ־לארץ.

לפחות באחד המיקרים דן ידלין בעיסקה גדולה עם ישראלי ששמו שורבב למישפט ידלין, היושב עתה באחת מארצות אירופה.

ידלין אישיות חשובה

חברת „אי עי" העניקה לאשר ולטליה ידלין טיפול של אישיים־רמי־מעלה, כשטסו בשבוע שעבר במטוס החברה לאירופה.

דיילת־שלום, שתפקידה לטפל באישים חשובים ביותר, ליוותה את בני הזוג למטוס. אחרי שערכה בעצמה את כל הסידורים הרשמיים וחסכה לידלנים את העמידה בתור. לשניים הוקצו מקומות במושבים הראשונים, השמורים בדרך כלל לאישים או לאמהות עם תינוקות. הנהלת החברה הזמינה להם משקאות.

„מעריב" שילם קנס

הצנזורה הצבאית הטילה קנס בסך 20 אלף לירות על מעריב, בגלל עבירת צנזורה בידיעה של הסופר המדיני של הצהרון, יוסף („יוסל") חריף.

את הצעדים נגד מעריב בעניין תבע לנקוט שר־הביטחון עזר וייצמן.

מיפעלי שווארץ יימכרו

שרגא בירן, עורך־הדין של התעשיין הוגו שווארץ, מנהל משא־ומתן מתקדם עם איש־העסקים הקנדי אדוארד גרין, בעל מיפעלים באמריקה לחלקי־חילוף לרכב, לשם מכירת מיפעלי הוגו שווארץ, פריקשן וקרמיק קסטינג.

בעוד שגופים שונים, ביניהם חברת „כור", ממתינים עד שמיפעלי הוגו שווארץ יעברו לידי כונס הנכסים, כדי לקנותם, מתכוון גרין להקדים ולרכוש את המיפעלים עוד לפני שיגיעו לידי כונס הנכסים.

אייזנברג נלחץ ומכר

שמועות בדבר נסיבות מכירתו של הבנק הבינלאומי הראשון נפוצו השבוע בקרב חוגים בנקאיים. נראה כי המיליונר שאול אייזנברג אולץ על־ידי בנק־ישראל למכור את הבנק הבינלאומי הראשון בעיקבות מידע שנמסר לבנק־ישראל על־ידי אחד מעובדיו הבכירים של הבנק.

אחת הסיבות שבגללן איץ „בנק ישראל" את אייזנברג למכור את הבנק, על פי השמועה, הן ההיוואות הגדולות שאותן העניק „הבנק הבינלאומי הראשון" לחברות הזדות של אייזנברג.

תפורק החברה לפיתוח תיירות

במישרד התעשייה מסתמנת מגמה, לפרק את החברה לפיתוח מיפעלי תיירות, שבראשה עומד יוסף וולף. החברה לפיתוח תיירות היתה הציונר שדרכו היו עוברות ההלוואות הממשלתיות למיפעלי התיירות השונים.

חסידי פירוק החברה טוענים, כי אפשר להפוך את „הבנק לפיתוח התעשייה" לבנק לפיתוח תעשייה ותיירות, למנוע את הכפילויות בין החברה ובין הבנק ולחסוך מיליוני לירות באמצעות ביטוי החברה לפיתוח מפעלי תיירות.

סכנה ל„אלד"

שימעון („צ'פאי") קדם, מבעלי המניות החדשים של מיפעלי האופנה אלד, עומד לחסל את מיפעל האופנה הוותיק והידוע.

קדם נמצא במשא־ומתן עם חברת התרופות טבע, כדי להשכיר לה את המיבנים שבהם שוכנים מיפעלי אלד בפתח־תיקוה תמורת 12 אלף דולר לחודש.

תוכניתו זו של קדם תיתקל בהתנגדות ובמאבק מישפטי מצידם של שאר בעלי המניות, ממישפחת צלטנר, שהקימה את המיפעל.

יחקרו מימצאים ב„ארקיע"

רוכשי חברת ארקיע, בעלי המניות של חברת כנף־ארקיע, גילו לדבריהם מימצאים מדהימים על מצבת הציוד והרכוש של החברה.

לדברי בעלי החברה החדשים, נעלם בארקיע ציוד בשווי שבין שניים לשלושה מיליון דולרים, ואיש אינו יודע היכן הוא. הציוד הוא בעל ערך רב בשוק הטיס האזרחי.

בעלי „כנף ארקיע" שוקלים בימים אלה אם להכניס את המישטרה לחקר העלמות הציוד, או לנסות ולגלות את הדבר בכוחות עצמם, כדי שלא ליערער את יחסי העבודה בתוך החברה.

התחנה המרכזית תעלה שוב

המפרק שמונה על־ידי בית־המישפט לתחנה־המרכזית בתל־אביב, סגן שר־האוצר לשעבר, יחזקאל פדומין, עומד לחדש את הדחק על הממשלה להזרים כספים לסיום בניית התחנה.

מאחרי דרישת המפרק עומדים הגופים שהשקיעו כספים בתחנה — השותפות פיל־פלאסט־שרון, סולל־בונה ואגד.

כרטיסי השרות לא יבוטלו

כרטיסי השרות באל־על, הניתנים לבני מישפחות עובדי החברה, לא יבוטלו גם בעונה הבוערת של אל־על. על כך החליט יושב־ראש מועצת המנהלים של אל־על, אברהם („בומה") שביט, כדי שלא למתוח עוד יותר את היחסים שבין ההנהלה לבין עובדי החברה.

כל חברות התעופה נוהגות לבטל את כרטיסי השרות שלהם בעונה הבוערת, והעובדים מקבלים צעד זה בהבנה.

צוקרמן ושרובר מקימים עיתון

חברת ההשקעות החדשה, בראשותו של מי שהיה מנהל הטיווזיה, ארנון צוקרמן, עומדת להוציא לאור עיתון כלכלי חדש, שאותו יערוך יצחק („פישקה") טאוב.

בחברת ההשקעות של צוקרמן שותפים גבי וגישה שרובר, בנו ואלמנתו של המיליונר הירושלמי הידוע.

העם

אבול ושחה

אורגייה של ביזבוז כספים איפיינה יותר מכל את שבוע הפסח

את חופשת הפסח, שהסתיימה השבוע, איפיינו שני דברים: ה־להיטות המטורפת כימעט של ה־ישראלי לנסוע, לבלות ולבזבז כס־פים, והדוכנים למכירת פיתות ש־אולתרו בשולי הכבישים הרא־שיים.

מר־ישראל לא היה בבית במשך שבוע הפסח. כאשר מילא באלפי לירות את מיכלי הדלק של מכו־ניתו, חשב לעצמו: „אני מרוויח כסף. בתום החג יעלו את מחיר הדלק." כאשר נסע למלון־פאר, בטבריה או באילת, אמר לעצמו: „בשנה הבאה זה יהיה הרבה יותר יקר." כשבילה במועדוני־לילה וב־דיסקוטקים וכשסעד במיסעדות יק־רות או באתרי־פיקניק, אחרי ש־הוציא אלפי לירות לקניית הציוד הדרוש, אמר לעצמו: „המצב כל כך רע, שזה לא יכול עוד להזיק."

האווירה הכללית בשבוע החג היתה לכאורה חגיגית — „אכול ושתה כי מחר נמות." איש לא חישב, איש לא בדק את האובר־דרפט בבנק. הכסף זרם כמו מים. קריאתו של שר־האוצר ייגאל הור־ביץ, „שימרו על הלירות שלכם", הפכה נלעגת.

וכשחזר מר־ישראל בתום החג, תשוש אך מרוצה, וקיבל את קרי־את האזעקה ממנהל הבנק שלו, היה יכול להתנחם: אצל השכנים שלי זה בדיוק אותו המצב.

פיתות טריות. המאפיין השני של הפסח היתה ההתרסה נגד ה־מסורת. בשנים שעברו היו רק סטיקיות מסויימות מאוד בערים

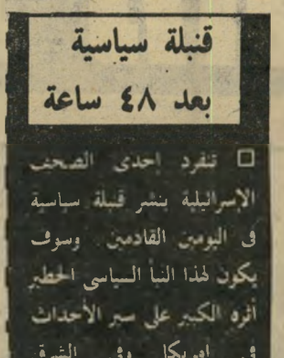

ההודעה על ה„סקופ"
האם יש קשר —

הגדולות מוכרות פיתות, וגם אז היה הסטיק־בפיתה נימכר בעטיפת נייר, מחשש שיראו. ביפו היו נקו־דות־מכירה ידועות מזה שנים. מרבית המיסעדות נסגרו לרגל שי־פוצים שנתיים והאחרות המציאו מאכלי מצות כשרים לפסח. בדרך כלל היה הזללן הישראלי הממוצע נאלץ לנסוע לגדה המערבית, לא־כול ארוחת־פיתות בירושלים ה־מיזרחית או ברמאללה.

כאילו על פי החלטה מוקדמת מכרו השנה מרבית המיסעדות ארוחות חמץ, כאילו שמעולם לא שמעו על הפסח. אך את השיא ב־מילחמתו של הישראלי החוגג נגד המצות סימלו הדוכנים המאולתרים שהוקמו בשולי הדרכים, בכבישים הראשיים, שבהם ניתלו שלטים: „פיתות טריות".

החוגים הדתיים יכולים אולי להתנחם בעובדה, שסוחרי הפיתות הפסידו כסף רב בחג. הביקוש היה מועט. הפיתה כבר לא היוותה אט־רקציה בפסח תש"ם.

עיתונות

מילת הכבוד

של מנצור

העיתונאי המצרי אנים מנצור שמר על ההבטחה ולא גילה את הסקופ שנתן נשיאו לאורי אבנרי

מערכת העולם הזה לא עמדה מעודה בלחצים כה כבדים שהופ־עלו עליה מצד עיתונאים. עורכי עיתונים ישראלים, שדרים וכת־בים פוליטיים, ניצלו כל ידיד ומכר שיש להם במערכת כדי לנסות ולגלות, מה הוא הסקופ שאותו עומד לפרסם השבועון. ראשי רש־תות טלוויזיה וסוכנויות ידיעות מכל רחבי העולם שלחו את נצי־גיהם בארץ, או טלפנו בעצמם למערכת, כשבפיהם בקשה אחת: „תגו לנו, לפחות, רמז על מה שעומד להופיע."

אל הלחץ שהופעל על חברי מע־רכת העולם הזה התווסף לחץ של טלפונים על מלון שרתון בקאהיר, שבו התגורר עורך השבועון, אורי אבנרי, ועל מישרדו של עורך ה־שבועון המיצרי אוקטובר, אניס מנצור. עיתונאים ישראלים וזרים, שהעלו חרס בנסיונותיהם לגלות את הסקופ בתל־אביב, ניסו לדלות אותו בשיחות טלפון בין־ארציות עם אבנרי או עם מנצור.

מילבד היצר העיתונאי הטבעי, לשמור את הסקופ, הינחה את אב־נרי בקאהיר ואת חברי המערכת בתל־אביב עוד גורם אחד, כש־סירבו בעקשנות לגלות את ה־סקופ: ההבטחה ההדדית של נשיא מצריים אנוור אל־סאדאת ושל אורי אבנרי לפרסם את הידיעה רק ביום השלישי בערב.

סאדאת עמד בדיבורו. מלישכת הנשיאות בקאהיר לא יצאה ידיעה על תוכניתו של אל־סאדאת לערוך ביקור נוסף בירושלים ולנאום בפני הכנסת (ראה עמודים 33—31). אורי אבנרי, בקאהיר, וחברי המערכת בתל־אביב הצליחו גם הם לעמוד בלחצים שהופעלו עליהם מצד עי־תונאים עמיתים וידידים. גם אניס מנצור, שנכח בשיחה בין אל־סא־

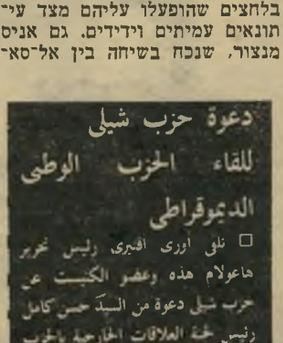

ההודעה על הפגישה
— בין השניים?

דאת לאבנרי, ושהיה שותף להב־טחה ההדדית שלא לגלות את ה־סקופ עד להופעת השבועון הישׂ־ראלי, דחה בנימוס רב את בקשו־תיהם ותחינותיהם של ידידיו, עור־כי העיתונים בישראל, שביקשו ממנו לפחות רמז אחד קטן.

שימרי הסוד המצריים. או־לם היצר העיתונאי גבר על מנצור.

שוטרים ועיתונאים לייד המחסים בכפר גיזרי
מי אחראי לביזיון?

דובר אבן
לצלם או להצטלם?

הוא אמנם לא התכחש להבטחתו, אך שבועונו אוקטובר פירסם ביום הראשון השבוע, בראש העמוד ה־פותח את הגליון, את הידיעה ש־הוכתרה בכותרת: „פצצה מדינית תוך 48 שעות". בגוף הידיעה נא־מר, שבעיתונות הישראלית תופיע ידיעה בעלת חשיבות עליונה, ש־תשפיע על החדשות באמריקה וב־מיזרח התיכון. מנצור פירסם את הסקופ העתיד להתפרסם, אך נשאר נאמן להבטחת הנשיא אל־סאדאת. שאבנרי יהיה הראשון שיפרסם את הידיעה הסנסציונית על תוכניתו לנאום שוב בכנסת.

וכדי לרמוז לקהל קוראיו ול־מדינאי העולם מי עומד לפרסם את הסקופ, פירסם אוקטובר בעמוד השני של גליונו ידיעה נפרדת, שסיפרה לקהל הקוראים על כך שאורי אבנרי, „העורך הראשי של העולם הזה וחבר כנסת, קיבל הז־מנה לביקור מישלחת של"י במצ־ריים." אגב, בגוף הידיעה הוסברו ראשי התיבות של של"י כך: „שלום לישראל".

שתי הידיעות הקטנות, אך ה־מובלטות, שהופיעו באוקטובר, יצרו את מחול הסקרנות סביב הראיון שאותו ערך אבנרי עם אל־סאדאת. היה ברור לכל, כי „הפצ־צה" טמונה בראיון זה. אפילו אי־שים מצריים, המקורבים לנשיא מצריים, ניסו לגלות את פשר ה־תוכנית החדשה של אל־סאדאת. הם פנו בעיקר אל עמיתיהם בישׂ־ראל ואמרו: „אצלכם הכל דולף מייד, אז אתם בטח יודעים."

במשך כימעט שבוע תמים נש־מר הסקופ בהצלחה. רק ביום ה־שלישי השבוע, היום שבו מופיע העולם הזה ברחובות תל־אביב, דלפה הידיעה, דווקא בוושינגטון. על פי הדיווחים שהגיעו לארץ, מסר מקור בכיר בפמלייה של אל־סאדאת את הידיעה.

היה זה צחוק הגורל שבמדינת ההדלפות, ישראל, הצליחו לשמור את הסקופ זמן רב, ודווקא המצ־רים, הידועים כשומרי סוד, היו שנשברו ראשונים.

צה"ל

הכישלון

הצמוד לכישלון

עשרות עיתונאים צרו על מחסומי המישטרה, בעוד שר־ההיטחון ערך מסיבת עיתונאים ללא עיתונאים

המחזות שנילוו לפיגוע במישׂ־גב־עם (ראה עמודים 39—38) העידו שוב, עד כמה לקוי מיבנה מנגנון ההסברה הישראלי. עשרות עיתו־נאים, ישראלים וזרים, עמדו ליד מחסומי המישטרה, על כביש קר־ית־שמונה—מטולה, בצומת כפר־גילעדי, והתחננו בפני השוטרים והשוטרים־הצבאיים שירשו להם להיכנס.

שומרי המחסום היו נוקשים: „קיבלנו הוראה. אף אחד לא יע־בור!" כאשר היה נדמה להם, ש־אחד העיתונאים מתכוון בכל זאת לפרוץ, דרכו את נשקם בצורה מאיימת.

כל רשתות הטלוויזיה העולמיות וסוכנויות הידיעות מכל רחבי תבל היו מיוצגות ליד המחסום. מרבית הכתבים של העיתונים הישראלים וצלמי העיתונות, יכלו רק להצ־טער ולזעום, יחד עם עמיתיהם מחוץ־לארץ, על שלא ניתן להם לסקר את האירוע.

דובר צה"ל לא טרח להודיע לכתבים הצבאיים ולנציגי העיתו־נות הזרה על האירוע. אולם כפי שקורה תמיד, לכל אחד מהעיתו־נאים יש מקורות מידע שלו, וכבר החל מהשעה 3.00 לפנות בוקר החלו העיתונאים לנוע לעבר אצ־בע הגליל.

בשעה 8.00 בבוקר הגיע למח־סום קצין מיחידת דובר צה"ל. „אני עולה למישגב־עם כדי לקבל אישור לפתוח את המחסום," הב־טיח לעיתונאים. „עד שיגתן לכם האישור, אדאג לדיווח עדכני ו־שוטף."

זו היתה הפעם האחרונה שה־עיתונאים ראו את נציג דובר צה"ל. עד לצהרי יום, שעתיים לאחר שה־פעולה הסתיימה, היו העיתונאים ליד המחסום. כל אותה עת שהה אלוף־מישנה יעקוב אבן, דובר צה"ל, שהגיע ליפתח במסוק ש־הביא עימו את מפכ"ל המישטרה, ליד מפקדו וידידו, הרמטכ"ל רב־אלוף רפאל („רפול") איתן.

כפי שתמיד קורה במיקרים כא־לה, היו עיתונאים שהצליחו בכל זאת להגיע למקום האירוע. אב־כוונת צה"ל היתה שהעיתונות לא תוכל לבחון את שרשרת השגיאות שנעשו במקום, לפני הפיגוע ובעת שהמחבלים היו בפעוטון, נכשל צה"ל. אולם אם כוונת הרמטכ"ל ודוברו היתה לעורר טינה בקרב העיתונאים שלא הצליחו להגיע, ואלה היו הרוב, ולהשיג על־ידי כך נימה עויינת לדיווחים על האירוע, הרי שהצלחתם היתה רבה.

דובר צה"ל טען כי היחס אל העיתונאים נבע מטעות, שלא בכ־אשמתו. בין צילום אחד למישנהו מאחורי גבו של הרמטכ"ל, ש־ראיין על־ידי צוות טלוויזיה ש־הצליח להגיע למקום, הסביר אבן כי הוא חשב שכל העיתונאים שהי־באיזור הגיעו למישגב־עם, ולא שמע מפי פקודו על כך שעשרות עיתונאים נשארו תקועים ליד מח־סום המישטרה. „זה כלל לא אשמתי שלנו," טען דובר־צה"ל. „כל ה־נושא היה שייך למישטרה, והיא החליטה שלא לתת לעיתונאים להי־גיע למקום."

אולי יותר מהמחדל ההסברתי לו אחראי דובר צה"ל, מגוחכת התנהגותו של דובר המישטרה, ה־עיתונאי לשעבר אריה ארד. שלא כאבן, לא טרח ארד להגיע לשטח הפעולה וללוות את הבוס שלו. הוא נשאר בביתו, בתל־אביב. אן־פטור בלא־כלום אי אפשר. אי־מישטרת קריית־שמונה, שם ישנו חפ"ק המישטרה, הגיעה הוראו־טלפונית מהדובר בתל־אביב, ש־אסרה על הקציניה והשוטרים לשוחח עם עיתונאים.

אסונות

טיול אל המוות

האב ההמום שרצ־

לשים קץ לחייו נמצ־

עלי־ידי ידידו הכרו־

שהבין את צעו־

עבד אבו־עסא קפץ ממרומי ז־טרקטור של יכין חק"ל, בחן א־העיקבות שעל שביל העפר ו־כיתמי־הדם הקרוש, ונעלם בין ע־

(המשך בעמוד 4

התופעה החדשה בדיזנגוף: במקום

הספסל מול

כסית על הספסל (מימין לשמאל) השחקן דידי לוקוב, משה איש כסית וה־צלם רוני קהת. אחרי־הצהריים, כשרחוב דיזנגוף נרגע מההמולה,

הרשו לעצמם משה וח
„לפני חצי שנה החלט
שאלה שעומדים בחוץ

המתפשטת השחקנית הג׳ינג׳ית מרגרט הראל. לפני כחודשיים, במסיבת יום־הולדת של עדה, אשתו של הצייר אורי ליפשיץ, עלתה על הספסל ורקדה ריקודי־בטן, השתלהבה ופשטה את חולצתה. כאן עם עמית לוינסון.

הבקבוקים נערמים מתחת לספסל עליו, ה־קוסמטיקאי אבי אשרוב וחברו דני.

„כ**שישבתי עלי** הכיסא עלה לי הרבה כסף, לכן אני יושב על ה־ספסל,״ הסביר טוני, צעיר תל־אביבי, ש־ישב עם חברתו על הספסל מול כסית.

לא עברו דקות אחדות ואת מקומם של השגיים תפסה הציירת הקשישה רבקה ינאי. „אני יושבת קצת על הספסל כדי לנשום אוויר ולאזור כוח ללכת הביתה,״ אמרה.

„אני מניח את עצמי איפה שאני נמצא בלי לעשות חשבון,״ תרץ הצייר איזי קרידו, את ישיבתו על הספסל.

ספסל־העץ הקטן העומד מול כסית הפך כבר תופעה בנוף הדיזנגופי. לפני חצי שנה החליט בעל בית־הקפה, משה איש־כסית, שצריך שיהיה ספסל מול בית־הקפה. „היתה לי מין הרגשה כזאת,״ סיפר משה, „היו עומדים כאן תמיד הרבה אנשים בייחוד בימי שישי אחרי־הצהרים, לא תמיד יש מקום ליד השולחנות, אז ההלטתי להביא לכאן את הספסל. מאז שהוא כאן הוא נחשב השולחן הכי טוב שלנו, אפשר לבוא אחרי חמש בערב ו־לראות עשרות בקבוקי־בירה מתגלגלים על הריצפה. זה מתחיל מזה שאנשים יושבים על הספסל ומחכים שיתפנה מקום בפנים, או שיש טיפוסים כאלה ש,אין להם בשר לשבת׳, כמו שאומרים, ואז הם חצי עומדים חצי יושבים על הספסל.״

עד שעות הצהריים מרבית יושבי הספ־סל הם קבצנים או קשישים שנחים עליו כמה דקות וממשיכים בדרכם. אבל ה־פעילות האמיתית על הספסל מתחילה

הצייר והכלב „אני רק הגעתי ונושם אוויר על הספסל, כדי שיהיה אחר־כך לעבור אל השולחן,״ אומר הצייר אלכס אוזבי, הנוהג לבוא כל יום **לכסית** עם כלבתו קארינה, כדי לפגוש את החברים.

יד השולחנות יושבים על ספסל־רחוב

בדרך־כלל משעה 12 ואילך בעיקר בימי שישי.

יפים ויפות, מחפשים ומחפשות, צעירים וזקנים, סקרנים, ועייפים מציפים את הספסל ואת הרחבה שלידו. יש כאלה הי־ושבים עליו במשך שעות ארוכות ואחרים באים, יושבים דקות אחדות ומפנים את מקומם לבאים אחריהם.

כמו לראות סרט

אחד מיושביו הקבועים של הספסל הוא צעיר תל־אביבי, ג'ינג'י שסרב לגלות את שמו. ביום שישי שעבר ישב על הספסל כבר בשעה 11. לבדו השקיף על העוברים ושבים. „אתם לא רואים מה אני עושה?" שאל כמשתומם. „אני לא עושה כלום, סתם משתזף כאן בשמש כי ליד השולחנות צפוף מדי, לחוץ מדי, מחייב. אני בא לכאן כבר שבע שנים. פעם היה ספסל אחר, אחר־כך הביאו את

רומן בצהריים

התנהל בין טוני קבין מלי סמני בת ה־17. „אני והחבר שלי בדרך לאיטליה מקום," גילה טוני. „כבר ישבתי ליד השולחן וזה עלה לי הרבה כסף, אז אני יושב על הספסל ומסתכל באנשים העוברים."

כסית

אהבה

הצייר התימהוני איזי קרידו יושב שקוע בחגיגות על הספסל. „אי אפשר לשבת כאן בשקט," אומר לו עמית לווינסון, שהתחבק עם ידידתו, הפסלת חנה עדן.

ואידיש

התמונה השתנתה כהרף עין. אל עמית היושב (מימין) ועוזרת במאי דריה מצקין (משמאל) הצטרפו הקומיקאית האידישאית מרים פוקס ושני ניספחים.

זה, השבוע הזיזו אותו קרוב יותר ל־רווק.

„מה פיתאום נזכרתם עכשיו לשאול מה אני עושה על הספסל? אני בא לכאן כי אני פוגש פה כל מיני אנשים שאני מכיר. זה מקום מיפגש לחוגים חברתיים מסויימים שבאים לכאן רק בימי שישי. איזה חוגים? מה זאת אומרת איזה חגים? כל מיני. באים, שותים את הבירה או אוכלים את המרק עם הקניידלאך ובזה נגמר העניין. נכון שכל מי שבא לכאן מחפש משהו, אני באתי לפגוש את החברים שלי ואני יושב על הספסל כי כאן אני יושב בשקט."

בשעה 11.30 מצטרף אל הג'ינג'י חבר המרכיב מישקפי־שמש. ריקו הוא מרכיב אנטנות טלוויזיה. גם הוא בא לכאן בכל יום שישי ויושב על הספסל. „מאז שהספסל נולד אני עליו," הסביר. „אין לי מלצר על הראש, אין צפיפות, אין בלגאן. טוב לי פה."

כמה דקות אחר־כך מגיע תושב קבוע אחר, יוסי. „זה המרפסת של כסית," הוא מסביר. לפתע הרגע הוא משתתק, מבטו נודד שמאלה והוא לוחש לחברו: „ראית איזה חתיכה זאת שעברה עכשיו?" והוא מסביר: „כאן אנחנו יותר בולטים, יותר רואים אותנו ואנחנו רואים את כולם, ואפשר לגשת אל החתיכות בלי להתחיל להזיז ערימת של שולחנות כשבינתיים

(המשך בעמוד 42)

יו לשבת על הספסל ולהתבונן ביושבי כסית. שצריך לשים פה ספסל," סיפר משה. „כדי מחכים שיהיה מקום יוכלו בינתיים לשבת."

רבקה'לה הציירת

„עד עכשיו ישבתי בתוך בית־הקפה," סיפרה רבקה ינאי הציירת בת ה־76. „עכשיו אני בדרך הביתה. רק ישבת לנשום קצת אוויר ולצייר, לפני שאתחיל את המסע הביתה."

✶ **העולם הזה שואל: מדוע לא ניתנה תשומת־לב להתראה המוקדמת על הפיגוע,**

✶ **העולם הזה שואל: האם היו שומרי המשק על משמרתם בל"ל הפיגוע או צפו בהופעת חווה אלברשטיין?**

✶ **העולם הזה שואל: האם בכל גדר הגבול הצפוני מותקנת מערכת התראה או שבמקומות מסוימים חסרה?**

✶ **העולם הזה שואל: האם הפריצה הראשונה של צה"ל לפעוטון היתה על־פי הוראה או יוזמת מפקד־זוטר?**

שרשרת של טעויות

חווה אלברשטיין סיימה את ההופעה שלה. מחיאות הכפיים של מאה חברי קיבוץ מישגב־עם וכמה עשרות אורחיהם, שליוו את השיר האחרון, חיממו לה את הלב. עוד לפני ההופעה היה מי שסיפר לחוות, כי היא עומדת להופיע בפני משק שיש לו בעיות חברתיות רבות: החברים במצב־רוח קשה בגלל המצב הכלכלי הרע של הקיבוץ. נדמה היה לחווה שהיא הצליחה לתרום, ולו במיקצת, להעלאת המוראל של חברי הקיבוץ הוותיק.

מרבית חברי המשק נכחו בעת ההופעה. בלילה שלאחר הפיגוע הטיחו חברי הקיבוץ דברים קשים זה בזה. היו שטענו כי חברי הקיבוץ לא היו די ערניים ביחס לשמירה על המשק וכי „לא כל מי שהיה בהופעה, היה צריך להיות בה."

אלברשטיין נסעה ממישגב־עם, דקות ספורות לפני שנורה הכדור הראשון. ה־האשמות שהוטחו אחר־כך, בתוככי המסגרת הסגורה של הקיבוץ, לא היו, ככל הנראה, האשמות שווא. כי למישגב־עם, כמו ליתר קיבוצי הסביבה, הגיעה יום קודם לכן אזהרה על פיגוע חבלני צפוי. כוחות־הביטחון קיבלו התראה מודיעינית מוקדמת על פיגוע חבלני.

התראה

הצביעה על האיזור המועד לפורענות — הגבול הצפוני.

צה"ל הסיק מיד את המסקנות. למודי כישלון מפרשת ביטול הכוננות אחרי־התראה־מוקדמת, ביטול שיש טוענים שהביא לאסון בנהריה, בדיוק לפני שנה, הודיעו כוחות הביטחון לכל ישובי הסביבה להיכנס לכוננות מוגברת. צה"ל לא הסתפק בכך.

קיבוץ מישגב־עם הוא קיבוץ בעל תודעה ביטחונית מפותחת. הקיבוץ נוסד בשנת 1944 על־ידי אנשי פלמ"ח, אנשים שטיילו בתקופה האחרונה באזור הגליל, והחליטו לבקר גם במישגב־עם, זוכרים בוודאי את השמירה של חברי המשק סביב הקיבוץ ובתוכו. כל אורח נעצר ונבדק כמה פעמים, בין אם שהה בתחומי המשק ובין אם שהה מחוצה להם ואווירת החשדנות והזהירות היו מסממני הקיבוץ.

למרות זאת לא נפגע מישגב־עם, עד ליום השני שעבר, מפעילות פידאיון. בעוד שיישובי הסביבה — קריית־שמונה, מרגליות, אביבים — שילמו מחיר כבד כיישובי־ספר, הרי שהתקרית היחידה, עד השבוע, אירעה במישגב עם לפני 11 שנים. בשנת 1969 נורתה לעבר המשק פצצת בזוקה, שלא פגעה באיש.

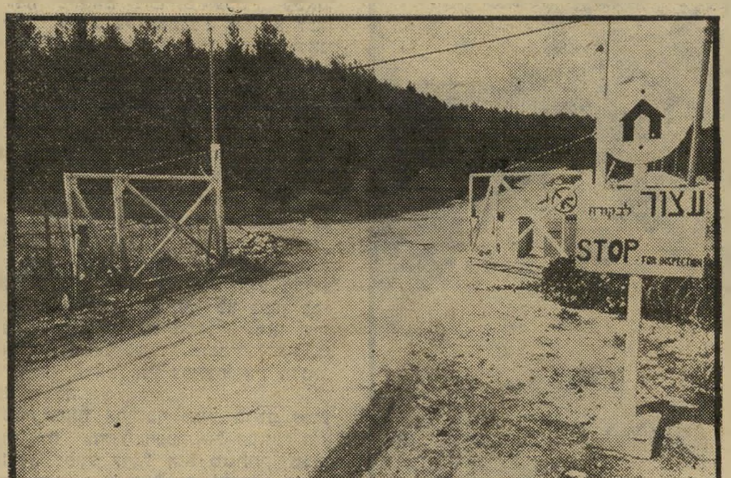

השער הפתוח

השער הגדול של קיבוץ מישגב־עם אשר משני צידיו הגדר המורכבת. הממטילים שהיו מגיעים למישגב־עם ידעו תמיד, כי הם מתקבלים במקום בחשדנות־ביטחונית, ונבדקים על־ידי שומרים מהמשק.

אם כי אף אחד מחברי המשק היום אינו נימנה על דור המייסדים. העובדה שהקיבוץ שוכן ממש על הגבול הצפוני — גדר המשק בחלק הסמוך לגבול היא גדר המערכת המפורסמת שלאורך הגבול — הרגילה את בני מישגב־עם לחיות בשנים האחרונות כאילו בתוך יער מבוצר.

החיסכון שעלה בדם

חברי הקיבוץ ידעו, כל הנראה, שהם מוגנים באותו הערב. כמו כל ישובי אצבע הגליל, ידעו האחראים על הביטחון במישגב־עם שצה"ל תיגבר את כוחותיו בצורה משמעותית בעיקבות התראה. הם גם הכירו היטב את גדר המערכת, וידעו שכימעט ואין אפשרות לחדור דרכה מבלי להתגלות. יתכן שזו היתה ההרגשה שקיננה בלב רבים — כימעט כל חברי המשק התקבצו לצפות בהופעתה של חווה אלברשטיין.

ואמנם שאלת השאלות המלווה את אירוע הדמים היא: איך קרה שהמחבלים

הצליחו לפרוץ את הגדר ולהתגבר על המערכת המתוחכמת מבלי שהתגלו. אחת הגירסות טוענת, כי בקטע שבו פרצו, לא הותקנה כלל מערכת ההתראה.

הגדר שנפרצה

השאלה המרכזית המעסיקה עתה את גורמי הביטחון היא כיצד הצליחו המחבלים לפרוץ מבעד לגדר מבלי שהבחינו בכך. אחת הגירסות היא שבמקומות מסויימים לא הותקנה מערכת ההתראה המיוחדת על הגדר הסבוכה.

חמישה המחבלים שפרצו למישגב־עם היו, ככל הנראה, בעלי כושר גופני מעולה. ה־גוויות היו של גברים חסונים וגבוהי־קומה.

מתברר כי בוני המערכת פשוט המעיטו בכוחו של האוייב. החמישה הצליחו לטפס על אחד הצוקים התלולים ביותר שלאורך הקו, ולפרוץ את הגדר דווקא שם.

הגירסה הרשמית של צה"ל טוענת, כי עדיין לא הסתיימה בדיקת השאלה כיצד הצליחו המחבלים לפרוץ את הגדר ואת המערכת. הרמטכ"ל טען שהמערכת אי־נה אטומה לחלוטין, אם כי עד היום נהוג היה לחשוב בצה"ל ובישובי הסביבה, שהגדר אמנם עבירה במצבים מסויימים, אך תמיד מגלים, בעוד מועד, את מי שניסה או הצליח לפרוץ אותה.

הגירסה החצי־רשמית של צה"ל, שנ־אמרה על־ידי קצינים בכירים היא, ש־יתכן והמערכת היתה מקולקלת בקטע מסויים, או שהחייל שישב ליד המיתקן המקבל את אותות האזהרה כאשר מנ־סים לחדור בעד המערכת, פשוט נרדם. דקות אחדות לאחר שהסתיימה הופעתה של חווה אלברשטיין, נפסק החשמל ב־בית־התינוקות ובפעוטון. יהודית גרי, חברת משק שהיתה בפעוטון נרקיס, ביק־שה מחברת משק אחרת, אסתר שני, שהיתה באותה עת בבית התינוקות רותם, שתזעיק את בעלה, שמואל ("סמי") שני. סמי היה מזכיר הפנים של מישגב־עם, צעיר תל־אביבי, מעמודי התווך של הקי־בוץ ושל תנועת הקיבוץ־המאוחד. סמי היה עסוק באותו היום. הוא אירח בקי־בוץ את אמו, שבאה לעשות את חג הפסח עם בנה ונכדיה. בנוסף לעבודתו כמזכיר הפנים של מישגב־עם, היה סמי גם ה־חשמלאי של המשק. היה זה רק טבעי שיהודית גרי תבקש מאשתו של סמי, אסתר, לקרוא לבעלה לתקן את החשמל. „או חשבנו," סיפרה אחר־כך יהודית, „שהקצר החשמלי אירע בגלל עומס ה־חשמל של הכלים, בעת ההופעה של חווה אלברשטיין."

מי נתן את ההוראה?

מי הגיע לבית התינוקות. כשעמד בפתח הבחין בדמות של גבר בלתי־מזוהה בתוך בית התינוקות. חושיו של סמי החלו לפעול. הוא התכוון להסתער אל תוך המיבנה. ככל הנראה נזכר באו־תן שניות בהתראות שהגיעו יום קודם לכן מגורמי הביטחון, והבין כי בבית התינוקות נמצאים מחבלים. אולם סמי לא הספיק לעשות דבר. צרור יריות, שנו־רה מתוך הבית, הפילו מת.

המשק כולו התעורר לשמע היריות. מרבית חברי המשק היו כבר בחדריהם, מחליפים חוויות מההופעה. אסתי, אשתו של סמי, מיהרה לאחוז בבנה בן החוד־שיים, ויהודית תפשה בתינוק נוסף. ה־שתיים מיהרו להסתתר במיקלחת של ה־פעוטון. המחבלים, שפרצו באותה שניה אל תוך החדר, לא הבחינו בשתי הנשים. הם ראו את שני התינוקות שנותרו ב־חדר, חטפו אותם והצטרפו אל חבריהם בבית התינוקות. שם נמצאו באותו הרגע ארבעה ילדים, יחד עם חבר המשק מאיר פרץ.

פרץ הבין כי כל התנגדות שלו תסכן את ארבעת הילדים שהיו עימו ואת שני התינוקות שהובאו לחדר על־ידי שני ה־מחבלים. הוא הרים את ידיו. תוך מכות וקללות, כפתו אותו המחבלים לאחד ה־תינוקות והשליכו את השניים אל הריצפה. המשק התעורר. כמה חברי משק הציעו — איש אינו יודע אם ברצינות — לפרוץ לבית התינוקות. המא"ז שלמה הרגיע את ההיסטרים שביניהם, פיזר את חברי המשק החמושים סביב המיבנה ואסר עליהם לפ־תוח באש או לפרוץ פנימה. למרות זאת ירו כמה מחברי המשק ללא הבחנה לעבר המיבנה, ונתקלו באש נגדית חזקה.

תוך שניות הועברה ההודעה לצה"ל. היחידה התארגנה במהירות והגי־עה, על כל ציודה, לקיבוץ. בשעה 1.30 אחר־חצות כיתרה כבר היחידה הצבאית את המיבנה.

קיימים חילוקי־דעות לגבי השאלה „מי נתן את ההוראה" לחיילים לנסות לתקוף את המיבנה. ההיסטוריה הקצרה של פעולות החבלה, שבהם מחזיקים ה־מחבלים בבני־ערובה, יצרה כבר סטנדר־טים מסויימים בצה"ל, אם כי כל מיקרה נבדק לגופו. שני פיגועי נהריה, שני פיגועי מעלות, פיגועי משוס סבנה, מלון סבוי והקאונטרי קלוב, הביאו את צה"ל לאמן

(המשך בעמוד 42)

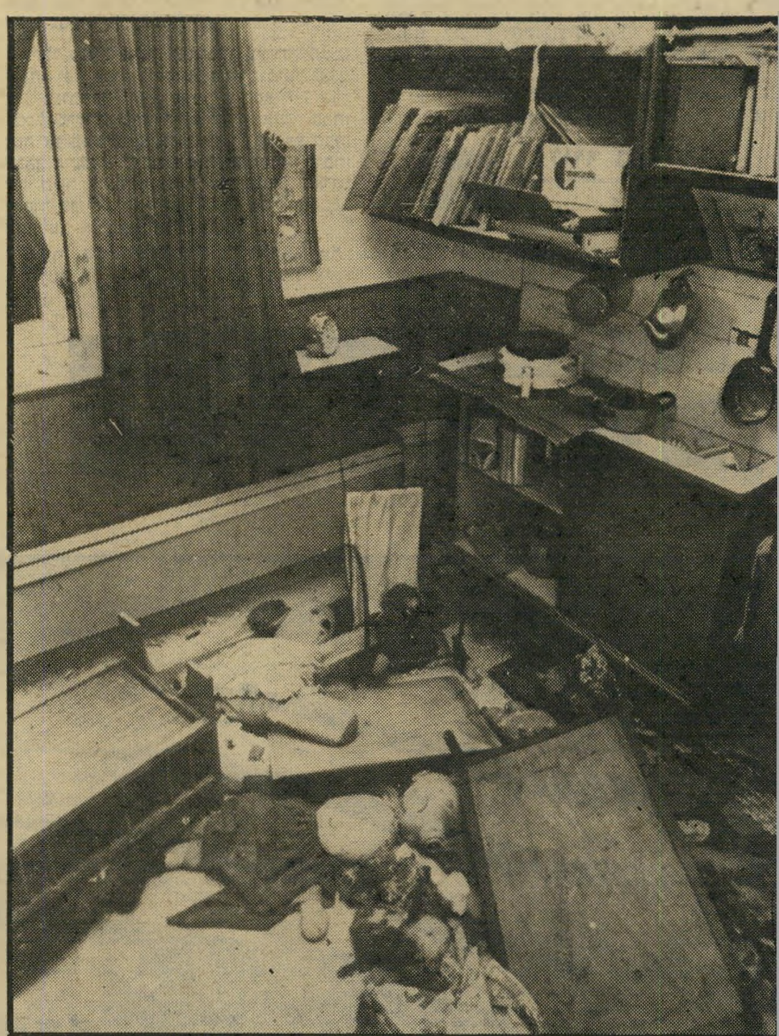

חורבן הדמים

החדר בפעוטון אחרי פעולת היחידה המובחרת של צה"ל לאחר שגורשו המחבלים הוצאו ממנו. כתמי דם ונתזי מוח התערבבו ברהיטים של הילדים השבורים, הבובות והצעצועים.

כוח ההצלה

משך כל הלילה ועד שהחלה הפעולה בשעה 10 בבוקר הגיעו כוחות של צה"ל וכוחות הצלה למישגב־עם. בתמונה נראה אחד האמבולנסים שהוזעקו מישובי הסביבה ומאחריו משאית צבאית.

בניגוד לדעת מרכז ההשקעות, אישר יגאל הורביץ

פטור ממיסים לבית־אסיה של המיליונר שאול אייזנברג ושכר במקום מישרדים לחברותיו הפרטיות

שר־אוצר הורביץ
מישרדים ללא שלט

הסמוך לחדרה של מזכירתו האישית של אייזנברג, שוכנים גם מישרדי חברת המחלבות המאוחדות. חברה זו, השייכת למישפחת השר הורביץ, קיבלה את שני החדרים כאשר התפטר הורביץ מתפקיד שר התעשייה. אז נהג האזרח ייגאל הורביץ להשתמש בחדרים אלה לפגישותיו.

אחרי שהתמנה לשר האוצר החל משתמש בחדרים בנו, יוני הורביץ, השוהה בימים אלה בפורטו־ריקו בעסקי חוות הירקות של המישפחה. המחלבות המאוחדות שכרו את החדרים בתנאים כספיים סודיים, ועל דלת החדרים אין כל שלט. אבל כל מי שיודע כי ייגאל הורביץ אוהב לחסוך, והסיסמה האהובה עליו היא „שמרו על הלירה שלכם", מבין כי הוא לא היה מסכים לקחת דווקא את החדרים בבית המישרדים היקר ביותר בישראל, לולא היו התנאים מתאימים לו.

ייתכן גם כי הסיבה ששר־האוצר החליט להשתמש, בעת שהותו בתל־אביב, בחדר של יושב־ראש מועצת־המנהלים של הבנק לפיתוח התעשיה, בקומה השלישית, היא שהחדר אינו רחוק מחדרי מישרדי המחלבות המאוחדות. די אם יעלה השר קומה אחת, כדי שיוכל לשוחח עם בנו, המנהל את העסקים המישפחתיים.

כללי ועדת אשר, שאומצו על־ידי הממשלה ופורסמו בילקוט הפירסומים 2382, ב־7 בנובמבר 1977, אומרים בסעיף 7 כך: „בכל מיקרה שיש לשר עניין אישי בהחלטה או בפעולה אשר על־פיהן או בעיקבותיהן מוענקת טובת הנאה או זכות, חובתו של השר להצהיר מייד על העניין האישי ואסור לו להשתתף בכל דרך שהיא בקבלת ההחלטה או בביצוע הפעולה."

סעיף 7 ב' של כללים אלה אומר: „החלטה או פעולה שיש לשר עניין אישי בה לא תתקבל אלא על־ידי ועדת השרים ויצויין במפורש בפרוטוקול הישיבה, כי לשר פלוני היה עניין אישי בהחלטה זו וכי אותו שר לא השתתף בדיון ובהחלטה. במיקרה שההחלטה חייבת על פי דין להתקבל על־ידי נושא מישרה הכפוף לשר, תובא ההחלטה לאישור ועדת שרים."

סעיף 7 ג': „הודעה על הצהרת השר על עניין אישי תישלח למבקר המדינה." למיטב ידיעתי, הורה שר־האוצר, באמצעות נציגו במרכז ההשקעות, דב הלפרין, לתת לבית אסיה את ההטבות האמורות וזאת למרות שהיה לו עניין אישי בהחלטה, כיוון שהוא עצמו שכר בבית אסיה שני חדרי משרדים עבור המחלבות המאוחדות והשתמש בהם. אחרי שהתמנה כשר־אוצר ממשיכים בנו והחברה להשתמש במישרדים אלה. השר עבר מפורשות על כללי סעיף 7, שכן הוא לא הצהיר על העניין האישי שיש לו בהחלטה, לא העביר את ההחלטה לוועדת שרים ולא שלח הודעה למבקר המדינה.

על מנת לאפשר לשר־האוצר לסתור דברים אלה, או להסבירם, שלחתי אליו מיכתב רשום ודחוף ב־25 במארס השנה. במיכתב שאלתי מדוע הורה הורביץ, בניגוד לאמצעות נציגו, לתת את ההקלות לבית אסיה למרות התנגדות מרכז ההשקעות ומדוע אין הוא מבטל עתה הטבות אלה. ביקשתי תשובה על כל שאלת אישורי מרכז ההשקעות לבית אסיה. עד להופעת הכתבה לא הגיעה תשובה.

פטור ממיסים והיטלים

בעית ההטבות התעוררה סמוך ל־חודש אוקטובר שעבר. למרכז ההש־

עיסקה מזדרה

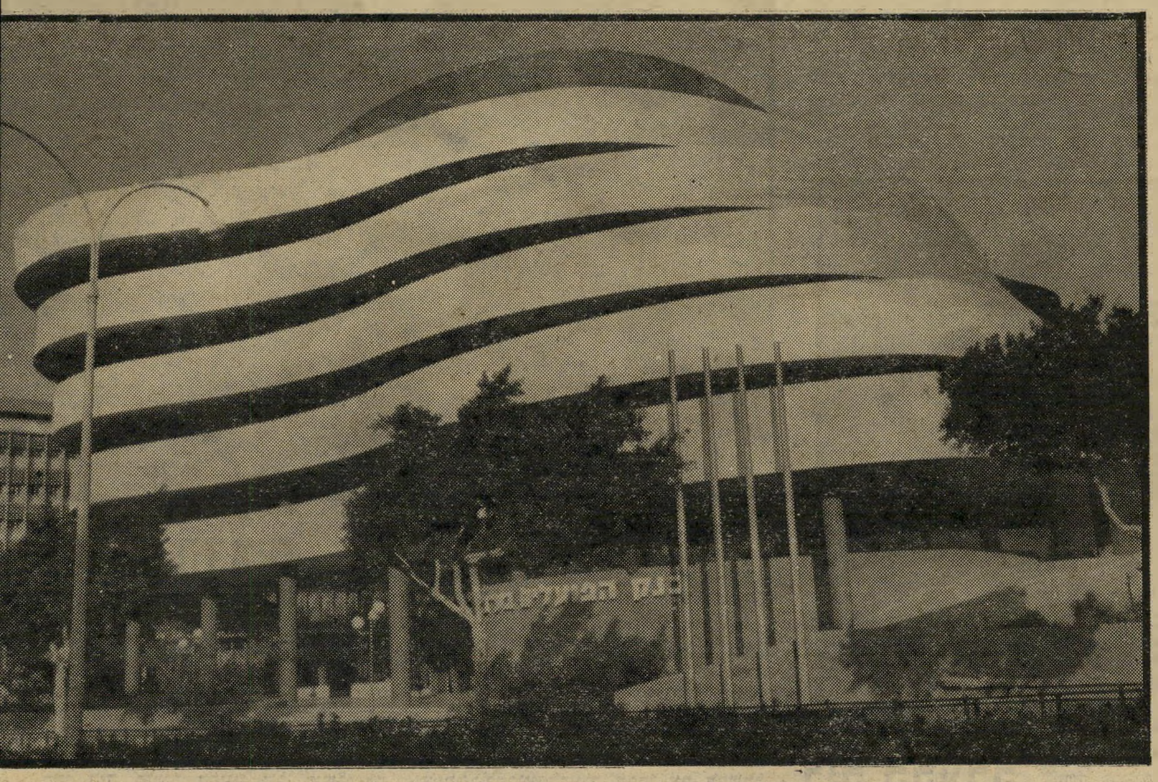

בית־אסיה בתל־אביב
ספסרות במקום עידוד־יחסים

באשר פירסם העולם הזה כי שרי האוצר והתעשיה כפו על מרכז ההשקעות להמשיך ולתת לחברת בית אסיה של שאול אייזנברג מעמד של מיפעל מאושר, עורר הדבר תמיהות רבות. לכל מי שבדק את הנושא היה ברור, כי בית אסיה אינו עומד בתנאים בהם התחייב עת קיבל, בשנת 1970, מעמד של מיפעל מאושר. היה ברור כי בידי מרכז־ההשקעות הזכות החוקית המלאה לבטל את המעמד שניתן אז.

מרכז־ההשקעות יכול היה גם שלא לאשר את אותן ההטבות לתוספות העלויות עליהן ביקש עתה בית אסיה את הפטור ממסים בסך 90 מיליון לירות.

מרכז־ההשקעות יכול היה לבטל חלק מן ההטבות, וגם את כולן. אולם המרכז העביר את ההכרעה לשרי האוצר והתעשיה, והם הורו להמשיך ולתת את ההטבות.

המיכתב שלא נענה

אחרי פירסום הידיעה האמורה ניסו כמה עיתונים לבדוק אם היה לשר־האוצר עניין אישי בהחלטה. היו שמועות כי הוא משתמש בחדרי מישרדים בבית אסיה. בעיתונים פורסם שהשר ייגאל הורביץ נוהג לעתים לשבת בחדרו של יושב־ראש מועצת־המנהלים של הבנק לפיתוח התעשיה, אברהם („רמי") פרידמן, בקומה השלישית של בית אסיה, כאשר הוא מקיים פגישות בתל־אביב בענייני מישרדו.

אלא שידיעות אלה לא היו די מעמיקות. בקומה הרביעית, שבה שוכנים מישרדיו של שאול אייזנברג ומישרדי בית אסיה, בחדר

קעות הגיעה בקשתה של חברת בית אסיה, לאשר את ההטבות של מיפעל מאושר, גם על תוספת ההשקעה הנובעת בעיקר מהתייקרויות — בשיעור כולל של 90 מיליון לירות. סכום נוסף זה היה כימעט פי שניים מסכום ההשקעה האחרון שאושר בשנת 1974 — 49 מיליון לירות. מכיוון שמעמד של מיפעל מאושר מעניק לבונה הבית פטור מלא ממסים והיטלים על חומרי בניין, הרי שכמהתו כהוזלת הבנייה כדי מחצית.

כאשר פתחו ראשי מרכז ההשקעות את תיק בית אסיה, הם מצאו כי ב־24 ביוני 1970 סירב מרכז ההשקעות לאשר את תוכנית חברת בית אסיה כמיפעל מאושר. לאחר שהחברה עירערה לפני שר־האוצר והתעשיה, הממונים על ביצוע החוק לפיו ניתן מעמד של מיפעל מאושר, החליטו השרים לאשר את התוכנית „להקמת מרכז לעידוד יחסי מיסחר ותרבות בין ישראל וארצות אסיה ועידוד היצוא לארצות אסיה.״ בנובמבר 1972 הוגדל הסכום שאושר כ־ השקעה, וכן אושר כי הבניין יהיה בית אסיה ואפריקה.

התיזמורת והשגרירויות

ראשי „מרכז ההשקעות״ בחנו אם עמד בית אסיה בתנאים שאושרו בשע־ תו, כלומר, האם הפך המקום למרכז לעידוד הסחר והתרבות ועידוד היצוא לאסיה ו־ אפריקה. כאשר בדק זאת מרכז ההשקעות הוא מצא בוודאי שהבית מושכר לחברות שלרובן אין קשר לעידוד הסחר, התרבות או היצוא לארצות אסיה ואפריקה. החברות השוכנות בבניין, לפי הרשימה הנמצאת אצל רשם החברות, הן:

- חברת ציוד תעשייתי עירוני, העוסקת ביבוא ציוד לעיריות מאירופה.
- הבנק לפיתוח התעשיה וחברות־בת שלו, התופסים קומה וחצי מתוך ארבע קומות הבית.
- פרקליטות מחוז תל־אביב, התופסת חצי קומה.
- התיזמורת הקאמרית הישראלית.
- סוכנות הביטוח צמרת.
- חברת הביטוח שימשון, התופסת חצי קומה.
- מגא רון, חברה לסחר במכוניות.
- השגרירות הפדרלית של גרמניה, נספח התרבות.
- השגרירות היפאנית.
- חברת איטל האמריקאית.
- חברת אי־די־איי להוראה.
- חברת אפרופים של נסים גאון, העוסקת ביבוא של כבש מאוסטרליה ל־ ישראל.
- הצלב־האדום הבינלאומי.
- הטלוויזיה הגרמנית.
- המחלבות המאוחדות.

החברות של אייזנברג עצמו, העוסקות בסחר עם אסיה ואפריקה, תופסות רק קצת יותר מחצי קומה. כשני־שלישים של הבניין אינם מושכרים כלל לגופים העוסקים ב־ מטרות שלשמן ניתן המיפעל המאושר.

כאשר מסרו זאת נציגי מרכז ההשקעות לנציגיו של אייזנברג, השיבו הללו כי בכתב־האישור שנתנו בשעתו השרים לא נכתב כי אחוז מסויים של הבניין חייב להיות מושכר למטרה האמורה; לכן, גם אם חלק קטן מושכר לשם כך, הרי שהבית עומד בדרישות המיפעל המאושר. ראשי מרכז ההשקעות לא הסכימו להגדרה זאת, שכן בכל האישורים של מיפעלים מאושרים,

מיליונר שאול אייזנברג
לקנות, למכור, להרוויח ולא לשלם מיסים

הכלל הוא שלפחות מחצית מחזור החברה המאושרת יהיה ליצוא.

ספסר בורסה פשוט

יון שבשעתו ניתנה ההחלטה על־ ידי השרים, חששו ראשי מרכז ההש־ קעות להחליט בעצמם והעבירו את ההכ־ רעה שוב לשרים, שנתנו בשעתו את ה־ אישור בניגוד לדעתו של מרכז ההשקעות. השרים ייגאל הורביץ וגידעון פת התבקשו לחוות דעה ולהכריע, ומשהודיעו נציגיהם למרכז ההשקעות על קבלת עמדת בית אסיה, אישר מרכז ההשקעות את ההחלטה. פירושו של אישור זה הוא פטור מלא ממסים והיטלים על ההשקעה שעלתה כ־90 מיליון לירות, בהתייקרויות בלבד, וזאת בנוסף לסכום המאושר הראשוני שהיה 49 מיליון לירות. סך כל ההשקעה המאושרת עתה הוא כ־140 מיליון לירות, ומכאן כי בית אס־ היה פטור ממסים בשיעור של 90 מיליון ־רות בערך על חומרי הבנייה.

בעוד ייגא. ־רביץ כפה על מרכז ההש־ קעות לתת את ־עמד של מיפעל מאושר לבית אסיה, שא־ מקיים את תנאי ה־ מיפעל המאושר, לא מהסס שאול אייזנברג להשתמש בחברת בית אסיה לפעולות שוודאי שאינן נכללות במטרות המיפעל המאושר.

כאשר השתלט אייזנברג על הבנק הבינ־ לאומי הראשון רכשה את מניות השליטה בבנק חברת בית אסיה. לאחר הרכישה הרימו בבורסה אנשי אייזנברג את שערי החברה השלטת בבנק הבינלאומי הראשון לרמה של מעל 750 נקודות. באמצעות הודעות על רווחים בלתי רגילים בבנק. כאשר עלו שערי המניות מכרה חברת בית אסיה בבורסה מניות של פי־בי (חברת השליטה בבנק הבינלאומי) ב־4 מיליון דולר, והשאירה בידיה מניות בחברה השלטת בסכום של 16.5 מיליון דולר. השבוע מכרה מניות אלה לחברת דנות של קבוצת מושביץ־פקר־גולן ב־26 מיליון דולר.

בית אסיה שיחק בשנה האחרונה תפקיד של ספסר בורסה פשוט, קנה ומכר מניות. אגב, זמן קצר אחרי שבית אסיה מכר את המניות בבורסה ב־4 מיליון דולר, ירדו השערים ב־18 אחוז בבת אחת.

עיסקה תמוהה אחרת, שבה מעורב בית אסיה, היא ההנפקה הציבורית של חברת קיסריה. חברה זו שייכת לקבוצת אייזנברג המחזיקה ב־6 מיליון מניות רגילות, למיכאל אלבין, מנחם עצמון ותדי שאולי, המחזי־ קים בעוד 9 מיליון רגילות בחלקים שווים. ולממי דה שליט, המחזיק ב־150 אלף מניות רגילות.

הקבוצה קנתה את החברה על רכושה ב־1.5 מיליון דולר. הרכוש כלל 133 דונם באזור הווילות של קיסריה, בהם מיבנה מרכזי של מלון ובריכת־שחייה. מייד אחרי הרכישה מכרה החברה 72.5 דונם לבית אסיה במחיר של 14 מיליון לירות. ברשות החברה נשארו 33 דונם, שערכם היה בספרי החברה 2.4 מיליון לירות.

עתה נלקח שמאי המקרקעין, אליהו פן, שהעריך שטחים אלה ב־48 מיליון לירות. כנגד הערכה חדשה זו יצרו קרן הון מ־ שיערוך הנכסים בסך 27 מיליון לירות. את הקרן הזו הוסיפו ל־14 מיליון לירות שמכרו לבית אסיה, ויצרו הון וקרנות, שרובן על הנייר, בסך כולל של 41.8 מיליון לירות. עם רכוש רב זה הלכו לבורסה לגייס 10 מיליון לירות מהציבור כנגד הקצאת מניות.

חתם ראשי להנפקה

אשר רצה אייזנברג כי הבנק הבינ־ לאומי יהיה החתם הראשי להנפקה, התנגד לכך דויד גולן בראותו בהנפקה מעשה לא נאות. זו היתה הסיבה להדחתו של גולן מניהול הבנק, ורק אחרי סילוקו הסכים הבנק הבינלאומי להיות החתם של ההנפקה. הבורסה סירבה תחילה לאשר הנפקה מוזרה זו ורק בלחץ הבנקים הגדו־ לים העושים עסקים לרוב עם החברות של אייזנברג היא אושרה לבסוף.

בית אסיה מילא תפקיד פעיל ביותר בתרגיל הנפקה חדש זה של אייזנברג. אין ספק כי פעולתו כספסר בורסה ורוכש קרקעות בקיסריה אינן תואמות את המטרה לשמה ניתן לו מעמד של מיפעל מאושר: „להיות מרכז לסחר ותרבות ועידוד היצוא עם אסיה ואפריקה.״

יגאל רביב ■

חדרו של הורביץ ומזכירתו של אייזנברג
שכנות מעוררת תמיהות

(המשך מעמוד 39)

לכל
פעולה צבאית — עד כה הסתיימו תמיד פיגועים מסוג זה בקרב קצר — יש מגע של שיחה עם המחבלים, כדי לנסות ולסיים את הפרשה ללא קרב וללא סיכון בני הערובה.

הכוח נסוג, וסיכן את המשך הפעולות לחילוץ בני־הערובה.

גם בעניין זה חלוקות הדעות בצה"ל. יש הטוענים כי חיילי החליטו על דעת עצמם לפרוץ לתוך הבניין, או מתוך שחשבו שככל שהזמן יארך, כן יצליחו המחבלים להתארגן טוב יותר בתוך המיבנה ולהקשות אחר־כך את פעולת החילוץ.

חדת. הוא החליט לעכב את הפעולה עד שתגיע יחידה זו.

יחד עם היחידה הצבאית הגיעה לאיזור גם היחידה המיוחדת של המישטרה (הימ"מ), העורברת בשנים האחרונות אימונים מפרכים כדי שתוכשר לפעולות־קרב במצבי פיגוע־מחבלים־עם־בני־ערובה. אל יאנוש הצטרפו בינתיים הרמטכ"ל ושר־הביטחון, ולמרות רצונו של המפכ"ל, הרצל שפיר, להפעיל את היחידה המיוחדת שלו, הוחלט גם הפעם שהיחידה הצבאית המיוחדת היא שתציל את בני הערובה.

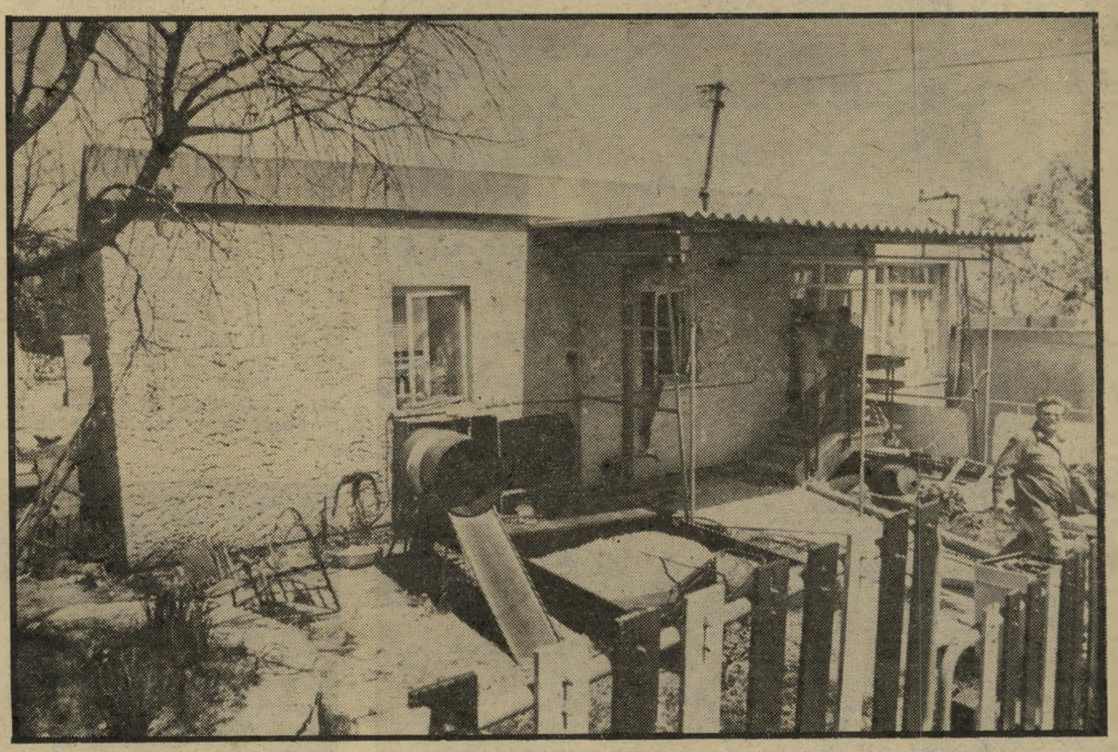

הפעוטון

ככל הנראה לא התכוונו המחבלים לתפוס דווקא את הפעוטון ואת בית־הילדים. הם נכנסו לשני חדרים אחרים בדרכם מהגדר למשק, אולם כיוון שאלה היו ריקים, זנחו אותם, והגיעו למיבני הפעוטון ובית־הילדים. בתמונה נראה הפעוטון כשהוא מנוקב בכדורים, אחרי מכת האש של היחידה המיוחדת שחיסלה את חמשת המחבלים.

גם המחבלים וגם פיקוד צה"ל שנכח במקום התכוננו למשא־ומתן ארוך ומייגע. המחבלים לא מיהרו לפרט את הדרישות שלהם — רשימת האסירים והעצירים הביטחוניים הכלואים בישראל, אותם הם ביקשו לשחרר תמורת בני הערובה. הרשימה נמצאה רק אחר־כך, ליד גווירתיהם.

המחבלים אפילו לא הביאו עימם מגפון לניהול משא־ומתן. היה להם זמן, והם היו בטוחים שצה"ל יתן להם מגאפון, כפי שאכן היה אחר כך. כפי שקרה בתקריות קודמות מסוג זה, הציגו המחבלים אולטימטום, קבעו זמן, אולם בכל פעם האריכו אותו. היה סביר להניח שגם הפעם אפשר יהיה להאריך את האולטימטום לשעות ארוכות.

היה זה שר־הביטחון, עזר וייצמן, שהחליט בעצמו שהפעולה תיערך בסיומו של אחד האולטימטומים של המחבלים, בדיוק בשעה 10 בבוקר. יתכן ועל ההחלטה של השר השפיעה העובדה, שמרבית בני הערובה היו תינוקות.

בפעולה מהירה, כשהאש באה מכל צדי המיבנה, הצליחו אנשי היחידה להשתלט עליו תוך שלוש דקות. הם מצאו בו את חמשת המחבלים מתים ואת כל בני הערובה כמעט ללא פגע.

נראה כי הפעם ידע הציבור בדיוק מה אירע בפעולה ולפניה. מקורבי שר־הביטחון ידעו לספר, כי הפעם לא יסתיר צה"ל את מסקנות חקירת הפיגוע מעיני הציבור. ועדת־החקירה תענה בוודאי על השאלות המטרידות את הכל:

האם התייחסו שילטונות צה"ל ברציונות מספקת להתראה המוקדמת? האם היה מחדל בהתנהגות חברי המשק עצמם בזמן הופעתה של חווה אלברשטיין, עת חדרו המחבלים למשק? מי נתן, והאם ניתנה הוראה לחיילי לפרוץ לעבר המיבנה?

ועדת החקירה שיקים צה"ל לבדוק את אירועי הפיגוע במישגב־עם, תצטרך להשיב גם על שאלה זו.

מה שברור הוא, שכאשר הגיע לשטח אלוף פיקוד הצפון, האלוף אביגדור ("יאנוש") בן־גל, הוא הורה שלא לערוך נסיון נוסף, ולפתוח באש רק אם ישמעו מתוך הבניין קולות ירי, ויתעורר החשש שהמחבלים מתחילים לחסל את בני הערובה.

יאנוש הגיע לשטח קצת באיחור. במוסק שהסיע אותו למישגב־עם חלה תקלה טכנית והוא נאלץ לשוב ולנחות. היה צורך להמתין עד שיגיע מסוק חדש. אולם יאנוש הגיע לפני היחידה הצבאית המיוחדת.

תקלה במסוק

את כל הדברים האלה לא ידעו כאשר קיבלו פקודה מפקדיהם, בשעה אחת ושלושים אחרי חצות, להסתער על המיבנה.

אחד החיילים, אליהו ("אלדד") צפריר, (20) נהרג. חיילים נפצעו.

(המשך מעמוד 37)

החתיכה מסתלקת לה."

השעה כבר כמעט 12. יפה, מורה מחולון, פוסעת לאיטה. היא מביטה לצדדים ובוחרת בספסל. "לפעמים אני יושבת כאן כשאני בחופש," גילתה הצעירה המצוצעת. "פשוט כשאני מגיעה ־אין בדרך כלל מקום ליד השולחן, וחוץ מזה על הספסל זה לא מחייב ולא כולם ישר נוצצים בי עיניים, להיפך, אני מסתכלת עליהם. היום פשוט ראיתי חברים שלי ליד הספסל אז באתי אליהם."

עד שעה 12 הספיקו כבר כעשרים אנשים לשבת על הספסל. היושבים כולם היוו מיגוון מעניין של טיפוסים שונים.

צעירה בשם מיכל, הלומדת ציור במכון אבני, ישבה על הספסל כי: "לא צריכים להזמין כאן שום דבר, יושבים וכאילו רואים פה סרט של אנשים. זה כמו סרט לראות את אלה שיושבים ליד השולחנות בכסית וזה מאוד מעניין."

אורי, מזוקן המרכיב מישקפי־שמש, שמיד התיישב עם כלבו, הרמס, ליד מיכל גילה כי בעצם זאת הפעם הראשונה שהוא יושב על הספסל. "כואב לי הגב ואין לי היום כוח לעמוד. בדרך־כלל אני רק עומד כאן כי אין לי פשוט ראש לשבת פה."

בשעה 12.30 התיישב טוני, בחור חסון ושזוף כשלגופו גופיה בהירה, וחזהו עטור מחרוזות. לצידו התיישבה ידידתו טלי סמני בת ה־17. טוני, העובד בזיקוק מים, טען: "אני רק יושב לרגע, אני פשוט בדרך ללכת עם החברה שלי, כבר ישבתי ליד השולחנות וניקיתי את הכיס."

"קודם ישבנו שם," הוסיפה טלי, "עכשיו אנחנו פה. זה טוב לשנות מקום לפעמים. קודם הסתכלתי מהשולחנות על הספסל ועכשיו אני מסתכלת מהספסל על השולחנות."

קירקס אנושי גדול

מ הומה לא קטנה הקים האופנאי־אסטרולוג עמית לווינסון שבא עם ידידתו, הפסלת חנה עדן, לפוש על הספסל. "אנחנו יושבים פה בשמש האביבית הדיזנגופית! כדי להנות מהחיים," אמר. הוא לא הספיק לסיים וכבר עטה עליו בת בעל־חנויות האופנה דריה מצקין. נשיקה פה, נשיקה שם, קריאה למרסל, המלצר הוותיק, והזמנה: "פעמיים מיץ".

מרסל הנבוך חזר עם המיץ, וגילה ערי־מה של בחורות. "מה אני יודע," חייך וקרץ בעינו, "יש פה קוקטייל מכל הסוגים."

הקומיקאית האידישאית השמנה מרים פוקס, שרק ראשה נראה מתוך הערימה הסבירה: "נחים על הספסל, פשוט נחים מהיופי של דיזנגוף, באתי עכשיו ממקום שהייתי צריכה לרוץ ולפגוש אנשים, אז מה יותר טוב מהספסל עכשיו? חוץ מזה כאן אפשר לפגוש את כולם וזה לא קיים בשום מקום בעולם, מין ספסל קטן כזה של יום שישי אחרי־הצהריים."

ספיר, העסוק בימים אלה בהכנות לנסיעה לחוץ־לארץ, חבוש בכובע קסקט, שזוף וחייכן: "המקום היחידי שאני מרגיש בו טוב הוא הספסל הזה. יותר נוח לי כאן. אני לא יודע להסביר את זה."

אל השניים הצטרפה מרגרט הראל: "אני שחקנית וכותבת שירים," סיפרה הגיבורית המפורכסת, "כאן על הספסל רואים יותר טוב ואני מחפשת עכשיו מקום לשחק בו כדי שתהיה לי השראה לכתוב שירים, חוץ מזה מישהו קרץ לי שאבוא להתיישב לידו, אז באתי."

הצייר אלכס אזובי, גבר בן 40, עולה חדש מרוסיה, משחק עם כלבתו קארינה על הספסל. הוא יושב לבד מהורהר. "אני אוהב את המקום הזה. כרגע באתי ואני נושם אוויר כדי שיהיה לי כוח לעבור אל השולחן. צפוף כאן מאוד היום."

לקראת השעה חמש בערב עוד ישבו רבים על הספסל הקטן והמידרכה שליד הספסל כוסתה בקבוקי בירה ריקים. משה איש כסית ישב עייף על הספסל בחברת השחקן דידי לוקוב.

אחרון היושבים על הספסל היה שיש קולר, איש הסרטים, שגילה: "זו הפעם הראשונה שאני יושב על הספסל. אני אוהב לראות את הקירקס האנושי הגדול הזה. גיליתי שהרבה יותר מעניין לשבת עם הפנים להצגה ולא עם הגב אל ההצגה. דיזנגוף זה קירקס גדול ואני אוהב להשתתף בקירקסים. רואים כאן את הגדולים, את הקטנים, את הגמדים ואת הענקים. כולם עוברים פה."

יוסי יגאי

אך אחד, כולל חברה קדישא, אינו רוצה את בית־הקברות, אבל הוא יוקם

פלונטר של קברים

"רמת־השרון — קברים סביב לה," אמר מי שהיה ראש מועצת רמת־השרון, פסח בלקין, כשהתעוררה לראשונה פרשת בית־הקברות ממערב ל־מקום בשבוע שעבר, תשע שנים אחרי ההחלטה על ההפקעה של שטח בית־העלמין, חמש שנים אחרי הוצאתה של פקודת ההפקעה על־ידי מי שהיה שר־האוצר של ממשלת המערך, יהושע רבי־נוביץ ז"ל, וכחודש אחרי המלצת ועדת־הפנים של הכנסת, בראשותו של ח"כ ה־מערך שלמה הלל — החלטה שאף אחד מהגורמים המעוניינים אינו מעוניין בה — יצאו תושבי שכונת רמת־אביב ג' להפגין נגד הקמת בית־הקברות בשכונתם.

"הצגת השבוע בשכונה: החי על ה־מת", קראה כרזה שנישאה בידיו של ארז בן ה־9, שמחלון חדרו אפשר יהיה לצפות בעתיד בהלוויות העוברות. בכרזה אחרת נאמר: "לא נחליף צחוק ילדים בקריאת אל־מלא־רחמים!"

רמת־השרון, מכיוון צומת הקאנטרי־קלאב, שעל העורק הראשי תל־אביב—חיפה.

אבות ובנים

אך חד הראשונים, שהחל את מאבקו נגד התיכנון החלמאי להקמת בית־העלמין עוד ב־1975, הוא, הד"ר בועז מואב, מי שהיה באותה עת חבר־כנסת של ר"ץ. ברשותו של מואב מצויים תיקים גדושים בהתכתבויות עם המוסדות הממשלתיים הנוגעים בדבר. "אני לא מבין את הדבר הזה," אומר מואב, כיום חוקר באוניברסיטת תל־אביב, "כבר אז היה ברור לכולם, שהמעשה איננו הגיוני, ו־בור, שעליו משתרעת המיזבלה העירונית.

ב־1975, אחרי לחצים של החברה־קדישא בתל־אביב, אישר יהושע רבי־נוביץ את הפקעת השטח ממערב ליישוב, ואז החל המאבק של רמת־השרון, שכבר התפתחה ועוד אמורה היתה להתרחב. ושל עיריית תל־אביב, שצפתה את התפשטותה של רמת־אביב באיזור המכונה היום רמת־אביב ג'. שתי הרשויות גייסו למאבק חברי־כנסת, שהפעיל ביניהם היה בועז מואב.

"הסתבר לי שיש פה מעשה חלמאי," אומר מואב, "מינהל־מקרקעי־ישראל הביא שמאי־קרקעות, שהעריך את הקרקע ב־50 אלף לירות לדונם. כמובן, במחירי 1975. כלומר, הקרקע של בית־העלמין תעלה לחברה־קדישא 15 מיליון לירות."

בינתיים התברר, שגם אנשי מישרד־התחבורה גורסים שהתוכנית איננה סבי־רה, שכן הם ייאלצו לסלול כביש־גישה מיוחד לבית־הקברות העתיד לקום. "כביש תל־אביב—חיפה הוא כביש עמוס," מס־ביר מואב. "הלוויות נוסעות לאט וב־שיירות, ולא ייתכן להפסיק את התנועה כל יום למשך כמה שעות."

"קילומטר יותר, קילומטר פחות"

מינהל־מקרקעי־ישראל, אז בראשותו של מאיר זורע, כתב למואב: "המינהל הודיע וחזר והודיע, כי אינו רואה במקום הנ"ל אפשרות טובה, מסיבות אחרות. ברם זו האפשרות החוקית היחידה הקיימת היום." כו הודיע המינהל וחזר והודיע, "כי ישמח לקדם אפשרות טובה יותר, ובילבד ש־תאושר כתוכנית בניין ערים לבית־הקברות."

זורע סיים את המיכתב למואב באומרו: "רק אשמח אם מאמציך אתה יעזרו לתקן הטעות, ובימינו!"

חודש לאחר מכן פירסמה החברה־קדישא את דברה: "ההצעה האלטרנטי־בית מתקבלת גם על דעתה של החברה־קדישא בתל־אביב. משום שבבית־העלמין

לגופו של ענין אומר:-

- **המקום היחיד בו קיימת ת.ב.ע. מאושרת לבית־קברות - הוא האתר שבסמוך לכביש חיפה-ת"א, הנזכר במכתבך.**
- **ממ"י הודיע - וחזר והודיע - כי הוא אינו רואה במקום הנ"ל אפשרות טובה, מסבות שאתה מונה ואחרות. ברם, זו האפשרות החוקית היחידה הקיימת כיום.**
- **כן הודיע ממ"י - וחזר והודיע - כי ישמח לקדם אפשרות טובה הימנה ובלבד אם תאושר כת.ב.ע. לבית־קברות.**

"לתקן הטעות"

מיכתבו של מי שהיה מנהל מינהל־מקרקעי־ישראל מאיר (ממ"י) זורע שנכתב בתשובה לפנייה של ח"כ דאז בועז מואב. בסיומו כתב זורע: "רק אשמח אם מאמציך יעזרו לתקן הטעות."

הוחלט: הועדה מסמיכה את יו"ר הועדה לזמן את כל הגופים להם אינטרסים בבית הקברות; עירית ת"א, משרד הבטחון, מינהל מקרקעי ישראל והועדה המקומית לבדוק את האפשרויות להרחיב את בית העלמין בק. שאול לצד מערב או לצד מזרח וזאת כתחלופ לכסח בגוש 6311 שנועד לכסח בבית עלמין ע"פ תכנית המתאר הקיימת.

להרחיב ולא להקים

הוועדה המחוזית לבינוי ערים שכבר בשלהי 1975 החליטה על אפשרות להרחיב את בית העלמין בקריית־שאול, על חשבון הקרקע המיועדת. הוועדה התחייבה להגיש מסקנות תוך חצי שנה, אולם עדיין לא הגישה אותן. בינתיים התחלפו ממשלות וועדת הפנים של הכנסת בראשותו של ח"כ המערך שלמה הילל אישרה את צו ההפקעה של שר האוצר דאז, יהושע רבינוביץ על האדמות במקום.

חברי־כנסת, תושבי תל־אביב, שבאו לתמוך בתושבי רמת־אביב ג', נשאו דברים. ביניהם ח"כ אברהם שריר, שהבטיח קבל עם ועדה: "אני אהיה הראשון, שאשכב לפני הדחפורים, שיבואו להכשיר את הקרקע לבית־העלמין."

למעשה, אף לא אחד מהגורמים הקשורים בפרשה מעוניין בהקמת בית־העלמין במקום המיועד. אלא שתסבוכת ביורוקרטית, שמשום מה אינה ניתנת להתרה, היא המסכלת את פיתרון הבעיה. אם תמומש התוכנית, תהיה רמת־השרון מוקפת בתי־קברות מכל עבר. בצד הדרומי — ליד כביש הרצליה־נהה, נמצא בית־הקברות הצבאי קריית־שאול. ממיזרח — בצומת כביש גהה־רעננה, מצוי בית־הקברות של רמת־השרון עצמה. צפונית מיזרחית, באיזור רחוב הנצח, משתרע בית־הקברות הישן. אם יוקם בית־הקברות החדש, הוא יחסום את צידה המערבי של שיגרום הפסד כספי ברור למדינה. כבר אז ידעו, שאפשר, על־ידי הגיון בריא, לשנות את התוכנית כך שכולם ירוויחו, והנה, הענין שקע. עכשיו אישר שלמה הלל את מה שהממשלה שלו תיכננה לפני חמש שנים. וכי יכול היה לעשות אחרת? איך אפשר שיקום ויגיד שהממשלה שלו טעתה, שעשתה שטויות?"

תחילתה של הפרשה בשנת 1971, עם פירסום תוכנית המיתאר של רמת־השרון. כבר אז היה ברור כי לחברה־קדישא של תל־אביב יחסר בעתיד שטח קרקע נרחב להקמת בית־קברות עירוני. הוועדה המחוזית לתיכנון ולבניה התחילה ללחוץ על הוועדה המקומית, כדי שזו תאשר לה הקמת בית־עלמין במערבו של איזור התיקרה. את הקרקע לבית־העלמין תיכננו להשיג משלושה מקורות: קרקע ממשלתית, השייכת למינהל־מקרקעי ישראל, בתחום השיפוט של תל־אביב; קרקע ממשלתית בתחום רמת־השרון, ושטח קטן של קרקע פרטית, גם הוא בתחום השיפוט רמת־השרון.

הלחץ הועיל. בתום סידרה של ויכוחים ארוכים הסכימו שתי הוועדות המקומיות להפקיע את הקרקע. אך כבר אז התריעו ראשי רמת־השרון, כי התיכנון חוסם למעשה כל אפשרות לפיתוח המקום ויוצר חגורת קברים מסביבו.

בשלהי 1973, אחרי מילחמת יום־הכיפורים, היה לחץ של הורים שכולים, שביקשו להרחיב את בית־העלמין בקריית־שאול, כדי שיוכלו לרכוש חלקות סמוכות לקברי הבנים. מישרד־הביטחון ואירגון הורים השכולים פתחו במאבק, שבסופו הורחב בית־העלמין בכ־40 דונם. אחרי מאבק של פסח בלקין הוסכם שהשטח ייילקח מן הקרקע שנועדה לבית־הקברות המתוכנן, במערב רמת־השרון. השטח הגובל בקריית־שאול הוא קטע של אדמת הקיים כבר נמצאים מיבני השירותים, שאם ייבנו במקום חדש יצריכו שנים ארוכות של עמל והשקעה כספית ניכרת ומיותרת, בת מיליוני לירות."

מישרד־הביטחון הסכים לתחלופת הקרקע, ואז הגיעה ההודעה שהטילה וטו על התיכנון. הוועדה לשמירת קרקע חקלאית, הרשאית על פי החוק להטיל וטו, הודיעה כי היא מתנגדת להקמת בית־קברות על האדמה החקלאית הנמצאת בסמוך לקריית־שאול.

הדיונים פסקו ו"הפלונטר הביורוקרטי" לא הותר. לכולם היה נוח לשכוח את הנושא. אלא שבתום חמש שנים שב ה־ענין והתפוצץ.

הצעד האחרון נעשה לפני שבועיים. ראש מועצת רמת־השרון, מנחם שרמן, וסגן ראש עיריית תל־אביב, דויד שיפמן, פנו לוועדת־הפנים של הכנסת בבקשה, שתואיל לשמוע הצעה מחודשת שלהם, שזכתה באישור החברה־קדישא ומישרד־הביטחון. "אנחנו מציעים הרחבה של קריית־שאול לכיוון קרקע בור, צפונה מבית־הקברות, לכיוון הכפר־הירוק," אומר מנחם שרמן. "אנחנו מקווים שוועדת־הפנים של הכנסת תפקח עיניים ותראה איזה טעות תיעשה אם ישאירו את בית־הקברות המתוכנן בתוך מקום מיושב. אחרי הכל, מה זה משנה שני קילומטרים יותר או שני קילומטרים פחות. לפעמים אני חושב שזו סתם עקשנות."

פטיה קורן

(המשך מעמוד 35)

ההדר בפרדסים שמצפון לאשקלון. הוא פסע בעיקבותיו של שלום בישילה, אף הוא נהג טרקטור במיפעל המיצים. מומחיותו של הבדואי בקריאת עיקבות הצילה את חיין של ידידו שלום, ומנעה אסון כפול במישפחת בישילה.

„מצאתי אותו ליד בור מים שאליו נשפכים מים מזוהמים ו־כימיקלים מהמיפעלים שבסביבה. הבן־אדם היה שבור לגמרי," סיפר עבד. „והחלטתי לשכנע אותו, בטובות, לצאת מהפרדס ולבוא הביתה למישפחה שלו." שלום בי־שילה, שדרס למוות את בנו ה־צעיר, סירב להתרצות, ולא חדל למלמל: „הרגתי את שמואל ו־

מציל אבו־עסא
„גם לי נהרג בן"

עכשיו גם אני הולך למות..."

שעות אחדות לפני כן, בצהרי יום הרביעי שעבר, סיים שלום בישילה את יום עבודתו מוקדם מהרגיל. שלום (43) נמוך הקומה מוביל עגלות עמוסות פרי מפרדסי הסביבה אל בית־האריזה של ה־מיפעל. נהגי הטרקטורים של יכין חק"ל נוהגים, באישור המיפעל, לקחת את הטרקטורים לבתיהם ב־סיום יום העבודה, וכך עשה גם שלום בישילה באותו היום.

סיבה טובה לדאגה. בישילה, שמכרין מספרים עליו שהוא אב אוהב ומסור לששת ילדיו, פנה, כדרכו, להקדיש תשומת־לב מיו־חדת לבנו זמיר (8), שהוא חרש ונזקק לחינוך מייוחד. „הסוכריה" היומית היתה טיול בפרדס.

שלא כמינהגו, צירף האב לטיול את בן הזקונים, שמואל (5). הוא הושיב את בניו על כנפי הגלגלים החלקלקות של הטרקטור מדגם פורד 6000, וכך, בן על כל כנף, יצאו השלושה לטיול האחרון ב־חייו של שמואל בישילה.

תוך כדי החלפת הילוך בטרקטור בשביל העפר רצוף המהמורות, החליק שמואל ונפל היישר למס־לולו של הגלגל האחורי הענק של הטרקטור. כעבור שניות ספורות הבחין האב במתרחש, אולם היה זה מאוחר מדי. בן־הזקונים נמחץ ונהרג במקום.

את מה שהתחולל בנפשו של שלום בישילה באותו רגע אין איש יודע. הגבר ההמום פרץ ב־ריצת אמוק ונעלם בין עצי ה־פרדס. נהג שעבר במקום הביא את גוויית הילד לבית־החולים, ו־מישפחתו של שלום, שהוזעקה למקום, אספה את הבן השני זמיר, ופתחה בחיפוש ברחבי הפרדס אחר האב. שוטרים ואנשי הג"א, שסרקו את הפרדסים העלו חרס בידם. גם נסיונותיהם לפנות אל האב בעזרת רמקולים רבי־עוצמה עלו בתהו. כלבי גישוש שהובאו למקום לא הצליחו להתחקות על עיקבות האב שנעלם, ובני המישפחה החלו חוש־שים לחייו של שלום בישילה.

ואכן, מאוחר יותר הסתבר שהיתה להם סיבה טובה לדאגה.

השמועה שפשטה במהירות ב־מיפעל יכין חק"ל ובשכונת רמת־אשכול, שם מתגוררת המישפחה, הביאה למקום את עבד אבו־עסא, המכיר את הפרדסים שבצפון אש־קלון כאת כף ידו. הבדואי מצא את ידידו כעבור שעה קלה, והת־חיל לשכנע אותו לצאת ממחבואו. **„גם אני איבדתי בני."** ה־משימה לא היתה קלה, מה גם ששלום בישילה ידע על מות בנו והיה מוצף ריגשי אשמה. הגבר ההמום הטיח את פניו באבני בור המים ובעצי הפרי, וחבורות ענ־קיות זדם כיסו את פניו. אולם מסתבר כי עבד אבו־עסא היה ה־אדם הנכון במקום הנכון.

„גם אני איבדתי בן בתאונת־דרכים," סיפר, „וידעתי איך הוא מרגיש, אם כי האסון אצלו היה גדול פי שבע. הבנתי שצריך להר־גיע אותו, וסיפרתי לו על המיקרה שלי ואיך התגברתי על אובדן הבן. סיפרתי לו שבסך־הכל נשברה ל־שמואל הרגל, והמשפחה מבקשת שיבוא הביתה. ראיתי שהוא מוכן לשמוע.

„מאוחר יותר הוא סיפר לי

הטרקטור הקטלני
חוסר זהירות

ששתה מהמים המזוהמים שבבור כי רצה למות. ואז התחלתי לחשוש גם לחיים שלו, וכמעט בכוח הר־צאתי אותו מהפרדס כדי שיקחו אותו לבית־חולים, שלא יָמות גם הוא."

דרכי חיים

לא לחסות

חברתו של גבריאל בוזגלו, שנמלט מכלא רמלה ונתפס, הכטיחה להמתין לו. עתה היא עומדת להינשא — לאחר

לפני פחות משנה ישבה ריבקה („ריקי") אלמדו בבית הוריו של גבריאל בוזגלו, כשדמעות בעיניה, ואמרה: „אני אחכה לו עד שיש־תחרר." בוזגלו, אחרון הנתפסים מבין בורחי כלא רמלה, צעיר יפה תואר, הכיר את ריקי כאשר היה במחבוא, וכל מישטרת ישראל חיפשה אחריו.

השבוע עומד להיפתח מישפטו של בוזגלו ושל יתר חבריו לברי־חה. אולם בבית־המישפט לא תחכה לו ריקי היפה. היא עומדת להינשא בימים אלה לצעיר מתולתל ושחר־חר בשם יוסי. היא פגשה אותו אחרי שבוזגלו חזר לכלא, ושלא כפנלופה וסולווייג, הפסיקה ריקי לחכות.

בעת הראיון שהעניקה להעולם הזה לפני כשנה, סיפרה ריקי כי בוזגלו היה האדם הראשון שהיה טוב אליה. בעדינות רבה היה מבשל ומנקה את הבית, ואפילו הגיש את ארוחת הבוקר. היא סיפ־רה, כי עד שהכירה אותו היו חייה קשים ומרים. החבר הקודם שלה, נהג להכותה, והיא ברחה מפניו ו־היתה בדרכה לדודים בצפון הארץ כאשר לקח אותה בוזגלו טרמפ. כבר במכונית ביקשה ריקי מבוזגלו שירשה לה להישאר איתו. כך החל סיפור אהבתם של ריקי ובוזגלו, שנמשך חודשים אחדים, כמעט כל תקופת בריחתו של בוזגלו, עד שנתפסן יחדיו במונית שהובילה אותם למקום מחבואם בנהריה.

אלימות במלון. לפני ימים אחדים הופיעה ריקי בבית־המש־פט המחוזי בתל־אביב, כמתלוננת במישפט אונס. המדובר היה ב־תקופה שלפני היכרותה עם בוזגלו, כאשר עוד חיתה בפתח־תיקווה, והיתה נתונה לחסדיו של חברה הקודם, אהרון גלאם. השניים היו חברים תקופה ארוכה, אולם לדברי ריקי, בחודש מרץ 1978 עזבה את גלאם בגלל התנהגותו האלימה. הוא היה מקנא לה ומכה אותה לעתים קרובות, והיא החליטה לנ־תק את יחסיה איתו.

יום אחד פגש אותה גלאם ליד מלון עדן בפתח־תיקווה. לדברי ריקי, סחב אותה בכוח אל עבר המלון, ואיים עליה: „אם תדברי אני אהרוג אותך. תכנסי יפה כאילו שאין כלום." באיומים ואלימות גרר אותה לאחד מחדרי המלון ושם אנס אותה.

היא הצליחה להימלט מהמלון יחפה והשאירה את נעליה אחריה. בדרך פגשה את גיסתה אסתר, ובבכי סיפרה לה את קורותיה,

ארוסה אלמדו
18 שנה יותר מדי

והחליטה להתלונן על גלאם ב־מישטרה.

בכך לא נגמר העניין. ימים אח־דים אחר כך פגש אותה הגבר בתחנת האוטובוס, ושוב איים עליה ותקף אותה. הפעם ניסה לשכנע אותה לבטל את התלונה שהגישה נגדו במישטרה.

שנתיים עברו מאז עד שהגיע המיקרה לדיון מישפטי. בינתיים הספיקה ריקי לברוח מפתח־תיק־וה, להכיר את בוזגלו ולהישבע לו אמונים. מישפחת בוזגלו שילמה עבורה את הערבות בסך 7000 לירות שנדרשו כדי לשחררה מ־מעצר.

מדוע עזבה את מישפחת בוזגלו לא סיפרה. אולם הצעיר הנאה שליווה אותה למתן העדות במיש־פט האונס, הצהיר כי הוא עומד לשאת את ריקי לאשה.

בית־המישפט, בראשותו של ה־שופט דב לוין, שמע את סיפורה של ריקי, אך לא התרשם. השופטים האמינו לה כי היתה אלימות, וגלאם פגע בה, אבל לא השתכנעו כי היה כאן מעשה אונס, והם זיכו את גלאם.

אך בית־המישפט השתכנע שה־נאשם אמנם איים על ריקי וניסה לשדלה לבטל את התלונה ולא להעיד נגדו, וגזר על גלאם עונש של ששה חודשי מאסר בפועל.

דע אם חברך דובר אמת

בעזרת "המחשב הגרפולוגי" של הגרפולוגית המפורסמת חנה קורן

נסה חינם בביתך את המחשב הגרפולוגי במשך שבוע ימים ותוכל לגלות מספר רב של תכונות באופייך ואישיותך וכן באלה הסובבים אותך. הייה מסמר הערב והכר בחבריך תכונות שעליהן לא היו מספרים לך. נצל את המחשב לקידומך האישי ולמעמדך בין קרוביך.

כיצד הוא פועל?
במחשב 3 גלגלים וחלונות תצוגה הכפרטים עשרות תכונות אופי על־פי לכעלה מ־100 סוגי כתב־יד שערכה הגרפולוגית חנה קורן.

מבצע לקוראי העולם הזה
שלח עוד היום את התלוש המצורף ותקבל לביתך את המחשב הגרפולוגי במחיר מיוחד (רק לקוראי העולם הזה).
ניתן להזמין את המחשב הגרפולוגי בטלפונים:
03-238479, 02-242469.

לכבוד
מ.ו.ל.י. — המרכז הישראלי לשיווק ישיר
רח' אבן־גבירול 3, תל־אביב
נא לשלוח אלי את המחשב הגרפולוגי אשר יעזור לי בגילוי תכונות ויקדמני בחברה. באם לא אהייה מרוצה, אחזירו אליכם בתוך שבוע ללא פגמים וכספי יוחזר במלואו.
רצ"ב צ'ק ע"ס —435 ל"י + 35 ל"י דמי אריזה ומשלוח.
שם .....
כתובת .....

מוסך בני
ת"א, צומת אבו־כביר
רח' 381, טל. 826178

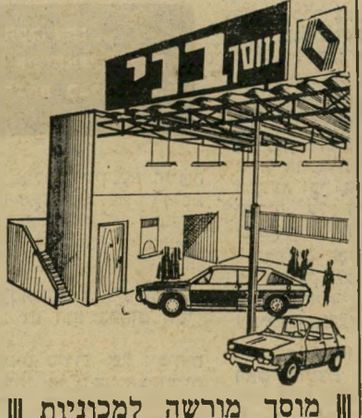

מוסך מורשה למכוניות
ד ל ת ה
שרות נאמן ומקצועי למכוניות
„רנו" — „פיאט"
* מכוניות * פחחות
* חשמלאות
ברכת חג שמח לכל לקוחותינו

מה?
שם נ. רשום 5258
ינה קולדה
ד לא טעמת
זו את החוויה
שתו פינה קולדה!
בחר
שקאות
קטייל:

זה קולדה
מברו
זה קולדה
יבואנים ומפיצים בלעדיים בישראל - י.ד. טסקים
ת"א, הקונגרס 44, טל. 832236

אתה והלירה

1 לירה ישראלית אחת תשכ"ט

מאת יגאל לביב

הסתבכות „גילרם" למכוניות
מעל 80 מיליון לירות

יותר מ־12 בנקים מסובכים בהת־מוטטותה של החברה למכירת רכב ב־תשלומים „גילרם", שהיקף חובותיה מס־תכם בכ־80 מיליון לירות. הבנקים הס־כימו כי חברת „רץ" לרכב ולציוד מחיפה, תנסה לטפל בהסדר, שלפיו יוסיפו רוכשי המכוניות עוד 35% מהסכום ששילמו כריבית, ויישארו עם המכוניות. אם ה־הסדר לא יתממש תתפוצץ פרשה חדשה בענף מכירות הרכב בתשלומים.

הבנקים שהסתבכו בפרשת „גילרם" יכולים להאשים רק את עצמם. לפני כשנה פירסם מדור זה („העולם הזה" 2111) ידיעה בכותרת „משנה שם משנה מזל", ובה תיאור הסתבכותם של כמה סניפי בנקים בחיפה וחדרה בגילגולים השונים של חברת „גילרם". הבנקים ש־הסתבכו אז היו הפועלים וכללי בחיפה, לאומי בחדרה ו„מרכנתיל" בתל־אביב. בעיקבות הפירסום נקטו שני בנקים ב־אמצעי־זהירות; שני אלה לא מופיעים עתה ברשימת הבנקים המסובכים. הבנ־קים שהפיקו לקחים הם „בנק הפועלים" ו„מרכנתיל".

הבנקים שהסתבכו עתה הם, בין ה־שאר, „החברה הישראלית לערבויות", ש־יושב־ראש מועצת־המנהלים שלה הוא **אהרון סחרוב**, בסכום של 18 מיליון לירות; „קופת עליה", ועוד בנקים ב־סכומים שבין 5 ל־7 מיליון לירות.

הבעיה היא, שחברת „גילרם" הודיעה בזמנו לבנקים, עת הילוו לה כספים, שאין צורך לנכות מס במקור של 35% מהריבית ששילמו לה הלקוחות על ה־הלוואות, מפני שלחברה יש פטור מניכוי במקור של מס זה. עתה התברר שאין לחברה פטור כזה, ומס־הכנסה תובע את מלוא המס שלא נוכה ואת רשימת ה־לקוחות, כדי לגבות מהם את המס.

הביזבוז של
דני ויימן
ב„שימשון"

דני ויימן משתולל שוב, בהוציאו מאות אלפי לירות על מודעות־ענק בעי־תונים, לפירסום חברת־ביטוח חדשה בשם „אנשים". ההשקעה בחברה זו ו־במטע הפירסום היא של חברת הביטוח „מנורה". נראה כי ראשי חברה זו לא התרשמו ממעלליו של ויימן בחברת „שימשון" ההסתדרותית, ממנה פוטר על־סמך חוות־דעתו של מבקר ההסתד־רות. הם גם לא התרשמו ממימצאי פרק־ליטות מחוז תל־אביב, שקבעו כי ויימן השתתף בהונאת „שיכון עובדים" ומיש־רד־השיכון, בהוצאת דירה לעצמו, בתנאי זוגות־צעירים, בניגוד לתקנות.

נראה כי ראשי „מנורה" סבורים, כי בפירסום נרחב במודעות אפשר לטשטש את מעשיו של מי שעומד בראש „אנשים". כדאי, אולי, להביא לידיעתם עוד מחדל של ויימן, שעלה ל„שימשון" אלפי לירות.

לחברת „שימשון" היה בניין מישרדים ברחוב מונטיפיורי בתל־אביב, ששימש אותה ביעילות וחסכנות. הבית לא נראה לוויימן, והוא שכר מישרדים מפוארים בבית המישרדים היקר ביותר במדינה, „בית אסיה". כל מישרדי „שימשון" עברו ל„בית אסיה" ובית „שימשון" נשאר ריק, ללא כל שימוש, במשך שנה תמימה. רק בימים אלה החליטו ראשי „חסנה", שהיא בעלת „שימשון", לאייש את ה־בניין במינהלת מחוז תל־אביב של ה־חברה. שנה תמימה שילמה „שימשון" שכר דירה יקר, וביתה שלה עמד ריק. דוגמה נאה לניהול היעיל של ויימן.

בית „שימשון" הריק — בית „שימשון" המאוכלס

שנה של ביזבוז

גוברת ההגירה
לדרום־אפריקה

יותר מ־37 אלף ישראלים היגרו בשנים האחרונות לדרום־אפריקה. באותה עת עלו משם לישראל 13 אלף, כך ש־24 אלף תושבי־ישראל־נטו נשארו בדרום־אפריקה. חלק נכבד, קרוב ל־3,000, הם לוטשי־היהלומים. הגידול בהגירה משתקף גם בגידול בקשרי המיסחר בין המדינות.

בפתיחת תערוכת התעשיה הישראלית ביוהנסבורג נמטר, כי הסחר בין שתי הארצות גדל בממדים שאין דומה להם. בשנת 1971 ייבאה ישראל מדרום־אפריקה ב־8.1 מיליון דולר וייצאה ב־9.4. בשנת 1979 ייבאה ישראל ב־79.9 מיליון דולר וייצאה ב־37.7. דובר מטעם התעשוכה הישראלית אמר, כי לישראל מעורבות חזקה בתעשיות האלקטרוניקה, הכימיה וייצור־ציוד של דרום־אפריקה.

בנאום בטלוויזיה הדרום־אפריקאית, אמר שר־החוץ של טאיוואן, שביקר ב־יוהנסבורג, כי יש לכונן משולש חדש של העמים החופשיים — טאיוואן, דרום־אפריקה וישראל.

הפיטורים
המיסתוריים
של גורן וקין

יושב־ראש מועצת־המנהלים של חברת „תעשיות רוגוזין" ומנהלה הכללי, אלוף (מיל.) **משה גורן** ואלוף (מיל.) **נחמיה קין**, פוטרו לפתע מתפקידם על־ידי בעל המיפעל, המשקיע האמריקאי **ארווין מלצר**. הפיטורין נעשו לפני כמה חודשים. כיושב־ראש מועצת־המנהלים מונה **יוסף מילוא**, וכמנכ"ל

יושב־ראש גורן
— לכיוון אחד

מונה **אריאל שטרן**, שניהל את ה־מיפעל לפני גורן וקין.

גורן וקין הגישו תביעה נגד מלצר, לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, על הפרת חוזה. הסיבות לפיטורין לוטות בערפל. מקורביו של גורן מסרו, כי כמה מחברותיו של מלצר באמריקה מצויות בכינוס נכסים, ועל רקע זה תבע מלצר מגורן וקין תביעות ניהוליות שהם לא הסכימו להן. מקורביו של מלצר טענו, כי נגלו לו אי־סדרים ברכישת חומרי־גלם למיפעל ותשלומי־יתר ששולמו בגינם.

יושב־הראש החדש של „תעשיות רוגו־זין", יוסף מילוא, מסר, שכאשר קיבל את התפקיד הודיע שלא יטפל בנושאים שבין בעלי המניות למנהלים הקודמים.

מנכ"ל קין
כרטיס טיסה —

הסיבות לחילופין
בבנק־הפועלים

שובו של **יעקוב לוינסון** לתפקיד יושב־ראש־מועצת־המנהלים של „בנק הפועלים" מעיד כי בדעתו לא להצטרף לממשלה הבאה של המערך, גם אם יוצע לו תיק האוצר. קבלת הניהול הפעיל של הבנק, כשניצחונו של המערך כמעט ודאי, כמוה כהודעה, שמי שלקח על עצמו את הנטל הכבד של הבנק לא יעסוק בפוליטיקה בעתיד הקרוב. זוהי פרישה־מן־המירוץ ולא שיבה לישראל כדי להשתתף בו, כפי שפירשו בטעות כל העיתונאים.

נראה כי הסיבה היא, שאין לוינסון רואה בקבלת תיק האוצר מטרה כשלעצ־מה, והוא סבור כי הדבר בא בחשבון רק אם יקבלו את המדיניות הכוללת שהוא מציע. הוא מניח שהתנאי הזה לא יתקבל על דעת מרכיבי הממשלה הבאה של המערך. אולם כשיתפתח משבר כלכלי חמור, שיאלץ את הממשלה הבאה לקבל את עיקרי מדיניותו ללא עוררין, יהיה לוינסון מוכן ומזומן לכהן בה כשר־האוצר. בינתיים הוא מתכוון להקדיש את מירב זמנו לחיזוקם של „בנק הפו־עלים" והמשק ההסתדרותי.

מכירות „ישראם" ב־1980
מעל 8 מיליון דולר

חברת „ישראם" תמכור השנה סרטים בסכום של יותר משמונה מיליון דולר, הודות לחוזי־ייצוג בילעדיים שחתמה עם מפיק של שיבעה סרטים חדשים, **ג'רי זייטמן**, שהיה מנהל ההפקה של „קו־לומביה". ההשקעה בהפקה תהיה 35 מיליון דולר. „ישראם" קיבלה ייצוג־מכירות לכל העולם, מילבד אמריקה. ל„ישראם" ייצוג של סרטים שכבר הוש־למו, כמו „טריסטאן ואיזולדה", עם **ריצ'ארד ברטון**, „שלחתי מיכתב לאהובתי", עם **סימון סניורה**, „הגורם האנושי" ועוד.

הממונה לשעבר
על המכס
ומלונות שיך

מי שהיה מנהל המכס והבלו, **יחז־קאל אבולעפיה**, קיבל הצעה להת־מנות מנכ"ל רשת „מלונות שיך". אבול־עפיה אמר למקורביו, כי המינוי טרם יצא לפועל מסיבות שונות.

מינוי זה מעורר כמה תמיהות. כשהיה אבולעפיה מנהל המכס הוא טיפל אי־שית בכמה מיקרים שבהם נפתחה חקירה נגד מלונות־שיך בענייני פטור־מותנה ומס־עקיף של מלון בירושלים. אבולעפיה החליט במיקרים אלה להקל על **חיים שיך** ולא לפתוח נגדו בהליכים מיש־פטיים. חוק שירות־הציבור, „הגבלות לאחר פרישה" תשכ"ט (1969), מחייב תקופת צינון של שנה מיום פרישתו של עובד־מדינה, וקובע: „עובד־מדינה שפרש מן השירות אינו רשאי לקבל טובת הנאה מאדם שהיה נזקק להחלטתו כאשר היה בשירות, וכן אסורה קבלת טובת־הנאה מאותו אדם לקרוב של העובד שפרש מן השירות."

אם יקבל אבולעפיה את התפקיד ה־מוצע על־ידי שיך, יחרוג מהוראותיו של חוק שירות־הציבור.

„מסדה" פרשה
מהפקת „פילון"

הוצאת „מסדה" העבירה את זכויות ההוצאה־לאור של עיתון הילדים „פילון" לפירסומאי **ראובן וימר**, שיהיה גם עורך העיתון. „פילון" ימשיך לקבל תמי־כה מ„בנק דיסקונט".

הפנתר השחור מני כהן, שהנהיג את חבריו לזרועות רק"ח, נטש את הפוליטיקה והפך דתי

ביפה אדומה

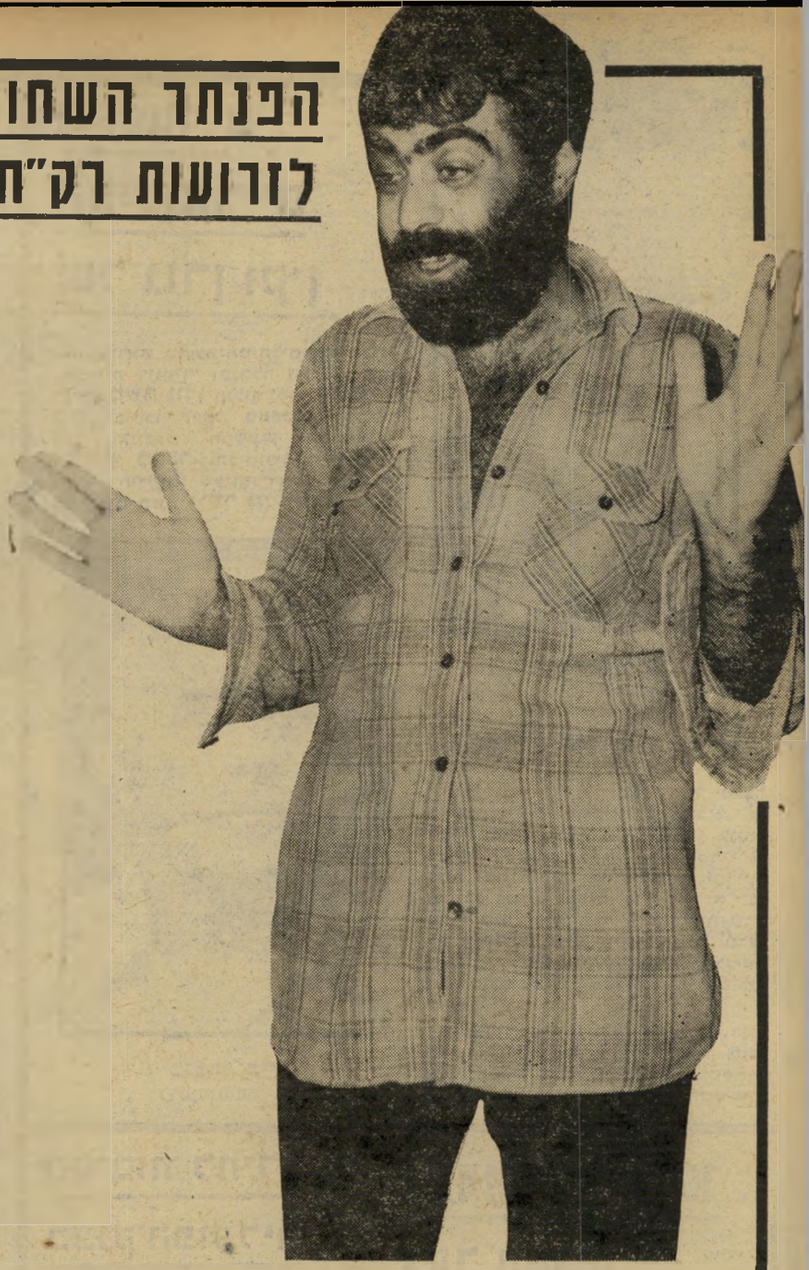

"כ אשר עשו אזכרה לסבא שלי, סירבתי לחבוש כיפה ולהתפלל," התוודה מני כהן, מזכירו האישי של ח"כ חד"ש, צ'ארלי ביטון, באוזני עיתונאי. "ההורים שלי לא סלחו לי עד היום, שלא עשיתי ברית־מילה דתית לבן שלי. כזה אני..."

הווידוי, שהושמע לפני כארבעה חודשים, היה כן לחלוטין. לפחות באותה התקופה. השבוע השמיע מני דברים שונים לגמרי. "אני שומר מיצוות מזה שלוש שבועות," גילה לעיתונאי בשיחה טלפונית. "עזבתי את הפוליטיקה ואני חובש כיפה ולובש ציציות."

הצעיר גבה־הקומה, שהתפרסם בשנים האחרונות כפנתר־שחור, בעל עבר פלילי שחזר למוטב, הפך דתי. הזקן השחור שתאם בדייקנות לדימויו המהפכני של מני, שנחשב בעיני רבים לקומוניסט שרוף, נראה לפתע כזקנו של בחור־ישיבה. האדם ששמו נזכר בקביעות בעיתונות, כמי שהיה מעורב בהברחת סמים וכמי שנחשד ברצח ויצא זכאי, החל החודש פרק חדש בחייו הסוערים. הוא החזיר בתשובה התורן של ישראל.

"במשך שלושים ושלוש שנות חיי חיפשתי את עצמי," הסביר השבוע. "הלכתי עם שאלה, וחזרתי עם תשובה."

הקשר החיפאי

ב פירסומו הראשון זכה לפני עשר שנים, כשנעצר בגמל חיפה לחשוד בהברחת 100 קילוגרם של חשיש — כמות שנחשבה באותם ימים לאגדתית. חוקרי המישטרה התגאו, שהצליחו להוציא מפיו של מני הודאה, שכללה פרטים על מארגני ההברחה וממנים. שופטי בית־המישפט המחוזי בחיפה גזרו עליו שש שנות מאסר בפועל, למרות שבמהלך המישפט התכחש להודאה שהציגו חוקרי־המישטרה (העולם הזה 2153).

חברתו, שהיתה בעלת המכונית אופל מישפחה מעדות־המזרח, והאמריקאית הזוהרת היה סיפור של אהבה־ממבט־ראשון. מני הגיע לניו־יורק ב־1967, כשהיה בן 20. תוכניתו היתה ללמוד באחת האוניברסיטות האמריקאיות — היסטוריה, ואולי פסיכולוגיה. אולם כשראה את אורורה בפעם הראשונה זנח את כל התוכניות. הוא חדל להורות עברית לילדי היהודים ועבר לדירה של אהובתו, בפארק אבניו.

כשהגיעו שני האוהבים לישראל — הוא לביקור מולדת והיא לטיול — שכרו וילה בסביון מאחד בשם עזרא טיסונה, אלוף השש־בש, ששמו השתרבב מאוחר יותר לחקירות המישטרה בנושא הפשע־המאורגן.

"מה הקשר שלך עם טיסונה?" שאלו החוקרים את מני.

"אנו מכירים מילדות," השיב. "שיחקנו שש־בש, גדלנו ביחד בירושלים והלכנו לאותו בית־כנסת."

"האם לא הוא שתיכנן את הברחת החשיש?" שאלו החוקרים. "האם לא הוא מישפחה מעדות־המזרח, והאמריקאית הזוהרת היה סיפור של אהבה־ממבט־ראשון. מני הגיע לניו־יורק ב־1967, כשהיה בן 20. תוכניתו היתה ללמוד באחת האוניברסיטות האמריקאיות — היסטוריה, ואולי פסיכולוגיה. אולם כשראה את אורורה בפעם הראשונה זנח את כל התוכניות. הוא חדל להורות עברית לילדי היהודים ועבר לדירה של אהובתו, בפארק אבניו.

כשהגיעו שני האוהבים לישראל — הוא לביקור מולדת והיא לטיול — שכרו וילה בסביון מאחד בשם עזרא טיסונה, אלוף השש־בש, ששמו השתרבב מאוחר יותר לחקירות המישטרה בנושא הפשע־המאורגן.

"מה הקשר שלך עם טיסונה?" שאלו החוקרים את מני.

"אנו מכירים מילדות," השיב. "שיחקנו שש־בש, גדלנו ביחד בירושלים והלכנו לאותו בית־כנסת."

"האם לא הוא שתיכנן את הברחת החשיש?" שאלו החוקרים. "האם לא הוא האיש שהבטיח לך רבע מיליון לירות תמורת העברת החשיש לאמריקה?"

מני הכחיש בתוקף. לא רק שטיסונה, ידידו מנוער, אינו מעורב בפרשת המכונית כפולת־הדפנות — גם הוא עצמו אינו מעורב בה.

מאז סירב בעקשנות לחטט בעברו. הוא הסתפק רק בקביעה "שילמתי כבר את

העציץ מני כהן (עם מעיל משובץ, בתוך) מובל אל בית־המישפט, כחשוד בהשתתפות ברצח סוחר סמים יפואי, בשלהי 1978. אחרי שבילה כמה חודשים בכלא זוכו מני כהן, שאלתיאל עוזרי ומשה מורי, מכלי שחוייבו כלל לענות על האשמה. בשעה שמני היה עצור נרתמו חבריו להגנתו, וערכו מגבית לשכנר עורך־דין.

המנהיג מני כהן, בשעת דין ודברים עם תת־ניצב חיים בר־אליהו, שהיה מפקד מישטרת ירושלים, בעת אחת מהפגנותיהם של הפנתרים השחורים. דמותו הסמכותית של מני ותושייתו, הפכוהו למנהיגן של פעולות־מחאה רבות.

ג'יי־טי, שבין דפנותיה הוטמן החשיש, חבילות חבילות, שוחררה ומיהרה לעזוב את הארץ. היתה זו בלונדית משגעת, עשירה כקורח, בשם ג'קלין אורורה שטיין, שנמצאה באותה עת בהליכי גירושין מבעלה, חבר בית־הנבחרים של ניו־יורק ומעשירי היהודים של העיר.

הרומאן של הצעיר הירושלמי, בן ל־

חובי לחברה", עליה חזר שוב ושוב, גם כשהופיע, לפני יותר משנתיים, בראיון ב־תוכנית הטלוויזיה עלי כותרת.

רק פעם אחת נשברה עקשנותו. הוא נאלץ לחזור אל העבר, כשהעיד במישפט בצלאל מיזרחי נגד הארץ ונחקר על פרטי־פרטים. קבעה השופטת: „עדות שקשה להסתמך עליה, לא רק לאותו עניין שלגביו חזר בו וסתר עצמו שלוש פע־מים, אלא עדותו כולה מוכתמת..."

רשמקול במישכן

האם עדותו המוכתמת של מני כהן מעידה על תכונה של שקרן, או שמא נתון האיש בלחצים ואיומים, המסב־כים אותו שוב ושוב?

מכריו של מני מעידים, כי המדובר באדם שנרדף על־ידי צל הודאתו הרא־שונה במישטרה, ושחשש במשך שנים רבות משלושה אנשים מפורסמים, שנזכרו במיסמכי המישטרה ובמישפט מזרחי־הארץ: רחמים אהרוני, טוביה אושרי ואלי טיסונה.

האם היה יסוד לחששו, או שמא היה החשש רק פרי דמיונו של צעיר שהסתבך בפרשת סמים, מבלי שהבין דבר וחצי דבר בחוקיו הנסתרים של העולם־התח־תון? כך או כך, החשש עצמו מסביר מדוע חזר בו וסתר את עצמו פעם, פע־מיים ושלוש.

החשש הזה גם מסביר, אולי, פרשה אחרת הקשורה בשמו של מני — ההק־לטות החשאיות שערך לפני כשנתיים וחצי במישכן הכנסת, כשניהל שיחות מלב־אל־לב עם ח"כ אהוד אולמרט. כ־שפירסמו מני כהן וח"כ צ'ארלי ביטון את תמליל השיחות, נחשפה דמותו של אול־מרט, שלא יכול היה להסתיר את מבו־כתו. התברר לכל, שהח"כ המציג עצמו כלוחם מיספר 1 בפשע־המאורגן בישראל בדה דברים מליבו וסיפר על יחידה מיוו־חדת של כוחות הביטחון, שנועדה לדבריו לחסל כל מי שינסה לפגוע בו. ההק־לטות פגעו אמנם באולמרט, אולם עוררו שאלה: מה העניין שמצא אז מני כהן בתעלוליו של רודף־פירסום ולמה הכניס את אפו בעניינים לא לו, בשעה שזכה למעמד מכובד — כמזכיר אישי של חבר־כנסת וככוכב עולה בסיעה הפרלמנטארית של חד"ש?

האם גם הפעם פעל מתוך חשש, או תחת לחץ?

בדברים שלא התפרסמו עד כה, אותם אמר לפני כשנתיים, הסביר מני שסיעת חד"ש בכנסת דנה בעניין ההקלטות. שומ־עיו, שהתפלאו לגלות קשר בין סיעת חד"ש, הכוללת את ראשי רק"ח, לבין פרשת ההקלטות, לא הסתירו את תמי־התם. לכן הוסיף מני ואמר: „על השי־חות עם אולמרט דיווחתי לסיעה; היה דיון והסיעה קיבלה החלטות."

סתם ולא פירש.

מי שמכיר את סיעת רק"ח בכנסת יודע, כי חרף עמדותיה הקיצוניות גו־הגים אנשיה להקפיד על החוק ועל הכ־ללים הנהוגים בכנסת. הם יראים תמיד פן יוצאו אל מחוץ לחוק ואין להניח שיסכימו ליטול חלק בהקלטות חשאיות בתוך המישכן. פירסום התמליל השתלב אז בריב הקולני שהתחולל באותם הימים בין ח"כ אולמרט לבין האלוף (מיל.)

(המשך בעמוד 48)

הבן

טל הוא בן שנה ותשעה חודשים, נולד כמה חודשים לפני רצונו, לחנך את בנו לפי עקרונותיו החדשים, שמירת מצוות ותפילה.

האשה

יהודית שטרנברג, מתגוררת באחרונה בתל־אביב, אחרי שנטשה את דירתם המשותפת בירושלים. לדברי מני הם נשארו חברים טובים.

המפגין

מני כהן ניצב מאחורי כרזה האומרת: „התנועה למען ארץ־ישראל השלמה מובילה למילחמה!" היה זה בעת הפגנה של אנשי שמאל וקומוניסטים, שקראה להכרה באש"ף ולמשא־ומתן בין ממשלת ישראל לנציגי **האירגון לשיחרור פלסטין**. רבים סברו בטעות כי מני הוא חבר רק"ח, בגלל קירבתו למיפלגה זאת.

העסקן

מני כהן מסתודד עם הכומר השחור האמריקאי, ג'סי ג'קסון, מאחורי גבו של חבר־הכנסת צ'רלי ביטון. השלושה עומדים על גדר בשכונת עוני ירושלמית, כדי להפגין את הסולידריות שביניהם ואת הממדות המשותפת.

כיפה אדומה

(המשך מעמוד 47)

רחבעם („גאנדי") זאבי. אולמרט האשים את גאנדי בקשרים עם מה שהוא כינה „לווייתני הפשע־המאורגן", אך לקומוניסטים לא היה עניין כלשהו לסייע לו או ליריבו — שניהם כאחד נחשבים בעיני הקומוניסטים למוקצים מ־חמת מיאוס פוליטי.

חשוד ברצח

ה סבר אפשרי: מני נדחף על־ידי מישהו להקליט את השיחות. כדי להסוות זאת נאלץ לתאר את המיבצע, כמעשה פולי־טי שקיבל גיבוי מסיעת החזית ה־דמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש).

לפני כשנה וחצי הוטל מני כהן למרכזה של סערה חדשה. הפעם נעצר כחשוד בהשתתפות ברצח — פשע הכרוך במאסר־עולם.

הפרשה החלה בערב סוכות, כ־שסוחרי־סמים, עבדאללה עיש (24), נורה למוות מטווח קצר בלכתו ברחוב דונולו ביפו. כעבור עש־רה ימים נורו שני צעירים שיצאו מאחד הבתים, באותו הרחוב, כמ־עט באותו המקום. איברהים עאסף (29) נהרג בו במקום ואילו חברו, עבד טוואשי (27), נפצע ואושפז. האלמונים שיירו לעבר השניים צרורות ארוכים של עודי — של מאסר־עולם מרחף עליו.

אחרי שהיו עצורים שלושה חו־דשים זוכו מני כהן ושני חבריו לספסל הנאשמים, מבלי שחוייבו כלל לענות על האשמה. מיקרה נדיר זה פירושו, שהתביעה לא הביאה אפילו „ראיות לכאורה", כדי לבסס את אשמתם של מני וחבריו.

כשיצא לחופשי המתינו למני חבריו, להקביל את פניו. צ'ארלי ביטון הסביע נשיקה בלחיו. ה־עציר המשוחרר, שהפסיד כמה קי־לוגרמים ממישקלו בכלא, הצמיח זקן עבות ושחור. במרירות שלא הוסתרה טען שנעשה לו עוול בכוונה תחילה. לדעתו היה זה חבר־הכנסת אהוד אולמרט „המלוכ־לך האמיתי בכל הפרשה". וכה אמר מני: „הוא ליכלך עלי ועל צ'ארלי כל הזמן. עיתונאים באו אלי בכנסת, ואמרו לי: אולמרט אומר שאתה סוחר־סמים. אמרתי להם: הייתי פעם חבר של אול־מרט, ויש לי שלוש גלויות שהוא שלח לי מהונג־קונג. עד כמה ש־ידוע לי, הונג־קונג היא מרכז ה־סמים (העולם הזה 2166)."

מני כהן לפני המעצר — מני כהן אחרי שזוכה

קומוניזם פלוס דת

מריות מייאשת

כ שיצא מהכלא נראה כמי שהתאושש וחזר לאיתנו. הוא האחרונות. בשקט וללא פירסום הסתלק מכהונתו, כיועצו ומזכירו של צ'ארלי ביטון, וניתק את קש־ריו עם סיעת חד"ש. את המהפך הנוכחי בחייו הוא תולה ב„אירוע אישי מסויים" מן הזמן האחרון. „אירוע חיובי," לדבריו, שעליו הוא מסרב להרחיב את הדיבור.

כשנשאל מה הוא עושה ימים שלמים בביתו שברושלים, השיב: „יושב, עומד ומתפלל." ואיך הוא דואג לקיום היומיומי? „אני אוכל אצל ההורים שלי, שהם דתיים, ואבא שלי הפך לאדם המאושר בתבל."

בראיון טלפוני סיפר השבוע: „לא מצאתי עדיין זרם דתי שאליו אני רוצה להשתייך. כרגע אני לומד תורה בכוחות עצמי, מ־תוך כוונה להשתלב בעתיד באחת הישיבות. אינני מיסיונר ואיני מנסה לכפות את האמונה הדתית שלי על איש. רק"ח בוודאי מצ־טערים שהפסידו אותי, וגם צ'ארי לי מצטער, אבל סיבת עזיבתי את הפוליטיקה היא אישית לגמרי. צ'ארלי נשאר בעיני הנציג היחידי האמיתי של עדות־המיזרח. הוא החבר הכי טוב שלי. הוא מנהיג טבעי ואני משוכנע שיוכל להס־תדר בלעדי."

תופעה מדבקת?

ע ? חברתי־לחיים ואם בנו, יהודית שטרנברג, עימה חי בירושלים מזה ארבע שנים, סירב להרחיב את הדיבור. „לא נפרד־נו," סיפר. „היא בתל־אביב, אבל אנחנו חברים טובים. היא מקבלת את הדרך שלי."

עוזי בורשטיין, חבר המוסדות המרכזיים של רק"ח, התגאה ה־שבוע לפחות בעובדה אחת הקשו־רה בחזרתו־בתשובה של מני כהן: „התפנית שהתחוללה אצל מני אי־נה מבטאת אכזבה מאיתנו. זה משהו כמו אורי זוהר. יש לנו יחסים מאד טובים, אבל קרה לו איזשהו תקר. זה קורה בחיים, ואני מקווה שזה זמני.

„אנחנו, הקומוניסטים, מתייח־סים בסבלנות ובסובלנות לתופעות כאלה, ומשתדלים להבינן כחלק מ־התהליכים החברתיים. ומלבד זאת אל לנו לשכוח, שהחברה הישרא־לית מצויה במשבר רוחני עמוק."

ובכל זאת, איך אפשר להסביר לדברי המישטרה הריקו מחסנית שלמה — נמלטו מהמקום במכו־נית אאודי לבנה. גם הפעם תוארו קורבנות ההתנקשות על־ידי ה־מישטרה כ„סוחרי סמים מוכרים".

חוקרי מישטרת יפו הבינו, ש־המדובר הוא במאבק בין סוחרי־סמים, על השליטה באיזורי מכי־רה. לכן העבירו את המשך החקי־רה לידי מדור התישאול שביחי־דה המרכזית, שאנשיו עצרו שלו־שה חשודים. המפורסם שביניהם היה מני כהן, שנודע אז כיועצו הממולח של ח"כ ביטון וממנהיגי הפנתרים־השחורים.

הצעיר, המאמין כי ניחן בכו־שר מנהיגות („יש לי שכל, אני יודע איך עובדים. יכולתי להג־היג אלפים. בכל מקום שבו הייתי סחבתי אחרי אנשים. בבית־הסו־הר, למשל, או כשהייתי מדריך חבורות־רחוב במוסררה, ואירגנתי מרד של המדריכים...") נראה כ־אדם מחוסל מבחינה ציבורית, שצל ניסה להחיות את תנועת הפנתרים־השחורים, ובלט כאשר הנהיג מיבצע השתלטות של נוער־שכונות על התנחלות בגוש־עציון. אולם משהו בהתבטאויותיו העיד על מרירות מכרסמת ומייאשת.

„אני שרוף!" נהג לומר בכל הזדמנות. „גם בגלל ההשקפות שלי — אני אישית מרגיש קרוב מאד לרק"ח — וגם בגלל העבר."

בראיון לעיתון סיפר מני, שבדו־מה לסמי דייויס, שהציג עצמו כ־אדם מאושר („אני כושי, יהודי ובעל עין אחת"), כך גם הוא, מאושר בלשון סגי־נהור: „הייתי בבית־סוהר, אני קשור לרק"ח וחי עם אשה ללא נישואין."

יושב, עומד ומתפלל

ל פני כחודש נעלם מהנוף של הכנסת, שבו היה שתול בשנים מהפך כה קיצוני אצל אדם שהיה פעיל קרוב למיפלגה הקומוניס־טית? בורשטיין: „אצל אדם ש־אין לו השקפת־עולם מוצקה, מארכסיסטית־לניניסטית, זה עלול לקרות. אני מקווה שהוא יתגבר על זה. העזרה היחידה שבכוחנו לתת למני היא הסבלנות. דבר אחר לא נחוץ."

האם המהפך הדתי של מני מבטא רק משבר אישי או שמא יש לו השלכות יותר רחבות? לבורשטיין יש תשובה נחרצת: „אנחנו לא חוששים שזוהי תופעה מדבקת. ל־חברים שלנו נראה הדבר כה מוזר, עד כדי כך שזה לא מדבק כלל ועיקר. זה גם לא יפגע בפעילות. יש אצלנו שורה של ערבים דתיים, אבל יהודים אין."

תגובתו של ח"כ ביטון היתה שונה. „חבל," אמר בקול נכאים. „צריך לעשות משהו — ולו רק למען מני!"

יוסי הימק ■

מיכאל תפוח-אמנון צבן

בשיתוף עם

ZOHAR PRODUCTIONS מציגים:

הופעה חד־פעמית בלוס־אנג'לס!

שלום חנוך

והגיטרה

יום ראשון 27.4 בשעה 6.00 בערב

באולם ה"ROXY", Sunset Boul.

כרטיסים בקופה ה"ROXY",

"TICKETRON", "HATAKLIT"

פרטים והנחות לקבוצות מאורגנות:

במשרד טל. 3892—484—714

מבחר עצום מכל הפירמות הבינלאומיות
תמצא בבית מסחרינו במחירים סיטונאים
לנו נסיון של 25 שנה.

נסה ותהנה!

אורית מערכות צליל

תל־אביב, רח' אחד העם 19, טל. 615507

נחמד מאוד להיות חשוב
אך יותר חשוב להיות נחמד

האם ניסית פעם להיות נחמד למשך
לפקיד בדואר, לנהג באוטובוס,
לשכן מהקומה החמישית, סתם ככה,
מבלי לצפות שתצמח לך מזה תועלת?
היה נחמד, אמור מלה טובה!

אנחנו משתדלים

לאזרחים למען איכות חיים, ת.ד. 1097 גבעתיים
לקבלת חומר הדרכה, כתוב

לפני חודש נעלם מני כהן מנוף הכנסת - בשקט וללא פירסום הסתלק מכהונתו - אך על המהפך שחל בח"כ אינו מוכן להרחיב את הדיבור

לפני חודשיים טבע ילד בבריכה פרוצה באור־יהודה וראש־המועצה מסרב לגדר את המקום ומסכן חיי ילדים נוספים

בריכת המוות

ראש־המועצה

יצחק בוכבזה

אשר התעלם מהאזהרות שהופנו אליו.

פ ירפירי וזעקותיו־העזרה של הילד בן השלוש לא הועילו. איש לא היה בסביבה כדי לסייע לו ולהצילו ממקורות שונים למימון הפרוייקט. אולם למרות שעד היום הושקעו בבריכה כחמישה מיליון לירות, בנייתה עדיין לא הושלמה. הבור כבר מוכן, אך מיתקנים אחרים וחומה מסביב לשטח הבריכה עדיין אינם. במצב זה מהווה הבריכה מיפגע בסיכוני חמור.

גשמי החורף מילאו את הבריכה במים. בהיעדר גדר, משחקים ילדי השכונות שמסביב על סף הבריכה, תוך סיכון עצמם. הורים מודאגים ואישי־ציבור מקומיים פנו בעניין זה כמה פעמים בעבר אל ראש־מועצת אור־יהודה, יצחק בוכבזה,

הבריכה הפרוצה

ריכה טרם הושלמה. הבור כבר מוכן, אך מיתקנים אחרים וחומה מסביב עדיין אינם. גשמי החורף מילאו את הבריכה במים, ובהיעדר גדר, משחקים ילדי השכונות שמסביב על סף הבריכה, תוך סיכון עצמם.

מהווה מיפגע בסיכוני חמור. בנייתה של הבמשקיעה אל קרקעית הבריכה. זמן קצר לפני כן עוד שיחק הילד על שפת הבריכה. מכונית הצעצוע שלו נפלה למים, והוא היסה את גופו וניסה למשותה. לפתע איבד את שיווי משקלו ונפל. תוך כמה דקות נעלם גופו מתחת לפני המים.

זהו תיאור מותו המשוער של הילד שלום סמח, שטבע לפני חודשיים בבריכת־השחייה הבלתי־גמורה באור־יהודה. למרות שהאסון זיעזע את תושבי המקום, היו כאלה שלא הופתעו ממנו. רבים הפנו אצבע מאשימה כלפי מועצת אור־יהודה וכלפי ראש־המועצה, יצחק בוכבזה. לטענתם היה אסון כזה צפוי, ולמרות זאת לא נעשה דבר למניעתו. אולם באור־יהודה מושמעת האשמה חמורה עוד יותר: גם אחרי האסון לא נעשה דבר למניעת הישנותו, וחייהם של ילדים רבים נמצאים עדיין בסכנה.

בהקמתה של הבריכה, הנמצאת בלב אזור מגורים צפוף, הוחל עוד לפני שלוש שנים. מועצת אור־יהודה גייסה כספים והתריעו בפניו על הסכנה. הועלתה גם הצעה להציב שומר קבוע במקום, או להקים גדר זמנית, עד שתושלם הקמת החומה. אולם ראש־המועצה העדיף להתעלם מהסכנה ומהאזהרות, ולא נקט כל צעד לשיפור המצב. כאשר טבע הילד שלום סמח, ידעו רבים באור־יהודה שאת האסון אפשר היה למנוע.

„הצעה שטותית"

מ ישפחתו של שלום סמח מתגוררת ברחוב ההגנה 75, במרחק כמה עשרות מטרים מהבריכה. אמו, אסתר, חששה תמיד מאסון שעלול להתרחש בגלל המיפגע הבטיחותי הסמוך לבית. „תמיד שמרתי על שלום בטווח עין," סיפרה אסתר, „אף פעם לא נתתי לא להתרחק. ביום האסון חליתי כביסה ושלום שיחק בחצר. כשסיימתי, הבחנתי שהוא נעלם. רצתי מייד לחפש אותו מסביב לבית, ומשלא מצאתי אותו, הלכתי לכיוון הבריכה. היו שם ילדים שראו אותו, ואמרו לי ששלחו אותו הביתה. חזרתי, אבל שלום לא היה.

„כשעברו שעות, התקשרתי למישטרה והודעתי להם. המישטרה החלה בחיפושים וגם אנשים מהסביבה הצטרפו ועזרו לחפש אחריו. חשבו שאולי הוא טבע בבריכה והחלו לשאוב את המים. רק ראש־המועצה, שבא אחרי שהתעורר החשש שבני טבע בבריכה, טען כל הזמן שזה לא יכול להיות. הוא ממש פחד מהמחשבה שאולי שלום בבריכה. לבסוף גילו את שלום שוכב על הקרקעית. מצאו גם את מכונית הצעצוע שלו.

„מאז האסון אני לא מוצאת את עצמי. הנחמה היחידה שלי זאת התינוקת, שנולדה שבועיים לפני האסון. אני לא מסוגלת לשכוח את מה שקרה. כל הזמן הייתי יושבת ומסתכלת בתמונות של שלום, עד שבעלי, הרצל, לקח ממני את כולן. אני לא חושבת שאוכל להמשיך לחיות כאן. נצטרך לעבור דירה, כדי שאוכל להתאושש מהאסון.

„אחרי ההלווייה סיפרו לי שלפני חודשיים כמעט טבע ילד בבריכה וברגע האחרון הציל אותו. אז הגישו תלונה למועצה, אבל לא נעשה דבר. זה ממש מחדל! עוד כמה ילדים צריכים לטבוע כדי שיעשו משהו?!

„ראש־המועצה אפילו לא מצא לנכון לבוא אלינו הביתה, לנחם אותנו. הוא פשוט מתעלם ממה שקרה ומהסכנה שנמשכת. בעלי ואני הגשנו תביעה משפטית נגד המועצה, בגלל ההזנחה. בעניין הזה אנחנו גלך עד הסוף. לא הבאתי ילד לעולם ככה סתם!"

בעיקבות הטביעה נפתחה חקירה במישטרה. מתוקף תפקידו, כראש־המועצה, נחקר גם יצחק בוכבזה. בנוסף לתביעה האזרחית הוא עלול, אם החקירה תצדיק זאת, לעמוד לדין פלילי.

למרות האסון, גם עתה אין בוכבזה מתכונן לעשות דבר לתיקון המצב. „לא עשיתי בעבר שום דבר, ואני גם לא מתכונן לעשות עכשיו," הודיע ראש־המועצה. „פשוט אין מה לעשות. אין לי שומר, שאני יכול להציב שם, ואין לי שום פתרון אחר."

במועצת אור־יהודה יש כיום כמה עשרות עובדים בשכר, שאינם מועסקים בשל סגירת המחלקות שבהן עבדו. כשהוצע לבוכבזה להעסיק את אחד מהעובדים הללו, כשומר זמני בבריכה, השיב: „זאת הצעה שטותית. אני לא מוכן לענות לשטויות!"

בניגוד לדעתו של בוכבזה, סבורים רוב רבים באור־יהודה, כי חיי ילדיהם אינם שטויות. בקרב תושבי השכונות הקרובות לבריכה גוברת התסיסה, חלקם החלו בהתארגנות, כדי לצאת למאבק. ישנם הטוענים כי דרך טיפולו של ראש־המועצה בפרשה מאפיינת גם את הטיפול בעניינים אחרים. ויישנן פרשות נוספות המעוררות זעם רב באור־יהודה. נראה כי האסון האחרון אינו אלא הקש ששבר את גב הגמל.

(כתבה ראשונה בסידרה על המתרחש באור־יהודה)

האם השכולה

אסתר סמח טוענת, כי מות בנה נובע ממחדל. נחמתה היחידה של האם היא בתה התינוקת.

קולנוע

סרטים

כדאי להכיר את השוויצרים

יכול להיות שבעיני חלק גדול מן הקהל הישראלי ייראה הקולנוע השווייצי, המוצג עתה בסינמטקים של תל־אביב, חיפה וירושלים כקולנוע עתידני. אך מפני שהתרגל למסורת המקומית, של כיבוי שריפות האתמול מבלי למנוע את שריפות המחר, יחליט שהקולנוע הזה אינו מעניין אותו. אם כך, לא תהיה זאת הפעם הראשונה שבה יטעה הקהל הישראלי — ויפסיד.

לרבים נדמה ששווייץ היא האידיאל בהתגלמותו. ארץ קטנה, נוף מקסים, שלום הנמשך כבר יותר מ־600 שנים, שיגשוג כלכלי, עבודה לכל דורש ופרנסה לכל עובד. וכי מה יכול להיות טוב יותר?

לקולנוע השווייצי החדש יש תשובה, שכדאי להרהר בה פעמיים. באחד מספריו העתידנים מתאר איזק אסימוב מצב, שבו האנושות למדה לנוע קדימה ואחורה על ציר הזמן. המטרה העיקרית של מסעות אלה: שינוי סני המציאות, כדי למנוע אסונות ממיטי־חורבן. אבל כדי לשנות מציאות במאה אחת, אומר אסימוב, יש לחזור בזמן מאות רבות לפני כן, ולשנות את הגורמים שהולידו את אותה המציאות. בעולם של היום שווייץ היא אידיאל, וכולם שואפים להשיג אידיאל זה. והנה, ניתנת האפשרות לבחון את האידיאל הזה בהדמנות נדירה למדי, והלקח שיילמד מבחינה זו עשוי להסיט את כיוון השאיפות למקום אחר. שאם לא, נגיע גם אנחנו, במוקדם או במאוחר, למקום שבו ניצבים היום אנשים כמו אלן טאנר, מישל סוטר, קלוד גורטה ותומאס קרפר, ושואלים עצמם אם אכן היה זה כדאי.

המיפלט הוא השיגעון. יש להתחיל אולי עם קלוד גורטה, משום שבישראל הוא המוכר המצליח מבין כל השווייצים. להזמנה שלו היתה הצלחת־יוקרה. הגנב שבא והתאהב נתקל בחוסר הבנה, אבל רוקמת התחרה היה להצלחה קופתית גדולה. מה מטריד את גורטה? הוא מדבר על חברה שבה לכל בורג יש מקום מוגדר שאסור לשנותו (בהזמנה); חברה שבה הנימוסין, המוסכמות והחרדה מפני הזולת דיכאו את האישיות של האדם אל תוך תת־הכרה; עולם שבו התקדמות המנגנון חשובה יותר מהתאמתו למין האנושי ולצרכיו; עולם שבו הסדר, הנקיון וההגיון ממיתים כל שמץ של תגובה ספונטאנית או רגש (הגנב שבא והתאהב); עולם שלכל אחד יש בו מקום מוגדר, והוא לא יעז לסטות ממנו, עד כדי כך שישכנע את עצמו שאין אפילו צורך בכך (רוקמת התחרה); עולם שהמיפלט היחיד ממנו הוא השיגעון.

שחקנית אינגריד קאוון ב„דה פאלומה" של דניאל שמיד
חפץ אסתטי הפועל על החושים כמו מרלן דיטריך

הפסל היהודי האנס יוזפסון בסירטו של יורג האסלר המוצג כשבוע השווייצי
הבמאי, ידידו האישי של האמן, עשה סרט על אישיותו המיוחדת של יוזפסון

ז'אן לואי טריטיניאן, דלפין סריג, ואדרי מרסואלה ולאה מאסארי
שאננות ערב מהפיכה בהשפעת צ'כוב

אם כל זה נשמע כמליצה, וסופה של הספרית הקטנה ברוקמת התחרה נראה מוגזם, די לעיין בקורות חייהם של כמה מן הסופרים המשמשים השראה לסרטיהם של השווייצים הצעירים: רוברט וואלזר (מחבר העוזר של קרפר) מת במוסד לחולי־נפש. אמו של קונראד פרדיננד מאיאר (מחבר ויולנטה) אישפזה אותו במוסד כזה, כשגילה, בגיל 14, שהוא רוצה להיות סופר. אחרי שנים נשלחה היא עצמה לאותו המוסד, שבו סיים חייו גם הסופר עצמו.

עולם בדתי אנושי. גורטה הוא עדיין המאופק והעצור שבין חבריו לאסכולה.

מחול החתונה ב„ויולנטה"
פרויד אימץ את הסיפור

האחרים קיצוניים וזועמים הרבה יותר. אלן טאנר החל דרכו עם גורטה, כמתלמדים בזרם הקולנוע החופשי של לינדזיי אנדרסון, באנגליה של אמצע שנות החמישים. מלשון מתונה, בתחילת הדרך הקולנועית שלו, עבר למחאה זועמת נגד הנעשה סביבו. סרטו הידוע ביותר, יונה, שיהיה בן 25 בשנת 2000, הוא כתב־אשמה מפורט

נגד החברות של היום, המכינה לילד, שיהיה בן 25 בעוד שני עשורים, עולם בלתי נסבל ובלתי אנושי.

בסרטו האחרון, מסידור, שיוצג בישראל, מפרט טאנר כיצד מולידה החברה אלימות מכוונת ואלימות מיקרית, על־ידי כך שאינה סובלת חריגים ומדכאה אותם בכל האמצעים החוקיים. העובדה שקרא לסרטו בשם של חודש מלווה־השנה של המהפיכה הצרפתית (מסידור הוא חודש קיץ, מאמצע יוני עד אמצע יולי, שבמהלכו מתרחשת עלילת הסרט) רומזת לאן הוא הותר, בהציגו את המציאות השווייצית של היום.

שאננות ערב מהפיכה. את אותה מציאות שלפני המהפיכה מנסה לראות, מכיוון אחר, החבר השלישי בצוות־המוביל של הקולנוע השווייצי, מישל סוטר. הוא משתמש, לצורך איתורים, בהשראתו של צ'כוב, שאחד ממחזותיו, שלוש אחיות, בסרט. הקשר בין צ'כוב ושלוות חיי־הכפר נמצא בשלבי הכנה על־ידי הדמויות ש־שלו, שאין בה אחמול ואין בה מחר, לבין שווייץ של היום, שגם בה דבר לא משתנה, אינו דורש הסבר. ועצם העובדה שצ'כוב מתאר מציאות של ערב מהפיכה, שמקורותיה דווקא בשאננות של דמויותיו, משרתת היטב את סוטר. גם הוא אינו מדבר בפירוש על זעזוע חברתי כלשהו, אלא על מערכת יחסים שבין פרט למשנהו, ובכל זאת מתאר היטב מצב חברתי מסויים.

דניאל שמיד תוקף את המציאות ה־שווייצית מזווית שונה לגמרי. שמיד עשה את צל המלאכים, שנכתב על־ידי חברו, פאסבינדר, שאף שיחק את אחד התפקידים הראשיים ואשר נחשד בנימה אנטי־שמית חריפה. למרות זאת, לא היהודים הם העיקר, אלא ההתנגדות השיטתית של

מריה שניידר בתפקיד לאורה, בתה של ויולנטה
התפוח היפה מלא תולעים

בו בידענות רבה, אל האבסורד. המלודרמה כה בוטה, והקיטש נשפך בגלים אדירים, עד שלצופה נותרות שתי ברירות: או לכעוס על שמכתימים את האידיאלים שלו, או להתפקע מצחוק (זו התגובה הרצויה לשמיד). ודאת בתנאי שהוא מודע לכל הסטלים, האותות והמופתים שבהם משתמש שמיד. אם לאו, הוא פשוט יירדם אחרי כמה דקות.

עלילות גוף ונפש. ואם זאת תוצאה של חברת־שפע, שמיצתה את כל המקובל והשיגרתי, והיא מתפשת בכל מחיר את החריג, הרי ויולנטה, הסרט השני של שמיד, שיוצג במיסגרת השבוע השווייצי, בא לעזור לה בכך. עלילת ויולנטה ממוקמת בעמק מנותק בהרי האלפים, מקום שבו הנהגה נבונה של השופטת, שעל שמה קרוי הסרט, מבטיחה חיים ללא דאגות וללא זעזועים. האם זה מזכיר משהו?

בן המקום, שעזב בילדותו, שב לעמק ומגלה שהתפוח היפה מלא תולעים. ויולנטה נושאת על כתפיה אשמה ישנה של רצח, אם כי יש לה דמות־מישנה הנושאת עבורה את האשמה (לא במיקרה קוראים לדמות זאת אלמה — „נשמה" בספרדית). מחלות־נפש ומחלות־גוף פושטות במקום. מחיר יקר לשקט ולשלווה השולטים בו.

כאשר הופיע הספר לאור, השתמש בו זיגמונט פרויד כדי להצביע על השפעת החטא ועונשו של דוסטויבסקי על צורת המחשבה של סופרים אירופיים. שמיד משלים את התופעה הפאתולוגית של רגש האשם (הרובץ על מרבית הדמויות ש־בסרט) ושל טישטוש הגבולות שבין ה־מציאותי לדמיוני, בהערות שקופות מאד על שווייץ עצמה, שבה מתרחש הסיפור.

הקצב המדוד והבלתי משתנה שבו מתקדמת העלילה, גם כאשר היא מדברת על אירועים חריגים (מעסיקו של העוזר יורד מנכסיו ומשתכר) — כל אלה נועדו לשקף את ההתייחסות של סביבתו של הבמאי קרפר לחיים, לא פחות מן הנושא של הסרט עצמו.

ולסיום — אזהרה: סיגנונם של הסרטים

קלמנטין אמורו וקאתרין רטורה ב„מסידור" של אדן טאנר
החברה מולידה אלימות

השווייציים הוא חלק מן המוסר שהם רוצים להעביר לצופה. העיצוב החזותי הנאה להפליא, המתינות השולטת בתנועות הדמויות, הדגש על הנוף שברקע (גם אם לעתים הוא נתתך לגזרים על־ידי פסי בטון של אוטוסטראדות, כמו במסידור), ההסתגרות של אנשים בתוך עצמם — כל אלה הם חלקים בלתי־נפרדים מן העולם שבו קיים הקולנוע השווייצי החדש.

הדגש שהוא שם על מרכיבים אלה הוא מכוון ואין לבוא אליו בטענות בשל כך. אפשר, כמובן, לומר שהנושאים המעסיקים את הקולנוע השווייצי אינם מעניינים, וזו מחלה נפוצה מאד בין צופי הקולנוע בישראל, האוהבים רק את מה שהתרגלו לאהוב, אבל אי־אפשר לומר שהשווייצים אינם נאמנים להשקפת העולם שלהם. זאת, כנראה, הסיבה להדים הרבים שקולנוע זה מעורר, מזה כמה שנים, בעולם כולו.

כל זאת, תוך שמירה על ההגזמה המלודרמאטית, שהפכה לחלק בלתי נפרד מסיגנונו.

חברה של פקידים. המאופק והעצור שבין כל הסרטים הכלולים בשבוע ה־שווייצי, הוא סרטו של תומאס קרפר, העוזר. מעשה בפקיד נצחי שהעתועי העולם עוברים לידו, כשהוא שומר באדיקות על תפקידו ועל הגדרותיו. הביקורת השווייצית ראתה בסרט זה את התיאור הנאמן ביותר של החברה השווייצית. „חברה של פקידים," כדברי המבקר מארטין שאוב, חברה שאינה נוטלת על עצמה יוזמות ואינה נוטלת על עצמה סיכונים. היא חיה מן השרותים שהיא מגישה לחברות אחרות, ואינה מבינה שיתכן מצב שבו פשיטת־רגל של הברות אחרות תביא גם לפשיטת־הרגל שלה עצמה. האסתטיקה הקפדנית שבה עשוי כל צילום בסרט,

ניזה וראוז חימנז ב„ויולנטה"
אשמת רצח ישנה

החברה שבתוכה הוא חי. סרטו הם דוגמה הטובה ביותר להתנוונות זו. סרטו לה פאלומה הוא הבאת פולחן הז'אנר הקולנועי, שמלומדים רבים אוהבים לנפנף

בזכות אהבה מטורפת

הנערה שאהבתי (סטודיו, תל־אביב, איטליה) — סרטיו האחרונים של אלברטו לאטואדה הדגישו, עד כדי קיצוניות גרוטסקית, את נטייתו לראות בעולם של היום מפלצת מסרסת, שהחצלה היחידה מפניה היא הרגש. בסראפינה מוצאים גיבוריו זה את זה בבית־משוגעים, שם אושפזו על־ידי קרובי משפחה שניצלו את תמימותם בהבנת אורחות העולם. בנערה מתאהב ספסר־קרקעות ערמומי בנערה מפגרת, שכל תיפקודיה החברתיים שואפים לאפס. אבל היא שומרת עדיין על הרגש והתאווה, שהם היסוד של הטבע האנושי, לפי לאטואדה.

ההגזמה (גיבור שמדבר על ציפורים, נערה שעושה את צרכיה באמצע הסלון), שהיתה בעבר כמעט סמל מיסחרי, מאופקת הפעם, אם כי דריכה אחת או שתיים מעבר לקו בכל זאת בלתי נמנעות. הסיפור על אדריכל־גנים מבוגר, המתאהב בנערה צעירה שיכולה להיות בתו (ואכן קיים חשש מבוסס שהיא באמת בתו), משמש את לאטואדה בראש וראשונה כדי לבדוק את מערכת היחסים שבין הדורות. החריגה ממה שמקובל כטעם־טוב, תופסת הפעם תפקיד משני בלבד.

אבל, שלא כצפוי, אין זה סתם סיפור־אהבה, אלא הרבה יותר מזה. מארצ'לו מאסטרויאני מצד אחד ונאסטסיה קינסקי מצד שני, מייצגים שני עולמות שונים בתכלית. הראייה האסתטית, התפיסה המוסרית, ההתייחסות לסביבה — כל אלה עברו מהפיכה שלמה בזמן הקצר־יחסית, שמפריד בין השניים. העימות ביניהם הוא למעשה מיפגש בין שני עולמות שונים, שמצליחים לא להתנגש אלא להשלים זה את זה, בעזרת אהבה מטורפת.

קינסקי ומאסטרויאני: להשלים זה עם זה

מהרבה בחינות זהו אחד הסרטים האופטימיים ביותר שעשה לאטואדה בשנים האחרונות. הסרט אינו מדבר על בריחה מן העולם, אל תוך שמורת־טבע דמיונית (כמו בסראפינה) או רגרסיה אל הילדות (כמו בנערה), אלא מטיף לפגישה והשלמה הדדית בתוך עולם שיכול להיות הרבה יותר אנושי והרבה פחות עיני, מכפי שהוא תיאר אותו קודם לכן.

שידור

צל"ש

לבלום את השר

● למנהל מחלקת־החדשות של הטלוויזיה, **חיים יבין**, בתפקידו כמגיש מוקד, ביום הרביעי שעבר. יבין הוא בין העיתונאים הבודדים בארץ, ואולי שדר הטלוויזיה היחידי, אשר הצליח לרסן את שר־המישפטים, **שמואל תמיר**.

תמיר, הנוהג להשתלט בפראות ובוולגאריות על כל מיקרופון הנקלע בדרכו, נבלם בעדינות אך בתקיפות על־ידי יבין ולצופי המישדר ניתן גם לשמוע את דבריו של ח"כ **אבא אבן**, שהיו, לכל הדעות, מאלפים, חכמים ותרבותיים יותר מאלה של תמיר.

כעסו של תמיר, בסיום התוכנית, כאשר הטיח את נייר־תיו על השולחן בעוד הכותרות עוברות על פני המסך, היו תעודת כבוד ליבין, ששוב התגלה כמנחה אינטליגנטי ומאוזן.

מאחרי המסך

ועדת הכספים לא שילמה

במאבק בין שר־החינוך, **זבולון המר**, לבין מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** ("טומי") **לפיד**, זכה המר בניצחון נוסף. ועדת־

ח"כ זורע
תקציב מקוצץ

הכספים של הכנסת, בראשותו של ח"כ **שלמה זורע**, סרבה לאשר את תקציב רשות־השידור לשנת הכספים בשבוע שעבר וקיבלה את ההצעות, שמאחריהן עמד המר, שהתקציב נערך בחופזה, ללא מחשבה ותוך ביזבוז רב.

אשת־מנהל אזון
מתנה יקרה

כדי שלא לשתק את עבודת התחנה אישרה ועדת־הכספים תקציב ביניים, לשלושה חודשים, בן 540 מיליון לירות, שהם כרבע מהסכום שאותו דרשה רשות־השידור.

כדי לאשר את תקציב תשעת החודשים הנותרים יהיה על קברניטי רשות־השידור לעשות שיעורי־בית ולהגיש הצעת תקציב מציאותית ומרוסנת.

פאפו כוכב עליון

מאות טלפונים ומיכתבים הגיעו לטלוויזיה ולהנהלת רשות־השידור אחרי פסטיבל הזמר. אזרחים נזעמים מחו על הזיון הנורא. אל הזעם הצטרפו גם מרבית ראשי רשות־השידור והטלוויזיה. הדעה הכמעט כללית היא שפסטיבל הזמר של השנה היה אחד הבזיונות החמורים ביותר בכל תולדות הטלוויזיה, השוזרים מפלות ובזיונות.

היחידי שיצא להגן על הפסטיבל, הוא כמובן חבר הוועד־המנהל, עורך־הדין **אהרון פאפו**. פאפו טען אחרי הפסטיבל שלדעתו היה זה „מופע בידורי למופת." הדבר היחיד המתחרה במופע בידורי למיפעת של פסטיבל הזמר הוא הופעותיו הבידוריות למופת של פאפו בישיבות הוועד־המנהל ומליאת רשות־השידור.

חבר־ועד פאפו
מופע למופת

מתנה מקורית

מתנה מקורית ביותר העניק, לאחר בחירתו כמנהל הטלוויזיה, **יצחק** ("צחי") **שימעוני** לאשתו, קריינית הרדיו **מרים אזון**.

בעוד שימעוני מודיע לאשתו על הזכיה ועל כך שהיא תראה אותו „רק בעוד שלוש שנים," לאחר שתסתיים הכהונה שלו, הוא נתן לה סכום של 40 אלף לירות כדי שתוכל לערוך ניתוח פלאסטי של מתיחת עור הפנים.

הניצחון הגדול

ב יום הרביעי בשבוע שעבר זומנו מנהל הטלוויזיה בערבית, **יוסף בר־אל**, ומנהל התוכניות של הטלוויזיה בערבית, **סלים פתאל**, ללשכתו של מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** ("טומי") **לפיד**. עוד לפני שהגיעו ללישכתו של לפיד היה ברור לשניהם כי זה היום המכריע בחייהם. לפיד עמד להגיש להם את מסקנות הבוררות של שופט בית־המישפט העליון לשעבר, **צבי ברנזון**, בסיכסוך ביניהם. על ברנזון היה להחליט מי מבין השניים צודק בריב הכמעט־אלים, שנמשך כבר שנים אחדות בין שני אישים אלה, ועל מי יהיה לעזוב את הטלוויזיה.

הצצה חטופה במיסמך, המשתרע על 31 עמודי פוליו, המודפסים בצפיפות רבה, הוציאה אנחת־רווחה מפיו של בראל וגרמה לקפיצת שפתיו של פתאל. השופט ברנזון קבע, באופן החד־משמעי ביותר: בראל

מודח פתאי
ביקורת קשה

צודק, פתאל אינו צודק. בראל יישאר מנהל הטלוויזיה ופתאל יעזוב את הטלוויזיה.

לפיד ניסה לרכך את הגלולה המרה של פתאל. „תלחצו ידיים ותיפרדו כמו ידידים," הוא הציע. פתאל סרב ועזב את ההדר.

לנצל את בית־המישפט

ע וד לפני שהופרדה הטלוויזיה הערבית מהעברית נלחמו ביניהם, מילחמת חרמה, שני מנהלי המחלקות בטלוויזיה הערבית, מנהל מחלקת־החדשות יוסף בראל ומנהל מחלקת־התוכניות סלים פתאל. כאשר הוחלט על ההפרדה ניגשו שניהם למיכרז על תפקיד מנהל־הטלוויזיה הערבית. בראל זכה במיכרז ופתאל החל במערכת השמצות, שאפילו הטלוויזיה העברית, הידועה ביחסי העבודה המעורערים שלה, יכולה היתה ללמוד ממנה.

פתאל טען כי בראל עשה מעשים בלתי־חוקיים כדי לזכות במיכרז. הוא הביא דוגמאות של שידורים, ערב המיכרז, אשר הועלו על־ידי בראל למסך, כדי למצוא־חן ולשחד אישים שונים בוועדת־המיכרזים.

באותה תקופה נערך מישפט בבית־הדין המשמעתי של הרשות כנגד אחד מעובדי הטלוויזיה הערבית, **עזרא יחזקאל**. יחזקאל, אחד ממתנגדיו הגדולים של בר־

שופט ברנזון
עבודה קשה

אל ראיש אמונו של פתאל, זוכה ממרבית האשמות שהואשם בהן, ועונשו על האשמות שבהן הורשע היה קל. בית־המישפט התחשב אז בעינוויי־הדין שלו בהליך שנמשך למעלה משלוש שנים.

אולם יחזקאל ופתאל ניצלו את במת בית־המישפט כדי להכפיש את שמו של בראל, ותוך כדי ניצול החסינות שנותן להם בית־המישפט, האשימו את בראל, שכלל לא היה נאשם במישפט זה, בשורה של עבירות פליליות, עבירות מוסר ו־עבירות מינהליות.

אולם פתאל ויחזקאל, שאליהם הצטרף עוזר נוסף של פתאל, המפיק **יעקוב דמדן**, לא הסתפקו בכך. הם הציפו את מוסדות המדינה בתלונות נגד בראל. הם דאגו לכך שהמישטרה תחקור בעבירות הפליליות לכאורה של בראל. פנו למבקר־המדינה, לוועד עובדי־הטלוויזיה ולוועד אגודת־העיתונאים בירושלים. בראל מצא עצמו בחקירה בפני ועדות וחוקרים ונותן עדות, וזאת במקום לעשות את עבודתו כמנהל הטלוויזיה.

בנוסף לכל אלה, הזינה קבוצת פתאל את העיתונאים המסקרים את רשות־השידור בחומר רב נגד בראל. בראל, שניסה במלוא כוחו לשמור על יחסי העבודה ועל פעילות המוסד שעליו הוא מופקד, לא תמיד עמד על המישמר ולא תמיד טרח להכחיש האשמות אלה, שעכשיו התברר כי רובן ככולן היו מצוצות מהאצבע. כך אירע שעיתונים רבים, ביניהם העולם הזה, לא תמיד הצליחו להביא תמונה מאוזנת של אירועי הטלוויזיה הערבית.

עוד לכל אלה גם התפקיד החדש שאותו קיבל עזרא יחזקאל. יחזקאל הורחק מה־

מנהל בראל
תקופה קשה

טלוויזיה הערבית, אך משום שבית־הדין המשמעתי זיכה אותו מרוב ההאשמות שהטחו נגדו, היה צריך למצוא לו מישרה. סמנכ"ל רשות־השידור, **שלמה עבאדי**, מחסידיו של יחזקאל, הצליח לשכנע את דובר רשות־השידור, **משה עמירב**, לקבל את יחזקאל כעוזרו המיוחד לענייני הטלוויזיה הערבית. עבודתו של יחזקאל בפירסום תוכניות הטלוויזיה הערבית שנויה במחלוקת, אך לאיש אין ספק שיחזקאל עסק משך שנים ארוכות בטיפוח חומר נגד בראל לעיתונאים שהגיעו ללישכת דובר־הרשות.

שקרים ועלילות

מ שך שבועות ארוכים חקר השופט ברנזון את כל מערכת היחסים בין בראל ופתאל, הישיבות נערכו בביתו של השופט ברחוב מרכוס בירושלים, והשתתפו בהם בראל, שלא היה מייוצג על־ידי עורך־דין, פתאל שהגיע תמיד בלוויית עורכת־דינו, **נעמי וייך**, ויועץ מנכ"ל רשות־השידור, **ארי אבנר**, שייצג את המנכ"ל יוסף לפיד. ברנזון נכנס לכל טענה ולכל פרשה, שהועלו משך השנים האחרונות בסיכסוך בין השניים. הוא חקר עדים רבים, ביניהם עובדי הטלוויזיה הערבית, עובדי הטלוויזיה העברית, עובדי הנהלת רשות־השידור ואפילו את המבקרת הפנימית של הרשות **רומא אבישי**. עוד לפני תחילת הבוררות חתמו בראל ופתאל על כתב־התחייבות לקיים את כל מה שהבורר יחליט. כתב התחייבות זה קיבל תוקף של פסק־דין.

מסקנותיו של ברנזון היו ברורות לחלוטין. משך שנים ארוכות מירר פתאל את חייו של בראל, הפיץ עליו שקרים ועלילות, ניהל כנגדו מערכת השמצות, וכל זאת מבלי להתחשב בטובת מקום העבודה שלו, הטלוויזיה, ותוך הריסת המוסד.

בראל מצידו, קבע ברנזון, עשה את כל המאמצים, עד כדי נכונות לוויתורים אישיים, לרצות את פתאל, להגיע עימו להידברות ולנסות ולשקם את התחנה הפגועה. ברנזון קבע שלא היה כל פגם בהתנהגותו של בראל במשך כל אותם שנים, מילבד העובדה שהוא מנהל נוקשה הדורש הרבה מאחרים ומעצמו, וגילה שורה של פגמים באישיותו ומעשיו של פתאל. מסקנתו של ברנזון היתה ברורה לחלוטין: על פתאל להתפטר מתפקידו ועל בראל להמשיך ולנהל את הטלוויזיה הערבית.

יום רביעי

9. 4

● **חידושים והמצאות (6.45).** הערב סרט אחד ביל־בד המוקדש למאמצי המדענים להפקת חומרי־גלם ממעמקי הים. המאמצים מוקדשים בעיקר להפקות נפט וגאז.

● **מגזין לנוער (7.00).** במיסגרת התוכנית דיון בעל עניין מיוחד. עפעף עוד יזמה שיחה בין בני־נוער ומחנכים על תנועות הדת המוסלמיות.

● **רומן אהבה (10.05).** קורטני פטרסון, אותה מגלמת השחקנית נטלי ווד, סובלת מנכות ממחלת הפוליו שבה לקתה בילדותה. רגלה נתונה בחישוקי הברזל והיא הולכת בעזרת קביים. היא מתפרנסת מכתיבת פזמונים והגבר היחידי בחייה הוא אחיה ג׳יימי, אותו מגלם השחקן ברוס דיוויסון. היא פוגשת את עורך־הדין מרכוס סימון, השחקן רוברט וגנר, המועסק על־ידי אביה. המשימה של סימון המאוהב להתגבר על כל התסביכים

רומן אהבה: וזד
יום רביעי, שעה 10.05

והפחדים של צעירה נכה עולה בהצלחה וקורטני מתאהבת בו. כאשר באה הפרידה, מנסה קורטני להתאבד ואז היא מגלה עולם חדש. כוכבי הסרט נישאו בשנת 1957 ואחרי חמש שנים התגרשו. גם וד וגם וגנר נישאו לאחרים, אך 15 שנה אחרי גירושיהם נפגשו שוב, התאהבו, התגרשו מבני הזוג שלהם ונישאו בשנית. בעת צילומי הסרט היתה נטלי וד בהריון, ולראשונה בקאריירה שלה היא מפגינה גם כישרון שירה.

יום חמישי

10. 4

● **הקסם השחור (5.30, שידור בצבע).** סרט מצוייר מצויין המתאר את תלאותיו של סייח. בעליו מכר אותו ואז החלה דרך נדודים וסבל ארוכה, שבה רק פגישות עם ידידים ותיקים גרמו לו שימחה.

● **סיפורי ח׳ויד (6.32).** למרות מישקלו הכבד אין כוח הרצון של ח׳ליל עומד לו במאמצי הדיאטה שלו, לאכזבתם של לטיפה, נורי וג׳מיל.

● **זורד פיטר וימזי — עניני עדות (10.20).** סידרה חדשה בת חמישה פרקים על פי סיפורי המתח של דורותי מאיירס. הלורד פיטר וימזי, עונד המונוקל ובעל הדיבור האיטי הוא נכס צאן

זורד פיטר: כריסטי
יום חמישי, שעה 10.20

ברזל בסיפורי המתח במשך 50 השנה האחרונות. בסידרה מגלם את תפקידו יאן קרמיי־קל. וימזי מדבר באיטיות, אך הוא בעל עבר קרבי מפואר, בעל אינטואיציה חריפה וכושר לגייס לעזרתו אנשים. עוזר לו משרתו המסור באנטר, מי שהיה חייל שלו במילחמה, אותו מגלם גלין הוסטון. ידיד־עוזר נוסף ללורד הוא המפקח צ׳ארלס פארקר מהסקוטלאנד־יארד, אותו מגלם השחקן מארק אידן. פארקר הוא קצין־מישטרה מומחה ההופך להיות גיסו של וימזי. הפרק הראשון מתאר את קפטן דניס קטקרט, ארוסה של ליידי מרי וימזי המתארח בבית־הקייץ של הדוכס והדו־כסית מדנוור ובשעה שלוש לפנות בוקר נמצא על־ידי מארחו כשהוא מת. החשד נופל על הדוכס, בעיקר כאשר נודע על ריב בינו לבין הנרצח קודם לכן. המישפט נפתח והלורד וימזי, השוהה בארצות־הברית, מצליח להגיע ברגע האחרון עם חומר ראיות מכריע המזכה את החשוד.

● **קונצרט (11.10).** התימורת הפילהרמונית היש־ראלית מנגנת את הקונצ׳רטו לחליל ולתימורת קטל 313 של מוצארט כשהסולן הוא דאן פייר רמפל והמנצח אייזק שטרן.

יום ששי

11. 4

● **ד״ר דזיוטב (3.00).** הרופא נחלץ לעזרתם של כלבי־הים שנפלו בעת מופע קירקס. שודדי הים שומעים על כך, ובמהלך נסיונותיהם ללכוד את ד״ר דוליטל הם הופכים חלק מהצגת הקירקס.

● **חיים למען אהבה (6.02).** הסרט הערבי של השבוע הוא סיפור הוללות של חבורה עליזה החיה בריקודים ובשירה את חיי השעה. השח־קנים הם נילי, עמאד חמדי והאני שאקר.

● **באה שבת (8.05).** הרב שמואל אבידור הכהן מחזיר לארץ את מי שהיתה לפני שנים רבות זמרת תיי־מורת חיל־האוויר, ואחר כך עזבה את הארץ לטובת הניכר, כרמלה קורן.

● **ערב עם חיים חפר (9.20).** את נעמי שמר מחליף, תודה לאל, שידור טלוויזיה המוקדש למשורר הפלמ״ח ו־איש המקמות חיים חפר. בתוכ־נית השתתף יגאל אלון ז״ל, שהיה ידיד קרוב של חפר. האמנים הם זהריה חריפאי, גדעון זינגר, דבורה זמיר, חנן גולדבלט, מיקי קם, אילי גור־ליצקי וצעירים מקיבוץ אפי־קים.

● **עניינים שבזב (10.20).** סידרה חדשה בת שלושה פרקים על פי סיפוריו של הנרי ג׳יימס. הסיפור הרא־שון, העלמה טיטה, מתאר את ריצ׳ארד ברין, המציג עצמו כמבקר ספרותי כשהוא מגיע לביתה של ג׳וליאנה בורדו בווניציה. ג׳וליאנה מתגוררת עם אחייניתה טיטה. העלילה מסתבכת על רקע מראותיה הנפלאים של ונציה עד ש־ג׳וליאנה מוצאת את מותה מהתקף לב שנגרם בגלל הת־רגשות. את תפקיד טיטה מגל־מת השחקנית מרגרט סוזאק.

עניינים שבזב: סוזאק
יום שישי, שעה 10.20

● **המיקצועניים (11.10).** החל מהשבוע תוקרן סידרה זו, אחת לשבועיים בימי ששי. לסירוגין יקרינו גם את קווינסי.

שבת

12. 4

● **דיוקן (6.25).** סעיד ורור נחשב עד היום לזקן הציידים בארץ, ואין כמעט צייד שאינו עולה אליו לרגל. למרות שאיבד יד ורגל בתאונת־צייד הוא ממשיך לצאת למס־עות צייד, ובזמנו החופשי הוא מנגן בעוד באופן שמותיר את הצופה בו פעור פה.

● **שרידי תרבות יהו־דית (8.00).** את מישדרי ערב יום השואה פותחת תוכנית שצולמה בפולין אחרי המיל־חמה. אלכסנדר בן־ברנפס, יהו־די־פולני המתגורר בלונדון, שב לפולין כדי לראות את בתי־העלמין היהודיים ומה שנותר מהתרבות היהודית בפולין ש־

6 מיליון: אייכמן
שבת, שעה 9.15

אחרי השואה. את השרידים הדלים של תרבות זו, שבהם מטפלים האודים המוצלים של יהדות פולין צילם בן־ברנפס בעזרת הטלוויזיה הפולנית. ב־סרט רואים בתי־עלמין ששוק־מו, בתי־כנסת מעטים בקראקוב ובווארשה ומוסיאון של חפצי קדושה יהודים בקראקוב.

● **מכט יחדשות (8.30).** במהלך המהדורה יוע־בר בשידור ישיר טכס פתיחת יום־הזכרון לשואה ולגבורה שייערך בי״ד ושם בירושלים.

● **שישה מיליון קטי־גורים (9.15).** יהודה קורן והתחקירנית רחל רובינשטיין גילו את סיפורי הווידאו שצולמו על־ידי חברה אמריקאית, בהר־שאת ממשלת ישראל, בעת מישפט אייכמן. לראשונה בארץ משודרים סרטים אלה, מאחר שבתקופת המישפט לא היתה בארץ טלוויזיה. השניים צפו בעשרות שעות שידור שמהם בחרו בשבע שעות סרט, שמהן יציגו הערב שעתיים וחצי. הסרט עוסק רק בפרשת עדי התביעה שהעידו בבית העם בירושלים. מיילבד 27 עדי תבי־עה יוקרנו גם תמונות מתוך מחנות ההשמדה שהוקרנו בעת המישפט ואת נאומי הפתיחה והסיכום של התובע גדעון האונר. העדויות מתייחסות ל־תקופה שבין 1939 ו־1945. סיפורי העדים פורשים את זוועות הנאצים, מרד גיטו וארשה, מיצעד המוות של יהודי בודפשט, הניסיון לשמור על אורח חיים יהודי באושוויץ, התארגנות המחתרת בגיטו וילי־נה. בין העדים, השופט משה בייסקי, הסופר יחיאל („קצט־ניק״) דינור, צביה לובטקין ז״ל, אבא קובנר ואהרון חוטר ישי.

יום ראשון

13. 4

● **חיוך באימה (5.10).** סיפור בריחתם מפולניה להוני־גריה של שלמה ואחיו הקטן

ארץ טרופית: ואלנטה
יום שלישי, שעה 10.00

ניסן בתקופת השואה. שלמה קרניאל, היום מרצה לפילו־סופיה באוניברסיטת תל־אביב וניסן קרניאל, שליח הסוכנות היהודית בארצות־הברית הוב־רחו על־ידי אמם מלבוב הכבו־שה אל סבא שלהם שהתגורר בכפר לבוצ׳נה שעל הגבול ההונגרי. כשהמצב נעשה קשה גם בכפר, הם מחליטים לברוח, משוטטים בהרי הקרפטים, נת־פסים על־ידי המישטרה ההונ־גרית ומוסגרים לגסטאפו. בור־חים וממשיכים בדרך נדודיהם ומצליחים לעלות על רכבת שבסופו של דבר מביאה אותם לישראל. שלמה קרניאל הוא המספר את הסיפור לבמאי יאיר אחי־אילן, וחלק ניכר מדבריו מסופר על־ידו לרא־שונה.

● **שיחה בשניים (10.50).** אדם ברוך משוחח עם הפסל יגאל תומרקין המס־פר על אביו הגרמני ועל המחלוקות שיוצרות האנדרט־אות שלו.

● **בועות (11.20).** הקטע שהיה צריך להיות משו־דר בשבוע שעבר. בילי נתקל באהבת ילדות שלו המצליחה לגרור אותו לכת המוזרה שלה. יוניס מבקרת אצל דאק׳ ומת־ברר לה שהוא מתכוון לברוח. דני וג׳ודי מצליחים להפגיש את ברט עם מרי ולשכנע את סאלי להודות בפני מרי בכל האמת. ג׳סיקה נאלצת להודות בפני צ׳סטר על הרומן שהיה לה עם דונהיו וצ׳סטר חש בהקלה כשמתגלה לו מי היה המאהב של אשתו.

יום שני

14. 4

● **מורשה (8.03).** שי־חות קצרות של הרב בנימין צביאלי עם הפרופסור משה דיווים על לימוד היהדות באו־ניברסיטות ברחבי העולם ועם סם בן־שיטרית על חגיגות המימונה.

● **כניסה חופשית (9.30).** אלי ניסן יקדיש את אחת התוכניות האחרונות שלו למצבו של הקולנוע בארץ.

יום שלישי

15. 4

● **למישפחה (7.00).** התוכנית היתה אמורה להיות משודרת כבר לפני שבועיים, אך נדחתה משום מה להערב. יציגו בה סידור־פרחים בעזרת פלפלים ירוקים, מיבחר כיסאות וכורסות בעיצוב איטלקי, שי־

בכל 7 שניות נמכרת טלוויזיה צבעונית של "סניו". מדוע זה נוגע לך?

ממחקר שנערך לאחרונה, עולה עובדה מדהימה: בשניות המעטות שעברו מאז שהתחלת לקרוא מודעה זו, קנה מישהו במקום כלשהו בעולם, טלוויזיה "סניו". תאר לעצמך כמה אנשים מרוצים קונים טלוויזיה "סניו" בכל יום וכמה נמכרות מדי שנה. איך זה יתכן?

3 שנות אחריות.

מילת המפתח היא אמינות. כל טלוויזיה של "סניו" עוברת סידרת בדיקות קפדניות לפני שיווקה. ניסויים אלה שהם מן החמורים ביותר בעולם, מבטיחים את המבנה הכל־אלקטרוני של טלוויזיה "סניו" מפני קילקולים. הם מאפשרים לנו לתת לך 3 שנות אחריות על כל החלקים, כולל מנורת המסך.

עברו 7 שניות נוספות. עוד מישהו קנה טלוויזיה "סניו". כאשר תבחר גם אתה ב"סניו" תעניק לעצמך חוויה אור־קולית המשלבת אמינות צבע וצליל ללא תחרות.

מערכת Automatic Brightness & Contrast מבטיחה לך כיוונון אוטומטי של הניגוד והבהירות ותמונה חדה עם צבע מקורי. יחידת "זיכרון" מאפשרת לך לבחור מבין 8 ערוצים בנגיעה קלה. אתה יכול לשלוט ב־17 פעולות מבלי לקום ממקומך, עם "שלט־רחק" משוכלל הפועל באמצעות גלי אינפרא־אדום. זה רק חלק קטן מהיתרונות שטלוויזיה "סניו" מעמידה לרשותך.

עברו עוד 7 שניות.

האם לא הגיע הזמן שגם לך תהיה טלוויזיה צבעונית מתוצרת "סניו"?

רחל מרחלת על כל העולם

נכדת השדר

יש לי פינה חמה בלב ל**טלי זיינגר**. הבחורה הזו היא התגשמות כל החלומות של המון גברים צעירים, אבל מי שזכה בה היה **בני זיינגר**, סטודנט ואיש ביטחון באל־על.

בשבוע שעבר הוא הנציח את הזכייה שלו. נולדה להם בתם הבכורה **רוני**. אז תשאלו אותי למה זה כל כך חשוב, ואם אני כותבת על כל זוג שנולד להם משהו, ואני אשיב לכם, שאם תקראו

טלי זיינגר
לשכוח להגיד תודה

עוד כמה שורות, ותדעו מי זו טלי, תבינו, גם בלי להכיר אותה ולדעת עד כמה היא נהדרת, שזה בכל זאת חשוב.

טלי היא בתו הבכורה של אחד מוותיקי שדרני הרדיו והטלוויזיה בארץ, **עזריה רפפורט**. כל מי שאוהב את עזריה ואוהב את אשתו **רותי**, לא יכול שלא לאהוב את טלי, ולהיפך. לפני הלידה היתה טלי בשיא הפעילות שלה. היא כתבה כתבות ביקורת ליומון דבר על שידורי טלוויזיה והיתה המפיקה של **ירון לונדון** בחלטורות שהוא ערך בכל רחבי הארץ: ערבי ראיונות מטעם צוותא.

ההתרגשות של כל מישפחות זיינגר ורפפורט היתה עצומה כשנולדה רוני, כמובן בבית־החולים הדסה על הר־הצופים בירושלים. טלי רצתה שרוני תיוולד ב־אוויר הצח של ירושלים.

בין זמרת לזמר

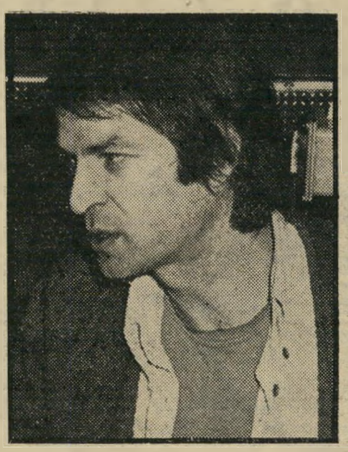

אריק איינשטיין
הכל עניין —

לא הצלחתי למצוא את **קורין אלאל**, לא הצלחתי למצוא את **אריק אינשטיין**. רציתי לשאול אותם אם סיפור האהבה הנפלא ששמעתי עליו אכן נכון. אבל כל־כך הרבה חברים טובים, גם מצד החתן וגם מצד הכלה, אכן אישרו לי את זה, שאני לא מצליחה להתאפק ומוכרחה לספר לכם.

קורין היא זמרת מצויינת. היו עליה כל מיני סיפורים, אבל אני, כמובן, לא האמנתי להם. במשך תקופה ארוכה היא היתה בידידות עם שחקנית וזמרת מצויינת אחרת, **גליה ישי**, והשתיים נראו בכל מקום ביחד, ממש צמד חמד.

או הסיפור ההדוק הזה נגמר. לא שהן רבו, חס וחלילה, לפחות אני לא שמעתי על זה, אבל קורין הפכה להיות החברה לחיים של זמר אחר, אריק אינשטיין. יש כאלה שאומרים שהיא מתגוררת איתו יותר מאשר היא מתגוררת עם גליה.

גליה ישי וקורין אלאל
— של דירה

הפיליפינים והאהבה

אין מי שלא מכיר את **אלכס אנסקי**. יש כאלה שמכירות אותו באופן אישי ויש כאלה שמכירים אותו מהשידורים שלו בגלי צה"ל. גם אלה וגם אלה אוהבים אותו, ולכולכם יש לי בשורה שאני בטוחה שתשמח אתכם. אלכס, השדר הפופולארי ביותר בארץ היום, הגיע אל המנוחה והנחלה והתחתן בשבוע שעבר עם **שרי גבריהו**.

לפני המון המון שנים היה אלכס נשוי. **אנסקי**, היום חייל בשירות סדיר בצה"ל. אחר־כך היה לו רומן עם **עדנה שביט**, ואת זה כולם זוכרים. אבל כמו כל הרומנים שכולם זוכרים, גם רומן זה הסתיים, ואלכס הכיר את שרי, שמילבד העובדה שהיא בתו של הד"ר **חיים גבריהו** ממציא חוגי התנ"ך אצל **דויד בן־גוריון** המנוח וחוגי התלמוד אצל **מנחם בגין**, היא גם גראפיקאית בצהרון מעריב.

אלכס ושרי אנסקי
בין גלי־צה"ל למעריב

אף אחד מהחברים הטובים שלו, ויש לו הרבה, לא זוכר את שמה של אשתו הראשונה, אך ממנה יש לו בן, **שני**.

אלכס התפרסם כאשר כתב את הספר על מערכת הבחירות לליכוד שבו התפרסמו כל הביטויים הצבעוניים של **עזר וייצמן**

להזהר מהמציל

יש לי סיבה טובה מדוע שהסיפור הזה יהיה בלי שמות. מי שמכיר את בני הזוג, ותאמינו לי שיש הרבה כאלה בארץ, ידע למי אני מתכוונת. הכוונה שלי שהילדים שלהם, שחושבים עדיין שהכל בסדר, לא יקראו בעיתון מה קורה לאבא ואמא.

המדובר בצעירה נאה, הנשואה כבר הרבה שנים ל**איש עסקים** זוהר, שהוא בנו של איש־עסקים זוהר, שלא כל־כך בארץ. כדי למצוא לעצמה עיסוק בשעות הפנאי, כאשר הבעל שלה עושה את העסקים שלו, פתחה לה **הצעירה** בוטיק, יחד עם אשתו של **עיתונאי ידוע**.

אבל בעוד שאצל העיתונאי הכל בסדר, לפחות בחיי המישפחה שלו, הרי **שבעלת** הבוטיק שלנו לא התאהבה אלא **במציל** של בריכת שחיה במקום מגוריה, באחת השכונות היוקרתיות לא הרחק מתל־אביב.

הבעל יודע על הסיפור, שנמשך כבר מהקיץ שעבר, אבל בתמימותו הרבה הוא חשב, שכאשר יגיע החורף, והאשה הקטנה שלו לא תלך לבריכת השחיה, יסתיים הסיפור. אבל כשהתחילו החמסינים של השבוע שעבר התברר לו כי שגה. הקטנה שלו רצה אל הבריכה ואל המציל, כאילו לא היה חורף בכלל.

על האישים המרכיבים היום את הממשלה. אחר כך התפרסם אנסקי בגלל ספינת הפליטים הוויאט־נאמים שבסופו של דבר, בעזרת מאמציו, אומצה על־ידי ממשלת ישראל. בטיול הזה הוא היה עם שרי, ולה יד רצינית ביותר בהצלחתם של המישפחות הוויאט־נאמיות.

אני יודעת שלא לכל אחד יש את ההזדמנות לפתח רומן תוך כדי הרפתקה כזו, אך אני משוכנעת שההתחונה של השבוע שעבר היתה יוצאת אל הפועל גם אם הטיולים של בני הזוג החביבים האלה היו נערכים רק בסביבות פתח־תיקווה.

כלה או כלה

אני יודעת שהסיפור הזה יישמע לכם פנטסטי, ואני גם יודעת שבגלל זה שאני לא כותבת לכם את השמות, אתם לא תאמינו לי, אבל יד על הלב: הוא מתרחש ממש בימים אלה, באיזור וילות מאוד מאד מפורסם שנמצא ליד תל־אביב.

איש עסקים עשיר, העוסק בעיקר בנושאים חקלאיים, עבר כבר את גיל השישים. לפני כשנה אירעה לו טרגדיה בבית. **אשתו** האהובה נפטרה. בין אלה שבאו לנחם אותו היתה גם **כלתו** לשעבר, גרושת בנו ואם לנכדיו.

אני לא יודעת איך עבדו בדיוק הניחומים האלה, אבל היום הכלה לשעבר עומדת להיות כלה של ממש. היא פשוט עברה להתגורר בבית אבי בעלה לשעבר ומנהלת איתו חיים משותפים. כשאני ראיתי אותם בפעם האחרונה הם נראו לי מאושרים, והעניין הזה עם הבן של האיש, שהיה פעם בעלה של האשה, כלל לא מפריע להם.

אם הם באמת יתחתנו, כפי שציפור קטנה לחשה לי, ועוד יהיו להם בנים, יהיה אותו איש־עסקים מצליח סבא ואבא לאותם ילדים.

אמנות

המוסיאון

מתחרה בעצמו

מצבו הכספי הקשה של מוסיאון ישראל ניכר בכל התחומים. חלק מהאולמות נסגרים בזמנים שונים, אך אין הדבר מפריע להנהלת המוסיאון להציג שתי תערוכות של עוסקות בנושאים דומים, שהצגתן היתה כרוכה בהוצאות כספיות גדולות. המדובר בתערוכת הציור היפני והסיני מאוסף הצייר **יעקב פינס**, ותערוכת אוסף סאקלר הכוללת ציורים סיניים בלבד.

כשנפתחה תערוכת פינס, היתה זו חגיגה לכל שוחרי האמנות. לישראלים רבים היתה זו הפעם הראשונה שבה הם חוזים באוסף כה נדיר, מהחשובים בעולם, של אמנות המיזרח־הרחוק. על כך יש להודות לאמן חיתוך־העץ הישראלי, יעקב פינס, ששנים רבות הפך חיפש בגלריות אירופאיות אחר חיתוכים והדפסים מהמיזרח.

בתקופה שבה החל מתעניין באמנות המיזרח, היתה התעניינות האספנים בנושא זה דלה, ומחירי היצירות היו אפסיים. היום הגיעו מחיריהם במכירות פומביות ב־ז'נבה לסכומים שרק מיליונרים כולים להרשות לעצמם לשלם.

אהבת הטבע והיופי. פינס לא היה האמן היחידי שהתלהב מאמנות המיזרח־הרחוק. כשהחלו מגיעים לאירופה ראשוני חיתוכי־עץ היפנים במחצית המאה התשע־עשרה, הם שימשו למעשה עטיפות לחבילות שהובאו מהמיזרח. אמנים גדולים כמו **וינסנט ואן גוך, פול גוגן** ובמיוחד **טולוז לוטרק**, הושפעו כה עמוקות מחיתוכי־העץ היפנים, עד כי התחילו להעתיקם, ואף לסגל לציורי שמן שלהם מאפיינים של סגנון הציור היפני.

בתערוכה המוצגת במוסיאון ישראל אפשר למצוא הדפסים ו־חיתוכים של גדולי הציור היפני, בתוכם **הירושיגה** ו**הוקוסאי**. מרבית החיתוכים וההדפסים צבעוניים. הנופים הקסומים של הרים עוטי השלג ביפן, דמויות השחקנים והקורטיזנות היפהפיות, אהבת הטבע והסגידה ליופי, אשר אינו מתמצה, לעתים, אלא בפרח, כל אלה הם הנושאים המוצגים בתערוכת אוסף פינס. התערוכה אינה מיועדת לציירים ואספנים בלבד. הפשטות והיופי הרב שבה עשויים לדבר אל לב כל צופה, ילעורר התעלות בכל אדם.

אוסף אפרורי. לעומת צבעוניות חיתוכים היפנים, מציג מוסיאון ישראל, תערוכה נוספת שנושאה הוא המיזרח הרחוק. זהו אוסף סאקלר, שהסכים שנדרש להביאו לארץ, בניגוד לאוסף פינס הנמצא בירושלים, היה עצום. התוצאות המוצגות אינן, בהמעטה, מרהיבות כמו באוסף שקדם לו. רוב הציורים הסינים המוצגים הם אפרוריים, חוורים על עצמם, ומרביתם נעשו על־ידי אמן אחד **דאו־ג'י** או תלמידיו.

גם במוסיאון שאנג קאי שק שבטאיוואן, אין הציורים הסינים תופסים את מירב אולמות התצוגה. עבודות השנהב, ביניהן פיסלי הגידים, האלמוגים ושאר האבנים היקרות, מהווים את גולת הכותרת של המוסיאון הגדול בעולם לאמנות סינית.

לצייר את עצמך

גלריה גורדון, שנרדמה לשנת החורף, התעוררה השבוע. את הקיצה חוללה תערוכת אמן צעיר, **עופר לאלוש**. הצייר, יליד צפון־אפריקה שהתחנך בישראל, למד במכון אבני וזכה במילגת לימודים שאותה ניצל ללמוד בבודאר. את ציוריו גדולי הממדים יקשה על לאלוש להציג בגלריה גורדון הזעירה, לכן הוא מציג רישומים, תחריטים וציור שמן אחד. מספר לאלוש: „כדי לעבוד בממדים כה גדולים, נזקקתי לסטודיו ענק. אותו מצאתי בתוך בית ערבי ישן ביפו, ששימש פעם ארמון. את הדירה ששכרתי, נאלצתי לחלוק עם מישפחה ערבית מרובת ילדים. הסלון הענק של הדירה היה משותף לכולם, המוסיקה הערבית שהושמעה בקולי קולות והמולת הילדים לא הפריעו לי לצייר כל היום את הנושא שבו התרכזתי — דיוקן עצמי."

מאוחר יותר, עברה המישפחה הערבית, שהיתה לו כמו מישפחתו, לגור בבית קטן בן קומה אחת. כיום, יכול עופר לצייר את בדי הענק שלו בחדר־האורחים עצום הממדים. בחדר אחר הוא מבצע את התחריטים שלו, ובשאר החדרים גרה מישפחתו.

אמנות יפאנית
הוצאה כספית —

אזמנות סינית מאוסף פינס
— בתקופת צימצומים

מונפארנס

בשדרות רוטשילד

בפאתי שדרות רוטשילד, מול היכל התרבות והבימה, שוכנים שני בתי קפה־גלריות, שכמותם אפשר למצוא רק ברובעים כמו מונפארנס בפאריס, או בגרינויץ' וילג' בניו־יורק. המקומות פתוחים מבוקר עד ליל, כששעות השיא הן, כמובן, שעות הערב. היושבים בהן הם בעיקר אמנים, והם ומה שמקשט את הקירות, יוצרים אווירה מאוד מיוחדת.

הכסאות בגלרית סוף השדרה הם כמו אלה שהיו פעם בתנובה. השולחנות קטנים, החלונות עוטי צמחיה ועל הקירות אפשר תמיד לראות תערוכה של צייר צעיר ולא מוכר, או של צייר ותיק שמאס בגינוני גלריות היוקרה והפכו בתי־מיסחר באמנות.

השבוע מציג בסוף השדרה האמן הוותיק בין הצעירים, **שמעון אבני**. אבני, שהציג כבר בעבר במוסיאון תל־אביב הוא יליד פאריס. חניך מכון אבני והבוזאר בפאריס. הגבר המזוקן מספר שחלומו הגדול הוא להפוך את איזור התעשיה בתל־אביב, שבו יש לו סטודיו רחב־ידיים, לאיזור כמו הסוהו בניו־יורק, שגם הוא הפך לאט לאט מאיזור בתי־מלאכה לסטודיות לציירים, ולאיזור המרכז את כל חיי האמנות בניו־יורק. אבני חולם על גלריות, תיאטרונים נסיוניים, סטודיות של ציירים ומקום הרוחש פעילות אמנותית ללא הרף.

בלי הרומנטיקה של יפו, בין הנגרים והצבעים, שואף אבני להגשים את חלום חייו. בינתיים, הוא מצייר תערוכה המתארת את העימות בין האדם לסובב אותו. את הרעיון הוא מדגים בעזרת עימות בין צורות אמורפיות, רכות, שהן האדם, לבין צורות נוקשות, הסובבות אותו.

צים פרטי. בגלריה החדשה יתר, הגלריה הלבנה, פתח את תערוכתו הצלם **אבי גנור**. גנור הצעיר, שטרם מלאו לו שלושים, הספיק בחייו ללמוד הנדסה בטכניון והחליט לעסוק במה שהוא אוהב באמת. הוא נסע לארצות־הברית ולמד צילום בטובים שבבתי־הספר שם, וחזר לארץ כצלם אמן. היום הוא הצלם הפרטי של האופנאי גדעון אוברזון.

כתמים

מוסיאון ישראל טרח רבות לקראת בואם של קבוצת אוצרי המוסיאונים מכל העולם. הוא הכין לכבודם את התערוכה המכונה גבולות, האמורה להביע את מידת מעורבותם של אמני ישראל בנושאים פוליטיים. מכיוון שברור שהכוונה היתה להציג את הקבוצה המסויימת של האמנים חביבי המימסד, הרי כל קשר בין גבולות ואמנות הוא מיקרי בהחלט. נותר רק להתייחס לעבודות עצמן. הבולט בין האמנים הוא **מיכאל דרוקס**. בעזרת פחית הבירה הסטועה, שעליה מצויירת מפה, ניצל דרוקס רעיון שהשתמש בו **ג'ספר ג'ונס**, ובשאר ציוריו הצליח להתעלות מהרמה הבינונית ומטה של העבודות המוצגות ***

קו־פרודוקציה רומברג־רמברנדט
פירסומת לציבעי שמן

הגבוך שי מיכאל דרוקס
חביבי המימסד

*** אוצרי המוסיאונים התגלו במסיבת עיתונאים כחבורה של אנשים נעימים — לא תמיד אוצרי מוסיאונים בדיוק, אלא לפעמים חברי ועדות או אוהדים — שבאו בשימחה לערוך טיול מאורגן בישראל, ולרבים מהם זו הפעם הראשונה בארץ. היחידי שהתלהב למעשה מעבודות שראה בארץ, היה הנציג מאוסלו. גם נציגת חוג ידידי המוסיאונים של מינלנו גילתה עניין מסויים והבטיחה להישאר זמן ממושך יותר על־מנת להתעמק בנושא הציור הישראלי. כל השאר, בתוכם **ריצ'רד אולדנבורג**, מנהל מוסיאון המודרן ארט בניו־יורק, השתזפו בים־המלח, נהנו מהשהיה במישכנות שאננים ומטיולים בארץ *** נוהג חדש הנהיגה גלריה אטליה 27 בתל־אביב. תחת לערוך מכירה פומבית רגילה, היא שולחת רשימת יצירות העומדות למכירה, ומציעה להן מחירי מינימום. המעוניינים, עונים בכתב מהו המחיר המוצע על ידם, והיצירה נמכרת ביום הנקוב למרבה במחיר. שיטה שונה לסחר באמנות *** בגלריה גימל בירושלים, מוצגת תערוכה של כמה אמנים. **אוסבדו רומברג**, שהיה „מצייר" כתמי צבע המזכירים פירסומת של חברת צבעי שמן, התחיל לקשט את יצירותיו בהעתקים של יצירות **רמברנדט**.

בא' בית־המישפט כבר התרגלו לתופעה של האשה

הנאמנה לבעל הנאשם והפילגש המעורבת בחיק

האשה הסולחת

אלברט ואוליביה עמר
סוף־שבוע עם פילגש בטבריה

אורנה אופנהיים
האשה הבריאה סנדוויצ׳ים

ע ספסר הנאשמים ישב גבר יפה־תואר. יוסף קטלן, ששערו שחור כ־פחם, היה לבוש בגדים שחורים ששיוו לו מראה דרמתי ומושך. זה עתה עצר אותו בית־המישפט עד תום ההליכים ב־מישפט שהוגש נגדו על פריצות וגניבות רבות.

כאשר הכריז השופט דוד ולך כי קטלן יעצר עד תום ההליכים, קם סניגורו צבי לידסקי וביקש מהשופט לשחרר את לקוחו למשך 48 שעות, כדי שיהיה נוכח בניתוח של בנו בן השלוש. השופט שאל: „האם אשתו נמצאת באולם?" אשה צעי־רה, אדומת שיער, גם היא לבושת שחו־רים, קמה על רגליה. אחרי ששמע השו־פט את דברי התובע, אברהם לנדשטיין, שהתנגד לבקשה, החליט שלא להיענות לה, למרות הבנתו את דאגת האב.

כאשר ליוו השוטרים את קטלן במד־רגות לבית־המעצר, רצה אחריהם אשתו ובידה כריכים, סיגריות וממתקים, והת־חננה בפני השוטרים שיתנו אותם לבעלה.

לא היה בכך שום דבר יוצא־דופן, כאשר אשה נאמנה ואוהבת מלווה את בעלה בשעותיו הקשות. המייוחד במיקרה זה היה שלצידו של קטלן, על ספסל־הנאשמים ישבה אדמונית אחרת, אורנה אופנהיים, חברתו לחיים בשנתיים האח־רונות.

קטלן עזב את אשתו ובנו, שהיה אז בן שנה, למען אורנה אהובתו, אשר לדברי כתב־האישום השתתפה גם היא עימו בפריצות, ונהגה לשבת במכונית ולשמור כאשר הפורצים עשו את מלאכ־תם בדירות.

השופט שיחרר בערובה את אורנה, בת קיבוץ מסילות, וקבע שאסור לה לצאת מהמשק. סניגורה, לידסקי, שאל את בית־המישפט אם אורנה יכולה לכתוב מיכתבים לאהובה שישב בבית־הסוהר. גם הפרקליטות וגם השופט לא ראו בכך כל פסול, וכך הלך קטלן לבית־המעצר, כאשר בידיו הכריכים ששלחה אשתו, והבטחה למיכתבים מאהובתו.

האם סלחה האשה את כל הלילות שבהם בילתה בבדידות, בידיעה שבעלה נמצא עם אורנה, האם סלחה את כל הימים שבהם טיפלה בבנה לבדה, בעוד שבעלה נמצא עם צרחה? האם באמת סלחה ובאה לבית־המישפט לא כדי לש־מוח לאידו, אלא כדי להביא לו ממתקים?

אולם לא רק היא ידעה לסלוח. בבית־המישפט נראות נשים כאלה מדי פעם. נשים שבעליהן בגדו בהן, השאירון לבדן, עזבו את ילדיהם והלכו עם הנשים האח־רות. לפעמים השאירו אותן במצב כל־כלי עגום, ברחו והותירו חובות ואף דמי־מזונות לא שילמו. ובכל זאת, כאשר הס־תבך הבעל ונתפס על־ידי המישטרה, ידי־עה האשה לסלוח ולהעניק לו את כל העזרה והאהבה שהיה זקוק להם.

אדי זיאה בן־ניסן
טרמפיסטית בת־16

כאשר נודע הזיכוי, ועד שיצאו המזוכים מהמעצר, זרחה אוליביה מאושר. רק מי שנכח בכל המישפט יכול היה לזכור את העובדה המדהימה, שהאליבי של בעלה היה מבוסס על בילוי סוף שבוע עם אהובתו בטבריה.

אוליביה התעלמה להלוטין מהאליבי של בעלה. היא לא אמרה מילה על האשה האחרת שאיתה בילה בעלה, למרות שכל פרט מסיפור הבגידה לא נותר בגדר סוד אחרי עדותו של בכר בבית־המישפט. אוליביה ידעה לשכוח. רק עורכי־דין צי־ניקנים במיקצת, ציטטו אותה כאילו אמרה אחרי הזיכוי: „טוב, עכשיו לפחות הוא יהיה כמה לילות בבית."

אליבי עם אהובה

כ אשר נשפכה השמפניה כמים בעת הזיכוי של חמשת הנאשמים ברצח האג׳ כחיל, היתה אוליביה עמר הבולטת בנשים. הצעירה השחרחורת, בעלת העי־ניים הענקיות ליווחה את בעלה אלברט („בבר") עמר בעיקביות, דרך כל שלבי המישפט. היא לא החסירה ישיבה אחת, ואפילו השוטרים בבית־המישפט הכירוה.

המיקרה הבולט ביותר היה של לאה בן־ניסן. היא הכירה את בעלה, אלי, כאשר היו שניהם בני 13, תושבי שכונת התיקווה. אהבתם הגדולה היתה לשם דבר בשכונה. הם נישאו כאשר היו בני 18. אלי פתח נגריה וראה הצלחה במלאכתו. לזוג נולי־דו שלושה ילדים, והם עברו לגור בדי־רת פאר בבת־ים. גם מכונית היתה להם, אך היתה זו דווקא המכונית שהביאה לטרגדיה.

באחת מנסיעותיו לבתי קליינטים, לקח אלי טרמפיסטית בת 16, צעירה שמנ־מונת בשם שלומית חלפון. השניים הח־ליפו מיספרי טלפון. אחרי 15 שנות נישואין מאושרות, הרגיש אלי בן ה־33 משיכה חזקה לאשה אחרת. שנה שלמה נמשך הרומן הסודי בין אלי לשלומית. לאה, היתה כל־כך בטוחה באהבתו של בעלה שלא האמינה לקול האנונימי שסי־פר לה בטלפון כי לבעלה יש אהובה.

אבל השיחות תכפו והלכו, הקול כבר לא היה אנונימי יותר, ולאה ידעה לזהות את קולה של צרתה, שהיתה עדיין קטינה. אלי הכחיש הכל בפני אשתו. אבל, כאשר התגייסה שלומית לצבא, עזב אלי את הבית על־מנת לגור איתה. הוא חזר הביתה לזמן קצר, ושוב עזב, הפעם שוח־ררה שלומית מצה״ל, שלושה חודשים אח־רי גיוסה, ועברה לגור עם אלי בדירה ששכרו.

אלי שהיה עד אז אב מסור ובעל נאמן, ויתר על חברת ילדיו לשנה תמי־מה, לאה ידעה סבל רב. היא התרוצצה ממקום למקום כדי למצוא את בעלה, נהגה לארוב לו ליד בית הוריו כדי למצוא אותו, אבל לא הצליחה. היא הת־לוננה במישטרה על שלומית אשר המ־שיכה להטרידה בטלפון. „מדוע היא מ־שיכה להתעלל בי? הרי היא כבר לקחה את בעלי, מדוע היא מטלפנת לי בשעות הלילה המאוחרות ומציקה לי? מה עוד היא רוצה ממני?" כך שאלה לאה את אביה של שלומית, אשר חיפש גם הוא את בתו הסוררת.

היתה זו המישטרה אשר מצאה את אלי ואת שלומית. היא מצאה אותם על שפת־הים, כאשר במסווה של זוג או־הבים נהגו לפרוץ למכוניות ולגנוב את תכולתן. הם עשו זאת בשיטתיות במשך קרוב לשנה, ובחדרם השכור נערם אוצר בלום של חפצים גנובים שאיש לא הש־תמש בהם.

כאשר הובאו לתחנת המישטרה נשבר אלי ובכה. וסיפר כמה הוא מצטער על מעשיו ועל העוול שגרם למישפחתו. השוטרים באו לביתה של לאה לשאול אם היא רוצה לפגוש את בעלה, והיא הסכימה. בפעם הראשונה שבאה לתחנת־המישטרה ביקשה לבוא עם ילדיה, והשוט־רים הסכימו להפגיש אותם במקום שבו לא יראו הילדים מדי מישטרה, ולא יבי־נו כי אביהם עצור. הפגישה המישפח־תית הראשונה אחרי שנה היתה קורעת לב. הבת הבכירה התעלפה, אלי התמוטט בבכי סוער, וביקש סליחה ומחילה. לאה סלחה והבטיחה לקבלו בחזרה כאשר יסיים את ריצוי עונשו. מבית־הסוהר כתב לה אלי מיכתבי אהבה לוהטים כמו בתקופה שלפני הנישואין.

מי שהיתה שומרת הפכה לשחקנית

איום במערוכת דבורה בקון בסצנה מתוך סרט המתיחות החדש של יהודה ברקן חייך, **אכלת אותה.** מישהקה בסרט זה הפך את דבורה לתגלית חדשה בשטח הבידור בארץ. בסצנה שבתמונה מגלמת דבורה תפקיד של אישה כעסנית, הרודפת אחרי בעלה עם מערוכת. מצלמה נסתרת הנציחה את תגובות העוברים ברחוב.

בדרנית דבורה בילדותה עם ידיד, לאחר ששמנה בגיל 6, אימצה לעצמה תדמית של בדרנית.

המקצוע: שמנה

„א הין שלמה!" קריאה זו בצירוף טפיחת שכם אדירה מאחור, ש־כמעט הפילה אותו ארצה, הפתיעה עובר־אורח תמים באחד מרחובות תל־אביב. משהסתובב לאחור נדהם לראות בריון ממין נקבה, המחייך אליו מתחת לשריון שומן. „מה שלומך שלמה?!" המשיכה השמנה האימתנית, תוך שהיא שולחת את זרועותיה השריריות לחבק את האיש. „איך המרגש שלמה?!" בעוד הוא מנסה להתחמק מאחיזתה, מילמל עובר־האורח, ספק נפחד ספק מבולבל, „אני לא שלמה, מה את רוצה ממני?!" אך השמנה לא ויתרה והמשיכה לקרב את המיסכן אל חיקה, בהזכירה לו את ידידותם משכבר הימים. רק אחרי מאמצים ושיכנועים רבים הצליח לבסוף האיש, שכלל לא הכיר את הבריונית, להיחלץ מידיה ולהסתלק מהמקום כל עוד נפשו בו.

היתה זו סצנה אחת מתוך סרט מתיחות חדש שבו מככבת התגלית החדשה בשטח הבידור בארץ, דבורה בקון, המוכרת יותר בשם דבורה השמנה. תפקידה של דבורה בסצנה זו הוא למתוח עוברי־אורח ו־להתייחס אליהם כאילו הם מכרים ותיקים שלה, כאשר מצלמה נסתרת מנציחה את תגובותיהם המבולבלות. במהלך הסרט מבצעת דבורה גם מתיחות אחרות.

דבורה בקון, בת ה־28, הגיעה לעולם הבידור אחרי שעברה דרך ארוכה במיק־צועות שאינם מקובלים כנשיים. במיוחד התפרסמה כשומרת דיסקוטקים, כששמה הולך לפניה בשל הקשיחות הרבה שהפ־גינה. בעבר עסקה דבורה גם בסחר מכר־ניות, ואף השכירה את עצמה כשומרת ראש.

על אף ממדיה המפחידים, והתנהגותה ההפגנתית האומרת כולה כוח, דבורה אינה טיפוס אלים. ההיפך הוא הנכון. בתוך תוכה טמונה נפש של ליצן עצוב. המפנים את כאבו, והמצהיל ומבדר את הסובבים אותו. אופייה זה הוא שהביא את דבורה אל מצלמות הקולנוע. „לאן שאני לא מגיעה אני עושה בידור," סיפרה. „כזאת אני. אני רק פותחת את הפה וכבר כולם צוחקים.

„הייתי יושבת עם 20 איש ומצחיקה את כולם בחיגם. עד שחשבתי למה לא להצ־חיק אלפים ולעשות מזה כסף? ככה נולד אצלי הרעיון להיות בדרנית מיקצועית. מי שגילה אותי היה צבי שיסל. הוא אמר לי שיעשה ממני סופר־סטאר. לפי הבימוי שלו הופעתי בסירטון פירסומת של טרופית, שם אני קופצת בבגדים למים. הסירטון הזה הוקרן בכל בתי־הקולנוע בארץ ונתן לי דחיפה עצומה.

„לפני חודשיים בא אלי יהודה ברקן ואמר לי שיש לו סרט בשבילי, שיעשה ממני סטאר. חתמתי איתו על חוזה, תמורת סכום סימלי, ועשיתי את הסרט. הכסף לא עניין אותי. מה שרציתי זה שהסרט יתפוס. בעוד זמן קצר הסרט יצא למסכים וזה יהיה המיבחן שלי. יש כבר חברה גרמנית שמעוניינת להחתים אותי על

כושית מפחידה בקטע זה של הסרט מגלמת דבורה תפקיד של משרתת כושית. בסיומה של הסצנה צריכה דבורה להפליק לאחד השחקנים, אך כאשר השחקן רואה את דמותה המפחידה, הוא נמלט.

על הגב אחרי סצנת הרדיפה מתפייסת דבורה עם בעלה וכפיצוי היא לוקחת אותו על הגב.

דיסקוטקים אימתנית וסוחרת מכוניות

ולנוע שבה מתעניינים מפיקים זרים

הוזה להפקת סרטי פירסומת בגרמניה. אם הסרט של יהודה יצליח, ויש לו את כל הסיכויים, אני מאמינה שזה יפתח לפני שערים רבים."

המילים עשו יותר מהכוח

חלומה של דבורה להיות שחקנית התבשל במשך שנים. את הזמן הזה לא ביזבזה דבורה בציפיה. עברה מצביע על המרץ הרב הטמון בין מפלי השומן של גופה. כאשר סיימה את בית־הספר היסודי, התחילה לעבוד כמזכירה במיגרש לסחר מכוניות. אל המיגרש הגיעה כאשר הוריה רכשו שם מכונית. עיסקי הרכב קסמו לנערה והיא נשארה לעבוד במקום. בערבים למדה פקידות, ובימים רכשה ניסיון בעסקים. בגיל 18 הוציאה רשיון־נהיגה וביטוח מיוחד לכל רכב, והפכה סוחרת מכוניות של ממש. "לימודים לא עניינו אותי," סיפרה דבורה. "רציתי לעשות כסף, ואת זה ראיתי במיסחר. בחרתי הלילה, ועם ציבור באי הדיסקוטקים, שחלק בלתי־מבוטל ממנו הם העבריינים. "הכרתי את העולם התחתון, והם הכירו אותי," סיפרה דבורה. "במשך הזמן יצרתי איתם יחסים הדדיים של כבוד והערכה. אני לא הפרעתי להם, והם לא הפריעו לי."

בילדותה היתה דבורה רזה. היא החלה משמינה רק בגיל 6. הופעת שכבות השומן ציערו תחילה את הילדה, אך היא מצאה עד מהרה את נתיב חייה. "נהייתי בדרנית, והתחלתי לאהוב את ההופעה החיצונית שלי. יצרתי לי תדמית של מצחיקנית וביריונית ביחד, וזה עבד. בשכונה הייתי שולטת על כל הילדים, אבל תמיד עשיתי בידור.

"בגיל 18 רציתי להתגייס לנח"ל, אבל בדיוק במחזור שלי היה עודף של בנות ולא גייסו אותי. עם בחורים אף פעם לא היתה לי בעיה. תמיד רקדתי, ובילתי ויצאתי עם הבחורים הכי נחמדים. ההופעה החיצונית שלי לא הפריעה. יש המון בחורים שאוהבים שמנות."

כאשר דבורה עולה על מישקל ביתי במכוניות, כי זה תמיד משך אותי." תוך כדי עבודתה במיגרש המכוניות, התפרסמה דבורה ביכולתה להסתדר עם ביריונים וגורמים פליליים, שניסו לרכוש להם דריסת־רגל בשוק זה. בעיקבות המוניטין שיצאו לה, זכתה בהצעת עבודה כשומרת סף במועדון־לילה בתל־אביב.

במשך השנים הפכה דמותה השמנה של דבורה בפתח מועדון־הלילה חלק בלתי־נפרד מן הנוף שבמקום. במיסגרת עבודתה היוצאת־דופן היא ערכה היכרות עם חיי רגיל, המודד עד 120 קילוגרם, עושה המחוג סיבוב שלם ונעצר שוב על 0. דבורה אינה מגלה את מישקלה המדוייק, אך נראה שהיא מאושרת עם ממדיה. "אני שלמה עם ההופעה שלי," סיפרה דבורה. "בעבר עשיתי דיאטה והורדתי 40 קילו במישקל. זה היה ממש מיבצע רציני, אבל במשך הזמן העליתי חזרה.

"עם בגדים אין לי בעיה. יש כמה מיפעלי בגדים שתופרים לי בגדים מיוחדים. כל עונה אני עושה סיבוב מיפעלים ומתאימים לי את הבגדים הכי אופנתיים. אני לובשת חולצות ומיכנסיים מיספר 58, ונעליים מיספר 41. שולחים לי גם בגדים מחנות מיוחדת למידות גדולות בלונדון.

"היום מה שמעניין אותי זה הקאריירה. אני רוצה להצחיק ולהרוויח כסף. אני חושבת שאני בנויה למישחק. אני חופשיה לפני המצלמה, וחוץ מזה אין הרבה כמוני. אני יכולה לשחק גם תפקידים עצובים, אבל המקום שלי, לדעתי, זה בקומדיה. שם יש לי הרבה אפשרויות. במשך שנים בניתי לי תדמית של שמנה מצחיקה, ועכשיו הגיע הזמן לקצור את הפירות. לרזות? אולי בעוד כמה שנים. בינתיים אני רוצה לעשות כסף, והרבה!"

שומרת דיסקוטקים

דבורה כשומרת־סף במועדון־לילה. בעבר עסקה דבורה גם בסחר מכוניות. היכולת שגילתה להסתדר עם ביריונים שם, הביאה לה הצעות־עבודה במועדונים ובדיסקוטקים.

כוח וקשיחות

במהלך עבודתה כשומרת דיסקוטקים הפגינה דבורה הרבה כוח וקשיחות. אולם בתוך תוכה אין דבורה טיפוס אלים. למיקצוע המישחק הגיעה דבורה בשל אופייה, הדוחף אותה להצחיק את הסובבים.

טרמפ לחיילת

דבורה יחד עם יהודה ברקן בסצנה מתוך הסרט בקטע זה מגלמים השניים תפקיד של חיילים התופסים טרמפ בתוך טנדר, מבלי שהנהג רגיש בנוסעים. למרות מישקלה, מפגינה דבורה זריזות.

על המסלול

הסוודר הקלאסי

קרדיגן הוא סוודר עליון מכופתר בחזית. השנה, בעונת המעבר, הוא נפוץ במיוחד מחומר אנגורה, עדיין בצבעי פסטל כמו תכלת, סגול בהיר, ורוד בהיר. אני לא יודעת כמה מכן זוכרות שלפני כחמש־עשרה שנה היו הסוודרים הללו הלהיט של העונה.

יש גם סוודרים בסגנון הקרדיגן המר־

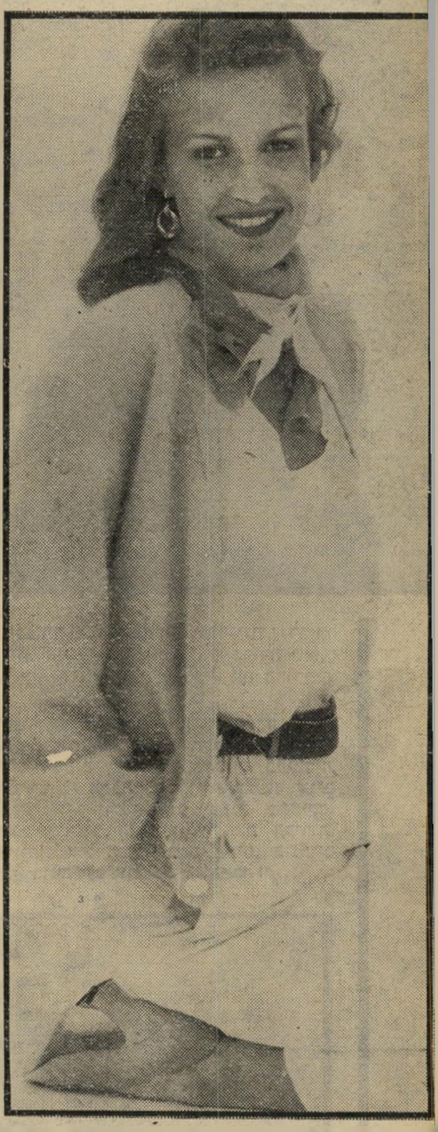

אנגורה הוא הצמר של **קרדיגן** זה, הוא מאד אופנתי לעונת המעבר, וצבעיו הם צבעים פסטליים רכים, סגול בהיר, ורוד בהיר, וצהוב בהיר.

פיעים במיגוון של צבעים, כשאחד מהם הוא פסטלי והשאר צבעים חזקים כמו כחול כהה או שחור. הדוגמה היא בסגנון האמנות המודרנית.

האסימטריה

הסימטריה משגעת את בני־האדם. לכן מה הם מחפשים? את האסימטריה. ואיפה מוצאים אותה? השנה לא תהיה כל בעיה כזאת. בעונת המעבר בין חורף לקיץ ובקיץ עצמו תופענה צורות אלה בכל אירוע שבו מתלבשים על פי צו האופנה. הצורות הבלתי־סימטריות הן המאפיינות

לעונת המעבר

מציגים האופנאים שמלות דקי־קות מבד סריג, שמבוססות על סגנון האסימטריות. השמלות מורכבות משלושה צבעים, כחול, שחור, ולבן, האופנאי ג'ון באסט מציג שימלה קייצית המור־כבת משני צבעים בלבד, שחור ולבן, או אפור ולבן. שילובים נוספים הם: אפור בהיר, ואפור כהה, כתום וסגול.

את השמלות העשויות מסריג דק בצבעים נוגדים, כמו שחור ולבן או אפור בהיר ואפור כהה, כתום וסגול. בקיצור, אם אתן מחפשות משהו לעונת המעבר ושיהיה אופנתי כמובן, חפשו את הצורות האסימט־ריות על גבי שמלות מסריג דק.

בסגנון מודרני

מוצג הסוודר שהוא הקרדיגן המפורסם, דוגמת הסריגה נלקחה מסגנון האמנות המודרנית, וזה מוצג במיגוון צבעים חזקים, כמו כחול כהה, או שחור, בשילוב צבע פסטל אחד.

קלאסי

הוא הקו המנחה של הסוודר העליון שתוכ־נן על־ידי האופנאית אן קליין, הסוודר נלבש אפילו מעל מערכת לשעות הערב.

כשזה מתחיל להיות קשה להבחין בין הכלי המקורי לבין הרסיבר ...

...אתה יודע שזה

PIONEER®

יבוא ושרות **אמפא אלקטרוניקה** מפיצים אמפא וסוחרים מורשים

אולמי תצוגה: ת"א-פנקס 48 טל.456294, חיפה, ככר אמפא, רח' שבתאי לוי 25 טל.515281.

טל־ארויו

כנגד

אוהב ילדים מכל הגילים.

רהיטי כל גיל מלווים את ילדך בנאמנות, בכל הרגעים היפים...
עם הגיע התינוק מבית החולים לחדרו, יחכה לו הריהוט המושלם, הכולל שידות לאחסנת חיתולים ובגדים, ארוניות למשחקים, שולחנות טיפול ומיטת התינוק המיוחדת, שזכתה להמלצתה של המועצה לצרכנות.

יחד עם הילד גדלים גם הצרכים. את מקומם של מיטת התינוק ושולחנות הטיפולים, ימלאו הכוננויות לספרים הראשונים ומיטות נוער מהודרות בשלל דגמים וגדלים, שישרתו אותו במשך שנים ארוכות ומהנות. היום הראשון בבית הספר הוא יום מרגש, לכל הדעות, וגם כאן נוטלים

רהיטי כל גיל חלק בשמחה. שולחנות כתיבה בדגמים שונים: על רגל, בין ארוניות, שולחנות כפולים וכולם עם מגירות רבות תכולה.

כל פריט ניתן להשגה בחמישה צבעים מרהיבים: ירוק, אדום, חום, כחול ואורן טבעי. שולחנות הכתיבה ומיטות התינוק להשיג גם בכתום.

רהיטי כל גיל יוצרים חדר מקסים, שטוב לחזור ולהתרגע בו גם בחופשות מהצבא. קניית רהיטי ילדים איננה משחק ילדים. לכן, כשאת מתכננת את הריהוט לילדייך, בחרי בכל גיל, האוהב ילדים מכל הגילים.

רהיטי כל גיל —
מנגריית גבעת ברנר.

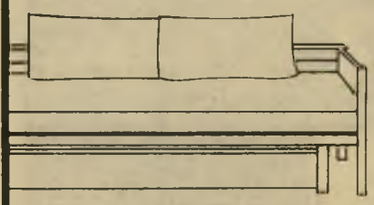

דגם 226 — ספה כפולה
70×57.6×190 ספה תחתית 70×25×190.

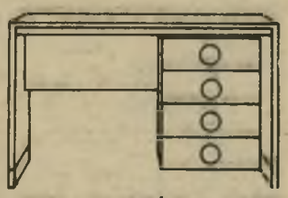

דגם 220 — שולחן כתיבה 4 מגירות
55×72×120.

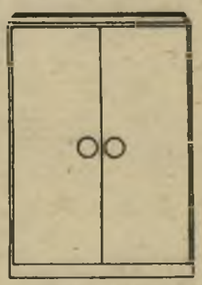

דגם 200 — ארונית
עם דלתות 30×90×90.

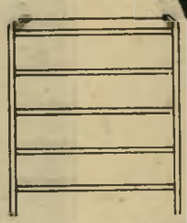

דגם 22
ארונית טיפולים לתינוק
4 מגירות 60×92×82.

דגם 224 — שולחן כתיבה
2 מגירות עם רגל 55×72×90

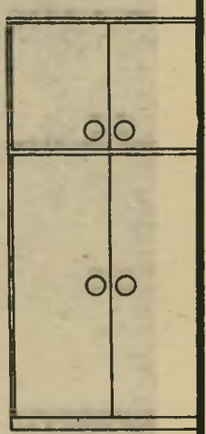

דגם 225 — ארון בגדים
6 דלתות 60×180.5×134

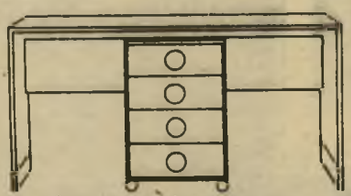

דגם 221 — שולחן כתיבה כפול
55×72×150.

דגם 214 — ארונית עם מגירות
40×30×45.

דגם 59א' — מיטת תינוק
בשני גדלים: 60×90×120, 60×90×140.

תצוגה מרכזית וייעוץ- תל-אביב: דיזנגוף 201. חיפה: הרצל 32.
אלנבי 117, בית הזורע, שמרת. גבעתיים: ויצמן 10.

רהיטי „כל גיל" להשגה במקומות הבאים:

חיפה והצפון: חיפה: מחסן מרכזי לצפון, כביש כפר אתא, בנייני רצף, קולוג'ניק. הרצל 32, קולוג'ניק. בית הזורע שמרת, אלנבי 117. נווה שאנן, צוציק. ק. מוצקין, „שי לתינוק", שדרות וייצמן. **עכו:** בן־עמי 55, חיים יעקובוביץ. **נהריה:** רח' הרצל, נאדלר משה. **כרמיאל:** מרכז מסחרי חדש, שרה נחום. **צפת:** רח' ירושלים, הרשקוביץ ינקו. **טבריה:** אחים אהרונוביץ, תחנת אגד החדשה. **עפולה:** רהיטי וולדמן. **מבעון:** „הפיריון טבעון", טופוביץ. **פירת הכרמל:** „בייבי לנד". מרכז מסחרי חדש. **בנימינה:** רח' המייסדים, דור־און הדר. **קרית־שמונה:** „רהיטי קרן", יוסי אוחיון. **נצרת:** עודה מאהר, אל־חנוך 1025/17. **ק. אתא:** „לתינוק ולילד". **בית־שאן:** פינגרהוט אסתר. **מרכז ודרום: תל־אביב:** „שילב", אבן גבירול 14. „שם", בוגרשוב 26. **ירושלים:** „שילב", יפו 68. „כל־גיל", אבן גבירול 5. „דירן", אזור התעשיה תלפיות. **באר־שבע:** „שילב", הרצל 90. **ראשל"צ:** „שילב", הרצל 73. **רחובות:** „רהיטי אלון", אחד העם 22. **פתח־תקוה:** בנימין 6. **רמת־גן:** הרצל 57. **בני־ברק:** רבי־עקיבא 90, שטוצברג. „לילך", רבי עקיבא 106. **חולון:** „תינוק כל", כיכר וייצמן. **הרצליה:** „כל גיל", סוקולוב 99. **נתניה:** „כל בו מאיר", שמואל הנציב 15. **כפר־סבא:** „במבי", רח' וייצמן 54. **חדרה:** „פינת הילד", ה. סמואל 47. **נאות אפיקה:** „גילגי" מרכז מסחרי.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הציג לראשונה את מתכונת־אב למדור העורך — „הניצוץ". כותרת המאמר היתה „טימטום ושמו תגמולי". מדור „תצפית" קבע, כי „רחבי ישראל—ארצות־הברית יתבהרו עוד בחודש מאי..." טיול הגרנ"ע לפיסגת המצדה זכה לפיקוח תחת הכותרת „1200 בשביל הנחש", ומדור העולם, שלא כמנהגו, הביא כתבת־חרן מצולמת וגדולה, תחת הכותרת „האיש הקטן ברוסיה הגדולה", שתיארה את אורח־החיים ברוסיה הסובייטית.

מדור „קולנוע" הוקדש, תחת הכותרת „חשמלית ושמה כי־רוז", לאיש־השער, השחקן מרלון בראנדו, כוכב „חשמלית ושמה תשוקה". כן פורסם בגיליון וידויה של כוכבת הקולנוע זאזא גאבור, תחת הכותרת „הגברים בחיי".

הסליק הנישכח של דוב הבלונדי ✶ האמונות התפלות של הרב גורן ✶ בן־גוריון מסביר למעריצי את הרדאר

„העולם הזה" 913
תאריך: 12.4.1955

מפלגות

דווקאיזם

אם בעיני אוייביה היתה המיפלגה הרוויזיוניסטית תמיד תנועה כמעט־פאשיסטית, המטפחת פולחן של סגידה עיוורת ל„מנהיג", הרי למעשה לא היה הרוויזיוניסט האופייני מעולם אומר־הן. אדרבה, המיפלגה ריכזה את כל אלה שה„איזם" העיקרי שלהם היה „דווקאיזם". אפילו נגד מנהיגם הנערץ, בנוסח מאיר גרוסמאן, שתמיד הסתכל על זאב ז'בוטינסקי רבו כעל הרפתקן מסוכן, או כדויד רזיאל ואבי־רהם שטרן, שחשבו את אותו המנהיג לאזרח מתון מדי וזהיר מדי.

סטירת־לחי ותותחים. אחד האישים הסוערים בתנועה היה וולפגאנג פון־וייזל, רופא אוסטרי בעל תואר־אצולה, שנאסר פעם בפרס מפני שחשבוהו לקולונל לורנס איש־ערב האגדי, וזכה בפעם אחרת לקרוא הספדים על עצמו בעיתונים. אדם מבריק ואימפולסיבי (פעם נתן סטירת־לחי לח"כ חירות אריה אלטמן, בישיבת הנהגת המיפלגה). פון־וייזל היה תמיד ההיפך מן הטיפוס ההולך בתלם.

אולם כשהופיע ח"כ מנחם בגין מן המחתרת, השתנה הכל. תנועתו החדשה (חרות) בלעה את המיפלגה הרוויזיוניסטית (הצה"ר) ואת ביטאונה (המשקיף) והנהיגה מישטר של משמעת קפדנית. רוב המנהיגים הרוויזיוניסטים הוותיקים לא היו מסוגלים לחיות בשקט כזה, והתרחקו מהתנועה.

החודש הגיע תורו של פון־וייזל. אחד מראשוני אוהדיו של ז'בוטינסקי. הרופא הגדרתי (59), שפיקד על סוללת תותחי־נאפוליאון בימי מילחמת תש"ח, הודיע שהוא פורש מתנועתו של בגין ומצטרף למיפלגת הציונים הכלליים *.

היתה זאת מכה נוספת של הציונים הכלליים בהתקפתם על חרות. קרוב לוודאי שיכניסו את פון־וייזל לרשימתם לכנסת, מתוך תיקווה להבקיע חור בחומה החרותית. במיקרה זה תזכה הכנסת השלישית לדמות ססגונית שתכניס קצת חיים לדיוניה הממושמעים.

סוס סרבני

עם התקרב מועד הבחירות לכנסת ניסו המיפלגות השונות לרתום סוסים חדשים לעגלת־תעמולתם. בשבוע שעבר נעשה נסיון להכניע את אחד הסוסים החזקים ביותר: כל סניפי מכבי בישראל נידרשו על־ידי הציונים־הכלליים להצטרף באופן פעיל לתעמולת־הבחירות של המיפלגה.

עד כה לא נענו סניפי האגודה הספורטיבית לדרישה. האחת שסירבה בכל תוקף היתה אגודת עולי בולגריה מכביי־יפו. באסיפה סוערת של חברי המיפלגה נתקבלה החלטה פה אחד: „נעסוק רק בספורט, שום מיפלגתיות לא תחדור לשורותינו."

מחתרות

השוטרים נרגעו

השבוע דמה מטה המישטרה בירושלים לנחיל־דבורים: החוקרים המישטרתיים התאמצו לפענח את תעלומת מטמוני הנשק, שנתגלו בבתי־יוורשה, בירושלים, להשיב על השאלה הגורלית: האם הוטמן הנשק על־ידי לוחמי השיחרור, שפעלו נגד הבריטים, או שמא הוא חלק מציידה של מחתרת חדשה?

אפשר שהתעלומה לא היתה נפתרת לעולם, אילולא נתגלה השם אראלה על גבי אחד התת־מיקלעים, שנמצאו במטמון. השם הזכיר נישכחות: אראלה היתה אחת מפעילות לח"י בירושלים, ונהרגה בהתפוצצות מוקש בבסיס האירגון בשכונת טלביה. הנשק היה איפוא שייך ללח"י, והוטמן כנראה במקום על־ידי דוב הבלונדי, אחד ממפקדי המיבצעים של הלח"י בירושלים, שנהרג, מאוחר יותר, שעה שפיקד על גדוד הקומנדו של משה דיין בהתקפה על עוג'ה אל־חפיר, מבלי שהותיר רשימה של סליקים. השוטרים הירושלמים נרגעו.

* כיום המרכיב הליברלי בליכוד.

דרוזים

תלמידים נאמנים

במשך שבע שנות קיומה של מדינת־ישראל למדו יושבי הכפרים הדרוזים דברים רבים, ביניהם גם את תורת הכפייה הדתית. בשבוע שעבר הוכיחו ניכבדי הכפר הדרוזי עוספייה את עצמם כתלמידים נאמנים של הסיעות הדתיות היהודיות: הם פנו למישרד־הדתות ודרשו לאסור על 500 הנוצרים, היושבים בכפרם, לגדל חזירים *.

מישרד־הדתות טרם נענה לדרישה: לא כדאי היה להסתכסך עם מיעוט אחד בגלל מיעוט שני. אולם היה ברור כי החזירים ייהפכו גורם חשוב בציד הקולות הדרוזיים לקראת הבחירות.

* הדרוזים מחמירים באיסור אכילת חזיר לא פחות מהיהודים.

נכים

מילחמה בשומן

ארתור קיי היה ידוע בארצות־הברית כקבלן, בונה ערים וסולל כבישים משוכללים. אולם בישראל נודע שמו בשטח אחר לגמרי: רבות מ־56 שנותיו הוקדשו לפעולה למען היישוב העברי. הוא צייד אוניות מעפילים וסיפק נשק לצה"ל.

בשבוע שעבר פתח קיי בפעילות חדשה: הוא החליט לתרום 200 אלף דולר להקמת בית־הבראה, בו יוכל כל נכה של מילחמת העצמאות והשיחרור לבלות שבועיים בשנה *. הסביר קיי בהחליקו בכף־ידו על פניו חרושי־הקמטים: „כל נכה משתוקק לעסוק בספורט, להילחם בשומן המכסה את גופו, עקב מצבו הפיסי. אולם הוא חושש להיראות לעיני רבים, להתמודד עם אנשים בריאים. עתה תינתן לו האפשרות להתעמל ללא כל פחד."

כדורגל

ביטחון שסופו כישלון

כדורגלני הפועל תל־אביב היו מלאי ביטחון, שעה שיצאו, השבוע, להתמודד עם מכבי נתניה. לביטחון זה היתה סיבה מספקת: קבוצת נתניה היתה ידועה בחולשתה, והיא נמצאת בין האחרונות בטבלת ליגה א' **.

אולם הפעם כמעט וגרם הביטחון המופרז לכישלון מוחלט: אנשי הפועל זילזלו בכללי הזהירות, ספגו את השער הראשון, הצליחו להציל את המצב רק לאחר ששלחו את שוערם יעקוב חודורוב לבעוט בעיטת־עונשין. התוצאה: תיק"ו (1:1).

אנשים

● ח"כ מק"י **מאיר וילנר** על יריבו בשמאל, **מאיר יערי**, מנהיג מפ"ם: „הוא מנסה למכור את חרוזי־הזכוכית הזולים שלו בתור פנינים מארכסיסטיות אמיתיות."

● הרב־הצבאי הראשי, אלוף־מישנה **שלמה גורן**, נוכח השבוע שוב כי אמצעים שהיו מועילים בעבר אינם פועלים עוד כיום. למרות חישובי גימטריות מסוכבכים, בהם הובטח לו כי הפעם יוולד לו בן, נוסף על בתו בת ה־5, ילדה אשתו, בשעה שהוא נסע לערוך סדר פסח צבאי אי־שם בגבול־הדרומי, בת.

● נוסח הסברה מקורי ביותר השמיע שר־הביטחון **דויד בן־גוריון** באוזני מתיישבי מושב פטיש. כדי להבהיר להם את מהותו של הרדאר, אחד המכשירים שצה"ל משתמש בהם למילחמה בהסתננות, אמר: „הקדוש־ברוך־הוא רואה את הכל, והוא תן חוכמה לחכמים ליצור מין עיניים כאלה הרואות את הכל. החכמים קוראים לזה אלקטרוניקה."

* בית־ההבראה הוקם, הלא הוא בית קיי המפורסם שבנהריה.

** לפני 25 שנה לא היו ליגה לאומית וליגה ארצית והליגה הבכירה היתה ליגה א'.

סיפור לחצלום מזעזע

אחד מאסירי אוש־וויץ בחצלום זה הינו אברהם רוזנטל (**פונה למצלמה**). החודש, לפני 25 שנה, עבר אלימלך רוזנטל ליד הקונסוליה הפולנית, ברחוב אלנבי, ומבטו סמר לחצלום מרוב תדהמה. הוא ראה את אביו, וביטחונו גבר שאביו לא נרצח. הוא מיהר לפנות למדור לחיפוש קרובים, לצלב־האדום הפולני, ולא איתר עיקבות אביו. פקידי הקונסוליה הוציאו את החצלום ומסרוהו כמתנה לבן.

פנצ'ר ??לא נורא!!

"מנפח האויר הפרטי שלך"... יפתור את הבעיה!

מנפח האויר החשמלי של WEBSTER (קנדה) (כולל מד לחץ) הינו להיט בארה"ב אין חשש עוד לפנצ'ר באמצע הדרך או לחוסר אויר בצמיגים ובגלגל הרזרבי. ע"י חבור פשוט של המכשיר לשקע המצית או למצבר תוכלו מיד למלא אויר בצמיגי המכונית בכל דרך שתמצאו בה.

- במנפח האויר החדיש ניתן גם לנפח כדורי רגל, אופניים, קטנועים, סירות גומי וכד'.
- הפעלה פשוטה ונוחה תוך דקות ספורות.
- עד 120 ליבראות.

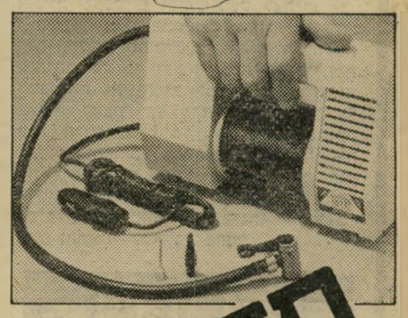

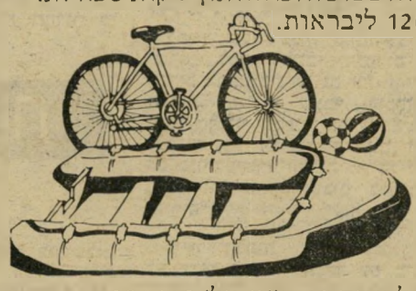

חדש

המתנה האידיאלית לחג

יבואנים וסוכנים בלעדיים: אברוד בע"מ רח' לבנדה 18 ת"א טל' 334162
להזמנה דרך הדואר: שלח צ'ק ע"ס 3,100.- ל"י (כולל מע"מ) ותקבל בדואר חוזר את "מנפח האויר הפרטי שלך"

במדינה

מישפט

יום הקטינות

מיהן הקטינות המתלוננות על שנבעלו, מדוע זו עבירה השכיחה רק בשיכבה סוציאלית מסויימת?

„היום יש לי יום של בעילת קטינות," התלוצצה הסניגורית ה־בלונדית היפה יעל עשבי. בפני השופט אורי שטרוזמן הביאה ה־תובעת, יהודית אמסטרדאם, בזה אחר זה שלושה תיקים של בעילת קטינה.

כל המיקרים בוצעו בנתניה. ה־נאשם הראשון היה יצחק אלפסי (22). הוא נאשם, כי בין אוגוסט 1976 ונובמבר 1977 בעל נערה קטינה בעין־התכלת, בשיכון רסקו בנתניה. בשנת 1976 טרם מלאו לה 16, ובשנה שלאחריה מלאו לה אמנם 16, אך טרם מלאו לה 17.

אותו גבר נאשם בפרט אישום שני באותו כתב־אישום, כי בעל קטינה נוספת, גם היא מתחת ל־גיל 16, בשיכון רסקו בנתניה.

הנאשם השני הוא קלוד שיקנג'י (27), ועליו מספר כתבי־האישום, כי בשנת 1978 עבד כמלצר ב־מיסעדה. שם הכיר את בתו של בעל המקום, שהיתה בת 15 וחצי. לדברי כתבי־האישום פיתה אותה לבוא לדירתו בהיעדר אשתו, ושם בעל אותה. הוא המשיך לבוא עימה במגע מיני פעמים נוספות, אלא שעשה זאת בדירה אחרת בנתניה, לא בדירת חברתו.

גדליה קהלני (24) נאשם, כי בחודש יוני 1979 פגש קטינה ב־תחנה המרכזית בנתניה. הוא לקח אותה לחדרו, ותוך שימוש בשוט ובאגרופים בעל אותה באותו לילה והמשיך בכך עוד ארבע פעמים ב־אותו שבוע.

„זה הגוף שלי". המשותף לכל המיקרים הללו הוא שהנערות הסכימו למגע המיני. גם השימוש בשוט ובאגרופים לא היה לשם כפיה, אלא אולי לשם הנאה. אף אחת מהנערות לא טענה, כי אנסו אותה. הענוש על בעילת קטינה שמתחת לגיל 16 הוא 14 שנות מאסר, והענוש על בעילת קטינה בגילים שבין 16 ל־17 הוא שבע שנות מאסר.

עורכת־הדין עשבי ייצגה את כל שלושת הגברים. מישרדה מסו־נף למישרדו של עו"ד אהרון בן־שחר, שלו יש סניף בנתניה, והוא עוסק הרבה בעבירות כאלה.

שיחה עם עורכי־הדין הבהירה את התרשמותם מהעבירה של בעי־לת קטינה. „גם נערות מצפון תל־אביב שוכבות עם גברים כאשר הן מתחת לגיל 17, אבל שם אין מת־לוננים. אם נערה מצפון תל־אביב מתלוננת, זה בדרך כלל על אונס," אומרים עורכי־הדין.

לדבריהם, המניעים העיקריים לתלונות על בעילת קטינה הם שניים. זעמם של הורים דתיים, שגילו, כי בתם קיימה יחסים עם גבר לפני נישואיה, והם אינם מורגלים בחברה המתירנית של ישראל. הם כופים על הנערה לה־גיש תלונה במישטרה. ואם בבית אולי עדיין מדברים על אונס, הרי בתחנת המישטרה מסתבר מהר מאוד, כי מדובר בבעילה בהסכ־מה, ואם הצעירה היא קטינה, ש־החוק אינו מכיר בהסכמתה כהס־כמה אמיתית, פותחת המישטרה תיק, והפרקליטות מגישה כתב־אישום.

הסיבה השנייה היא מריבה בין בני הזוג. כאשר השניים רבים או נפרדים, יודעת הצעירה, כי היא מחזיקה שוט על ראשו של הגבר. ואם כי בילתה אתו מרצונה הטוב, אולי חודשים ארוכים, ואל מיטתו נכנסה מרצון ואולי בשימחה, היא ניגשת למישטרה ומוכיחה בעזרת תעודת־הזהוי את גילה. המלכודת סביב הגבר נסגרה.

רק לפני זמן קצר התחיל להת־ברר בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב תיק של בעילת קטינה. ה־צעירה בת ה־16 היא ממוצא רוסי, יפה ואינטליגנטית, תלמידת תי־כון. היא כלל לא התלוננה, ואפי־לו הצטלמה תמונות־עירום שונות עם הגבר. המישטרה ערכה חיפוש בביתו של הגבר, בגלל עבירות אחרות, ומצאה באלבומו עשרות תמונות של מישגלים עם נשים. חלק מהנשים זוהו על־ידי השוט־רים, והם פנו אליהן בשאלה, אם הן רוצות להגיש תלונה למישט־רה. אף אחת מהן לא הסכימה. אולם כיוון שהצעירה היא קטינה, שיכנעה אותה המישטרה למסור עדות. למרות שתשובתה הראשו־נה לשוטר היתה: „זה הגוף שלי ואני יכולה לעשות בו כרצוני."

„לא איכפת לי". במיקרה מזעזע אחר, שניתן בפני בית־המישפט בתל־אביב, היתה הקטי־נה בתיק כבת 12 בלבד. היא בת למישפחה הרוסה, וגם היא לא התלוננה במישטרה. ניידת שעב־רה במקום הבחינה בה בחברת זוג צעירים שישבו במכונית וקיימו יחסי־מין. השוטרים הנדהמים מ־

פרקליט מקרין
ספוג לשקיות הניילון

גילה של הצעירה הופתעו עוד יותר כאשר שמעו, כי הילדה היתה רגילה להציע לילדים: „תן לי סיבוב על האופניים ואתן לך סי־בוב עלי."

תגובות רגילות של קטינות ה־מגיעות לתחנת המישטרה: „אני לא רציתי להתלונן, אבל אבי גילה את העניין והכריח אותי." או: „אני לא הייתי בתולה, ולא איכפת לי לשכב עם עוד גבר, לכן לא חשבתי להתלונן."

אנשי מישטרה מספרים, כי חלק ניכר בין הזונות המסתובבות ב־רחובות תל־אביב טרם הגיעו לגיל 17, ולכן גברים השוכבים עימן תמורת שכר מסתכנים גם בתביעה של בעילת קטינה. למרות שלפע־מים לקטינה יש עבר מיני ארוך ומעמיק יותר משל לקוחותיהן.

למרות הענוש המרבי הגדול על בעילת קטינות, אין בתי־המישפט דנים את הנאשמים לתקופות מאסר ארוכות. אם בית־המישפט מתרשם שהצעירה היתה שותפת פעילה ולפעמים המסיתה ליחסי־המין, מס־תפק בית־המישפט בענוש מאסר סמלי. וזכור מיקרה שבית־המיש־פט המחוזי בתל־אביב דן את הג־בר לשנת מאסר בפועל. הוא עיר־ער לבית־המישפט העליון ושם הקלו בענושו, והעמידו אותו על שלושה חודשי מאסר, שאותם רי־צה בעבודות־חוץ. מפה לאוזן מספרים, כי השופט המחוזי ניגש במיסדרונות בית־המישפט אל ה־

הופיע ספר חדש

מ. גבריאל רוזנבאום

התמונה המדברת

חן טרמפ לחייל

★שני מיליון ועוד חצי

2,500,000 ל"י פרס ראשון!

מאות אלפי זכיות בהגרלת הפיס!

30 ל"י - מינימום זכיה בזוטא ובהגרלה!

קנה את כרטיס המזל שלך עוד היום!

עוד מיזוג נגיש

233,600 זכיות מיידיות בזוטא!

14,406,000 ל"י -

סך כל הזכיות, בכל שבוע!

סניגור, והודה בפניו, כי שגה, וכי העונש שהטיל היה מוגזם. „העונש שהטיל בית־המישפט העליון היה מתאים יותר,“ הודה השופט.

יש, כמובן, מיקרים יוצאי־דופן, בהן הקטינה באמת אינה מבינה את תוכן מעשיה, והפיתוי בא כולו מצד הגבר, שניצל את מעמדו כ־גילו. אולם בין ערכי־הדין שלטת הדעה, כי יש להוריד את גיל ההסכמה של הקטינות, ואולי לבטל את העבירה כליל.

שקיות ניילון ירוקות

החשיש היה ארוז בשקיות בעלות כתובת. בעד החנות נעצר אחרי שהמישטרה חיפשה אחריו במקומות רבים, מלבד המקום שכתובתו היתה עד השקית

ציון פרץ הוא בעל בוטיק ידוע בהרצליה. בבוטיק סטופ נותגים לקנות רבים מבני־הנוער של הרצליה. שקיותיו הירוקות של סטופ מוכרות בין הצעירים. בתוך שקית אחת כזו, מצאה המישטרה חשיש במישקל של 3 קילו ורבע, בחצר של בית בהרצליה. בית זה היה שייך לסבתה של אשתו של פרץ. הסבתא מתה לפני כשנה, ומאז עומד הבית עזוב.

המישטרה הציבה מארב, וראתה מונית מגיעה ועוצרת ליד הבית. במונית ישב ציון פרץ. כאשר ראה ציון את השוטרים, ציווה על נהג המונית להתרחק מהמקום מייד. השוטרים החלו במירדף, אך ציון נעלם בין הבתים ועיקבותיו לא נמצאו.

קודם כך עיצרים. כארבעה חודשים חיפשה אחריו המישטרה, והוא הוכרז עבריין נמלט. המישטרה פקדה מדי פעם את בית הסבתא העזוב, חיפשה בבית הוריו של פרץ, וארבעה חודשים תמימים לא הצליחה למצאו.

לבסוף נעצר ציון והועמד לדין על החזקת החשיש. התובע ביקש את מעצרו עד תום ההליכים. הנימוקים לבקשה היו ארבעה:

1) המקום שבו נמצא החשיש הוא בשליטתו של ציון, ויש לו גישה לבית.

2) הסם נמצא ארוז בשקית הניילון הירוקה, של בוטיק סטופ השייך לפרץ.

3) הוא ברח מאנשי המישטרה כאשר גילה אותם במקום.

4) לא התייצב במישטרה, ולא נמצא על ידיה במשך 4 חודשים.

בשלב זה נכנס לפעולה סניגורו, דרור מקרין. הוא טען, כי הבית עזוב וכל אחד יכול לגשת אליו ללא מפריע. הוא טען, כי השקיות של בוטיק סטופ נפוצות מאוד בהרצליה, וקשה להאמין שמרשו היה טיפש עד כדי כך שהיה שם את כתובתו ושם בית העסק שלו על כמות גדולה כזו של סם. פרץ הודה, כי נמלט מהמישטרה, אבל לא היה זה בגלל מטמון הסמים. הוא לא פנים חדשות למישטרה, והוא יודע, כי הם קודם כל עוצרים אותו ורק אחר כך מבררים, לכן החליט פשוט להסתלק.

מקום הגיוני. הטענה החזקה ביותר התייחסה למחבואו של פרץ במשך כל החודשים הללו. מקרין הראה לשופט אורי שטרוזמן, כי בתיק המישטרה לא נמצא אפילו דו״ח אחד של ביקור בבוטיק סטופ. „מדוע חיפשו את האיש בבתים עזובים, במקום ללכת למקום ההגיוני, מקום עבודתו שבו הוא נמצא מדי יום, ולעצור אותו שם?“ כך שאל הסניגור את בית־המישפט.

אחרי הרהורים החליט השופט שטרוזמן, לשחרר את פרץ בערבה של 40 אלף לירות. הוא קבע אומנם, כי התיק מעלה חשד כבד מאוד נגד הנאשם. אבל בשלב זה אין עדיין לקבוע בוודאות את מישקל הראיות, והנאשם יהנה מהספק.

יעקב שרת / איש ממאדים

נאום בגין

אחד הדברים שהערצתי אצל מנחם בגין הוא הכושר הרתורי. כמובן, כושר רתורי לחוד ותוכן הדברים לחוד. אבל היכולת לצקת רעיונות בצורה נהירה ומגובשת ולהרהטם על־פה שלא מתוך קריאתם מן הכתב תוך לכידת אוזנו של השומע בלא להלך עליו שיעמום, אם לאחר הכנה מוקדמת מדוקדקת ואם במאולתר, מפליאתני כהישג שיכלי, בהיותי עד לה כל פעם מחדש, ואין ספק שמנחם בגין הוא מן המצטיינים בה.

נכון יותר, היה. מנחם בגין, אזרחי־ישראל היקרים, מאבד יכולת מופלאה זאת, מאבד והולך, אם תרצו, ואם תרצו — כבר איבד לחלוטין.

טלו, למשל, את פגישתו לא־מכבר עם כדורסלני „מכבי“, לקראת צאתם בשליחות כבוד־האומה לברלין. אוזני היתה כרויה אותה שעה לרדיו, והנה מה ששמעתי: „...אתם עושים מאמץ (בלי ספק, בלי ספק!), משחקים (יש לשער שמשחקים) במסירות (כדי הכבוד לכם וכל התודה) רבה (לא, לא סתם מסירות!), כדי לנצח (האומנם? אך זהו חידוש!). זה ספורט (אם לא ידעתם) שיש בו כללים (ראוי שתדעו זאת בעיקרון), וגם תדעו את הכללים, או שמא הכוונה שיש ספורט אחר, שאין בו כללים?) ותנאים (הקבלה לתפארת המליצה, מילא, לא נורא), המחייבים את כולם (לא סתם כללים, אלא כללים המחייבים את כולם! את כ ו ל ם. דווקא מעניין! איזה מין ספורט הוא זה, מה שמו, הכדורסל, שיש בו תנאים המחייבים את כ ו ל ם?! מעניין, מעניין), אולם כפי שאתם אומרים (חברמן, בגינגו, יודע מה שהחברֿה אומרים), הטובה בקבוצות היא המנצחת“ (מה שכוכן נכון, כי באמת, הגו בעצמכם, אם כבר קבוצה מנצחת, הייתכן להעלות בדעת שלא היא הטובה ביותר?)...

אני מודה ומתוודה, כמעריצו של מנחם בגין כאמן הנאום המאולתר נתאכזבתי קשות. לא, אמרתי אז בלבי. זה כבר לא אותו בגין, אותו בגין שהיה עושה מנאום מאולתר באוזני ספורטאים היוצאים חו״לה מירקחת מילוליות משלהבת, מרתקת, מסעירה, מרשימה. ואם זה לא אותו בגין, אז מה בנוגע לתחומים אנושיים אחרים, שאף הם נשלטים ממרכזי מוח? לא רבותי, המצב בהחלט מדאיג, ומדאיג שבעתיים מפני שסתם מנהיג שאין לו כושר נאום, או אפילו כושר דיבור — ויש כאלה בעולם בכלל ובארצנו בפרט — שוכר לו מהצד איזה כתבן־נאומים, והלה משרבט לו נאומים נמלצים על ימין ועל שמאל, במתוכנן ובמאולתר, ככל שיעלה הצורך, ואחר־כך, נו, מילא, אחר־כך הנואם הנכבד קורא מן הכתב את הפתשגן המוכן, ולזה יש צורה! אוי לזה יש צורה!!! אז נראה, שהעם כבר שכחו שיש בכלל תכונה שכזאת — לקום ובלא מורא־ציבור לדבר בראש מורם, להישיר מבט אל העם בלא לקרוא מן הנייר אם דברים שכתבת בעוד מועד בעצמך, ואם דברים שאתה מאלתר מיניה וביה, ואם דברים שאלמוני טרח עליהם למענך בעבור בצע כסף, שיהיה לו לבריאות. אכן, הגיעו במקומותינו דברים עד כדי כך, שבדרך כלל, ולא ביוצא מן הכלל, „נואמים“ לנו מנהיגים רבים, ולעיתים מפקדי צבא בכירים מן הכתב — ולא אחת, שומו שמיים — כל אותו נאום, אם אפשר לקרותו נאום, אין בו יותר משני פסוקים, כלומר, אותם גדולים ודגולים אף אינם מסוגלים לזכור על פה שני פסוקים בעברית כתיקונה ואינם סומכים על המנגנון המוחי שלהם שיעבוד למענם בעת צוקה ומצוקה, ואתה מש־תומם והולך מה קרה למוח הישראלי הממוצע. היו ימים, שמנהיגי תנועת העבודה היו מדברים ומדברים ומדברים ומדברים לילה תמים, והרבי מלובביץ׳ עושה זאת עד היום בנפש חפצה כעול־ימים ממש, אבל הוא מדבר אידיש, ומה יהיה עלינו, עבדי העברית?

רגע, אניכשהו, אמנם כן, נסחפתי לעניין אחר, והלא אני מדבר פה בבגין! נחזור, נחזור נא אל בגין! אז אני מוכרח להגיד לכם במלוא חוסר הענווה, כי ברגע ששמעתיו אומר „זה ספורט שיש בו כללים ותנאים המחייבים את כולם“, מייד אמר לי השד הקטן הספון בתוכי, כי הנה הנה, אשף הדיבר, מאחרוני נואמי הדור, ישלוף עכשיו משרוולו שפן מילולי נחמד, ויאמר בערך כך: „...לצערי הרב ידוע לכם, שבספורט שאני משחק בזמן האחרון, וגם לפני הזמן האחרון, יש כללים ותנאים, אבל הם משונים ומוזרים מאד, ובוודאי שאין הם מחייבים את כולם, והראיה — שלא תמיד הקבוצה הטובה ביותר מנצחת בספורט הזה“ (ופה היה אפשר לפתח הלאה את הרעיון, אם בכיוון הספורט הפוליטי הבין־מפלגתי, ואם הספורט הפוליטי הישראלי־ערבי — בתחום המדינה או במזרח התיכון — ואם הספורט הפוליטי בזירה הבינלאומית הגדולה) וכך היה האיש עושה מטעמים מכל אוביבינו באשר הם שם, וכמו שהיה אומר נחמן שירקין, היה „מרים את העניין לגובה עיוני“...

אבל בגין החמיץ את הסל הזה. הוא אפילו לא ניסה לקלוע, הוא בכלל לא רץ אל הסל! הוא פשוט דיבר דברים בגליים, חסרי ברק, ומה גם שדיבר לאט. הצטערתי. הצטערתי מפני שהחזיון הזה של אדם שאינו משיג את יריבתו הרוחנית בגלל מצבו הירוד רוחנית הוא תופעה מתחום המצב האנושי, אבל עם שזו גזירה שאיש מאיתנו לא יימלט מפניה מוקדם או מאוחר, בפירוש אין זו גזירה, שמנהיג העומד בראש אומה חייב להישאר בתפקידו כאשר המצב הזה פוגע בו ונותן בגלוי את אותותיו, ואילו הייתי אשתו של בגין או ידידו הטוב, הייתי לוחש לו „מספיק ודי!“ אלא שלא כך מתגלגלים דברים במקומותינו (וכבר התבזינו דיינו בנסותנו להבין את מילמולי דוד בן־גוריון בתקופת חייו האחרונה).

אני מקווה, שהמסקנות שלי ברורות, ואם מישהו הסיק בטעות, שכוונתי פה היתה לרמז כי אני מוכן ומזומן לשמש לבגין כותב נאומים וספק רעיונות מכאן ואילך, הרי זה על אחריותו־הוא בלבד.

הצתה מאוחרת

פעם ישבתי כשומע חופשי בקורס שנתן הפרופ׳ יעקב טלמון על התפתחות המחשבה החברתית־מדינית במאה התשע־עשרה (זה היה בארה״ב), ובאחד השיעורים, אחרי שהפרופ׳ המלומד כבד חזר אלפי פעמים על המונח „אינטלקטואל“, הוא פתאום ירה בשומעיו שאלה שכזאת (באנגלית כמובן): „הגידו נא, גבירותי ורבותי, מה זה בעצם אינטלקטואל?“

דממה. מישהו גימגם משהו לא מוצלח ולא יפה. ואז הפרופ׳ המלומד אמר משהו מעין זה: „אינטלקטואל זה מי שאינו יכול לישון לילה מרוב דאגה למצבו של עולמנו מחר...“

נזכרתי באותה תשובה נהדרת כאשר קראתי תמול־שלשום ב„ידיעות אחרונות“, כי „אחד מחברי הכנסת מסר כי שוחח עם דיין על המצב ודיין אמר לו, כי הוא מודאג ממצב המדינה ולפעמים אינו ישן בלילות מרוב דאגה“. הלכתי אל מי שהלכתי לשאול אם דיין הוא אינטלקטואל, ואמר לי: „הירגע. כשדיין לא יישן לילה־לילה הוא יהיה אינטלקטואל. לעת עתה מדובר סתם בהצתה מאוחרת, אם אתה מבין למה אני מתכוון.“

ורק שלא תחשבו, שהמצב לא מדאיג.

בסך הכל הישיבה

ממשלת ישראל הסתבכה („הסתבכתי!“ ביקש הנאשם במעילה רחמים מאדוני־השופט) והדברים ידועים, ומי שלא יודע לא ידע, ומי שלא רוצה לדעת לא כל שכן. אבל מה שאולי לא כל כך ידוע, ואולי ראוי להארה כלשהי, הוא מדוע הקמת ישיבה בתוך (את „בתוככי“ אני משאיר לעיתונאים מחסידי הישיבה שם) חברון, שכביכול הוא צעד מתון יותר מאיכלוס תוכה של חברון ביהודים, אינו אלא צעד חריף וגרוע פי כמה.

דת, מטבע ברייתה, היא תופעה חסרת־פשרות, ובייחוד דברים אמורים באותן דתות ובאותם זרמים פונדמנטליסטיים, מחמירים („מתדרין“) שמתרכבים אינשטו עם זרמים לאו־מיים, הסיכוי ששני עמים מסוכסכים ישלימו ביניהם גדול פי כמה אם שניהם אינם חצויים גם לפי הבדלים שבדת. כי עמים יכולים להשלים, בטריטוריה אפשר להתחלק, על פצעים אפשר להחליק, אבל איך דת „אמיתית“, שהאלוהים ש ל ה הוא ה„אמיתי“, יכולה להתפשר עם נצחון הדת האחרת? הרי השלמה עם נצחון הדת האחרת היא הוודאה בנחיתותו של אלוהיך שלך, או, חס וחלילה, באפסות קיומו או אף ב„מותו“, זה, כמובן, כאשר הדת מזוהה לא עם תכניים רוחניים ומוסריים, אלא, בראש ובראשונה, עם עצים ואבנים, עם שטחים ואתרים.

יקשה להגיד, שהיחידות והאיסלאם, או לפחות זרמים חשובים בהם הפועלים לעיניני, מסתפקים בימינו אלה אך ורק בצמידות לערכים שברוח, שאין לחם ולא כלום, באופן גולמי וגשמי, עם הר זה או חורבה זו או קבר זה. מה לעשות, זוהי מציאות. לכן, כאשר יש סיכסוך בין שני לאומים, והסיכסוך הזה משולב בסממנים דתיים, ונושאי הדגל של הסממנים הללו עושים ככל יכולתם, מזה ומזה, לשלהב יצרים — כל אחד מתוך אמונה „קדושה“ כי בעימות הבלתי־נמנע — בשמים ובארץ — אחת דתו לנצח, שהרי אלוהים שלו הוא האלוהים ואין בלתו, זה מוכן ומזומן לשפוך דמו בשם „אדוני אלוהי צבאות“, וזה בשם „תורת מוחמד בסיף“, מה צריכה לעשות ממשלה אחראית לשטח מריבה, אם אינה מעוניינת להידרדר למילחמת גוג־ומגוג שבמחיר חיי אנוש תבחן איזה אבא־אלוהים הוא שוטר יותר גדול? היא צריכה להשתדל, שהחיבט הדתי של העימות יצומצם וימותן ככל האפשר. זה מה שהיא צריכה לעשות.

אבל מה היא עושה ברוב חוכמתה? היא אומרת: רגע אחד, מה אתם רוצים מאיתנו? הלא לא החלטנו ליישב יהודים בחברון. אין לנו שום כוונות להתגרות בערביי חברון והערבים בכלל בצעדים שעשויים להתפרש כאילו הם משקפים מגמה של נישול זוחל. חס וחלילה! בסך הכל אנחנו מקימים שם איזו ישיבה, ומה זו ישיבה? ישיבה זה מקום תורה, והתורה תורת ישראל היא, תורה קדושה, ואיך אפשר לשלול הקמת מוסד חינוכי־רוחני־תורתי שכזה במקום כלשהו בעולם? איך אפשר לפרש תלמוד תורה כדבר שלילי, ואם כתוב בתורה הזאת „לזרעך אתננה“ ועוד כיוצא בזה, מה אפשר לעשות, הלא זה באמת כתוב בתורה, ואם זה לא מוצא חן בעיני מישהו, זו הבעייה שלו, אבל נחזור לעיקר, איך אפשר לראות בהקמת ישיבה שכל־כולה התמסרות לדת, שמסמלת תורה קדושה, טהורה, שאלפים קידשו שמם עליה מדור דור, אקט עויין נגד מישהו? איך?

תודה לאל עלינו! עד שאתם מתלבטים להשיב, הקאדי של חברון, חרב מוחמד בידו ואש האיסלאם בגרונו, תפס את הרמז הדק מן הדק, ואיך אומר חיים גורי, עוד ידובר בזה.

(המשך מעמוד 10)

באהבה עלול לגרום החטאת המטרה של אהבה אמיתית. אל לו לשים עצמו בכבלי האהבה בפזיזות, מאחר שהדרך לערעור האיזון שביחסים קצרה לאין שיעור. בן מאזניים אוהב יופי ומין לשמו. נוטה להתפרפר אחרי הנישואין ולהגיע לידי התמכרות למין, שאין מאחריו רגש רב. אך באהבה עצמה, אין עדין ומתחשב ממנו.

* * *

עקרב

„איזהו גיבור הכובש את יצרו". המילחמה של העקרבים עם עצמם קשה במיוחד, כיוון שהיצרים חזקים ואינטנסיביים מאד. עליהם להילחם עם תאוות וסכנות המאיימות לשעבד אותם. הם בעלי חושניות נוראית, ומשיכה היפנוטית לתענוגות אירוטיים. היחסים מבוטאים ברמה ריגשית גבוהה, והקינאה לבן־הזוג חמורה וקיצונית. חיי־מין גדושי תשוקות עמוקות וסיפוק.

* * *

קשתים

היחסים עם בן מזל קשת מבוססים על ההבנה שאין להקריב את החופש כולו על מיזבח האהבה. בן־הזוג חייב לדעת לקבל זאת כתנאי להצלחת היחסים. למרות חוכמתם הרבה בשאר תשטחים, באהבה הם מגלים משיכה לאנשים הלא מתאימים. שיקול מוטעה, וחוסר אחריות, יוצרים מצבים של פגיעות וחוסר הבנה. האהבה עבורם היא אידיאל שלעולם אינם משיגים אותו.

* * *

גדיים

גדיים נוטים להינשא בגיל מאוחר, כאשר הם כבר מבוססים מבחינה חומרית. הם זהירים ומחושבים בבחירת בת הזוג, מתחזקים עם הגיל מבחינה גופנית ורוחנית. רגש החובה כלפי העבודה גורם להם למעט בבילויים. האהבה מבוטאת בקרירות. הגישה כלפי האהבה מאד קונבנציונלית. הם מחפשים אשה רומנטית, אך מסורה שמעריכה את הדברים הממשיים בחיים.

* * *

דליים

דליים נוטים לדחות התקשרות מחייבת ככל שהם רק יכולים. הם יעשו הכל למען כל אדם, אם כי בריחוק מסויים. הם דורשים יושר רב ביחסים, ואם יגלו חוסר כנות לא יהססו להפנות את הגב וללכת. היכולת לנתק קשרים היא פוטנציאל לא פחות אצלם, מאשר היכולת הספונטנית ליצור קשרים. הם אינם יודעים להעניק תחושת ביטחון ריגשי והגנה. אך הם מלאי קסם, בעלי כוח מגנטי, מושכים ומשכים לאנשים רבים, ושונים איש מרעהו.

* * *

דגים

נשלטים לגמרי על־ידי הרגש. רגשניים מדי, אך חמים ונעימים. נכונים להקריב את עצמם למען האהוב, נדיבי לב יתר על המידה. לעתים מפונקים מדי ודורשים יותר מדי תשומת־לב. לא תמיד קל להם להבדיל אם אהבתם התרחשה בדמיון או במציאות. ובעצם, זה לא כל כך משנה להם היכן היא התקיימה. החופש חשוב להם, ובגלל החלומות והאשליות שבהם הם נתונים, אפשר לדוג אותם על־ידי פיתיון או רשת של שקרים. וכשהאשליות מתנפצות במיסגרת הנישואין, האומללות מגיעה, ואחריה הפירוד הצפוי.

סופר מצרי נודע מתאר את פגישותיו עם ידידו הישראלי

ואת הוויכוח בין שני כתבים ישראליים שצעקו איש על רעהו

צעקות בבית־קפה

כתב גרינשפן

סיפר הנער, כשחיוך רחב מתפשט על פניו:

„היתה לי היום הפתעה כבירה. פגשתי לפתע את ידידי צאלח, לאחר עשרים שנה, שבמהלכן לא התראינו. האמת היא כי איבדתי כל תיקווה לראות אותו, ואף השלמתי עם העובדה כי לעולם לא אזכה לראותו בפעם נוספת."

ההבדל בין השפה הערבית לבין השפה העברית הוא בכך שהמילים בהן אמנם נגזרות מאותו שורש, אולם תמיד אפשר להבחין בשינוי באות אחת. אפילו צמד המילים „ערבי" ו„עברי" אין בהן הבדל — אלא בסדר האותיות. אני סבור כי את הטענה שאנחנו, הערבים והיהודים, הננו בני־דודים, ניתן להוכיחה באמצעות הקירבה שבין שתי השפות.

„לעצם העניין, כאשר ראיתי אותו, קראתי לו בשמו המצרי „צאלח", והוא כלל לא התפלא."

העיר הזקן בשקט:

„שאלתי אותך אם ידידך עדיין שומר לעצמו את שמו המצרי, משום שאני יודע כי בני־המיעוטים בכל מדינה בוחרים לעצמם שמות הדומים לשמות של בני־המקום.

אם היה מתגורר בצרפת — לבטח היה בוחר לעצמו כינוי צרפתי. אילו היה חי בהודו, היה מתקרא בשם בעל צליל הודי. העיקר, ספר מה קרה לאחר שנפגשתם."

המשיך הצעיר:

„שנינו שמחנו לפגוש איש את רעהו. הוא ישב בחבורה של שלושה ישראלים, אשר איש מהם איננו מבין ערבית. התחלנו להעלות זיכרונות. מייד הבחנתי כי הוא איננו מאושר. שאלתי אותו מדוע הוא סובל. הזכרתי לו כי במצריים הוא היה מצרי־יהודי, אזרח בעל זכות מלאה, אשר נבדל מאיתנו רק בדתו היהודית.

„במילים אחרות, צאלח אשר חי במצריים היה מצרי המאמין בדת אחרת. אולם התעניין הזקן, כשהוא מנסה להשתתף בשיחתנו:

„מיהו ידידך צאלח?"

המשיך הצעיר לחייך וסיפר:

„מאז נולד, גרנו בבית משותף בשכונת דאהר. הוא למד יחד איתי בבית־הספר היסודי, אחר־כך בבית־הספר התיכון, והיה אחד מחברי הקרובים ביותר. נהגנו לשנן את השיעורים בביתו, והוא אף היה מכין את השיעורים בביתי. כמו מישם בשימחת

בישראל הוא איננו מקובל כאזרח שווה לכולם, למרות שהוא יהודי החי במדינה יהודית. בישראל הוא נחשב לאזרח ממדרגה שנייה או שלישית. הוא מוצא עצמו בבידוד בתוך החברה של מה שקוראים שם ,יהודים בני עדות המיזרח'. שם אין רואים בו יהודי — אלא מיזרחי."

ההוכחה הטובה ביותר לכך היא כי לא תוכל למצוא בין שרי ממשלת־יש־ראל אפילו שר אחד שהוא יהודי ממוצא מצרי. גם בין המפקדים הבכירים בצה"ל אין קצין בדרגה גבוהה שהוא יהודי מצ־רי, או יהודי ממוצא ערבי.

„צאלח שאל אותי, ושאלתו נשמעה באוזני כרחמים עצמיים — מה איכפת לך אם יש בין היהודים המצריים שר־או קצין בכיר בצה"ל?"

התעניין הזקן:

„מה עניין לו?"

אמר הצעיר בהתלהבות:

„הבהרתי לו כי חשוב לי כי המצ־רים יוכיחו את אישיותם, את גאוניותם ואפילו אם הם מצרים־יהודים. בעבר הם הפגינו את כישרונותיהם במצריים, חלשו על הכלכלה, על הפוליטיקה. יתר על כן, היהודים במצריים, באמצעות ההשפעה ש־קנו לעצמם, הצליחו להפיץ בעיתונות ה־מצרית את התעמולה הציונית, כאשר הו־ציאו לאור כתב־עת ציוני בשם אל־כאתב. העורך הראשי של כתב־העת היה הסופר טהה חוסיין, וכתבו בו כל ענקי־הרוח שלנו. והיום, מה ערכם של יהודי מצ־ריים בישראל? שום דבר. אלה פקידים וחיילים הנושאים נשק לפי פקודה — ותו לא."

הצעיר החריש, אך הזקן האיץ בו:

„מה השיב לך ידידך?"

סיפר הצעיר:

„בין הישראלים שהיו בחברתנו היה גבר, אשר קטע את שיחתנו ללא־הרף. הוא דיבר עברית, ולכן לא עלה בידי להבין מה הוא אומר. צאלח שוחח עימו בטון צונן, מביע שלידה. שאלתי אותו: מה המוצא של הגבר הזה? אמר: זהו יהודי ממוצא פולני*. חייכתי לעצמי: מרבית המפקדים בצה"ל הם ממוצא פו־לני, ושוב הבעתי פליאה: מדוע לא מינו כשגריר ישראל בקאהיר אדם מקרב היהודים המצריים?

„תשובתו נאמרה בטון מתפלא, כאילו הצגתי שאלה יוצאת דופן: האם היית מעדיף כי השגריר יהיה ממוצא מצרי? הבהרתי בקול שקט: לכל הפחות היו צריכים למנות שגריר שיהיה קרוב אל ה־מנטאליות המצרית, ובכך יצליח לפתור חלק מן הבעיות.

„לפתע פנה צאלח אל ידידו הפולני ושו־חח עימו בעברית. נדמה היה לי כי הוא מתרגם את הדברים שאמרתי. פרץ בי־ניהם ויכוח, וקולם עלה לטונים צור־מים בתוך בית־הקפה. לרגע נדמה היה לי כי בסופו של דבר תסתיים השיחה הזאת במריבה ובחילופי־מהלומות. אומר לך את האמת: הייתי מאושר למדי להיות עד־שמיעה למריבה בין שני ישראלים."

חייך הזקן:

„זוהי הדמוקרטיה השוררת בישראל. חו־פש־ביטוי המגיע עד לכדי חילופי־מהלו־מות. אולם צריך לזכור כי זוהי דמוק־רטיה מזוייפת, מכיוון שהשילטון בישׂ־ראל נמצא בידי הצבא. העיקר — מה התרחש לאחר מכן?"

המשיך הצעיר בחיוך:

„אחרי שהוויכוח הסתיים, פנה אלי צאלח וסיפר לי כי בישראל החליטו להקים מיפלגה חדשה של יוצאי עדות־המיזרח. זאת לאחר שבני עדות־המיזרח תמכו במנחם בגין וגילו כי הוא הוליך אותם שולל, אחרי שעלה לשילטון, ולא טיפל אף באחת מדרישותיהם. הם נשארו אזרחים מדרגה שנייה. צאלח הבטיח לי כי המיפלגה הזאת תצבור כוח, עד שיהיו להם שרים ומפקדים, וייתכן כי אפילו יעלו לשילטון בישראל.

„אמרתי לו כי היהודים המצריים, אח־רי שיעלו לשילטון (בישראל), יוכלו לפ־תור את כל הבעיות, מכיוון שהם ערבים יהודיים, המכירים היטב את נפשו של העם הערבי. הערבים הם מוסלמים, נוצ־רים ויהודים.

„אמרתי לו עוד כי היהודים במצריים הם הראויים ביותר לעלות לשילטון ב־ישראל, מכיוון שישראל קמה בטענה ש־זוהי הארץ המובטחת, ואלה שהצטרפו אל משה למסעו — היו יהודים שיצאו ממצ־ריים. כלומר, מצריים היא־היא בעלת ה־זכות על הארץ המובטחת."

העיר הזקן בלעג: „אלה דברי־הבל. בני עדות־המיזרח לעולם לא יגיעו לשילטון בישראל. ישראל קמה בסיועו של כוח אימפריאליסטי אירופי, והכוח הזה ימ־שיך לשלוט בישראל. זהו כוחם של יהו־די אירופה."

הפטיר הצעיר באדישות:

„על כל פנים... ניסיתי לשכנע את צאלח לעזוב את ישראל ולחזור למצ־ריים. הוא סיפר לי כי הוא חולם לחזור למצריים, אולם ילדיו, אשר נולדו בישׂ־ראל, אינם מכירים את מצריים, ואינם שותפים לרגשותיו אלה."

העיר הזקן בלעג:

„ילדיו ישובו למצריים רק אם יצ־ליחו להשיג כאן משכורת גבוהה יותר ממשכורתם בישראל. אני מקווה כי הם לא יתפסו את עבודתם של אותם שלא הגרו לישראל. עכשיו הגח לי. מחשבתי נתונה לבעיות אחרות."

התפלא הצעיר:

„אילו בעיות?"

קם הזקן ועמד על רגליו, כשהוא מח־כונן לעזוב את המקום:

„הבעיות שלך. בעיות העתיד. האסון הגדול ביותר שלנו הוא כי בעיות ההווה השכיחו מאיתנו את בעיות העתיד."

* הכוונה היא לאיתן הבר, הכתב הצבאי של ידיעות אחרונות, אשר נשלח לקאהיר כדי לסקר את טקס הגשת כתב־האמנה של השגריר ד"ר אליהו בן־אלישר.

איחסאן, אהוב הנשים

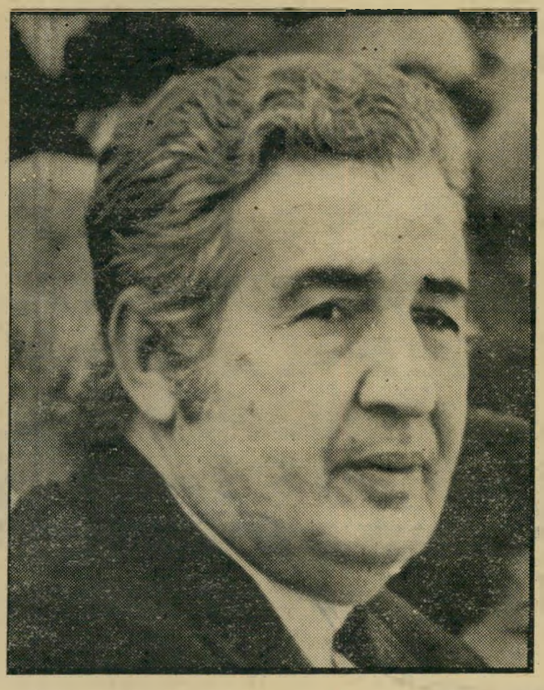

סופר עבד־אל־קודוס
דברי־תוכחה לאחות

איחסאן עבד־אל־קודוס, גבר מרשים, בעל שיער מכסיף, בשנות ה־60 לחייו, מקפיד בלבושו, נחשב כאחד הסופרים הפוריים ביותר של מצריים.

עד כה כתב יותר מארבעים רומנים, וסיפורים קצרים אשר מרביתם מדברים בעיקר אל לבבותיהן של בנות המין היפה בארצו. אלה ממהרות להזיל דמעות למיקרא כל סיפור חדש של עבד־אל־קודוס. בספריו הוא מטפל בדרך כלל בבעיותיהן של נשים המאוהבות בגברים הלא־נכונים, בקשיים שבהן ייתקלו בחברה המצרית השמרנית — עד לסיום המאושר, שבו מקפיד עבד־אל־קודוס לחתום את כל סיפוריו.

אל־קודוס עצמו, המתגורר בחברת רעייתו ובנו בדירה מרווחת בשכונת דוקי בקאהיר, מתגלה כגבר שמרני בכל הנוגע לעניניי המישפחה. אשתו איננה מתלוננת אליו למסיבות ולקוקטיילים, ואילו אחותו, מימי טולימאט, אשת החברה הנו־צצת של קאהיר, מוכנה לגלות כי בכל פעם שהיא ואחיה נפגשים — מנצל איחסאן את ההזדמנות כדי להוכיח אותה על המתירנות שהיא מפגינה לעיניי־כל, כאשר היא מופיעה באותם אירועים בחברתם של גברים שונים, לעיתים צעירים מן הסב־תא הזוהרת.

מימי טולימאט ואיחסאן עבד־אל־קודוס הם בניה של כוכבת־הקולנוע המנוחה פאטמה, הידועה יותר בכינוייה „רוז אל־יוסוף". בהגיעה לגיל 40 החליטה פאטמה לפרוש מעיסקי־השעשועים, בהרגישה כי כוכבה דועך על גבי מסך־הכסף. את חסכונותיה הרבים השקיעה בייסוד שבועון חדש, „אשר יבטא את קשת הדיעות של אנשי־הרוח במצריים." כך נוסד רוז אל־יוסוף, אשר קנה לו שם כשופרם של האינטלקטואלים ואנשי־השמאל במצריים.

במשך שנים ארוכות שימש איחסאן עבד־אל־קודוס כעורכו הראשי של השבועון — עד לסגירתו בפעם הראשונה, בהוראתו של המלך פארוק. לימים עבר איחסאן אל בית־ההוצאה של היומון אל־אהראם, שם ערך את השבועון הנפוץ ביותר במצריים עד היום (מיליון עותקים) אאחר סאעה („השעה האחרונה").

כיום נמנה עבד־אל־קודוס על צוות הכותבים של היומון הרשמי־למחצה, אל־אהראם, והימים שבהם מתפרסמים הסיפורים הרומנטיים הקצרים שלו על דפי העיתון נחשבים כימי־חג למיליוני קוראותיו.

איחסאן עבד־אל־קודוס מוכן כיום להתוודות ולגלות כי אחדים מידידיו הקרובים ביותר היו יהודים. בגלל חייה הסוערים של אמו (אשר נישאה והתגרשה פעמיים) הוא גדל בבית סבו וסבתו, בשכונת דאהר בקאהיר, שמרבית תושביה היו יהודים. גם הנשיא אנואר אל־סאדאת התגורר בשכונת, ואיחסאן מספר כי הם ידידים מילדות.

משכניו היהודים למד איחסאן את מינהגי הדת, הצטרף אל שולחנות־החג הערוכים בבתיהם ושעם מאכלים יהודיים. איחסאן עבד־אל־קודוס אף ביקר בארץ ב־1945, התגורר בבית־מלון ביפו וניהל שיחות ארוכות עם נציגי הסוכנות. עם שובו לקאהיר העלה על הכתב את רשמי ביקורו, תחת הכותרת „איבדנו את פלסטין".

באותו ביקור, מגסה איחסאן בחיוך, התחוללה פרשיית־האהבים הסוערת ביותר שהיתה לי, עם יהודיה כמובן, והוא מסביר: גיליתי עובדה נפלאה — היהודיות מוכנות להתמסר במלוא גופן ונשמתן...

איחסאן עבד־אל־קודוס הוא יוצא־דופן בקהיליית הסופרים בקאהיר: הוא מרבה לעסוק בסיכסוך הישראלי־ערבי, בעוד שעמיתיו העדיפו במשך השנים להתעלם מן הנושא ביצירתם הסיפרותית. בשנות ה־70 התפרסם בקאהיר סיפורו הכדור עדיין בכיסי, שבו הוא מתאר אל קורותיו של חייל מצרי היוצא להילחם בישראל, והמתמוטט מבחינה רגשית ממיבצע־סיני וממלחמת ששת־הימים. לפני מילחמת־אוקטובר ממשש גיבור הסיפור את המזכרת שנטל בשדה־הקרב בעת מילחמת־ההתשה: הכדור אשר פגע והרג את חברו הטוב ביותר, שאת דמו נשבע לנקום.

אחרי חתימת חוזה־השלום הופיע בקאהיר הרומאן אל תשאירוני כאן לבדי המספר על נערה יהודייה, המתגוררת בקאהיר והמחליטה להיטיב את מצבה הכלכלי — בכל מחיר. לשם כך היא עוזבת את בעלה, מותרת על דתה ומתאסלמת (אחרי ששילמה שוחד לרב המקומי), עובדת במכון־יופי לגברים והופכת בהדרגה לזונת־צמרת.

„זהו אחד המיסמכים האנטי־שמיים המסוכנים ביותר, ה־פוגעים במתכוון בתהליך הנורמליזציה וביישראלים," כתבה ה־עיתונאית סמדר פרי לאיחסאן עבד־אל־קודוס, אשר ביקש את חוות־דעתה על הספר. הוא סיפר לכתבת על המישמר כי יהודי מצריים שיגרו מיכתב־מחאה אל הנשיא סאדאת, והביעו סלידתם מתוכנו של הספר, מה גם שראה אור אחרי חתימת חוזה־השלום.

עבד־אל־קודוס לא נשאר חייב לפרי, פירסם את מיכתבה במלואו ביומון אל־אהראם במיסגרת מאמר ארוך, שכותרתו היתה „החל המאבק התרבותי בינינו לבין הישראלים".

כיום הוא נהנה מפופולאריות רבה בקאהיר, בעיקבות מדורו השבועי בבית־הקפה ברחוב הפוליט, המתפרסם בשבועון אוקטובר אחרי שהעורך, אניס מנצור, פנה אל הנשיא סאדאת וביקש ממנו לאשר את השתתפותו של עבד־אל־קודוס בשבועונו ביודעו כי ימשוך אליו קוראים רבים.

באמצעות שיחה בין נער צעיר לבין גבר מבוגר מנסה עבד־אל־קודוס לספל בנושאים פוליטיים וחברתיים, להציג את שני הצדדים של המטבע. מקום מיוחד מוצאים במדורו כל הוויכוחים שהתעוררו בחוגי האינטלקטואלים ובסאלונים של יום ששי בקאהיר בעיקבות החתימה על חוזה־השלום והחלטתו של הנשיא סאדאת להקדים את הנורמליזציה.

בסיפור המתפרסם בעמודים אלה הוא מתאר מסיבה ש־התקיימה בקאהיר בלילה שבו הגיש השגריר אליהו בן־אליישר אל כתב־האמנתו לנשיא מצריים. במסיבה זאת נטלו חלק גם מוזמנים ישראליים.

לוכד שמש לורדן HT
סופג את חשבון החשמל שלך

8 שנות אחריות
כולל פריק והרכבה

לוכד שמש לורדן HT קולט ומנצל את קרני השמש ביעילות רבה יותר מכל מערכת סולרית אחרת המיוצרת בארץ. זאת בגלל המבנה המקורי והמתוחכם שלמישטחי הקליטה של לורדן. במערכות אחרות נופלות קרני השמש על מישטח הקליטה החלק והישר וחלק ניכר מהן ניפלט בחזרה לחלל והולך לאיבוד. בלוכד שמש לורדן, לעומת זאת, חודרות הקרניים אל תוך רשת תלת ממדית צפופה של צלעות אנכיות, הלוכדות את הקרניים ללא מוצא, ומנצלות אותן ביעילות מקסימלית. לוכד השמש הוא לב המערכת הסולרית הקובע את חום המים.

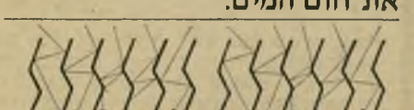

לורדן HT קרני השמש מנוצלות ביעילות.

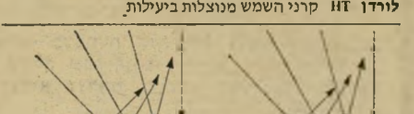

קולט רגיל הקרנים מחליקות על המשטח ו"בורחות" החוצה.

לוכד שמש לורדן HT, הניתן להרכבה על כל דוד שמש, הוא פרי מחקר ותכנון מקורי של מהנדסי לורדן ומיוצר במפעלי הקיבוצים כפר סאלד-מחניים. כל לוכד שמש וכל מערכת מרכזית של לורדן עומדים לאחר ייצורם בבדיקות מדוקדקות כדי להבטיח פעולה תקינה ויעילה בכל אקלים ובכל מזג אויר. מהנדסי החברה נותנים ייעוץ טכני להרכבת מערכות מרכזיות.

לוכד שמש לורדן HT מפורסם ונמכר בחמש יבשות תבל. בארה"ב, שויצריה, שוודיה, צרפת והולנד נבחן מבחני מעבדה קפדניים ונמצא יעיל ביותר בניצול קרני השמש לחימום ביתי. בכל לוכד HT מוטבע תו התקן הישראלי- ערובה לאיכות מעולה.

(מ)

לורדן אנרגיה סולרית

יצואן מס׳1 של קולטי שמש **מפעלי כפר סאלד-מחניים, טל: 067-61835**

קולטי שמש • יעוץ והתקנת מערכות מרכזיות.

מפיצים:

ת"א: משרד ראשי: המסגר 45, 03-265868, 03-259947; ש.ל.ן. סוכנויות, לבונטין 13, 03-624921 (מפיץ ראשי לגוש דן למערכות מרכזיות); **ירושלים:** אלקטרואור, החבצלת 1, 02-232033; **גבעתיים:** צ.ל. מערכות, כורזין 5, 03-776005; **פ"ת:** האחים עיני, שטמפר 27, 03-916804; **כפר-סבא:** סטר, אזור תעשיה מזרחי 052-23541; **נתניה:** אנרגית שמש (יורם זינגר), 053-98321; **חדרה:** ר.א., הרברט סמואל 47, 063-26040; **חיפה:** חנם שטיינר, דרך יפו 137, 04-521516; סולר-זיו, שלום עליכם 5, נוה שאנן, 04-229678; **נהריה:** סוכנות פוליקר, הגעתון 30, 04-926578; **עכו:** סוכנות ציון, מרכז מסחרי רסקו, 04-916496; **קרית מוצקין:** מאיר סבאג, השופטים 23, 04-701263; **עפולה:** משיח מיכאל, יוספטל 16, 065-92161; **טבריה:** האחים חביב, בן זכאי 7, 067-21698; **בית ינאי:** רגב יצחק, 053-96372, **באר שבע:** ש.ל.ה., פסז׳ אוניקו 78061-057; מפעלי לורדן אנרגיה סולרית-קיבוצים: כפר סאלד, מחניים. מכירות: מחניים, טל. 067-61835;

הנחה 10%
עד סוף החודש.

שם

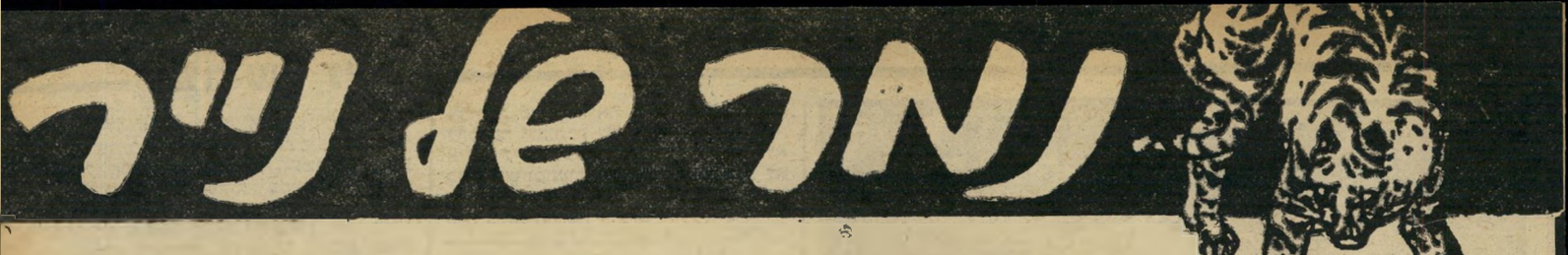

35 שנה לשואה: יצור אמצעי־מניעה בתוך הגיטו ✷

פרופ' יהודה באואר שוחט את הדוקטורט של בן־אלישר ✷

יד האמן של טנא ✷ שואה בספרות לילדים ולנוער

עיון

הגלגלים

באחד משיריו הנודעים כותב המשורר הגרמני החשוב **גינטר אייך**: **„עשו את המיותר / שירו שירים שאיש לא ציפה / לשמוע מכם / עשו קשיים / היו חזל, ולא שמן בין גלגלי־העולם."** לא לכולם יש הזכות לבחור בין להיות 'חול' או 'שמן' בין גלגלי העולם.

כאלה שכמעט לא אישרו להם בחירה כלשהי היו אנשי היודנראטים, חברי המועצות היהודיות שקמו בגיטאות מיזרח־אירופה תחת הכיבוש הנאצי. אנשים שכמו נזרקו מתוך אפרוריות החיים על מרכז ההתרחשות הטראגית ביותר ש־היתה ליהודים בימי החשך שכיסה את אירופה. אחד הנודעים שבין אנשי היו־דנראטים היה **חיים רומקובסקי** „מלך היהודים" הטראגי של גיטו לודז'.

באחרונה ראה אור, בתרגום לעברית, סיפור רב־ההיקף והמדהים של **ישעיהו טרונק** יודנראט — המועצות היהודיות במיזרח־אירופה בתקופת הכי־בוש הנאצי; עברית: דויד בר־לבב, בר־כה פרוינדליך, מאיר גרובשטיין; הוצאת יד ושם; 623 עמודים (כריכה קשה).

* ישעיהו טרונק יודנראט — המועצות היהודיות במיזרח־אירופה בתקופת הכי־בוש הנאצי; עברית: דויד בר־לבב, בר־כה פרוינדליך, מאיר גרובשטיין; הוצאת יד ושם; 623 עמודים (כריכה קשה).

שואה

ביום ראשון הקרוב (13.4) יתקיים יום הזיכרון לשואה ולגבורה. 35 שנה חלפו מאז תמה זה השואה, עשרות מיל־יוני מיטים פורסמו עד כה על נושא זה, מבלי שעלה בכוחם לפענח את השפה שבפשעים. מדור זה מוקדש כולו לנושא ספרות השואה, וסוקר ספרים שראו אור בשנה האחרונה.

במיזרח אירופה בתקופת הכיבוש הנאצי, המוסיף מחריד ומעיק לחומר שכבר קיים בעברית, בנושא השואה *.

סיפור של טרונק הוא מיסמך מדהים, המהווה גם ניתוח מפורט של תופעת ה־שילטון העצמי שניכפה על יהודי מיזרח־אירופה בידי הנאצים. הסיפור נחלק לשתי תקופות יסוד. בתקופה הראשונה, שקדמה להתלייך ההשמדה השיטתי, מילא היודנ־ראט את התפקיד המסורתי של הקהילה היהודית, בצירוף שאר תפקידים מוניצי־פאליים, כאירגון סעד, הפעלת שירותי רפואה, חינוך, דת ותרבות.

אולם אט אט, בהדרגה, הפך השילטון הנאצי את המועצות היהודיות כנועות יותר. הבסיס החוקי של השילטון הנאצי לגיקמת היודנראטים היה בהוראות שקבעו כי **„שוכני הגיטו יתלו בעצמם את עניניי הפנים, תחת פיקוח קומיסר המחוז או העיר או נציגו המוסמך כדי לקיים את הסדר אפשר להשתמש ביהודים כמישטרת סדר. לכל היותר אפשר לתת בידיהם מקלות־גומי או אלות. סימן ההיכר שלהם יהיה סרט־זרוע לבן ועליו מגן־דויד צהוב, על זרועם הימנית".**

בארצות הבאלטיות ובאזורי פולין שהיו תחת הכיבוש הסובייטי מצאו הגרמנים רשת מסועפת של מוסדות קהילה שנבחרו כחוק, ובמקומות שלא היו כאלה מינו הנאצים לתפקידים כאלה יהודים, בלא כל בחנה. ההתנגדות לשיעבוד היהודים למנגנון הנאצי היתה מוגבלת, והיא דוכאה בעזרת התיקווה שכך, יילך המצב וישת־פר. ייסוד המועצות לווה לעיתים באמצעי הפחדה, השפלה ולעיתים גם בטבח.

בפירקי המבוא של הספר מצויות טב־לות של התפלגויות הציבור היהודי בגי־טאות הנזכרים. התפלגויות אשר מבוססות על מיסמכים מאותם ימים, ומיקבצים של מידע מדהים. למשל, טבלה המתארת את „ערך היצוא הרישמי מגיטו וארשה ותשלומים לעובדים בשנים 1942/1941".

במהלך התקופה הראשונה של הכיבוש הנאצי היה עליהם לדאוג לפעולות פנים בגיטו מחד, ובגירוש, בכיסוי הוצאות הגי־רוש, ואספקת מזון אל מחוץ לגיטו מאי־דך. בזומנית, פעלו השלטונות הנאצים בריכוז האוכלוסיה היהודית במיזרח־אי־רופה, בעיקר בפולין, במיספר מוגבל של גיטאות, כתהליך הקדמה להשמדה. מסת־בר כי בשלב שקדם לכניסתה של ארצות־הברית למילחמה איפשרו הגרמנים, בת־חומי פולין, את הפעלתו של אירגון העז־רה היהודי ג'וינט שסיפק מיפעלי רווחה, בתי־מחסה, חלוקת מזון ובגדים לפליטים ולמגורשים, אמצעים ללוחמה במחלות וב־מגיפות וטיפול בילדים.

בתקופה שקדמה לתהליך ההשמדה המ־אורגן, נעשו במיסגרת החיים בגיטו דברים שממש לא יאמנו, או כפי שכתוב בסיפרו של טרונק: **„והרופאים היהודים גילו תרשיה רבה וכושר המצאה. בגיטו וילנה למשל, יצרו במעבדה לייצור ויטמינים ויטמין B בנוזל — קרם משמרי בירה, אשר נרכשו באורח חוקי ובלתי־חוקי מ־מרשרפות הבירה שברובע ה„ארי". נעשו ניסיונות לייצר ויטמין D. יוצרו סידן וזרחן על־ידי מחינת עצמות סום שרופות. המוצר כונה „פוספטים של הגיטו". פחמן ותרופות מחחדות של יודין יוצרו לטיפול כמגפת הזפקת ששששה בקרב הילדים, לצד תרופות ארגעה, תרופות אנטי־רוי־מטיות ותרופות משככות כאבים. לנוכח ההוראה שאסרה הריון בגיטו (הוראה שהוצאה, ככל שידוע לנו, רק לגיטאות וילנה וקובנה), יוצרו אמצעי־מניעה (ש־כונו 'קובעים'). בתי־המלאכה המיכאניים ייצרו מאוניים רפואיים, ציוד חיטוי, מכ־שירים להפצת אדים, וכו'..."**

גיטו וילנה נחשב המאורגן והמשוכלל שבגיטאות, גיטו שמועצת־היהודים שעמ־דה בראשו, עשתה כל שביכולתה על־מנת להתמודד בחלאה שסבבה את התושבים: **„כדי לאלץ את התושבים לשמור על ניק־יון אישי, משימה שהיתה קשה ביותר בתנאים המחרידים ששררו בגיטו, פיר־סמה המועצה ב־1 באוגוסט 1942 הוראה, שהתנתה חלוקת כרטיסי לחם בהצגת אי־שור כי האנשים התרחצו. לעיתים תכופות אורגנו קורסים בנושאי היגיינה ורפואה מונעת, באולם בגיטו ובמקומות העבו־דה... בקורס הראשון של רפואה לעם, שנערך בספטמבר 1942, השתתפו שבעה רופאים. כן פתח המדור שישה בתי־תה, שסיפקו לתושבים, החל באוקטובר 1941, 487,000 ליטרים מים מורתחים לשתייה ו־444,000 ליטרים מים חמים לצורכי נ־קיון, במחיר סימלי..."** במיסגרות כאלה להגנת בריאות־הציבור הוקמה גם מיש־טרת תברואה ואפידמיולוגיה מיוחדת, ו־נערכו קורסים להכשרת עובדי היגיינה. היה ברור לעומדים בראש המערכת, כי יש להתמודד, בכל מיסגרת אפשרית, ואם אפשרית מיסגרת בריאות־הציבור, הרי גם זו התמודדות לחיים ולמוות.

הצדדים האפלים, והבלתי־נמנעים, של היודנראטים, החלו כאשר באו הגרמנים ותבעו מהם לאכוף את חובת עבודת ה־כפייה, ביצוע האקציות (המישלוחים) ו־תוכניות ההשמדה כלפי היהודים. השלב הראשון היה אספקת מידע סטאטיסטי על תושבי הגיטאות, לגרמנים.

היתה זו חרב־פיפיות, שמחד סייעה לגר־מנים, ומאידך היה עליה להגן על העולם הקיים והכלוא, מפני אנרכיה מוחלטת,

חיים רומאקובסקי
„מלך היהודים" של גיטו לודז'

והפיכת אדם לאדם זאב. לכן הוקמו בכמה מהגיטאות בתי־דין, ומישטרת הגיטו היתה בעלת זכות הענשת עבריינים. בית־המיש־פט בלודז' היה מורכב, ביולי 1941, מ־10 שופטים, בשלושה מדורים: מדור פלילי, מדור אזרחי ופרקליטות. בתי־המישפט ה־יהודיים עסקו בכל, ולפי סיפרו של ישעיהו טרונק נודע רק על מיקרים ספורים של גזרי־דין מוות בגיטאות. ב־4 ביוני 1942 נידונו חמישה יהודים בגיטו וילנה להוצאה להורג בתלייה בעוון שוד ורצח של שניים מתושבי הגיטו. אדם שלישי נידון לתלייה על שתקף שוטר גיטו בשעת מילוי תפ־קידו. גזרי־הדין הוצאו לפועל בידי שוטרי הגיטו.

מאחר שבגיטאות התנהלו חיי תרבות, היו מיגבלות צנזורה. הגנראל־גורנמן אסר מכירת עיתונים גרמנים ופולנים. בגיטו ורשה אסור השילטונות על התיזמורת ה־יהודית לנגן מוסיקה של מלחינים „אריים". יחד עם זאת, היו בגיטו וארשה חמש חבורות־תיאטרון מיקצועיות, שתיים ב־אידיש ושלוש בפולנית.

עולם זוועות מדהים, המתגלה בספר זה, הוא עולם התקציבים של היודנראט. **„בקיץ 1940 ביקשה מועצת גיטו וארשה ממיופה־הכוח של המושל להקצות תמי־כה חודשית קבועה מתוך המיסים הנגבים על־ידי הרשות המקומית, (שחלו על היהו־דים בדומה לשאר תושבי העיר), כדי לכ־סות את הוצאות המעד". הבקשה הושבה ריקם.**

מינהלת גיטו לודז' היא היודנראט הש־נוי עד ימים אלה במחלוקת, ובעיקר ה־אדם שעמד בראשו, רומאקובסקי (ראה: גלופה). כאשר לאחר ועידת ואנזה שנער־כה בראשית 1942 (הוועידה שהחליטה על השמדתם של יהודי מיזרח־אירופה), נאלצו קברניטי הגיטו, בהדרגה, ליהפך, היצול החמישי בעגלת ההשמדה הנאצית, מבלי שיהיה בכוחם, או באפשרותם להתנגד לכך. כך הפכו חברי היודנראטים למפעילי המישלוחים, האקציות המפורסמות. של היהודים למה שהנאצים כינו „ישוב מח־דש". רומאקובסקי, טיפח בהדרגה את אופיו הרודני, ונטל לעצמו את מירב הזכויות, ואת ריכוז מרב התפקידים, שב־הגה הגיטו, והפך תערובת תמוהה של שתדלן ודיקטאטור.

רשומים בספר זה עשרות מיקרים של חברי יודנראטים, שבראשית שלב ההג־לית, סירבו להמשיך לשתף פעולה, ואכן הביאו במו ידיהם את המוות על עצמם. כאשר החל המרי המזויין, של קבוצות צעירים בגיטאות, ניסו אותם ששרדו ב־יודנראטים בכל הדרכים האפשריות לסכל את מעשיהם, אם כי מובאים בספר גם המיקרים שבהם אנשי היודנראטים שיתפו פעולה עם המורדים. אחד משיאי ההת־נגדות למנהיג גיטו היה ה„ביולטעין פון בונד" (ביוליטין הבונד) שהופיע בגיטו לודז' וביקר בקביעות את פעולותיה של מינהלת רומאקובסקי. ואכן, בשלבים אח־רים, נערכו בגיטו זה, הפגנות אלימות כנגד רומאקובסקי.

סאטירות רבות הוקיעו את הסדר החב־רתי בגיטאות, ואת הפקידים והשוטרים חסרי־הלב. ביניהם נשתמרו כמה שירים וסאטירות שכוונו נגד מישטרו של רו־מאקובסקי.

בתום מילחמת־העולם נערכו מישפטים למטרות הענשה ולמטרות רהביליטציה. תושבי המחנות והגיטאות החלו ליישב במידת האפשר במיסגרות אלה את חש־בונותיהם עם המישטרה וההנהגה היהו־דית.

סיפרו רב ההיקף ורחב היריעה של ישעיהו טרונק, הוא מיסמך נוסף של ליקוט שברים מתוך גיא ההריגה של אירופה, שהקיאה את יהודיה.

כתבי־עת

ספר מסוכן

פעם או פעמיים בשנה, במקביל לקובץ יד־ושם, רואה אור כתב־עת נוסף לתיעוד ועיון, ילקוט מורשת *, על־ידי בית עדות ע"ש **מרדכי אניליביץ'**, בחוברת כ"ח של ילקוט מורשת סיקור של **פייבל פר־דה** תחת הכותרת קן השומר־הצעיר בגיטו לודז', המביא את סיפור גרעיני הקיבוצים שהוקמו בין חומות הגיטו. המחבר כותב על כוונות ראש היודנראט: **„רומאקובסקי הציע כי מ־1200 חברי הקיבוצים ייווצרו כמה פלוגות עבודה בפיקוחם ובהנהלתם של נאמני „הנשיא" (הוא עצמו)..."** הרמז ניקלט והקיבוצים התפרקו מיד, ורומא־קובסקי נקם באנשי השומר־הצעיר, עד לסוף ימי שילטונו. **אילנה וינרב־לבי־רון**, שהסתתרה כארית בשטחים הנוצרים של וארשה, מביאה תחת הכותרת במרד

* ילקוט מורשת; בעריכת: יהודה באואר, ישראל גוטמן, שלום חולבסקי, יהודה טובין, אבא קובנר, רוז'קה קורצ'ק; הוצאת בית עדות ע"ש מרדכי אניליביץ', וספריית פועלים; 187 עמודים (כריכה רכה).

נמר של נייר

(המשך מעמוד 69)

הפולנים בוארשה (1944) את סיפורה. פרקיה של אילנה וינרב־לברון עשויים כיומן כרונולוגי יבש ומרגש, כמיסמכים נודעים אחרים מאותם ימים.

דן מכמן מגסה להבהיר את מושג „הצלה בתקופת השואה", כשהוא מפלג את השואה לתקופותיה, ואת העזרה לדר־גותיה. ישראל גוטמן מנסה להתמודד בר־שימתו עם השואה כתופעה ייהודית ואר־ניברסלית, תוך שהוא חושף דיעות ועמדות של חוקרים, יוצאי־דופן מסוגה של **חנה ארנדט**.

יוסף אלגזי מביא רשימה מדהימה, העו־סקת בז'אנר מיוחד של הספרות האירופית, שכל מטרתו היא הכחשת השואה, או במי־לים אחרות, מיון אותה ספרות המכחישה את קיומה של תוכנית ל'פיתרון הסופי', והוכחה מילולית שכביכול הגרמנים לא השמידו את היהודים.

'ספר המעורר פליאה'. מאמרים גו־ספים הופכים את מורשת לעוד מיסמך של תוגה. בעמודים האחרונים של כתב־עת זה, מצוייה רשימה קצרה של אחד

ד"ר אליהו בן־אלישר
איך אסור לכתוב ספר בנושא היסטורי

מעורכי מורשת, **פרופ' יהודה באואר**, תחת הכותרת ספר מעורר פליאה, שבה הוא דן לשבט את סיפרו (ו/או עבודת הדוקטוראט) של שגריר־ישראל הנוכחי במצרים, **ד"ר אליהו בן־אלישר**, ש־ראה אור לפני כשנה, בתירגום לעברית *.

כבר בפתיחה מבהיר באואר את כוו־נותיו, וסותר את התיזה הקיימת בכותרת סיפרו של בן־אלישר: „מסתבר איפוא שלמען הכותרת המושכת הקריב המחבר (אי המי"ל) את התיבה" ומיד הוא מוסיף בדבר ערכו: „לפנינו איפוא ספר היס־טורי מקוצר בשפתנו, שאין כי ציוני מקורות והמצויין בחוסר כיבליוגראפיה."

אחרי רשימה מפורטת של אי־דיוקים כותב באואר: „מבחינות אלה מהווה סיפ־רו של ד"ר בן־אלישר דוגמה קלאסית איך אסור לכתוב ספר בנושא היסטורי רציני".

את רשימתו מסיים פרופ' באואר בנוסח: „בן־אלישר כותב ש'היהודים תיארו בכעי־לי־ברית למארכסיזם וכבלי מישחק בידי איכיה של גרמניה' (עמ' 24). אין לזה כל שחר, והתעודות, שהוא עצמו מצטט מהן, מראות בעליל את ההיפך. היהודים הם ממציאי המארכסיזם. הם המשתמ־שים בו להשתלטותם על העולם. אין הם כלי־מישחק בידי אייבי גרמניה, אלא אויבי גרמניה הם כלי־מישחק בידי היהו־דים, כך כותב היטלר במפורש, למשל בסיפרו השני משנת 1928.

„סיפרו של ד"ר בן־אלישר הוא אם כן ספר מסוכן, משום שאינו אמין, מתעלם מכל השינים האחרונות, והופך את הנאציזם, ב־עצם, לתופעה שולית שמתוך השימוש ב־יהודים כמכשיר הגיעה באורח בלתי־סו־בר כל צרכו לרצח העם היהודי. שמו של החיבור אינו תואם את תוכנו.

„מר בגין כתב לספר הקדמה שאינה מעוררת פחות פליאה מאשר הספר עצמו. להקדמה ולכותרת של הספר אותה תכותה: אין ביניהן לבין תוכנו של הספר ולא כלום. יש ומתעורר החשד שמנחם בגין לא עיין דיו בספר זה. ייתכן שאילו עשה כן, היה כותב הקדמה אחרת."

---

*) אליהו בן אלישר — קשר ההשמדה, מדיניות החוץ של הרייך השלישי והי־יהודים, 1933—1939; מבוא: מנחם בגין; 222 עמודים; הוצאת עידנים — ידיעות אחרונות (כריכה קשה).

ספרות שואה

מיקבץ

● השואה הביאה אנשים רבים לחוות חוויות, שספק אם בן־תמותה כלשהו היה מאמין שיש בכוחו אדם לעבור אותן. **כמה חוויות כאלה עברו על משה סמו־ך,** שהעלה את זיכרונותיו, המאוד אי־שיים וכנים, בספר נאבקתי על חיי שראה אור במורשת וספריית פועלים. סיפורו של סמולר מביא מבעד לסיפורו של פרט, את סיפור חיסולה של קהילת בריסק, סיפור המתחיל במיתקפה הנאצית, של ה־22 ביוני 1941, המחסלת את השילטון הסובייטי שבעיר, שהמחבר מכנה אותה „עיר הנידונים למוות". סיפורו של סמולר הוא חזרה נוספת, אם כי אישית מאוד ובלתי־מחייבת, של סיפור בניית הלבנים מסביב לגיטו היהודי, איבוד מקורות הפר־נסה, ראשית החשש לגורל, והכנת מקו־מות מחבוא. הפעם, המספר הוא מחנך במוסד לנערים יהודיים, יתומים, אשר מתאר בנוסח כמעט־ספרותי את תהליך השקיעה וההתבהמות, את בניית המטמו־רה בבית ברקין, ההסתתרות שבמטמורה, האשליות וכיליון האשליות. הרעב מחד, ומפקד הגסטאפו המאיור **רודה**, הדורש

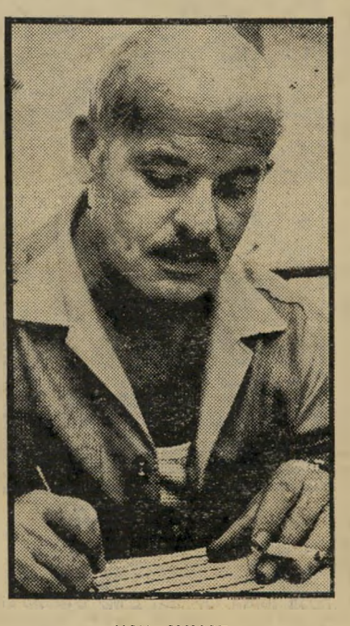

בנימין טנא
תעודה ספרותית אישית והיסטורית

מתנה מיוחדת במינה ליום־הולדתו: „עו־נת יום־הולדת מכובה בסבעות־זהב שאב־נים יקריות היו משכבות כהן..." ואז מגיעות האקציות, והמספר נותר מבודד במטמורה שלו. בדרך פלא הוא מצליח להתחמק לאחר הביזה של המקומיים, ומוצא מיקלט אצל גויים, ואחר נמלט ומגיע למחנה פועלי כפיה סובייטים, ונש־לח לעבוד, כ„רוסי" בגרמניה, שם הוא ממתין לצבא האדום, ובהגיעו, הוא מת־גייס אליו ומסיים כמתורגמן את המיל־חמה בצד המנצחים. בפרק הסיום מתאר סמולר את שיבתו לבריסק, את מותה הסו־פי של הקהילה, ואת נישואיו. בכוח פרק זה להמחיש את מחיקתה של עיר ואם בישראל.

● לא ברור לי, מי ממנהלי הוצאת הספרים עם עובד החליט שהספר המעולה אל עיר נעורי מאת **בנימין טנא** הוא ספר לבני נוער, המיועד לקוראי ספריית דן חסכן. ספר זה, ראוי יותר לסידרת הספריה לעם, והוא תעודה ספרותית, אי־שית והיסטורית, מדהימה ומרתקת. הע־שוייה ביד אמן של טנא, שהצליח לכנס רגישות של משורר — שלא באה לידי ביטוייה בעבר — עם כאב־הלב של אדם השב לארץ הולדתו, לאחר שזו קועקעה בידי חייתו אדם. הספר הוא מסעו של טנא לפולין, מיד לאחר תום מילחמת־העולם, בתואנה של עריכת אנתולוגיה שאיש אינו מעוניין בה, תוך שהוא מצליח, בעזרת כמה סיפורים, להביא איפיון ספרותי ערכי ביותר של כל אשר התחולל על היהדות הגדולה והמפוארת של הימים שקדמו ל־מילחמה. בעזרת קצין פולני יהודי למח־צה, אשת משורר פולני המסתירה את יה־דותה למרות חום המישטר הנאצי, אחותו של המספר המשרתת את שירותי החושך של המישטרה, כמה פעלים צעירים, מיש־פחה של גויים שהצליחו להסתיר יהודים, מביא בנימין טנא, את אחת מיצירות הספרות המעולות ביותר, שראו אור, בעב־רית בעשור האחרון בנושא השואה.

● לסיפרה של **יטה שפירא־רוזנ־צוויג**, הנושא את הכותרת גם בפונאך היינו הגיע כותב שורות אלה, במיקרה, במסגרת עבודת ראיון עם האמן **שמואל בק**. הספר שראה אור בהוצאת בית לו־חמי הגיטאות והוצאת הקיבוץ המאוחד

ספרים על המוקד

בשנת 1933 הועלו על המוקד ליד האוניבר־סיטה בברלין, ובערים אחרות בגרמניה ספרי־הם של: שלום אש, ארני בארבים, ברטולד ברכט, מאכס ברוד, אלפרד דאבלין, איליה ארנבורג, אלברט איינשטיין, ליאון פויכטוונגר, איוואן גול, יארוסלב האשק, אגון ארווין קיש, היינריך מאן, קלאוס מאן, אריך מאריה רימארק, ארתור סניצלר, ריכארד בר־הופמאן, ארנולד צוויג, סטיפן צוויג ועוד רבים. בערב פסח 1980, במיסגרת „ביעור חמץ" העלו פעילי המחנה התורתי „יד לאחים" ספרות מיסיונרית על המוקד.

ספרי נוער

אחרת!

במשך קרוב לשנות דור, הצליחו אמצעי תיקשורת, ספרים ושאר גורמים שיש בכוחם להשפיע — להמאיס את נושא השואה על הדורות הצעירים שגדלו בארץ. החומר הספרותי האחד והיחיד, שהיה בכוחו להציג, בצורה אישית וישירה את נושא השואה, היה יומנה של אנה פראנק.

באחרונה, התפתחה מגמה חדשה, של ספרות בני־נעורים המתמודדת עם נושא השואה, וזאת מבלי להמאיס את הנושא על בני־הנעורים, או צעירים מהם.

ספר מעוצב למופת, המביא באורח ישיר את המסר, הוא סיפרה של **אמיליה ריאי** סיפור אחר שראה אור באחרונה בהוצאת הקיבוץ המאוחד. ספר זה מספר „על ילדה כדניה הכבושה" והוא נפתח בנוסח: „שמעתם ודאי רבות על השואה. וכמדבן — רק רעות. כי אומנם לא היה מעולם כשואה לאכזריות ולרשע. אולם, חשבתי, כדאי לספר לכם הפעם על מיקרה יוצא דופן, שהסתיים ככי טוב..." זה ספר דדיאקטי, המתאר את סיפור הצלתה של מישפחה יהודית בדנמרק. סיפור המביא במונחים של ילדים את אותו עולם מזוויע שהנאצים הביאו על אירופה כולה.

יוחנה ריס בסיפרה החדר בעליית הגג שראה אור בהוצאת מסדה בסידרת קשת, מספרת לבנותיה, את סיפור קורותיה כילדה בהולנד הכבושה בידי הגרמנים. הספר שאת נוסחו העברי הביא **יעקב שרת**, מתאר את עולמה של המספרת, המסתתרת בעליית־הגג בחוות איכרים נידחת. השנים נקפו, ורק עם התרחק הזוועה, החלה יוהנה רייס לכתוב ולרשום את קורותיה, כתרפיה אישית. סיפרה של רייס הוא סיפור אישי, המביא גם את ההיסטוריה, בניסוחים כמו: „היטלר. כל האנשים ברדיו דיברו רק על היטלר. הוא בוודאי איש חשוב מאד בגרמניה. מדוע הוא אינו אוהב את היהודים הגרמנים? והוא באמת אינו אוהב אותם. אחרת מדוע הוא מציק להם? כרדיו אמרו שהוא מציק..."

במקביל למוראות המילחמה, סיפרה של רייס הוא גם סיפור התבגרותה של נערה, במיסתור, סיפור של ראיית החיים שבשביה בעיניים מתבגרות. ואז מגיעה המספרת, למה שלא הגיעה אנה פראנק, והיא מתארת זאת: „הבטתי סביב. לאן נעלמה סיני? או, אלהים אדירים, היא טיפסה על טנק, הושיטה זרועותיה וחיבקה צוואר חייל — ונשקה לו, ומיד קפצה חזרה מטה..." והאיכרים המארחים מסבירים, בגימת התנצלות לשכניהם: „כן, ההניקים איכסנו אותן ומזמה. חודשים. אצלנו הן היו יותר משנתיים! הן נערות טובות. לא סיפרנו עליהן לאף אחד. אל תרגזו עלינו. זה היה מסוכן מדי אילו סיפרנו לכולם באיסלו..."

הוא פרי עטה של דודתו של בק, המתארת את כיליון מישפחתם בגיטו וילנה, ואת המוראות במחנות, בעבודת הכפייה, במינ־זרים, ובשאר מדורי הגיהנום. קטע מרגש, שיש בכוחו להעיד על בק האמן של העתיד, ניתן למצוא בתיאור הזה: „סאמק (שמואל בק) נתון היה בעולמו שלו. מר־בה היה לצייר והנזירות מלאות התפעלות מכשרונו של הילד, מספקית היו לו צבעים ובדים, הרבה תמונות צייר סאמק במשך הזמן. תמונה אחת נשארה חרותה בזכ־רוני. בהשפעת האווירה שבמינזר הוא צייר תמונה, שבה ראיתי את ישו המא־שים. ובכן, לא ישד האהב והאוהה, אלא ישו שפניו חמורות ומרשיעות. הנזירות לקחו את התמונה הזאת ותלו אותה באחד המקומות שבמנזר. היתה זאת תמונה של אמן ממש, אמן מושלם. שלוות הכנפיה, צלילי האורגנים, אשר נשמעו היטב בחד־רים שלנו, אלה האצילו מסביב איזו רוח של מיסתורין; כל הצווירה הזאת עוררה את נפשו של הילד והדבר מצא את ביטויו על הנייר ועל הבד, אך גם מה שנתרחש מחוץ למנזר נספג בתוך נפשו."

להגיט
רענן
גם ברכב
קטן

איך יכולה חברת "אלכס", שמייצרת מזגני אויר לרכב, לפתור לך בעיות קוסמטיות?

הנה דוגמא: את מתקלחת מתאפרת, מתלבשת ויוצאת רעננה לדרך.
ואז – פקקים. חום, זיעה ...
וכשאת יוצאת מהמכונית בבגדים ספוגי זיעה – את נראית סחוטה ועייפה וזה גורם לך להרגשה גרועה עוד יותר... קוסמטיקה רגילה לא תעזור כאן.

עובדה. מה שכן יעזור – זה רק מזגן "אלכס אוריגינל"; מזגן שיעניק לך מזג־אויר מרענן לאורך כל הדרך... ועכשיו, שימי לב. גם אם את חוסכת, או שהרכב המשפחתי אצל הבעל, או שאת מסמפטת דווקא רכב קטן – עכשיו יש מזגן גם בשבילך. כי ל"אלכס" יש מזגן גם לרכב קטן. לכן, זיכרי. מה שקוסמטיקה רגילה לא תעשה בשבילך, יעשה בשבילך "אלכס אוריגינל", כי רק עם "אלכס אוריגינל" תגיעי רענגה גם במכונית קטנה.

אלכס
Alex
Auto Air Conditioning

מזגנים לרכב
"אלכס אוריגינל"

רח' עשר תחנות 12,
רמת־החייל, ת"א, טל. 482216.
פיתוח, ייצור, התקנה ושרות – הכל תחת גג אחד!

הקניה הטובה ביותר 1980

כ"ב ניסן תש"ם, 9.4.1980 מיספר 2223 שנה 44 המחיר: 4.5 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

מדוע הפך מני כהן לדתי

אמונה או פחד העולם התחתון?